

Fågelrapport

2004

THOMAS STRID

Detta är den 29:e årliga fågelrapporten och den tredje som tagits fram av den Nationella rapportkommittén (NRK). I föreliggande rapport redovisas läget för 183 arter/raser.

NRK:s ambitioner

Den Nationella rapportkommittén (NRK) bildades vintern 2002/2003. Då infördes ett helt nytt arbetssätt med ambitionen att försöka samla alla data om fåglar i det gemensamma rapporteringssystemet "Svalan". Denna vision har i år förverkligats

vad gäller de arter som behandlas i den nationella fågelrapporten. Det är en förhoppning att alla rapportkommittéer, även när det gäller de egna regionala rapporterna, kommer att använda Svalan fullt ut. Sannolikt ser alla fördelen med att ha samtliga fågelobservationer samlade i en och samma databas. En databas som dessutom är tillgänglig för alla intresserade. Detta är något som självklart måste glädja såväl naturvårdare, kalenderbitare som de som vill analysera data för att se trender i vår fågelfauna.

Inom NRK har det fokuserats på hur man på bästa sätt ska bearbeta de fågeldata som kommer in från de regionala rapportkommittéerna (RRK). Några av de viktigaste principerna är att:

- lägga tyngdpunkten på att se trender i fågelfaunan,
- fokusera på fåglar som är särskilt viktiga i naturvårdssammanhang. Detta gäller särskilt nationellt rödlistade fåglar liksom arter som finns upptagna på EU:s listor. Tyngdpunkten bör då ligga på att följa häckningsresultaten samt ha kontroll på viktiga rastlokaler och övervintringsplatser
- samt redovisa fynd och analysera observationer av de rariteter som faller utanför RK:s behandling.

Vi inser naturligtvis även att vi i många fall ska fortsätta sammanställa data på liknande sätt som gjorts före NRK:s tid. Detta för att på ett jämförbart sätt kunna se långsiktiga trender. Detta gäller t.ex. antalet spelande småfläckiga sumphöns och antal fynd av alförrädare och praktejdrar. Men vi har även utökat rapporteringen med arter som blivit allt mer viktiga i naturvårdssammanhang, och där Svalan ger oss större möjligheter att se trender. Nytt för i år är t.ex. häckningsuppgifter för sädgås, silltrutskolonier av rasen *fuscus* och observationer av nötkråka under häckningstid. I denna rapport visar analysen av observationer av rödspov ett bra exempel på hur man kan jobba på ett helt nytt sätt med Svalan som redskap.

Nämnas kan även att NRK redan från starten velat ha ett nära samarbete med RK. Detta samarbete har under det gångna året blivit allt mer aktivt. Från och med i år har vi t.ex. inte längre en uppdelning av vissa arter i två rapporter, vilket tidigare var fallet. Detta gällde ju bl.a. vattenpiplärka, kaspisk trut och medelhavstrut. Nu återfinns alla fynd av dessa arter i NRK-rapporten, med en markering vilka fynd som behandlats av RK. Framöver finns flera beröringspunkter att jobba vidare med. En gemensam rapport diskuteras för närvarande. Vem som ska

Figur 1. Rapportområden i Sverige.

behandla observationer av "sällsynta" rymlingar är också uppe till diskussion.

Intrimning av Svalan

Det viktigaste verktyget för att uppnå våra mål inom NRK är rapporteringssystemet Svalan. Att ha alla observationerna samlade i denna databas ger oss helt nya möjligheter när vi analyserar och arbetar med våra kommentarer till fågelrapporten. När allt fungerar som bäst har vi i Svalan tillgång till alla fågelobservationer, men även till de regionala rapportkommittéernas kommentarer från de lokala fågelrapporterna. Detta är något som rimligen borgar för en ökad kvalitet på NRK:s analyser.

sultatet av i Svalan version 2. Men mötet skapade också en teamkänsla, där vi alla med våra olika roller känner att vi drar åt samma håll.

Nämnas bör även att det under året skapats en e-postlista för landets rapportkommittéer, där Svalan-frågor och andra RRK-frågor diskuteras. Denna e-postlista är mycket flitigt använd och har varit ett stöd för RRK samt gett viktig feed-back till dem som utvecklar Svalan. På så sätt har buggar och annat snabbt kunnat åtgärdas i rapporteringssystemet.

Fågelåret 2004

Inget år är, som bekant, likt det andra när det gäller fågelförekomsten. Nedan kommer jag kortfattat

FOTO: LARS FRIBERG

Svartnäbbad islom *Gavia immer* ad., Båven (Srm) augusti 2004. En samarbetsvillig fågel som lockade stora skaror fågelskådare till sin ovanliga rastplats.

Årets rapport är ju den tredje som tagits fram med det nya arbetssättet i Svalan. De två första åren behövdes mycket hjälp för att få igång arbetet inom landets rapportkommittéer. I år har det endast varit en rapportkommitté som behövt stöd, men även de kommer jobba självständigt från och med nästa år. Därmed är ett av våra delmål uppfyllt, vilket gör det framtida arbetet enklare.

För att ytterligare förbättra arbetet med Svensk fågelrapportering hölls i november 2004 ett stortmöte på Öland med landets RRK, NRK och RK. Tonvikten gällde just arbetet i Svalan. Under mötet togs många frågor upp som senare lett till konkreta förändringar av Svalan vilket vi kommer att se re-

att nämna några exempel som bör lyftas fram just från år 2004. Totalt observerades 365 spontant förekommande arter i Sverige under 2004.

Häckfåglar – positiva trender

Huruvida det är en positiv eller negativ händelse kan naturligtvis diskuteras. Hur som helst konstaterades landets första häckning av nilgås, då ett par häckade i Skåne och fick ut åtta ungar. De nilgäss som uppträder i Sverige härrör från förrymda fåglar som under senare år börjat häcka i flera europeiska länder, t.ex. i Danmark. För närvarande pågår en intensiv diskussion hur vi ska agera. I Danmark är de t.ex. fredlösa och jaktbara året runt. En kanske ännu mer

omdiskuterad art är den amerikanska kopparanden. I år konstaterades landets tredje häckning, närmare bestämt i Sörmland. En art som haft en positiv utveckling är snatteranden som nu tagits bort från den nya svenska rödlistan. Under 2003 uppskattades beståndet till mellan 675–725 häckande par och tecken finns på fortsatt ökning 2004. Hornborgasjön är ju som bekant vår viktigaste sjö för svart-halsad dopping. I år häckade 57–58 par, vilka totalt fick ut 62 kullar. Detta ska jämföras med 2003, då endast 13 kullar kom ut. Under 2004 kunde också, som väntat, konstateras att toppskarv häckar i Sverige. Ett bo, med två nykläckta ungar, hittades i en storskarvskoloni i Bohuslän. En annan art som det går bra för är rördrommen och inte mindre än 562 tutande hannar registrerades. Detta är det näst högsta antalet någonsin. Ökningen för röd glada fortsätter även om spridningen utanför Skåne går relativt långsamt. Totalt häckar nu närmare 1 500 par, vilket innebär att landets bestånd är av internationellt intresse. Även kungssörnen hade ett bra år 2004. Bl.a. finns tydliga tecken på att arten åter etablerat sig i Sörmland. Senast arten häckade där var 1848. Ett annat glädjeämne detta år var häckningsförsök av svartbent strandpipare i Skåne. Senast detta inträffade var 2001.

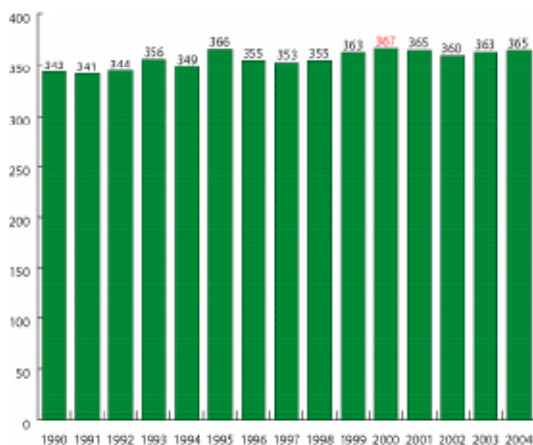
Häckfåglar – negativa trender

Årtan är en art som länge haft en vikande trend. Detta år rapporteras om troliga minskningar från Skåne, Södermanland och Uppland. De enda positiva rapporterna kommer från Norrbotten där rekordmånga observationer gjordes. Brunanden har också en starkt negativ trend som häckfågel. Märkligt är dock att ansamlingarna av brunänder under hösten blir större från år till år. I år sågs som mest 8 000 ex. i Tåkern och 5 300 ex. i Hornborgasjön. Dessa fåglar tillhör sannolikt östliga populationer. Vi har detta år gjort en uppskattning av det svenska salskrakebeståndet. Totalt bedöms 115–230 par häcka. Det är mindre än den bedömning på 325–350 häckande par som tidigare gjorts av Artdatabanken. Dock har en fortsatt ökning av antalet rastande/övervintrande salskrakar noterats bl.a. från Skåne och Östergötland. Vi har i år sett tydliga tecken på att landets rödspövbefolkning är på väg kraftigt utför. De uppgifter som finns i Svalan för 2004 tyder på att det totala antalet häckande par i Sverige inte överstiger 100. En art som ligger på gränsen till utrotning är den vittryggiga hackspetten. Detta år noterades tre häckningar. Därutöver fanns fåglar på ytterligare ca tio platser, vilket visar att artens numerär

fortfarande är mycket låg. Artens fortsatta öde som svensk häckfågel är ovisst, då avverkningen av skogar som utgör lämplig häckningsbiotop fortsätter.

Flytt- och invasionsfåglar

Endast 118 prakttejdurar har setts under året, vilket är ett lågt antal. Sedan 1990-talet har det bara setts färre 1998. Detta år sågs 115 ex. Även alförrädare sågs i ovanligt lågt antal. Endast 23 fynd om 29 ex. gjordes. Det är i första hand fynden under våren som har minskat kraftigt. Detta kan jämföras med inte mindre än 156 ex. år 2000. Likaledes noterades svartnäbbad och vitnäbbad islom i ovanligt låga antal, endast 58 resp. 95 ex. Havsfåglarna uppträdde däremot talrikt under den blåsiga perioden i andra halvan av september. T.ex. sågs inte mindre än 2 100 stormfåglar på Nidingen, Halland, 21 september. Ett massuppträdande av klykstjärtad stormsvala konstaterades 22 september med 150–200 sträckande vid Mellbystrand och 350 ex. vid Båstads hamn (risk för dubbelräkning). Storlabben uppträdde talrikare än något tidigare år och bl.a. slogs ett prydligt dagsrekord med 112 ex. sträckande mot söder vid Härmanö, Bohuslän, 21 augusti. En art som minskar är vittrutten, där antalet fynd detta år (39) är det lägsta sedan 1970-talet. Vattenpiplärka däremot har nu för andra året i följd noterats i stora antal. Fjölårets rekordsumma på 180 ex följdes i år av 173 ex. En art som visade invasionsrörelse var lappmes. Senast detta skedde var för tio år sedan. Under 2004 gjordes fynd ända ner till Sörmland och i Uppland sågs lappmes på sex lokaler.

Figur 2. Antalet observerade fågelarter i Sverige per år. Antalsuppgifterna är justerade med hänsyn tagen till den nya systematiken med den nya uppdelningen av vissa arter t.ex. stäpp-/saxaullsångare och ek-/macchia-sångare. Detta är huvudskälet till att vissa antalsuppgifter inte överensstämmer med tidigare publicerade årssummor.

Ovanligare arter

Antalet fynd av rostand har minskat drastiskt. Detta år sågs endast två ex., vilka bedömts vara icke sponstana. Av vitnackad svärta observerades inte mindre än sex ex., vilket är det näst högsta antalet någonsin. År 2001 sågs sju ex. Antalet fynd av silkeshäger ligger kvar på en hög nivå. I år gjordes nio fynd, vilket är det näst högsta antalet. Det högsta antalet noterades 2003, då tolv fynd gjordes. Av svart stork gjordes i år endast 16 fynd. Antalet fynd har minskat rejält under senare år. År 2000 gjordes t.ex. inte mindre än 63 fynd. Detta kan bero på avsaknad av sydostliga vindar, men kan kanske även vara ett utslag av den minskning av arten som nu sker i Balti-

FOTO: JOHN LARSEN

Svart stork *Ciconia nigra*.

kum. Tuvsnäppan sågs 23 gånger, vilket är den näst högsta årsnoteringen hittills. I fjol gjordes 28 fynd av 30 individer. Av biätare gjordes 24 fynd (samanlagt 28 ex).

Kartor

I föreliggande rapport, liksom i rapporterna för 2002 och 2003, redovisas förekomsten av många arter med hjälp av kartor. Dessa kartor finns i tre olika färger, där grön visar uppträdande under våren medan orange visar höstförekomst och gul hela året. När det handlar om iakttagelser som gäller eller kan tyda på häckning (t.ex. sjungande hannar), används röda siffror på de gröna vårkartorna.

Rödlista

Fågelrapporteringen blir allt viktigare när det gäller att hålla koll på hotade eller sårbara arters bestånd i vårt land. Därför anger vi från och med denna rapport kategorisering enligt den svenska rödlistan. Denna anges i rött efter artnamnet enligt följande:

RE Försvunnen
NT Missgynnad
EN Starkt hotad
VU Sårbar
CR Akut hotad
LC Livskraftig

Tack

Jag vill tacka alla rapportkommitéer och rapportörer som behandlat och delgett oss de observationer som ligger till grund för årets rapport. Jag vill även tacka mina medarbetare i NRK (se skribentlistan nedan) och Svalangruppen (Lennart Carlsson, Stefan Cherrug, Bertil Johansson och Seth Nilsson) för deras insatser. Självklart ska även Johan Nilsson och Johan Södercrantz ha ett stort tack för slitet med utvecklingen av *Svalan*. Jag hoppas att ni i årets rapport får inspiration till nya ornitologiska aktiviteter och att analyserna av arterna leder till ökad kunskap om landets fågelfauna.

Slutligen

Observera att alla observationer som ligger till grund för årets rapport finns tillgängliga i rapporteringssystemet, Svalan <http://artportalen.se/birds/default.asp>.

THOMAS STRID

(huvudredaktör för NRK)

Uringe gammalgård, Uringe 11, SE-147 91 Grödinge
Thomas.Strid@huddinge.se

NRK:s skribenter

Lennart Carlsson, Göran Darefeldt, Bill Douhan, David Erterius, Fredrik Friberg, Mats Gothnier, Rolf G Gustafsson, Kurt Ivarsson, Bertil Johansson, Paul Eric Jönsson, Nils Kjellén, Henrik Lerner, Håkan Lernefalk, Lars Lindell, Kristoffer Nilsson, Johan Nilsson, Christer Olsson, Thomas Pettersson, Kristoffer Stighäll, Thomas Strid, Nicklas Strömberg, Johan Södercrantz, Martin Tjernberg och Anders Wirdheim.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Under året rastade över 300 individer på 39 lokaler under våren och på tre lokaler under hösten. De fyra lokaler vars maximisiffror under våren uppgick till 1000 individer och över var:

Dsl: 1042 ex. rast. Hästefjordsområdet, Vänersborg 18.3 (Göran Darefelt, Astor och Ulla Korp)

Vg: 1090 ex. rast. Hullsjön 14–17.3 (Kent Kristenson, Börje Broström, Bengt-Åke Svensson m.fl.).

Nrk: 4065 ex. rast. Ruinen, Tysslingen, Örebro 18.3 (Ola Åhlén, Peter Karlehagen).

Vm: 1000 ex. rast. Hannäs, bron, Nedre Fryken, Kil 25.3 (Erik Mangsbo m.fl.).

Vårfynden fördelade sig enligt kartbild där alla flockar över 300 individer visas. I Tysslingen, som är den klart viktigaste rastplatsen för sångsvan i Sverige under våren, vannlade sig Ola Åhlén, Johan Åhlén och Peter Karlehagen om att räkna sångsvan. Från mitten av mars fram till början på april uppgick numerären till över 300 individer, vilket visas i diagrammet bredvid.

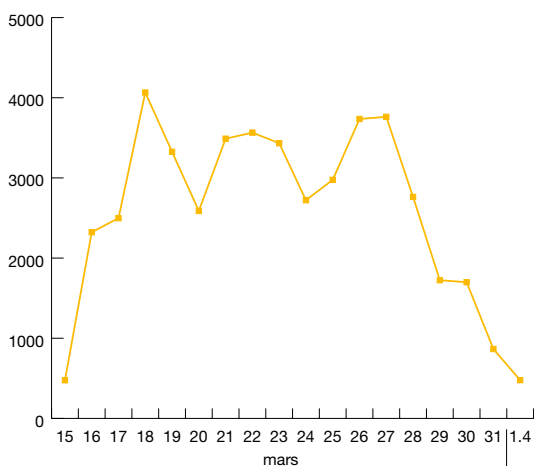
De vikande maximisiffrorna under hösten är anmärkningsvärda, men beror till största delen på bristande rapportering. Exempelvis saknades i år uppgifter från Karungiträsket, Haparanda där 950 ex. rastade 2003. I Hästefjordsområdet noterades en stor vinterflock. Från höststräcket redovisas följande maximisiffror (se även karta):

Dsl: 350 ex. rast. Hästefjordsområdet, Vänersborg, 4–18.12 (Astor och Ulla Korp, Per Undeland).

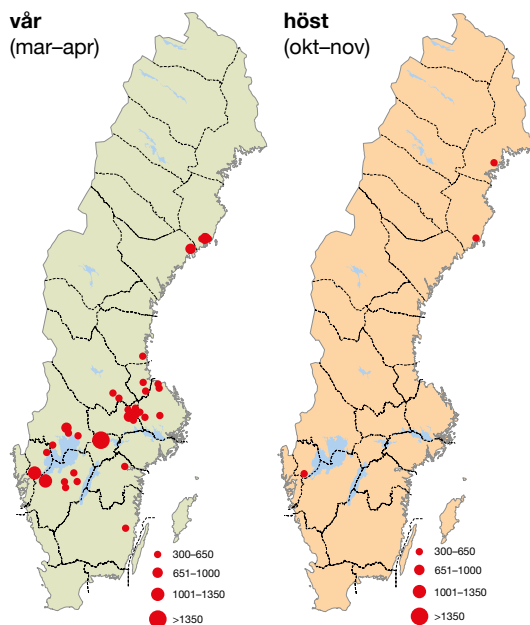
Vb: 326 ex. rast. Degernäs, V slätten, Umeälvens delta och slätter, Vb 26.10 (Per Bernhardtson).

Nb: 500 ex. Alvik-/Ersnäsomr., Luleå, 24.10–6.11 (Matias Nordlund, Jan Andersson).

(HENRIK LERNER)

Antalet rastande sångsvanar *Cygnus cygnus* i Tysslingen (>300 ex.) under perioden 15 mars – 1 april 2005.

Större rastplatser för sångsvan *Cygnus cygnus* i Sverige 2004 fördelat på vår och höst.

Sädgås *Anser fabalis* NT

En nyhet i årets fågelrapport är att häckningsförekomsten av sädgås presenteras. Arten är klassad som missgynnad på den nya svenska rödlistan. Vår kunskap om den behöver därför vara god för att kunna skydda den. Det rapporterade respektive uppskattade antalet häckningar under 2004 motsvarade inte alls den uppskattade svenska populationen på 1000–1500 par (Kampe-Persson m.fl. 2005, Skyllberg m.fl. 2005). Kunskapsbristen är dock stor kring hur många par som häckar och var de häckar, vilket framgår av sammanställningen av rapportkommittéernas kommentarer nedan. Eftersom kunskapen om artens utbredning och beståndsstorlek är bristfällig, är det av yttersta vikt att följa populationen i alla delar av dess utbredningsområde under kommande år!

Dlr: Ingen uppgift från 2004. En äldre uppgift från 2002 om 5 ex. under häckningstid Storkölen, Älvdalen 20.6 (Ulf Wiktander).

Hls: Sällsynt häckfågel. Dålig uppföljning sker av landskapets NV hörn där den häckar.

Ång: Inga uppgifter från Ångermanland. Om det häckar gäss i Ångermanland så överstiger antalet inte 10 par.

Nb: Troligen endast några få par främst i landskapets nordligaste del.

Södra Lappland: 5 kända häckningar (Ly lpm 4, Ås lpm 1). Rrk kan utifrån materialet inte uppskatta populationens storlek. Minst en ruggningsplats fanns i området.

Norra Lappland: 1 säker och 10 möjliga häckningar. De tre nordligaste lappmarkernas population är svårbedömd men överstiger troligen inte några hundra par.

(HENRIK LERNER)

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Från och med i år redovisas fynd av sädgäss uppvisande karaktärer av rasen *rossicus*. Rasen kommer från öster och de största antalen ses i landets sydöstra delar. Öland dominerar fyndbilden och 2004 var ett bra år med över 500 ex.

Sk: Fynd i januari–mars respektive oktober–december. Största antal på våren var 120 ex. rast. Trolle-Ljungby, Kristianstad 13.3 (Patric Österblad). Högsta noteringen under hösten var 25 ex. Glemmingebro, Ö Ystad 16.11 (Hakon Kampe-Persson).

Bl: Fynd i januari–februari, oktober respektive december. Största antal på hösten var 210 ex. str. SV Torhamns udde, Torhamnsområdet 4.10 (Fredrik Lennartsson). Flocken hade tidigare setts på Öland.

Sm (östra Småland): Fynd i februari–april respektive september–december. Den är regelbunden höst och vår på Mörlundaslätten, och ny rekordnotering var 30 individer 14.11 (Calle Ljungberg, Nicklas Strömberg m.fl.). Tidigare rekordnotering var också från Mörlundaslätten.

Sm (Jönköping): Fynd i mars respektive december. 1 ex. Osudden, Vidöstern, Värnamo 17.3 (*Roger Ahlman) samt 2 ex. rast. Hyllingen, Aneby 17–18.12 (Mats Thorin, Roland Lundgren m.fl.). Årets två fynd var normalt i jämförelse med de senaste åren.

Öl: Fynd i april respektive oktober–december. Ett bra år för tundrasädgåsen på Öland. Totalt sågs 500 ex. fördelat på 20 fynd. Största flocken var 210 ex. str. S Segerstads fyr 4.10 (Stefan Göransson, Christian Cederroth, Peter Sieurin). Samma flock sågs senare i Blekinge.

Hl: Fynd i april respektive december. Totalt observerades 4 ex.

Boh: Fynd i april. Under året rastade 1 ex. 7.4 vid Tofta Kile, Kungälv (Peter Strandvik).

Dsl: Fynd i mars. 4–6 ex. uppehöll sig i Tydjesjöområdet 20–23.3 (Tage Kyrk, Niklas Wahlström).

Vg: Fynd i mars–maj. Färre tundrasädgäss än under de senaste åren. Största antalet var 5 ex. Sjöryd 21.3 (Göran Darefelt).

Srm: Fynd i april. 1 ex. rast. Södermalm 4.4 (Ola Sångberg).

Upl: Fynd i april–maj respektive september–oktober. Största antalet var 10 ex. rast. Hjälstaviken 30.10 (Martin Tjernberg, Curt Johnsson, Göran Frisk m.fl.).

Vstm: Fynd i april. 1 ex. rast. Lisjö ängar, Sura sn, Surahammar 15.4 (Ralf Lundmark).

Vrm: Fynd i april–maj respektive oktober. Fyra fynd av 8 ex. fördelade på april (3), maj (1) och okt (4). Den individ som sågs i maj sågs också i april.

Nb: Fynd i april respektive oktober. Rasen är årlig och

största flocken var 6 ad. Alvik-/Ersnäsomr., Luleå 27–30.4 (Rolf G Gustafsson, Jan-Olov Johansson).

(HENRIK LERNER)

Bläsgås *Anser albifrons*

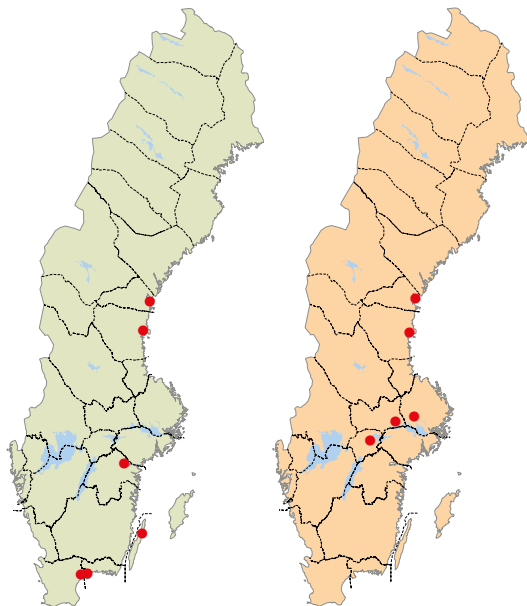
Hls: 1 ex. str. SV Skatrevet, Söderhamn 24.9 (Stefan Persson).

Fynd under hösten av sydsträckande bläsgås är ovanliga i Hälsingland, men Rrk Hälsingland önskar att sökandet efter bläsgås i sädgäsflockarna ökar.

(HENRIK LERNER)

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Fjällgåsens situation som svensk häckfågel är akut hotad och alla observationer av arten är av intresse. I Europa är trenden minskande i Norge och Ryssland. Finland saknar häckningsfynd från senare år (Åke Andersson i brev). I Sverige har beståndet som varit föremål för utplantering ökat något, men kunskapen om hur många fjällgäss som häckar utanför fjällgåsprojektets område är bristfällig. Endast 240–540 par beräknades finnas kvar totalt i Europa (BirdLife International 2004). Under året har hybrider observerats av både vitkindad gås x fjällgås samt bläsgås x fjällgås (se separat artikel om gåshybrider i *Fågelåret* 2004). Det är av högsta vikt att fjällgås rapporteras i enlighet med de olika rapportkommittéernas regler, dels därför att arten är akut hotad och dels för att kunna utreda hybridinslag hos de individer som ses. Flera fynd under 2004 har tyvärr inte rapporterats korrekt till berörda rrk.

Rastlokaler för fjällgås *Anser erythropus* där maximumantalet uppgått till fler än 10 individer vår och höst 2004.

Nedan följer fynd i norra Sverige kort före och under häckningstid:

Hls: 1 ad. Jonskär, Söderhamn 17.6 (Robert Lindberg).

Vb: 1 ex. rast. Tällåsen, Kåge 30.4–1.5 (Erik Normark, Joakim Wallström, Mattias Laisfeldt m.fl.).

Ly lpm: 2 ex. rast. Lillån, Sorsele C 5.5 (Bernt-Erik Nordenström). I Ammarnäsdeltat rastade 4 ex. 10.5 (Tim Hipkiss). 2 ex. sågs åter den 12.5 (Tim Hipkiss) och 2 ad. den 24.5 (Bernt-Erik Nordenström). 1 par Kaskeluokt 13.5 (Evy Liljedahl). Enligt Projekt Fjällgås sågs 12 individer samtidigt i Ammarnäsdeltat 17.5 (Åke Andersson i brev).

P lpm: I utsättningsområdet i Arjeplogsfjällen sågs minst 9 fåglar som bedömdes vara hannar som vaktade ruvande hona (Andersson 2004). I Båtsjaur utanför Arjeplog sågs minst 8 ex. 17.5 (Åke Andersson i brev).

T lpm: 10 ex. str. Råstojaure, Kiruna 29.4 (gm Marie Björklund).

Under hösten sågs fyra kullar med totalt 11 juvenila fåglar i Hudiksvallsområdet vilka härrör från Projekt Fjällgås (Andersson 2004). Nedan följer i kartbild och text de lokaler som hyste mer än 10 fjällgäss under vår respektive höst 2004. Antalet är maximiantal.

Sk: 16 ex. Långholmarna, Bromölla 1.5 (Olof Jönsson, Kaj Svahn, Göran Svahn).

Bl: 14 ex. rast. Vollholmen, Valjeviken 9–25.4 (Mats-Åke Persson, Christian Persson, Hans Persson m.fl.).

Öl: 16 ex. Vässby fjärd, Södviken 29.3–3.4 (Tobias Berger, Anders Larsson, Tommy Carlström m.fl.).

Nrk: 10 ex. rast. Hammarmaden, Kvismaren, Örebro 26.9 (Ola Strand, Leif Larsson).

Ög: 21 ex. rast. Bråborg gård, Svenskundsviken, Norrköping 9–23.4 (Nils-Åke Andersson, Fredrik Sahlin, Claes Svedlindh m.fl.).

Upl: 46 ex. rast. Hjälstaviken 8.10 (Fredrik Litsgård, Nils-Erik Ewers, Per Edenius).

Vstm: 21 ex. rast. Barkarövik, Kungs Barkarö s:n, Kungsör 25–26.9 (Daniel Bremer m.fl.).

Hls: 31 ex. rast. Fiskeby, Hudiksvall 30.4 (Peter Engström). 77 ex. rast. Hälsingtuna kyrka, Hudiksvall 28.8–7.9 (Karin Svensson, Lars Göran Lindström, Mats Axbrink m.fl.).

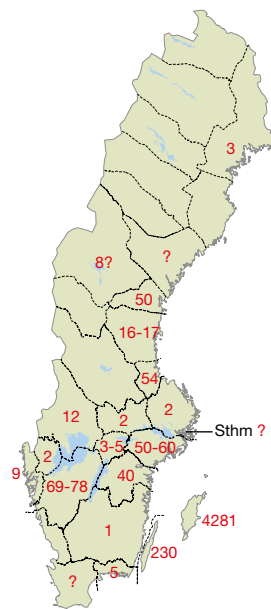
Mpd: 22 ex. rast. Stornäsets reservat, Alnö 2–25.5 (Tina Jonsson, Kjell-Åke Dahlin, Yngve Nylander m.fl.). 24 ex. Långharsholmens reservat, Alnö 24.8 (Ingemar Marklund m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Grågås *Anser anser*

P lpm: 2 ex. rast. Sandforsdammen, Arvidsjaur 11.5 (Leif Bildström). Sjätte fyndet i Pite lappmark.

(HENRIK LERNER)

Landskapsvis fördelning av rapporterade par häckande vitkindade gäss *Branta leucopsis* 2004.

Fjällgås x vitkindad gås

Branta leucopsis x *Anser erythropus*

Se separat artikel om gåshybrider på annan plats i *Fågelåret 2004*.

Bläsgås x fjällgås *Anser albifrons* x *erythropus*

Se separat artikel om gåshybrider på annan plats i *Fågelåret 2004*.

Kanadagås *Branta canadensis*

P lpm: 1 ex. besökte bo Arjeplog 11.5 (gm Leif Bildström).

Det här var den första konstaterade "vilda" häckningen i Pite lappmark. Arten har planterats ut i Lamburträsk, Arvidsjaur 1967. I samband med utplanteringen häckade arten. Arten har sedan rapporterats då och då i Pite Lappmark, men det har saknats säkerställda häckningar (Rrk Norrbotten).

(HENRIK LERNER)

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckningar: Den vitkindade gåsen har efter en enorm expansion i Sverige nu verkat stabilisera sig runt 5 000 par. Årets antal rapporterade par var cirka 4 800. Heltäckande kolonidata saknas i år från Skåne, Blekinge, Kåreholm på Öland samt Stora Värtan – Djurgården.

Gotland var fortfarande kärnområdet för arten och runt 90 procent av populationen häckade där. Antalet par 2004 var på Gotland lägre än 2003. Ko-

lonin på Lausholmar (i år 1 770 par) har minskat till följd av predation av räv. På två år har den minskat med 680 par. Häckningarna i Dalsland var nr åtta respektive nio i landskapet.

Övriga anmärkningsvärda fynd: Under året skedde fynd nr sex i Pite lappmark, 1 ex. rast. Arjeplog 27.5 (Leif Bildström). Den 9.10 inträffade ett lavinsträck på vitkindad gås på Öland. 100 000 ex. sågs sträcka söderut vid Sebybadet (Patrik Bergdahl), 109 300 ex. sågs sträcka söderut vid Segerstads fyr (Christian Cederroth) samt 138 000 ex. sågs sträcka sydväst vid Ölands södra udde, Ottenby (*Pekka Westin, Göran Andersson, Hans-Åke Gustavsson m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota* (1162, 28)

Årets totalsumma på 28 individer var lika stor som 2003 års totalsumma. Av de fynd som hittills behandlats för 2004 såg fördelningen av antalet individer per rapportområde ut som följer: Sk (6), Sm (1), Öl (6), Gtl (2), Boh (12), Mpd (1). Fyndet i Medelpad, 1 1K rast. Skrängstasjön 27.10–5.11 (Carl-Erik Zackrisson, Jan-Olov Hägglund m.fl.), var tredje fyndet av rasen i Medelpad. Det var dessutom det enda fyndet som åldersbestämdes till 1K under året. Flest fynd gjordes i maj respektive oktober och vanligast var enstaka exemplar.

(HENRIK LERNER)

Vitkindad gås x rödhalsad gås *Branta leucopsis* x *ruficollis*

Se separat artikel om gåshybriderna på annan plats i *Fågelåret 2004*.

Rödhalsad gås *Branta ruficollis* (273, >5)

I år liksom förra året observerades både spontana fåglar och parkrymlingar. Dessutom förekom en hybrid mellan vitkindad gås och rödhalsad gås (se separat artikel om hybridgäss i *Fågelåret 2004*). För framtida analyser om artens förekomst i landet är det bra om observatörerna bidrar med så mycket information som möjligt kring fyndens spontanitet. Även om önskan är att arten är spontan så är det värre för arten om vi överskattar dess förekomst i landet. Uppgifter som styrker eller ifrågasätter artens spontanitet kan vara förekomst av ringar, deras färger och bokstäver, skygghetsbeteende samt vilka gäss de sällskapar med. Det är också viktigt att notera om individen är artren eller om den bär drag av att vara hybrid.

Totalt 33 observationer av spontana fåglar gjordes

under 2004. Det är svårt att bedöma hur många individer det rör sig om. De olika rkr anger följande antal individer under året: Sk (5), Bl (1), Öl (9), Gtl (8), Ög (1). Under våren observerades som mest 3 ex. under samma datum. Motsvarande siffra på hösten var 5 ex.

Fynd av icke-spontana individer (Kat. D). Gemenamt för de fynd som ansetts som icke-spontana är att de är gjorda i juni–juli:

Öl: 1 ex. rast. Norra Maderna, Beijershamn 19.6–6.7 (Fredrik Ellin, Lennart Carlsson, Harald Persson m.fl.). Individen sågs även i östra Småland, men ingen blanke på det fyndet har kommit in.

Dsl: 1 ad. rast. Bergs mader, Holm, Mellerud 9.6 (*C-G Magnusson, Kjell Bergman, Anders Jihmanner). Fyndet var det första av arten i Dalsland.

Ög: 1 ex. med röd ring sågs i Åsby, Tåkern 5–7.6 (*Tåkerns Fältstation m.fl.) samt vid Tovören, Tåkern 12.6 (Anders Elf).

(HENRIK LERNER)

Ob. brantagås *Branta* sp.

Gtl: Förbi Faluddens fyr sträckte 30 600 *Branta*-gäss 2.10 (Per Smittberg m.fl.).

(HENRIK LERNER)

Nilgås *Alopochen aegyptica* (30, 13)

Första häckningen av arten i landet. Ett par häckade i Hasslars sockerbruksdammar, Sk och fick ut 8 ungar. Observationer på lokalen och i närheten gjordes mellan 4.4 och 9.9. Utöver familjen sågs 6 ex. i Skåne. Från Halland rapporterades 3 ex. och från Bohuslän 1 ex. Det går inte att utesluta att de 2 ex. som sågs i Grötvik, Halmstad 30.3 är samma som paret i Hasslars sockerbruksdammar eller paret som rastade vid Silvåkratornet. Det är heller inget som utesluter att fynden av 1 ex. i Halland och Bohuslän härrörde från samma fågel. Möjligen kan något eller några av fynden i Skåne också härröra från samma individ. Den försiktigaste uppskattningen av antalet individer skulle då landa på 13 individer fördelat på ett par med 8 ungar (Sk), ett annat par (Sk) samt en ensam individ (Sk, Hl, Boh/Vg). Det verkliga antalet individer kan dock vara betydligt högre.

Arten häckar som närmast i Danmark, där den är önskad och därför förklarad fredlös och jaktbar året om. Första häckningen skedde där 2000 och 2004 häckade minst fem par. Totalt har 30 nilgäss skjutits i Danmark (http://www.dof.dk/04_nyheder/Skriver/fredloese_nilgaes.html).

Sk: En häckning, se ovan. Därutöver följande fynd: 1 ex. Rinkaby ängar 30.3 (Mona Wall), 1 ex. str. Landskro-

na stad 7.4 (Peder Weibull), 1 ad. rast. Löddeköping kyrka 11.4 (Anders Kjellsson, Leif Runeson, Rickard Norenstam m.fl.), 2 ex. rast. Silvåkratornet, Krankesjön 24.4 (Niklas Holmqvist, Stefan Magnusson, Bertil Sanner m.fl.), 1 ex. Gårdstånga kyrka 29.4 samt 2 ex. Öst-raby 18.5 (Mattias Persson), 1 ex. rast. Ängstorpsdammen 27.6–14.8 (Stefan Magnusson m.fl.) och 1 ex. Ut-vålinge, Helsingborg 18.12 (Rolf Helmersson)

HI: 2 ex. Grötvik, Halmstad 30.3 (Anders Wirdheim), 1 ex. reservatet, Getterön 5–8.5 (Lars Åke Flodin m.fl.), 1 ex. str. N Fjärehs, Onsala 8.5 (Håkan Nilsson), 1 ex. str. N Stenudden, Ölmevalla, Kungsbacka 8.5 (Mårten Hammar), 1 ex. rast. Getterön 13.5 (Johan Frölinghaus, Bert-Göran Bäckman, Martin Bengtson m.fl.), 1 ex. rast. Munkagårdsfloen, Morup 15–20.5 (Magnus Andersson m.fl.), 1 ex. Trönninge ängar, Halmstad 16–20.5 (*Leif Ekevi m.fl.), 1 ex. str. Skallen, Haverdal, Halmstad 20.5 (Göran Snygg), 1 ex. Getterön 21.5 (Lars Erik Norbäck, Jan Larsson, Ingemar Larsson m.fl.).

Boh/Vg: 1 ex. Torslandaviken 11–12.5 (Mikael Forsman, Uno Unger). Individens sågs på båda sidor landskapsgränsen, först på Västgöta-sidan och sedan på Bohus-sidan.

(HENRIK LERNER)

Rostand *Tadorna ferruginea* (315, 2)

De senaste två åren har antalet fynd minskat kraftigt. Från att det tidigare sågs mellan 10 och 15 ex. per år sågs 2003 endast 4 ex. och i år bara 2 ex. Fynden i Skåne gäller med största sannolikhet samma ex. Bägge fynden är sent under året och bedöms vara parkrymlingar.

Sk: 1 ex. rast. Fredshög, Kämpinge, Vellinge 20.11–21.12 (Christer Sjögren, Peter Öhrström). 1 ex. rast. Vellinge ängar 21.11 (Peter Öhrström).

Vg: 1 hona rast. Veselängen 1.12 (Lennart Walden).

(HÅKAN LERNEFALK)

Gravand *Tadorna tadorna*

Ett fynd från Härjedalen har rapporterats.

Hjd: 1 ex. Funäsdalssjön, Härjedalen 10.6 (Bengt Waren-sjö).

(THOMAS STRID)

Snatterand *Anas strepera* **LC**

Glädjande nog är snatterand en av de arter som de senaste åren haft en positiv utveckling. I den av Artdatabanken nyligen presenterade rödlistan (2005) finns snatterand inte längre med. Under 2003 uppskattades beståndet till mellan 675–725 häckande par.

Några större förändringar har inte skett under året. Värt att nämna är att ökningen i Tämna- ren inklusive Sörsjön, Uppland fortsätter. Från att till

förra året ha ökat från ca 5 par till 58 par, noterades i år hela 110 par.

Ås lpm: 2 ex. Laxbäcken, tornet 11.5 (*Inga Olofsson m.fl.). 1 hane rast. Laxbäcken 29.5–2.6 (Leif Bildström m.fl.). Fjärde fyndet i Ås lpm.

(HÅKAN LERNEFALK)

Amerikansk kricka *Anas carolinensis* (153, 15)

Femton fynd av 15 ex. är något mer än normalt. Fynden är spridda från Skåne till Lycksele lappmark. De flesta har som vanligt varit under april och maj och under 1–2 dagar.

Hur många ex. som setts i landet är inte helt lätt

FOTO: LASSE OLSSON

Amerikansk kricka *Anas carolinensis* hane, Smedsgård (HI) 2 maj 2004.

att bedöma. Det är inte orimligt att anta att några av de individer som setts i södra Sverige även ses senare i norra Sverige. Flera amerikanska krickor har sällskap med kricka och bör kunna följa med dessa norröver.

Sjunde och åttonde fyndet i Jönköping, sjätte fyndet i Östergötland, andra fyndet i Gästrikland, tredje och fjärde fyndet i Ångermanland, tredje fyndet i Norrbotten och första fyndet i Lycksele lappmark.

Sm: 1 hane rast. Draven, Gislaved 9–13.4 (Stefan Andersson, Bengt Larsson, Per-Stefan Hallberg). 1 ad. hane Kinnaberg, Draven, Gislaved 31.5–1.6 (Mats Eriksson, Stefan Andersson m.fl.).

Hl: 1 ad. hanne Lisereds skär, Falkenberg 22–23.4 (*Magnus Andersson, Joakim Hagström, Stefan Lagerblad). 1 ex. rast. Smedsgård, Tvååker 2.5 (*Torbjörn Vik, Rolf Ericson m.fl.). 1 ex. Korshamn, Morups Tänge, Falkenberg 12.5 (*Marita Niklasson, Lars-Inge Niklasson m.fl.).

Vg: 1 ad. hanne rast. Rådde, Länghem 2–3.4 (Stellan Bygård, Magnus Dahl, Lars Hellman m.fl.). 1 ad. hanne rast. Gamla tornet, Östen 17.4 (Kent-Ove Hvass, Göran Mellbring m.fl.).

Ög: 1 hanne rast. Sjötuna udde, Täkern 14.5 (*Joakim Gustafsson m.fl.).

Upl: 1 ad. hanne rast. Hjälstaviken 5–6.5 (*Sören Franccen m.fl.).

FOTO: LASSE OLSSON

Årta *Anas querquedula* verkar minska som häckfågel i en stor del av landet. Endast Norrbotten rapporterar en svag ökning.

Vstm: 1 hanne rast. Högbymaden, Gnien, Ramnäs sn, Surahammar 8–11.5 (*Jan Österberg m.fl.).

Gstr: 1 hanne rast. Märdängsjön, Gävle 26–27.4 (*Mats Westberg, *Per Thelin, Rune Wretman).

Ång: 1 hanne rast. Sparrudden 5–6.5 (Björn Gustafsson, Yngve Nylander, Leif Johansson). 1 ad. hanne rast. Idbyfjärden, tornet, Arnäs s:n 12.5 (Per Holgén).

Vb: 1 hanne rast. Väderhällan, Umeälvens delta och slätter 4–5.5 (*Micael Jonsson, Katarina Stenman, Karolina Adolphson m.fl.).

Nb: 1 hanne rast. Möröbanken, Möröfjärden, Luleå 12–13.5 (*Ulf P Eriksson, Mattias Nordlund m.fl.). 1 hanne rast. Rastplatsen väg 97, Norra Sunderbyn 17.6 (*Lars Eric Rahm, *Magnus Rahm m.fl.).

Ly lpm: 1 hanne rast. Hällforsen, Lycksele C 19.4 (*Hä-

kan Rune, Joakim Hansson, Per Hansson m.fl.). 1 hanne rast. Rusele 2–3.5 (*Håkan Rune, Bo Åström, Per Hansson m.fl.).

(HÅKAN LERNEFALK)

Stjärtand *Anas acuta*

Få rapporter om häckningar och fynd under häckningstid. I det södra utbredningsområdet finns rapporter endast från Gotland, Öland, Västergötland, Närke och Dalarna. Det verkar som stjärtand numera bara häckar regelbundet på Öland, Gotland och i Uppland. Eventuellt också i Blekinge där två par hittades i samband med en skärgårdsinventering 2003. I övriga delen av det södra utbredningsområdet tycks enbart tillfälliga häckningar ske.

Från det norra utbredningsområdet finns rapporter från Västerbotten, Norrbotten, Jämtland, Åsle, lappmark, Lycksele lappmark, Pite lappmark och Torne lappmark.

I de tre nordligaste lappmarkerna uppskattas beståndet till endast några hundra par. (rrk Norra Lappland).

(HÅKAN LERNEFALK)

Årta *Anas querquedula* **VU**

Få häckningar finns rapporterade under året. Det finns däremot flera fynd från ett antal lokaler under häckningstid. I södra Sverige saknas häckningar i Halland, Bohuslän och Dalsland. I norra Sverige finns rapporter från Gästrikland och Norrbotten. I övriga norra Sverige saknas rapporter om häckningar.

Från Norrbotten rapporteras om rekordmånga observationer. Antalet häckande par uppskattas till mindre än fem. Det är det enda landskapet från vilket en positiv rapport kommit. Från övriga landskap tycks beståndet vara oförändrat eller minskande. Troliga minskningar rapporteras från Skåne, Södermanland och Uppland.

Tionde fyndet i Pite lappmark:

P lpm: 1 par Glommersträsket Ö, Glommersträsk 29.5 (Jan Eriksson, Mats Bergquist).

(HÅKAN LERNEFALK)

Skedand *Anas clypeata*

Skedand är ny på den lista av arter som Nrk behandlar. Orsaken är att den har minskat en längre tid.

Skedand häckar över stora delar av Götaland, Svealand och längs Norrlandskusten. Vanligast är den på Öland, Gotland och i Mälardalen. Skedand förekommer främst i näringsrika slättsjöar och grun-

da kustområden. De senare årens anlagda vilt/småvatten har uppskattats av skedanden.

Rapporter om häckningar är som för alla änder få. Några större förändringar i beståndet tycks inte ske. Från Västergötland rapporteras dock om att det har skett en tydlig minskning av skedand.

Andra häckningen i Pite lappmark:

P lpm: 2 1K häckn. Glommersträsket V, Arvidsjaur 24.7–7.8 (Leif Bildström, Mats Bergquist).

(HÅKAN LERNEFALK)

Rödhuva dykand *Netta rufina* (152, 5/6)

Fem fynd av sex individer är något mer än tidigare år. Under 90-talet sågs i medeltal 8 per år. Från 2000 har det setts 2000 – 4 ex., 2001 – 3 ex., 2002 – 2 ex. och 2003 – 3 ex.

Fynden i Skåne gäller samma fågel. Det tredje fyndet i Östra Småland. Fynden på Gotland är samma fågel.

Sk: 1 honf. Häljasjön, Vombs ängar 12.9 (gm Mattias Ullman). 1 ex. rast. Silvåkratornet, Krankesjön 14–16.9 (Joakim Månsson, Olof Jönsson, Anders Kjellsson). 1 ex. rast. Bysjön, Vomb 16–26.9 (Ola Svensson, Hans-Åke Gustavsson).

Sm: 2 ad. hanne rast. Lärbo, Hallingeberg, Västervik 22.4 (*Bengt Antonsson, *Svante Forsberg, *Anders Larsson).

Öl: 1 hanne rast. Stora Ören 7–8.6 (*Björn Sigurdsson).

Gt: 1 ad. Yttre Stockviken, Hamra s:n, 5.1 (*Tommy Lindberg). 1 ad. rast. Burgsviks hamn, Öja s:n 6.1 (Josef Andersson, Tord Lantz, Per Smitterberg).

(HÅKAN LERNEFALK)

Brunand *Aythya ferina* NT

Brunand är en av de änder som en längre tid haft en negativ utveckling. Någon större förbättring tycks inte ske även om det från Sörmlands rrk rapporteras om fler observationer under häckningstid än på många år. I Västergötland är numera Hornborgasjön den enda kända häcklokalen.

Häckningar finns i år främst rapporterade från Västergötland, Närke, Sörmland och Uppland. Huvuddelen av det häckande beståndet finns i detta område. Därutöver förekommer häckningar i Skåne, Öland, Småland, Östergötland, Gästrikland, Hälsingland, Ångermanland och Norrbotten. I Norra Lappland (Pite lappmark) rapporteras om en misstänkt häckning från Glommersträsk, Arvidsjaur (Håkan Rune, Leif Bildström, Ralf Norberg).

Återigen ett år med stora ansamlingar i Tåkern, max 8 000 ex. 27.7 (Tåkerns fältstation) och i Hornborgasjön 5 300 ex. 18.9 (Hornborgasjöns fältstation). Ökningen vid Hornborgasjön är enorm. Un-

der åren 1998–2001 låg antalet på 473–583 ex. År 2002 sågs 2 400 ex, och 2003 hela 3 000 ex. (rrk Västergötland).

(HÅKAN LERNEFALK)

Bergand *Aythya marila* VU

Bergandens huvudutbredningsområde är i de södra och norra delarna av fjällen och längs kusten vid Väster- och Norrbotten. Enstaka häckningar sker fortfarande tillfälligt längs kusten från Uppland till Öland och Gotland. I år finns häckningar rapporterade från Gotland (1), Västerbotten (2), Norrbotten (3), Jämtland (2) och Torne Lappmark (1).

Några förändringar har inte skett i beståndet längs kusten. Någon bedömning av beståndet och ev. förändringar i fjällen går inte att göra då underlaget är alltför magert.

Från Uppland och Sörmland rapporteras om ovanligt stora flockar vintertid. I Uppland sågs som mest 300 ex. Hemsundet, Blidö 3.11 (Lennart Larsson) och i Sörmland som mest hela 3 000 ex. Örstigsnäs, Nyköping 21.11 (Jan Sjöstedt).

(HÅKAN LERNEFALK)

Ejder *Somateria mollissima*

Ett fynd från Härjedalen har rapporterats.

Hjd: 1 ad. hanne Bruksvallarna, Härjedalen 24.11 (Bengt Warensjö).

(THOMAS STRID)

Praktejder *Somateria spectabilis*

Årets antal om 118 ex. utgör en för senare år mycket låg summa. Sedan 1990 har det bara setts färre 1998, då 115 ex. sågs. Den största nedgången har skett längs västkusten där det jämfört med 2003 bara sågs 8 ex. i Halland (30 – 2003) och inga i Bohuslän (5 – 2003). Se kartor på nästa sida.

(HÅKAN LERNEFALK)

Alförrädare *Polysticta stelleri* (3592, 23)

Efter en längre tids nedgång sågs rekordmånga alförrädare under 2000 (156). Men efter 2000 har det åter skett en kraftig nedgång, och årets 23 fynd av 29 ex. är det lägsta på mycket länge. Det är i första hand fynden under våren som har minskat kraftigt. Höstfynden är i nivå med tidigare år. Se kartor på nästa sida.

(HÅKAN LERNEFALK)

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata* (63, 6)

Sex fynd är ett ovanligt högt antal. Endast 2001 har det setts fler, nämligen sju ex. De flesta under året

har setts under hösten vilket är ovanligt. Av samtliga tidigare sedda vitnackade svärtor har ca 75 % setts under första halvåret.

Oftast ses fåglarna bara tillfälligt. I år stannade dock två en längre tid, vilket gav många en möjlighet att se dem.

Fynden i Bohuslän har bedömts vara samma individ. Åttonde och nionde fyndet i Skåne, åttonde fyndet i Södermanland, nionde fyndet i Halland och sjunde fyndet i Hälsingland.

Sk: 1 hona str. SV Holken, Simrishamn 12.10 (*Johan Lorentzon, Ola Elleström, Bengt Bengtsson) (Godkänd av RK). 1 hanne rast. Rönnen, Norra Häljaröd, Höganäs 12–31.10 (Thomas Svanberg, Bengt Andersson, Mårten Müller).

Hl: 1 hanne rast. Skummeslövsstrand, Laholm 28.9–17.10 (*Erik Nordberg m.fl.).

Boh: 1 ad. hanne str. S Kråkudden, Hönö 9.10 (Stefan Svanberg). 1 ad. hanne str. S Rörö 9.10 (Christer Fält, Magnus Unger).

Srm: 1 hanne str. Femörehuvud, Oxelösund 29.4 (*Kalle Brinell, Inger Midell).

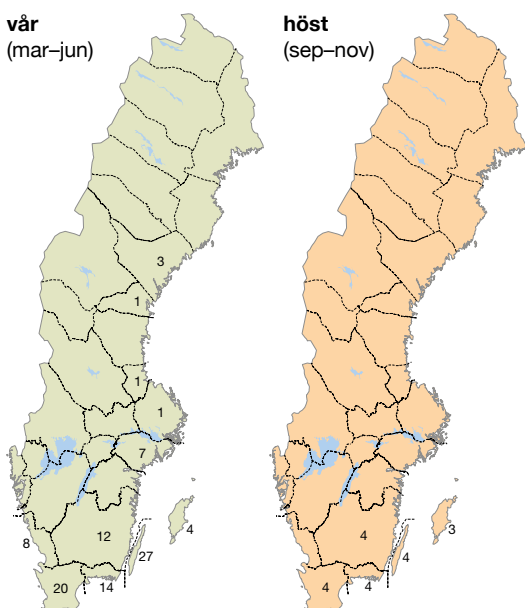
Hls: 1 ad. hanne rast. Gran, Nordanstig 25–26.5 (*Anders Wirdheim m.fl.).

(HÅKAN LERNEFALK)

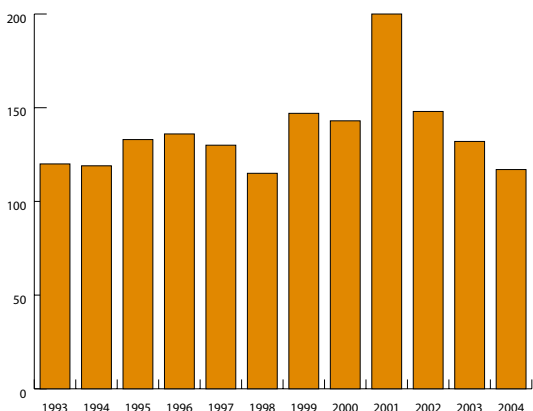
”Knipskrake”

Bucephala clangula x *Mergus albellus*

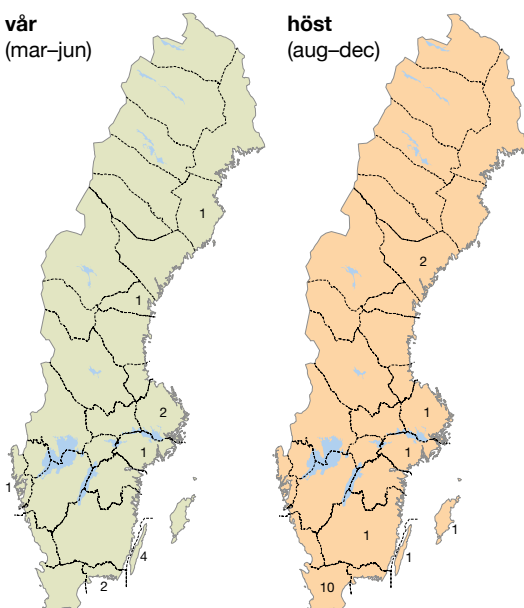
Ett fynd av denna hybrid har rapporterats från Gotland. Just denna individ liknade mer en salskrake än en knipa. Knipskrakar är ovanliga men uppträ-

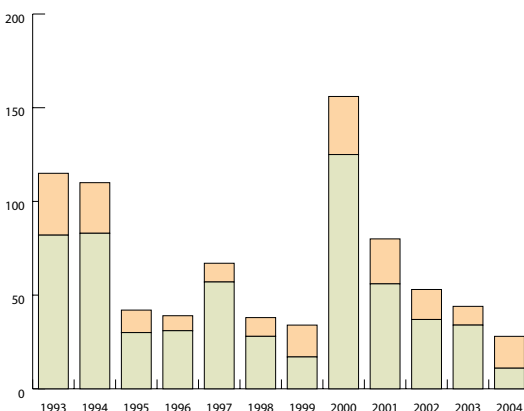
Praktejder *Somateria spectabilis* i Sverige 2004, antal ex. fördelade på vår och höst.

Fynd av pratiquejder *Somateria spectabilis* i Sverige 1993–2004.

Alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige 2004, antal ex. fördelade på vår och höst.

Fynd av alförrädare *Polysticta stelleri* i Sverige 1993–2004 fördelade på vår (grönt) och höst (orange).

(THOMAS STRID)

(HÅKAN LERNEFALK)

(HÅKAN LERNEFALK)

en tolkningsfråga, men under 2004 fanns följande "häckningsfynd":

Ög: 3 1K (uppskrämd kull) Kolsbro, Tåkern 6.9 och 4 1K (uppskrämd kull) Nässja kyrka 13.9 (båda Anders Elf). Bedöms som häckningar.

Upl: 3 ex. stöttes tillsammans Fransåkers gård, Märsta 18.8 (Petter Haldén). Rrk Sthlm: "Detta torde innebära att en häckning skett på lokalen." 6 ex. stöttes i kanten av en stubbåker vid Edeby, Danmark 18.9 (Ragnar Hall). Rrk Upl: "Fyndet torde indikera att häckning skett i närheten."

Srm: 2 ex. Skarestasvackan, NV Bettna, Flen 3–11.9 (Per Flodin, Göran Andersson). 3 ex. Bergshammars västergård, Nyköping 5.9 (Kalle Brinell). Ingen av dessa fynd har bedömts som säker häckning.

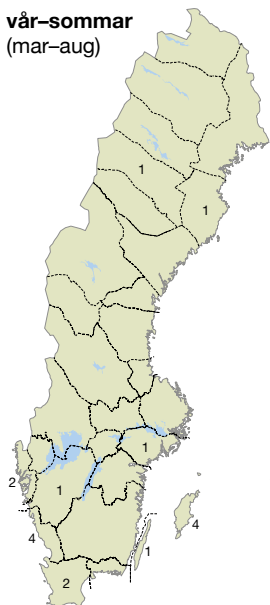
Vid Örtofta, Skåne observerades en vaktel den 18 januari (David Erterius). Rrk Skåne antar att denna fågel kommer från "någon uppfödning i närheten". Uppfödning av vaktel förekommer på flera håll i landet men det är oklart hur stor andel av fynden (inkl. mer normala datum!) som har sitt ursprung från dessa anläggningar.

(FREDRIK FRIBERG)

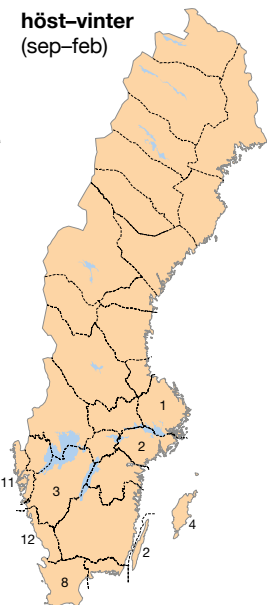
Svartnäbbad islom *Gavia immer* (636, 58)

Totalt 58 ex. är den lägsta summan på 2000-talet (2001 – 72, 2002 – 79, 2003 – 63) och kan möjligtvis förklaras av en hårdare granskning från rrk:s sida. Under året rapporterades nämligen väsentligt flera observationer än vad som sedermera godkännts för publicering. Jämfört med tidigare skiljer sig

vår-sommar
(mar-aug)

höst-vinter
(sep-feb)

Svartnäbbad islom *Gavia immer* i Sverige 2004, antal ex. fördelade på mars-augusti och september-februari.

2004 också så till vida att fynden fördelar sig något jämnare under året med 16 ex. under vårsträcket, 4 ex. under sommaren och 30 ex. under höst/vinter. Tidigare har höst/vinterfynden dominerat mera.

Även andelen fynd i Östersjön var större än normalt, totalt 20 ex.

Den landskapsvisa fördelningen är Sk (10), Öl (3), Gtl (8), Hl (14), Boh (13), Vg (4), Srm (3), Upl (1), Vb (1) och Ly lpm (1). Inlandsfynd:

Vg: 1 ad. rast. Almnäs, Hjo 18.4 (Patrik Åberg, Musse Björklund, Torbjörn Johansson m.fl.) och 1 ad. str. SV Vänersborgsviken 13.9 (Göran Darefelt).

Srm: 1 ad. rast. Sibrofjärden, Båven 9.8–13.9 (*Leif Carlsson, Per Flodin, Andreas Grabs m.fl.).

Ly lpm: 1 ex. Åskilje 11.6 (*Bo Åström, Tommy Magnusson).

Utöver den nämnda inlandsfynden från Åskilje i Ly lpm och Båven i Srm gjordes två sommarfynd:

Öl: 1 ad. str. Färjestadens hamn 21.8 (kalle-j löfberg).

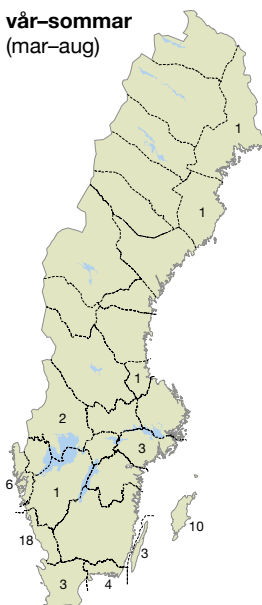
Gtl: 1 ex. str. fyren, Stora Karlsö 20.8 (Åke Anderson).

(ANDERS WIRDHEIM)

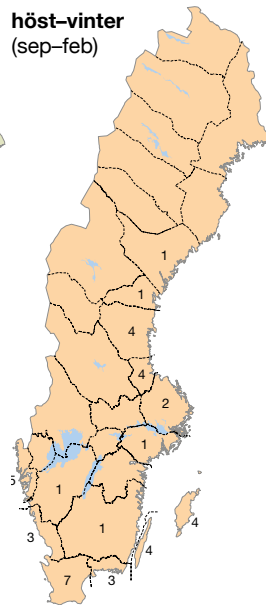
Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* (1584, ca 95)

Totalt ca 95 ex. är en lägre årssumma än vad som rapporterats de senaste åren. Det skall dessutom noteras att det i denna årssumma sannolikt döljer sig några dubbelräkningar. Särskilt när det gäller Gtl och Hl är det svårt att avgöra hur många olika individer det egentligen handlat om. Likt de flesta år dominerade vårfynden. Totalt sågs 49 ex. under vår-

vår-sommar
(mar-aug)

höst-vinter
(sep-feb)

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* i Sverige 2004, antal ex. fördelade på mars-augusti och september-februari.

en, 8 ex. under sommaren och 38 ex. under höst/vinter. Sommarfynden utgjordes av:

Bl: 1 2K str. S Torhamns udde 27.8 (Hans Evefalk, Thomas Rodeson).

Öl: 1 ex. Stenåsa ör 1.8 (*Måns Grundsten, Nicklas Elfving) och 1 2K rast. Västrevet, Ottenby 18.8 (gm Rrk Öland).

Gdl: 1 2K rast. Holmuddens fyr 27.6–4.7 (Tomas Viktor, Fredrik Ellin, Patrik Hansson), 1 2K Rivsviken 22.7 (Erik Wahlgren, Tord Lantz m.fl.).

Boh: 1 2K Ramsvikslandet, Sotenäs 19.7–24.8 (Thomas Eliasson, Magnus Unger m.fl.).

Srm: 1 2K rast. Hartsö skärgård 15.6 (*Lennart Wahlén).

Under året gjordes även fyra inlandsfynd:

Sk: 1 2K str. NO Silvåkratornet, Krankesjön 3.4 (*Matias Ullman, Stefan Magnusson, Lars G R Nilsson).

Vg: 1 ad. rast. Vänersborgsviken 10.10 (Göran Darefelt).

Vrm: 1 2K rast. Långerudden, Arnön 18.5 (*Håkan Funk) och samma individ rast. Hults hamn 20.5 (Stefan Asker, Sven Larsson, Olle Holmberg m.fl.) samt 1 ad. str. Hults hamn 31.5 (Arne Rudsberg, Stefan Asker).

Anmärkningsvärda fynd:

Nb: 1 ex. str. Sör-Haraholmen, Piteå 9.5 (Staffan Sundin, Sven-Erik Sundberg). Sjunde fyndet för Nb.

Den landskapsvisa fördelningen under året blev Sk (10), Bl (7), Öl (7), Gtl (14), Sm (1), Hl (ca 20), Boh (11), Vg (2), Srm (5), Upl (2), Vrm (2), Gstr (5), Hls (4), Mpd (1), Ång (1), Vb (1) och Nb (1).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. islom *Gavia immer/adamsii*

Totalt rapporterades 31 ex. fördelade på tio under vårsträcket, en på sommaren och 20 under höst/vinter. Ett sommarfynd och sex inlandsfynd redovisas:

Hl: 1 ad. str. S Morups Tänge 19.7 (Erik Hirschfeld).

Vg: 1 ex. rast. Vänersborgsviken 17.9 (Göran Darefelt) och 1 ex. rast. samma plats 28.10 (Göran Darefelt).

Vrm: 1 ad. str. Ladholmen, Värmlandsnäs sydspets 11.9 (Karl Hammar, Sven Larsson, Håkan Axelsson) och på samma plats 1 ex. str. SV 2.10 (Håkan Axelsson), 1 ex. str. 11.11 (Håkan Axelsson, Morgan Johansson) och 1 ex. str. 9.12 (Håkan Axelsson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Smådopping *Tachybaptus ruficollis* NT

(Alla observationer som tyder på häckning)

Smådoppingen är en av de ovanligaste fåglarna med huvudsaklig utbredning i Sydsverige för vilken vi inte har någonlunda uppgifter över häckande popu-

lation. Förmodligen häckar färre än 500 par varav en stor del i Skåne. Några rrk-kommentarer:

Sk: Smådoppingen häckar nu allmänt i landskapet och någon redovisning görs ej. För redovisning över förekomst höst och vinter rekommenderas *Fåglar i Skåne*.

Dsl: En häckning Resbyn, Ånimskog (Per Karlsson-Linderum). Sjunde häckningen i Dalsland.

Hls: Fynd nr 14 och 15 gjordes. Detta ger en bild av statusen i landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

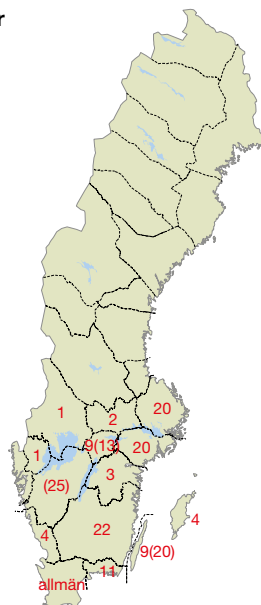
Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

(Häckningar utanför Nb, Vb)

Det är svårt att utifrån rapporteringen säga något om trenden i landet. Positivt med den första kända häckningen i Medelpad och de många paren på Öland, även om det i det senare fallet åtminstone delvis torde bero på förbättrad rapportering. I den norra delen av landet är rapporteringen klart bristfällig, men rrk Nb berättar om en ”rekordartad rapportering” vilket kanske också skulle kunna innebära ett ökande bestånd. På de två främsta häcklokaler i landet, Hornborgasjön och Tåkern, har ingen uppföljning gjorts, men respektive rrk bedömer bestånden som stabila. Frågan är om en regelrätt inventering istället skulle indikera att arten har minskat som den bevisligen har gjort i Kvismaren?

Sk: Rrk uppger att arten numera häckar allmänt i rapportområdet och har ej gjort någon redovisning av beståndets storlek.

vår-sommar
(häckningar)

Antal par häckande smådopping *Tachybaptus ruficollis* i Sverige 2004.

Bl: En häckning rapporterad – i Trummenäsdammen, Karlskrona (Björn-Eyvind Swahn, Fredrik Lennartsson, Lennart Karlsson) – där ett par nu har häckat fyra år i följd. Den enda kända häcklokalen i rapportområdet genom tiderna. Häckning har dock även påbörjats även vid Vambåsa 2004.

Öl: 36 häckande par har rapporterats från 20 lokaler. Tre par eller fler har rapporterats från: 3 par Petgårde träsk (Tobias Berger, Björn Karlsson, Anders Larsson m.fl.), 3 par Bårbykärr (Henrick Blank, Mattias Ullman, Daniel Eriksson m.fl.), 5 par Albrunna kalkbrott, Albrunna (Magnus Kasselstrand, Mats Henriksson, Rolf Ericson m.fl.), 4 par Lundbyträsket (Lotta Bonde, Staffan Rodebrand, Anders Larsson) och 5 par Löts fiskedammar, Löt (Staffan Rodebrand). Årets resultat är en tredubbling av antalet häckande par jämfört med närmast föregående säsonger. Den kraftiga ökningen är åtminstone delvis en följd av förbättrad rapportering.

Gtl: 2 par i bevattningsdamm, Stora Tollby (Lars Brolund) och 1 par Mällstäde (Anders Kraft, Rickard Kraft). Därtill en handfull par på tre tänkbara häcklokaler under häckningstid. Detta är i paritet med föregående år.

Hi: Inga rapporter om häckande par från fjolårets häcklokal Skottorp, men 4 ex. fanns på plats i början av maj.

Vg: Åter 1 par i Agnestadssjön, Falköping (Åke Abrahamsson m.fl.), vilket är fjärde året i följd. Inga uppgifter från Hornborgasjön, men simfågelräkningarna bjöd på max 130 ex. 17.4 (Hornborgasjöns fältstation). Rrk bedömer att beståndet troligen är stabilt vilket skulle innebära minst 125 par.

Nrk: Antalet häckande par i Rysjön, Kvismaren är fortsatt vikande vilket innebär en minskning från fjolårets 17 till 12 par (Åke Petersson). Endast en pull. ger anledning till fortsatt oro över beståndets framtid på lokalen. Därutöver vardera ett par vid Ladviken, Oset (Erik Olsson) samt Velandasjön, Lekeberg (Leif Bertilsson).

Ög: Tre konstaterade häckningar: 2 par vid Älgsjö gård, Mjölby (*Georg Andersson) och 1 par Äspholm, Söderköping (Johan Elfström). Arten har rapporterats med enstaka par på ytterligare två lokaler under häckningstid, men Rrk bedömer att det sammantaget, utöver i Täkern, finns enstaka häckande par spridda på ett tiotal lokaler. Vad gäller Täkern har ingen inventering genomförts, men beståndets storlek uppskattas till ca 40 par (rrk Ög) vilket är en minskning jämfört med fjolårets 50–70.

Srm: Inga indikationer på häckning i år heller vilket talar för att ett häckande par i skärgården 2002 kanske bara var en engångsförekomst.

Upl: Minst 1 par Lillbyasjön, Film (Keith Bennett, Johan Östberg, Mats Edholm m.fl.), minst 2 par Klardammen, Dannemora (Ragnar Hall, Keith Bennett, Owe Rosengren m.fl.), minst 1 par Kärven, Almunge (Thomas Kjelsson m.fl.), 1 par Erken (Bill Douhan), 1 par Norrbysjön, Sigtuna (Peter Bergman) samt från skärgården 1 par Skeppshusviken, Häverö (Joakim Johansson) och 1 par Hanskroka, Ingarö (Sören Bevmö, Petter Simonsson). Åtta konstaterade häckningar är en minsk-

ning jämfört med föregående år (12 par), men det lägre antalet är sannolikt mest ett resultat av försämrad uppföljning av eventuella häckningar. Något som talar för denna slutsats är att arten har observerats med ytterligare par på flera av ovan angivna lokaler samt på andra lokaler där den tidigare har häckat (rrk Upl/Sthlms-trakten).

Dlr: Två par Bingsjön, Rättvik (Bo Alverfeldt, Hans Malmsten). En fördubbling jämfört med de två närmast föregående åren.

Gstr: 2 par misslyckade med häckningarna i Storsjön (Västerfjärden), Sandviken (Johan Södercrantz, Anders Ekholm). Samma antal par och, tyvärr, samma häckningsresultat som föregående år.

Hls: 4 par Hålsjövik, Hålsjö, Hudiksvall (Arnold Larsson, Jonas Lindh) och 1 par Kyrsjön Forsa, Hudiksvall (Mats Axbrink). Arten noterades på ytterligare några lokaler under häckningstid och det häckande beståndet bedöms vara oförändrat, d.v.s. ca 10 par (rrk Hls).

Mpd: 1 par Gubbrå, Njurunda (Nils Lundmark, Ingemar Marklund, Peter Nilsson m.fl.). Efter några år med häckningsindikationer på andra lokaler blev denna konstaterade häckning den första kända för landskapet (rrk Mpd).

Ång: 1 par Mycklingstjärn (Thomas Birkö, Andreas Gustavsson), 2 par Holmbacka, Hörnsjö (Stefan Delin), minst 1 par Bysjön, Sidsensjö s:n (Thomas Birkö), 1 par Åtjärnen, Trehörningsjö s:n, Ång 30.7 (Roland Sjöquist) samt 1 par Inre Trehörningsjö, Ång 14.8 (Dianne Viklund, Rolf Viklund). Sex konstaterade häckningar är bara en mindre del av det verkliga beståndet (rrk Ång).

Ås lpm: 2 par Viskasjön – västra, Fredrika (Per Hansson). Arten häckade här även 2003, i övrigt inga kända häckningar.

Ly lpm: 1 par Mörttjärn, Malå (Leif Bildström) och 1 par Sägavan, Lycksele C (Joakim Hansson). Det var allt och det är i nivå med föregående år.

P lpm: 1 par Ringletsjöarna Arvidsjaur (Leif Bildström). Endast ett häckande par torde ej spegla verkligheten. En bättre kontroll av lämpliga häckningslokaler torde ge fler par.

(BILL DOUHAN)

Svarthakedopping *Podiceps auritus* VU (nyhet: häckningar)

Det finns inte mycket i rapporteringen från rrk som tyder på drastiska förändringar i den svenska populationen av svarthakedopping de senaste åren. Kanske dags för en ny riktad inventering? Några kommentarer från rrk med betydande populationer:

Vg: Ca 45 häckande par. Siffran ska jämföras med senare års noteringar på 60 par. Är det fråga om en reell minskning eller bara bristande rapportering

Srm: En ökning av beståndet har skett sedan riksinventeringen 1996, då beståndet uppskattades till mellan 45 och 55 par. Nu uppskattas beståndet till 60–65 par.

Nord), 1 ex. rast. Stora gömslet, Getterön 14.4 (*Tord Svensson, Stefan Hage, Johan Frölinghaus), 3 ex. str. S Korshamn, Morups Tänge 15.4 (Joakim Hagström), 1 ex. rast. Rödsjär, Varberg 20.4 (*Jan Pettersson, Karl-David Arvidsson, Mikael Nord), 1 ex. Trönninge ängar, Halmstad 22.4 (Anders Wirdheim), 2 ex. rast. Naturcentrum, Getterön 2.5 (*Christer Andersson, Mikael Nord, Rolf Ericson), 2 ad. rast. Pärarp, Halmstad 4.5 (*Joakim Lindblom, Tomas Haraldsson), 1 ex. rast. Dammen, Getterön 8–10.5 (*Mikael Nord), 1 ad. rast. Lerjan, Galtabäck 17.8 (Mikael Nord, Tord Svensson), 2 ex. rast. Smedsgård, Tvååker 18–21.8 (*Anders Kornstedt, Mikael Nord), 1 ex. rast. Lynga, Morup 2.10–1.11 (*Stefan Lagerblad, Joakim Hagström), 1 ex. rast. Smedsgård, Tvååker 31.10–7.11 (*Stefan Hage, Lasse Olsson, David Andersson) samt 1 ex. rast. Glommens sten, Glommen 2.11 (Joakim Hagström). Totalt ca 15 ex. är en förbättring med ca 50% jämfört med föregående år, men i övrigt är uppträdandet likartat.

Boh: 1 ad. Kalvöfjorden, Orust 28.8 (Thomas Liebig). Därmed har 19 fynd av totalt 33 ex. registrerats i Bohuslän.

Vg: *Häckningar:* Totalt 57–58 häckande par (tre kolonier) i Hornborgasjön. Under sommaren räknades 62 kullar, vilket ger ca 120 ungar i åldern 5–10 dagar. Hur många ungar som lyckades uppnå flygg ålder är okänt (Peder Hedberg Fält). Antalet par i nivå med föregående år. Häckningsresultatet, 62 kullar, var dock avsevärt mycket bättre än de 13 som räknades 2003. *Övriga fynd:* 2 ex. Skalle, Sparsör 5.4 (Börje Kollmats m.fl.), 2 ex. Nossans mynning, Dettern 9.4 (Göran Darefelt), 2 ex. Mullsjön, Mullsjö 15.4 (Peter Lindqvist), 1 ex. Nohagaviken, Alingsås 17.4 (Lars-Evert Svensson m.fl.), 1 ex. Sämsjön, Månstad, N Tranemo 18.4 (Jens Ekdahl), 1 ex. Prängen, Åsund 23.4 (Jan Andersson m.fl.) och 2 ex. Sjötorpasjön, V Falköping 26.4–7.5 (Åke Abrahamsson m.fl.). Vid Hullsjön sågs 1 ad. 6.8 (Göran Darefelt) och 1 1K 19.8 (Michael Egerzon). Som vanligt kan man misstänka att det är beståndet i Hornborgasjön som genererar en del ströfynd i omgivningarna under sträcktid.

Ög: 1 ex. Gärsdäverken, Linköping 10–18.5 (*Herman Drotz). Inga häckningar på lokalen i år efter ett par 2003. I övrigt ej heller några fynd från Roxen där ett par häckade 2002.

(BILL DOUHAN)

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Under den blåsiga perioden i andra halvan av september var stormfågel mycket talrik längs västkusten. Högsta dagssumman noterades på Nidingen, Hl med 2 100 ex. 21.9. Utanför västkusten rapporterades endast 1 ex:

Öl: 1 ex. rast. Beijershamn 19.5 (Robert Tuveson).

(ANDERS WIRDHEIM)

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea* (69/69, 4/4)

Fyra fynd under året är kanske oväntat få med tanke på hur talrikt många andra havsfåglar uppträdde under hösten. Å andra sidan uppträder gulnäbbad lira delvis på ett sätt som avviker från de riktigt stora havsfågelinflödena. Framför allt ses den ofta tidigare på säsongen (høgsommar - tidig høst). Merparten av fynden har gjorts i augusti och september, och årets två fynd faller inom den ramen. Med undantag för 1991, 1992, 1994 och 2000 har gulnäbbad lira varit årlig i landet sedan 1984. Som mest har 10 ex. noterats (1998) följt av 8 ex. (1997 och 2003).

Sk: 1 ex. str. Kattviks hamn, Båstad 27.9 (Stefan Oscarsson).

Hl: 1 ex. str. N Rödsjär, Varberg 13.9 (*Lasse Olsson).

Boh: 1 ex. mot S Marstrandsön, Kungälv 21.8 (Peter Hvass, Peter Strandvik) och 1 ex. samma plats 27.9 (Peter Strandvik).

(ANDERS WIRDHEIM)

Grålira *Puffinus griseus* (2742, 63)

Totalt rapporterades drygt 60 ex. under året, men i denna summa döljer sig flera dubbelräkningar i form av fåglar som samma dag passerat genom flera olika landskap längs Västkusten. Sannolikt handlade det totalt om högst 40 ex., vilket gör året till ett oväntat dåligt år för grålira, inte minst med tanke på andra havsfåglars talrika uppträdande. Fynden är nästan helt koncentrerade till hösten med den månadsvisa fördelningen feb (1), jul (1), aug (10), sep (44), okt (2), nov (4) och dec (1). Det bör noteras att av årets 63 ex. rapporterades 43 ex. under den blåsiga perioden 15–28.9. Landskapsvis fördelar sig observationerna på Sk (19), Hl (ca 15), Boh (19) och Vg (7). Två udda observationer bör nämnas:

Sk: 1 ex. str. SV Helikopterplattan, Malmö hamn 9.2 (Roy Blad) och 1 ex. str. SO Kåseberga hamn 23.9 (*Sven Splittorff).

Vinterfynd görs regelbundet i samband med friska västvindar. Östersjöfynd är däremot ovanliga och görs inte årligen.

(ANDERS WIRDHEIM)

Mindre lira *Puffinus puffinus* (770, ca 67)

Totalt rapporterades ca 67 ex., men i denna summa döljer sig, likhet med för gråliran, flera dubbelräkningar i form av fåglar som rört sig längs med Väst-

kusten. Ett försök till uppskattning av det verkliga antalet ger högst 40 ex. Detta får betraktas som ett för senare år ganska normalt antal. Jämfört med andra havsfåglar uppträder mindre liran tidigt, med en topp som snarare ligger under sommaren än hösten. Årets månadsvisa fördelning var maj (6), jun (8), jul (18), aug (16), sep (24) och okt (3). Den landskapsvisa fördelningen var Sk (14), Hl (ca 20), Boh (31) och Vg (2). I likhet med gråliran är mindre lira mycket ovanlig och långt ifrån årlig i Östersjön. Årets fynd från sydöstra Skåne var dessutom sent.

Sk: 1 ex. str. S Branteviks hamn 21.10 (*Magnus Ullman, Anders Lind, Stefan Berg).

(ANDERS WIRDHEIM)

Ob. lira *Puffinus/Calonectris* sp.

Inlandsfynd av liron är mycket ovanliga, men i år gjordes ett sådant av en fågel som inte kunde bestämmas närmare än att det var en av de större arterna:

Vrm: 1 ex. str. Ladholmen, Värmlandsnäs sydspets 16.11 (Håkan Axelsson).

Från Väneren föreligger sedan tidigare ett fynd av en lira, en större lira påträffades döende utanför Baggerud, Vrm i november 1999.

(ANDERS WIRDHEIM)

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa* (2607, ca 580)

En av fågelårets mera spektakulära händelser var massuppträdandet av klykstjärtade stormsvalar i Laholmsbukten den 22.9. Visserligen hade det dagen före setts mindre mängder längre norrut längs Väst-kusten, men det handlade om som mest 12 ex. str. S Kråkudden, Hönö, Boh 21.9 (Stig Holmstedt, Uno Unger, Magnus Unger) och 10 ex. str. Nidingen, Hl 21.9 (Nidingens fågelstation). När morgonen grydde den 22.9 fanns det mängder av "klykor" i den sydöstra delen av Laholmsbukten. Vid södra Mellystrand sträckte 150–200 ex. mot S (Bengt Larsson, Nils-Arne Thunell, Stefan Persson) och i Båstads hamn passerade under dagen inte mindre än 350 ex. mot V (Johan Stenlund, Mats Rellmar, Henrik Ehrenberg m.fl.). Sannolikt handlade det om betydligt färre individer. Det är väl känt att många havsfåglar kan snurra flera varv inne i Laholmsbukten innan de till slut söker sig ut mot havsvidderna igen. Att det verkligen var så denna dag stöds av uppgifterna från Kattviks hamn och Hovs hallar sju resp. nio km väster om Båstad. Där passerade 33

ex. Kattviks hamn (Christian Cederroth, Uno Unger, Kalle Källebrink m.fl.) och 25 ex. Hovs hallar (Mattias Ullman, Lage Johnson, Nils Kjellén, David Erterius). Det är naturligtvis omöjligt att avgöra hur många individer det verkligen handlade om vid södra Mellbystrand och Båstad, men i en kommentar ang. Båstad skriver Rrk Skåne att man räknade "på samma sätt som man har gjort vid tidigare stordagar". Vid jämförelser med tidigare år bör således de ovannämnda totalsummorna användas. Dagssumman vid Båstads hamn 22.9 är den näst högsta hittills i landet. Den överträffas endast av ca 400 ex. vid södra Mellbystrand 18.9 1997.

Efter denna urladdning sågs ovanligt många klykstjärtade stormsvalar även i Öresund, 1 ex. ända nere vid Nabben, Falsterbo 23.9 (Mattias Ullman, Nils Kjellén). Senare i månaden kom ytterligare en större våg med "klykor" den 27.9 då ca 25 ex. sträckte förbi Hållö, Sotenäs, Boh (Jan Artursson, Mikael Nelin) och 27 ex. str. S södra Mellbystrand, Hl (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson).

Totalt noterades ca 580 ex., men i denna summa döljer sig som redan nämnts åtskilliga dubbelräkningar. Det är den näst högsta årssumman, endast överträffad av 1997 då ca 1180 ex. sågs.

Den landskapsvisa fördelningen är: Sk (390), Hl (ca 150), Boh (40) och Vg (3). Månadsvis fördelas fynden på maj (1), jun (1), sep (ca 720), okt (9) och nov (8). Fynd under vår och försommar är ovanliga, men i år gjordes två sådana:

Sk: 1 ex. Kattviks hamn (Thomas Kraft, Per Blom) och Hovs hallar 20.5 (Sture Persson, Fredrik Ahlström m.fl.).

Hl: 1 ex. str. Glommens sten, Glommen 14.6 (Magnus Andersson, Ulf Löfås).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Ofullständig rapportering från de områden där storskarven är vanligast (Sk, Bl, Sm, Ög, Srm, Upl). I Väneren ökade antalet från 2003 med 16% till 2289 par i tjugo kolonier. I Mälaren genomfördes en heltäckande inventering (Pettersson, 2005), med tämligen oförändrade numerär. Från följande rapportområden uppges en acceptabel rapportering:

Sm, Jönköpings län: Ca 110 par i fyra kolonier.

Öl: Ca 620 par i åtta kolonier.

Gtl: Ca 6 500 par; största kolonin (1 796 par) på L. Karlsö.

Hl: Två kolonier med 53 par resp. ca 100 par (Gösta Olofsson, Stefan Hage).

Boh: Ca 1 000 par i två stora och sex små kolonier (Tommy Järås).

Vg: Utöver Vänern ytterligare fyra häckningssjöar.

Nrk: 1 207 par, varav 899 par i Hjälmaren och 308 par i n. Vättern.

Sth: 3 524 par, varav 1 696 par i sex kolonier i Srm och 1 828 par i 14 kolonier i Upl. Antalet häckande par var det högsta hittills, till del beroende på en reell ökning, till del på att hela rapportområdet för första gången inventerades samma säsong.

Vrm: För första gången häckning utanför Vänern, 5 par i Harefjorden, Säffle (Håkan Axelsson).

Gstr: Två kolonier med dåliga häckningsresultat.

Hls: Två kolonier, men kanske helt utan flygga ungar.

Mpd: Två kolonier, varav en utsattes för äggprickning.

Ång: Fyra kolonier, den största utsattes för äggprickning.

Vb: 5 par i en koloni (Niklas Lindberg m.fl.).

Nb: Fortfarande en koloni i Piteå skärgård, men antalet okänt.

Under senhösten som vanligt stora ansamlingar i Öresund, som mest 12 600 ex. 14.11 (Fågelskydd Spillepeng).

(LARS LINDELL)

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Efter många år med stadigt ökande antal toppskarvar i norra halvan av Bohuslän, och dessutom allt flera sommarfynd, var det bara en tidsfråga innan arten skulle börja häcka i området. Det blev 2004, och den första kända häckningen i landet genomfördes på Soteskär, Sotenäs, Boh där ett bo med två nykläckta ungar och ett ägg påträffades i en stor-skarvkoloni 2.6 (Jan Bergquist, Tommy Järås). Se vidare notis i VF 63(6):25. Bohuslän är artens särsklassiga fäste i landet och här redovisas de högsta noteringarna från olika perioder på året. Höga antal under senvinter och vår:

Boh: 266 ex. Härmanö 15.2 (Lasse Svensson), 200 ex. Väderöarna 31.3 (Ingemar och Matti Åhlund).

Höga antal under sommaren:

Boh: 44 ex. Segelskären, Tanum 31.5 (Ingemar och Matti Åhlund), 8 ex. Haby bukt, Sotenäs 18–19.7 (Peter Backman).

Höga antal under hösten:

Boh: 465 ex. Segelskären – Koster 30.9 (Ingemar och Matti Åhlund), 600 ex. Väderöarna, Tanum 24.10 (Helge Röttorp), 150 ex. Härmanö, Orust 7.11 (Lasse Svensson).

Söder om Bohuslän ses toppskarv regelbundet huvudsakligen i Göteborgs skärgård och norra Halland, men antalet ökar och allt fler fynd görs även längre söderut. Vid Nidingen, Hl sågs arten under årets alla månader med som mest 84 ex. 29.10 (Mi-

kael Hake). Även runt Varberg sågs toppskarvar till och från undantaget sommarmånaderna juni–augusti. Toppnoteringen var 17 ex. på Sadeln, Hl 27–28.4 (Mikael Nord m.fl.). Längre söderut längs Västkusten är arten ännu fåtalig, men även där ökar antalet fynd. Årets notering från Hallands Väderö är den hittills högsta från Skåne:

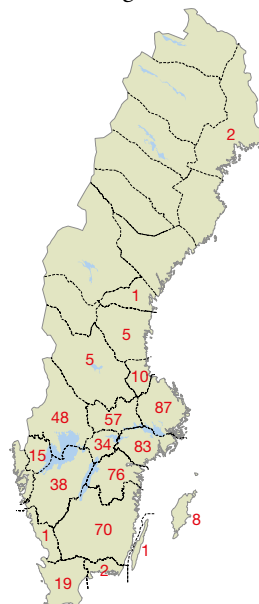
Sk: 1 1K och 2 ad. Kråkan Hallands väderö 25.9 (Mats Rellmar) och 1 1K och 3 ad. samma område 11.10–26.12 (Mats Rellmar).

(ANDERS WIRDHEIM)

Rördrom *Botaurus stellaris* **NT**

Totalt 562 tutande hannar (519 sp 2003), är nära toppnoteringen för spontanrapportering, 579 sp 2002. Som för andra vattenanknutna vassarter, exempelvis trastsångare, var förekomsten i Vänern relativt svag (Dalslandsdelen dock relativt konstant antal de senaste åren, enligt rrk). Rrk Vg föreslår Vänerns låga vattenstånd och uttorkade vasshav som en möjlig förklaring. I Västergötland noterades 38 hannar vilket var den sämsta summan sedan 1997 och en halvering sedan toppåret 1995 (79–80 sp.), trots en ökning under den senaste tioårsperioden i landet som helhet. Även i Mälaren med omnejd tycks en viss minskning ha skett under de senaste åren. I Sörmland rapporteras om 81 tutande hannar, vilket är betydligt lägre än riksinventeringen 2000, då 141 hannar hördes. I Uppland har en omfördelning skett från de vassrika Mälärvikarna (13 sp.) till Norduppland, framför allt Tämna (20 sp.). Rekordnoteringar finns från Hälsingland

vår-sommar
(spelande)

Antal spelande rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 2004.

(5 sp.), Dalsland (15 sp.) och Östra Småland (31 sp). Anmärkningsvärda fynd:

Hl: 1 ad. med 2 mattiggande juv. Trönninge ängar, Halmstad 23.7 (Tomas Haraldsson, Joakim Lindblom m.fl.) utgör första säkra häckningen i landskapet.

Nb: 1 sp. Rönnängesfjärden, Brändön 30–31.5 (Andreas Livbom) och 1 sp. Gammelstadsviken 20–30.5 (Gunnar Thingvall, Ulf P Eriksson m.fl.). Sjunde och åttonde fyndet i Nb. Fram till 1999 fanns bara tre fynd i landskapet, men efter millennieskiftet är arten noterad samtliga år utom 2003. Närmaste häckningsområde finns på så nära håll som i Limingoviken, Uleåborg.

Ly lpm: 1 ex. Luspholmsbron, fiskodlingen, Storuman 4.4 (Håkan Rune). Tillvaratogs och ringmärktes, hade fastnat i fiskkasse. Tredje fyndet i Lycksele lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Natthäger *Nycticorax nycticorax* (25/25, 1/1)

Efter tre år utan fynd noterades landets 25:e natthäger. Årets fynd den 16 maj ligger mitt i den period då de flesta tidigare fynd har gjorts. Det vill säga från början av maj till första veckan i juni.

Hl: 1 ad. Äskatorp, Fjärås 16.5 (Erik Hansson).

(THOMAS STRID)

Silkeshäger *Egretta garzetta* (89, 9)

Totalt gjordes sju fynd i Skåne och vardera ett fynd i Blekinge och Halland. Således totalt nio fynd. Dock föreligger naturligtvis stor risk för dubbelräkning. Detta innebär hur som helst en hög årssumma, den näst högsta någonsin. Rekordet är från förra året med tolv fynd.

Alla fynd utom ett är gjorda i maj–juni vilket innebär normalt uppträdande för arten. Ett höstfynd i oktober avviker dock. Totalt föreligger endast åtta tidigare höstfynd, varav de flesta är gjorda i oktober.

Sk: 1 ad. str. Lomma kustdammar, Lomma, Lomma 2.5 (*Lars Nilsson, Per Olof Lippe). 1 ex. rast. Kattviks hamn, Båstad 16.5 (Thomas Svanberg, Patrik Söderberg m.fl.). 1 ex. rast. Skillinge hamn, Skillinge, Simrishamn 20.5 (*Jesper Segergren, Per Lagerås, Magnus Kasselstrand m.fl.). 1 ex. rast. Ängadammen, Revingefältet, Lund 20.5 (Kent Andersson, Ola Svensson m.fl.). 1 ad. str. Kåseberga hamn, Kåseberga, Ystad 5.6 (*Sven Splittorff m.fl.). 1 ad. rast. Bakdjupet, Falsterbonäset 9–17.6 (*Richard Dalin, Mattias Ullman, Hans Fowelin m.fl.). 1 2K rast. Ängsnäsets lagun, Falsterbonäset 19.6 (Jesper Segergren m.fl.). 1 ex. rast. Salviken, Kävlinge 3–9.10 (Per Olof Lippe, Mattias Olsson, Peder Weibull m.fl.).

Bl: 1 ad. Sandhamn, Torhamnsområdet 22.5 (Petter Simonsson, Anders Eriksson, Micke Wilson m.fl.).

Hl: 1 ex. Trönninge ängar, Halmstad 15.5 (Anders Wirdheim m.fl.).

(THOMAS STRID)

Ägretthäger *Egretta alba* (287, 23)

Totalt gjordes 23 fynd under året. Som vanligt är risken för dubbelräkning dock stor. Noterbara fynd är bl.a. första fyndet för Torne lappmark samt femte fyndet för Norrbotten. Sannolikt utgör fynden i Torne lappmark och Norrbotten samma individ.

Sk: 1 ex. str. O Abbekås hamn 24.4 (Gustav Tallroth m.fl.). 1 ex. rast. Araslövssjön 13.5 (*David Lundgren, Greger Flyckt, Kaj Svahn m.fl.). 1 ex. rast. Lomma kustdammar 22.5 (*Pierre Unge, Sören Franceen, Lars Nilsson m.fl.). 1 ex. rast. Ängstorpsdammen, Revingefältet 31.10 (*Stefan Magnusson, David Gustavsson m.fl.).

Bl: 1 ex. St Rom, Torhamnslandet 24.5 (Christer Herremo, Carl-Ivan Carlsson).

Sm: 1 ex. rast. Boholmarna, Kalmar reningsverk 19–20.4 (*Dan Bengtsson, Lars G Petersson m.fl.).

Öl: 1 ex. rast. Södra viken, Persnäs 21.5–29.8 (Jan Hägg, Lennart Nilsson m.fl.).

Gt: 1 ex. rast. Ajkesträsk 25–27.7 (Tord Lantz, Jörgen Petersson, Yngve Hareland). 1 ex. rast. Stockviken 4–25.9 (Stefan Oscarsson m.fl.).

Vg: 1 ad. rast. Södra delen, Hornborgasjön 3–11.4 (Gunnar Jakobsson, Tore Holsendahl, Mathias Theander m.fl.). 1 ad. Söne mad, Lidköping 14–16.11 (Per-Olof Strandroth, Thage Petrusson, Jörgen Fritzson m.fl.).

Nrk: 1 ex. rast. Fiskinge, Kvismaren 20.5 (Caj Runesson, Anita Johansson, Ola Strand m.fl.).

Ög: 1 ex. Sättunaviken, Roxen 24.4 (*Lennart Hellström m.fl.). 1 ex. Hovtornet, Tåkern 31.5 (*Bengt Andersson, *Christer Eriksson m.fl.).

Srm: 1 ex. rast. Jättne viltvatten, Selaö-området 25.4 (*Yngve Meijer).

Upl: 1 ex. str. NO Hjälvstaviken 25.4 (Arvid Uggla, Jan Chirico). 1 ad. rast. Angarnsjöängen 21–22.5 (Hannu Koho m.fl.). 1 ex. rast. KogrunDET, Hargsviken 22.5 (*Sebastian Sundberg m.fl.). 1 ex. Angarnsjöängen 27.5 (Kristofer Stighäll m.fl.). 1 ex. rast. Hjälvstaviken 14–15.7 (*Jan Wärnbäck, *Tomas Pärt, Ingemar Johansson m.fl.).

Dlr: 1 ex. Staren, Smedjebacken 5–8.5 (Kent Leonardsson m.fl.).

Nb: 1 ex. Anttis, Pajala 17–21.7 (Stig Hamrén).

T lpm: 1 ex. Vittangi 6–9.7 (*Teodor Näslund, Ingrid Sandahl, Andreas Livbom m.fl.).

[THOMAS STRID]

Svart stork *Ciconia nigra* (ca 631, 16) **RE**

År 2003 bedömdes vara ett magert år med endast cirka 30 fynd. I år nästintill halverades den summan och endast 16 fåglar har rapporterats. Skåne dominerar totalt med tio av dem. Totalt behagade bara fyra exemplar stanna två eller flera dagar och det finns inget som ens indikerar på häckningsförsök. Knappt hälften av fåglarna, sju individer, sågs endast sträckande. Som en jämförelse kan nämnas att det år 2000 gjordes 63 fynd, ett antal som i

dag känns mycket avlägset. En av orsakerna till det magra antalet kan mycket väl ha varit en vår med nästintill total avsaknad av sydostvindar, vilket också avspeglar sig på en mängd andra arters låga numerärer. På Öland bedömdes de två fåglarna den 17 april vara samma individ. Landskapsvis fördelning: Sk 9/10, Öl 3, Vg 1, Nrk 1, Ög 1 och Upl 1.

Sk: 1 ex. str. N Viken, Höganäs 15.4 (Mats Peterz). 1 ex. Stora Äsperöd, Simrishamn 19.4 (Tor Kvarnbäck). 1 ex. str. O Lokalamnet visas ej 24.4 (Dold rapportör). 1 ad. Tomelilla kommun 11.5 (Jörgen Lundberg). 1 ex. str. NO Kiviks hamn 5.6 (Aron Edman, Lars G R Nilsson m.fl.). 1 ex. Stenshuvud 7.7 (John Kvarnbäck, Anders Lindström m.fl.). 2 ad. str. S Löddesnäs, Lomma 14.8 (Claes Mether m.fl.). 1 ex. Stora Äsperöd, Simrishamn 16.8 (Tor Kvarnbäck). 1 ex. Vitaby, Simrishamn 17–18.8 (Aron Edman, John Kvarnbäck m.fl.).

Öl: 1 ex. str. Ölands södra udde 17.4 (Magnus Hellström, Johan Stedt m.fl.). 1 ex. str. O Rälla Tall 17.4 (Bo Thoor m.fl.). 2 ex. Mellbyör 29.5 (Patrik Sandgren m.fl.).

Vg: 1 ex. Remmene, Herrljunga 3–6.5 (Christer Håkansson, Ingemar Nilsson).

Nrk: 1 ex. Västkärr, Lekeberg 26–28.5 (Sten-Ove Pettersson m.fl.).

Ög: 1 ex. Stintorp, Söderköpings kommun 23.5 (Kjell Andersson, gm Thomas Ouchterlony). Fågeln hade setts på lokalen även två dagar tidigare (Rrk Ög)

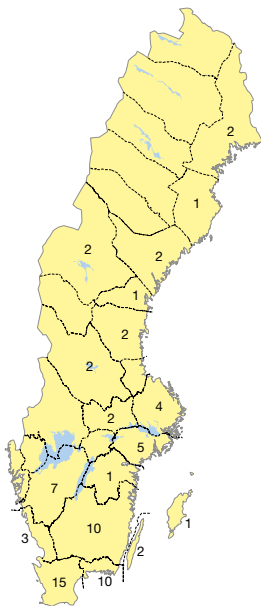
Upl: 1 ex. str. Litslena k:a 30.4 (Torbjörn Karlsson).

(GÖRAN DAREFELT)

Vit stork *Ciconia ciconia* **RE**

Som vanligt är antalet vita storkar oerhört svårtbedömt. Summan av samtliga landskap blir i storleks-

hela året

Antal vita storkar *Ciconia ciconia* i Sverige 2004.

ordningen 72 exemplar, men samma fåglar påträffas i olika landskap och förmodligen är det verkliga antalet inte mer än 20–40 ex. Vid Bolums by, Hornborgasjön släpade en ensam stork pinnar och lade fundamentet till ett bo på en skorsten.

(FREDRIK FRIBERG)

Bronsibis *Plegadis falcinellus* (27/29, 1/1)

Ett fynd av en bronsibis gjordes 2004. Den 23 september dök den upp vid Rönnen, Höganäs för att ses på ytterligare tre platser fram till den 7 oktober. Årets bronsibis utgjorde det åttonde fyndet för landskapet Skåne.

Sk: 1 ex. Rönnen 23–25.9, samma fågel observeras i Far-

FOTO: RICHARD EK

Bronsibis *Plegadis falcinellus*, Rönnen (Sk) 24 september 2004.

hult 26.9 och vid Sandön 28.9 (Per Knutsson, Mikael Olofsson, Alf Petersson m.fl.). Samma fågel sågs rastande i Löddesnäs 30.9–7.10 (*Lars Nilsson, Gabriel Ekman, Mattias Olsson m.fl.).

(THOMAS STRID)

Skedstork *Platalea leucorodia* (69/44, 1/1)

Ett fynd av ett ex. gjordes detta år. Årets fynd gjordes 8.5 i Bohuslän, vilket också utgör landskapets första fynd. Fynd i maj ligger däremot inom artens tidigare fyndbild i Sverige.

Boh: 1 ad. Härmanö 8.5 (Stefan Oscarsson m.fl.).

(THOMAS STRID)

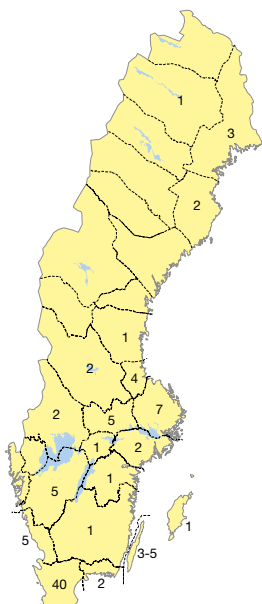
Brun glada *Milvus migrans* (–, 85–90 ex)

Ca 85–90 ex. är något över medel men denna summa ger en grov översiktsbild. I Skåne bedömdes årssumman till 40 ex. men det verkliga antalet individer är troligtvis betydligt färre. Även om man inom landskapsgränserna har försökt uppskatta antalet individer i summeringen så utgör dubbelräkning av kringströvande individer alltid en viss andel av årssumman. Årets första fynd rapporterades vid Hjortkvarn, NrK den 8.4 (Mats Weiland) och årets sista fynd (2 ex.) gjordes 8.10 vid Hyllinge, Åstorp, Sk (Ove Andersson).

På fjolårets häcklokal i Halland sågs en adult fågel under 2004, men några indikationer på häckningsförsök fanns inte. Mer intressanta fynd i det sammanhanget var observationerna av en respektive två adulta bruna glador vid Hedesunda, Gstr i slutet av maj samt inte minst familjegruppen om en adult och två juvenila bruna glador i Västmanland i september. I stort sett årliga fynd av bruna glador i detta område under häckningstid under senare år gör det extra intressant trots ett sent fynddatum. Sannolikt var det denna familj om tre individer som dagen efter sågs sträckande vid Tynnelsö, Sörmland ca 48 km fågelvägen från lokalen i Västmanland. Detta visar dock att de kan förflytta sig relativt långa sträckor på kort tid och att en eventuell häckning därmed likväl kan ha genomförts utanför Västmanland? Under hösten räknades 12 sträckande vid Falsterbo. Anmärkningsvärda fynd:

Srm: 3 ex. str. Tynnelsö, Strängnäs, Srm 2.9 (Kent Söderberg, Markku Kemppi).

hela året

Antal bruna glador *Milvus milvus* i Sverige 2004.

Vstm: 3 ex. (1 ad. + 2 1K) Frösiväcken, Romfartuna s:n 29.8–1.9 (Yngve Wiklund m.fl.).

Gstr: 2 ex. Östveda, Hedesunda 24.5 (Per-Owe Looek).

Lu lpm: 1 ex. Messaure 25.5 (Stig Hamrén).

(JOHAN SÖDERCRANTZ)

Röd glada *Milvus milvus*

Ökningen fortsätter även om spridningen utanför Skåne går relativt långsamt. Enstaka glador sågs upp till Ångermanland och Västerbotten medan fynden i t. ex. Uppland och Södermanland var relativt få. Sannolikt börjar totalsiffran nu närma sig 1500 par, varför det svenska beståndet blir allt viktigare internationellt. I Danmark finns ännu endast ett 40-tal par. Häckningar utanför Skåne publiceras.

Sk: Under sommaren kontrollerades 37 par som i medeltal producerade 1,73 flygga ungar/par vilket får anses mycket bra denna regniga sommar (Per-Olof Andersson). Totalt 1 355 sträckte vid Nabben, Falsterbo jämfört med rekordsiffran 1 445 föregående höst. Av dessa passerade 538 ex. den 30.9, vilket utgör nytt dagsbästa (Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.). Vinterbeståndet omfattar numera troligen över 1000 glador.

Bl: Ca 15 par i västra Blekinge, ca 5 par i Ronneby kommun och ca 3 par i Karlskrona kommun utgör samma antal som 2003.

Sm: Två häckningar i Kalmartrakten är de första konstaterade i modern tid i östra Småland. Ingen häckning är säkerställd i Jönköpings län sedan 1970-talet, men i Dravenbygden har det de senaste åren setts ungfåglar under sensommaren.

Öl: Ett par inledde häckning i Borgholms kommun, men misslyckades.

HI: Ca 40 par totalt. Stabilt bestånd i södra Halland med ca 30 par. I mellersta delen av landskapet sker en viss expansion, ca 5 par i Falkenbergs kommun och 2–3 par i Varbergs kommun.

Vg: Inga häckningar har kommit till rrk:s kännedom. Däremot sågs årsungar vid såväl Mönarp som Boterstena under sensommaren.

(NILS KJELLÉN)

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Under 2004 gjordes den första säkerställda häckningen i Ångermanland vid Skärjavan. Mycket troliga häckningar eller häckningsförsök har noterats tidigare i landskapet men inte ungar. Dessutom gjordes ytterligare två observationer som tyder på häckning även vid Öfjärden och Träsktjärn i Ångermanland. I Norrbotten är arten väletablerad längs kustlandet sedan tidigare så häckningen i Ångermanland var naturligtvis väntad.

Notabelt detta år var även det tredje och fjärde fyndet av brun kärrhök i Åsele lappmark.

Ång: 1 ad. hane och 2 1K Skärjavan, Ång 20.7 (Stefan Delin).

Ås lpm: 1 ad. hona Älgsjömyran 15–22.5 (Sture Gustafsson). 1 ad. hane Risbäck 26.7 (Stefan Delin, Per-Olof Nilsson).

Vinterfynd:

Bl: 1 honfärgad Utlången 20.12 (Lars-Gunnar Lundquist). Sannolikt blott landets fjärde vinterfynd.

(THOMAS STRID)

Blå kärrhök *Circus cyaneus* NT

De många sommarfynden av ensamma ex. i Göta- och Svealand kan eventuellt i flera fall avse norrlandsfåglar som valt att inte häcka på grund av flerårig gnagarbrist i de ursprungliga, långt nordligare, häckningsområdena. Från artens kärnområden i norra Norrland inkom sommarfynd endast från Lycksele lappmark och Norrbotten, där det å andra sidan gjordes hela 13 fynd. Håller den svenska blåhöksstammen på att krascha på grund av mångårig födobrist? Fynd i juni–juli:

Öl: 1 ad. hona Penäsa 6.7 (John Persson) och 1 honf. str. Ottenby 29.7 (Ottenby fågelstation).

Dsl: 1 ad. hane Tveten, Färgelanda s:n 6.6 (Astor och Ulla Korp).

Vg: 1 ad. hane Sjöryd, Dettern, 5.6 (Göran Darefelt), 1 ad. hane Västra Tunhem 6.6 (Börje Broström), 1 ad. hane Dalboåsen, Gullspång 21.6 (Ingemar Wästlund), 1 hane Ytterberg, Hornborgasjön, 30.6 (Thomas Persson), 1 ad. hane str. S Tibro 2.7 (Jonas Lundgren) och 1 hona str. V Amenäs badplats, Borås 17.7 (Niklas Telbe).

Ög: 1 hona Kolsbro, Täkern 1.6 (Anders Elf), 1 hane Sundö, Söderköping 26.6 (Hanu Koho) och 1 ad. hane Skärlunda gård, Norrköping 25.7 (Lars Johansson, Mats Hjelte).

Srm: 1 honf. Hammarby sjö 6.6 (Oscar Swartz) och 1 hona Stenkvistafältet, Eskilstuna 13.6 (Ilva Hansson).

Upl: 1 hane Övre Före-Kungsängenområdet, Uppsala 1.6 (Pontus Andersson), 1 ad. hane str. Enhälja Villberga s:n 6.6 (Tommy Lindell), 1 hona Svista, Bälunge s:n 26.6 (Håkan Andersson, Camilla Andersson), 1 hona Ledskärsviken 16.7 (Hans-Olov Bond), 1 ad. hane Angarnsjöängen 23.7 (Jan Andersson) samt 1 hane Torstuna k:a 31.7 (Ulf Broberg).

Vstm: 1 hane str. N Emaus, Arboga 7.6 (Seppo Leppälampi), 1 hane Ekbacken, Arboga 14.6 (Kjell Hammelin) och 1 ad. hona str. SV Södra Ås, Nora s:n 19.6 (Anders Carlberg).

Vrm: 1 ad. hane str. SV Nilsbysundet, Kil 25.7 (Dan Mangsbo).

Dlr: 1 ad. hane lämpl biotop Krokatorp, Vansbro 29.7 (Johan Frölinghaus)

Nb: 1 hona revir Övre Buddbyn, Boden 26.5–3.7 (Mats Bergquist), 2 ex. revir Ängesbyn, Luleå 4.6–20.7 (Anders Kjellsson, Peter Öhman, Ulf P Eriksson), 1 ad. hane

Juoksengi, Övertorneå 8.6 (Herman Sundkvist), 1 hona lämpl biotop Ainettivuoma Pajala, 11.6 (Lars Erik Norbäck), 1 hona Skogså, Boden 13.6 (Ragnar Alm, Kerstin Lundström), 1 ad. hane lämpl. biotop Haapasaa-ri, Kattilasaari, Haparanda 13.6 (Lars Erik Norbäck), 1 honf. Alvik 16.6 (Anders Kjellsson), 1 hona Ubbyn 18.6 (Magnus Rahm, Lars Eric Rahm), 2 hannar Äihämjärvi, Pajala 18.6–11.7 (Magnus Rahm, Ulf Larsson, Lars Eric Rahm), 1 hona revir Vibbyn, Boden 18.6–6.7 (Magnus Rahm, Ulf P Eriksson, Lars Eric Rahm), 1 ad. hane Bälunge, Luleå 5.7 (Herman Sundkvist), 1 ad. hona Nickbyn, Luleå 6.7 (Ulf P Eriksson) och 1 hane Tontanlehto/levä, Pajala 8.7 (Björn-Olof Svanholm).

Ly lpm: En häckning under 2004 (rrk S Lpl).

(CHRISTER OLSSON)

FOTO: JOHN LARSEN

Ängshök *Circus pygargus* 1K, mitten av augusti.

Ängshök *Circus pygargus* EN

Situationen på fastlandet förefaller ha förbättrats något jämfört med 2002–2003. Totalt rapporterades 9 häckande par (6 par 2002 och 2003). Därutöver finns uppgifter om ytterligare fyra stationära par men där det är osäkert om dessa skred till häckning; Skåne en lyckad häckning (3 juv.) samt ett stationärt par, Småland en lyckad häckning (3 juv.) och ett stationärt par, Närke en misslyckad häckning, Östergötland två lyckade häckningar (6 juv.) samt ett stationärt par, Södermanland ett stationärt par samt Uppland tre misslyckade och en lyckad häckning (2 juv). Häckningen i Östra Småland var den första sedan 2001.

På Gotland konstaterades 5–6 häckande par varav tre på Fårö. Detta är en klar förbättring jämfört med 2003 då det var osäkert om arten häckade överhuvud taget.

Öland totalinventerades varvid 31 häckande par påträffades. Detta innebär att populationen minskat med 25–30 procent jämfört med tidigare inventeringar 1975–81 och 1996. Störst är nedgången i söder (Mörbylånga kommun) där en tredjedel av paren har försvunnit. Av årets häckningar lyckades 17 par medan 14 misslyckades (Staffan Rodebrand).

Sammanfattningsvis rapporterades således totalt 45–46 säkert häckande par i landet. Inklusivt ett visst mörkertal torde antalet etablerade par ha varit drygt 50. Den konstaterade kraftiga minskning som skett på Öland, där ängshöken har sitt starkaste fäste, inger viss oro inför framtiden. Norrlandsfynd:

Hls: I år endast två fåglar men som vanligt vid landningsbanorna på Söderhamns flygplats och Granskär.

Fenologi: Huvudmassan av ängshök anlände cirka tio dagar tidigare än normalt med förstafynd redan 12.4. Det tidiga uppträdandet kan förmodligen tillskrivas det varma vädret i april.

(MARTIN TJERNBERG)

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

Av totalt 697 kända revir har 466 varit ockuperade ett eller flera år de senaste fem åren. Totalt kontrollerades 579 av de kända reviren varvid 427 etablerade par konstaterades. Av dessa lyckades 214 producera 297 ungar, dvs. i genomsnitt 0,7 ungar/par vilket är ett bra resultat (en genomsnittsproduktion på 0,5 ungar/par är det normala). Att 2004 var ett bra häckningsår indikeras även av det stora antalet kullar med två ungar (83 st.). Några kommentarer från Rrk:

Sk: Stammen förefaller ha stabiliserat sig. Inga ytterligare säkra par har konstaterats under 2004. Det finns uppgifter om minst 6, kanske 7, besatta revir och ytterligare uppgifter om fyra områden där revir kan misstänkas. Fem säkra häckningar samt en mycket trolig häckning blev årets kända resultat. Ungproduktionen slutade på 10–11 flygga ungar, vilket är ett av de bästa resultaten hittills. För tredje gången konstaterades en trekull i Skåne (Kenneth Bengtsson).

Srm: Efter flera år med uppgifter om möjliga häckningar i rapportområdet gjordes under 2004 observationer som tyder på minst ett häckningsförsök och ytterligare minst två till tre revir med adulta fåglar. Ännu har inget bo hittats, men på platsen för häckningsförsöket har sittplats med ruggade fjädrar hittats och flyktspel observerats. Den senaste kända konstaterade häckningen av arten i rapportområdet var 1848.

(MARTIN TJERNBERG)

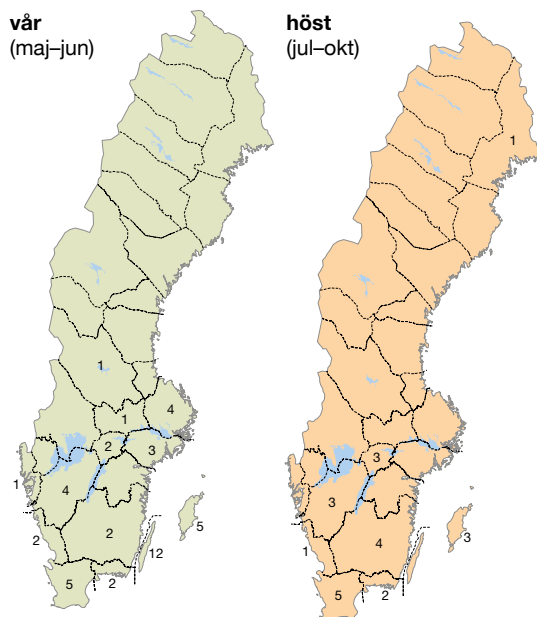
Antal lyckade häckningar av kungsörn och häckningar med okänt resultat 2004 redovisade länsvis.

	Lyckade	Okänt	Totalt
Skåne	5	1	6
Blekinge	—	—	—
Kronoberg	—	—	—
Kalmar län	—	—	—
Jönköpings län	—	—	—
Gotland	14	2	16
Halland	1	—	1
Västra Götaland	—	—	—
Östergötland	—	—	—
Örebro län	—	—	—
Södermanland	—	—	—
Stockholms län	—	—	—
Uppsala	2	—	2
Västmanland	—	—	—
Värmland	1	—	1
Dalarna	11	—	11
Gävleborg	4	—	4
Västernorrland	14	—	14
Jämtland	31	—	31
Västerbotten	60	4	64
Norrbottn	39	25	64
Hela landet	182	32	214

Källa: Viltskadecenter

Aftonfalk *Falco vespertinus* (2506, 66)

Förra årets mycket höga årssumma (136 ex.) följdes i år av i stort sett halverade antal, såväl under våren (3,5–30,6; 44 ex.) som under sensommar och höst

Aftonfalk *Falco vespertinus* i Sverige 2004, antal ex. fördelade på vår och höst.

(1.7–1.10; 22 ex.). Årsumman är faktiskt den lägsta sedan 1998. Antalet rapporterade aftonfalkar i Sverige varierar alltså rätt stort mellan åren, men någon långsiktig trend föreligger inte. Aftonfalken är numera årligen uppträdande på höststräcket i norra Norrland. En anmärkningsvärt hög andel av dessa fynd rör adulta hanner, liksom årets enda fynd:

Nb: 1 ad. hane str. S Lövskatagrundet, Hertsöfjärden, Luleå 29.8 (*Rolf G. Gustafsson).

(THOMAS PETTERSSON)

Stenfalk *Falco columbarius*

Den svenska stenfalkstammen är svårinventerad bland annat på grund av vitt skilda miljökrav i oli-

FOTO: JOHAN SÖDERCRANTZ

Aftonfalk *Falco vespertinus* 2K hona, Gotska sandön 5 juni 2004.

ka delar av häckningsområdet. På Öland häckar den möjligen allttjämt på alvarmark, i stora delar av Norrland skogsland på torr tallhed, i det norrländska inlandet ofta kring myrmarker och i fjälltrakterna ofta i anslutning till kalvfället.

Vstm: 1 ex. Grythyttans s:n 6.6 (Peter Bernövall, Lisbeth Uhr, Erik Olsson).

Dir: Häckningar: 1 par Kräkelbäcken, Mora (Cecilia Fahlén, Lars Hansson), 1 par Ulvsjön, Mora (Cecilia Fahlén, Lars Hansson), 1 par Idre, Älvdalen (Lars Antonsson) samt 1 par Tisjökölen, Tisjön (Janne och Börje Dahlén).

Ång: 1 ex. varn. Studsaren, Bjurholm (Roland Sjöquist), 1 ex. lämpl. biotop vid Junsele kyrka 1.7 (Gunnel Malmquist), 1 ex. lämpl. biotop Grosstjärnarna, Kläpp-

sjö 28.7 (Martin Bergström) och 1 honf. ex. Mossaträsk-Stormyrar 30.7 (Mats Bergquist).

Vb: 1 häckning Alvik, Umeå (Andreas Garpebring, Björn Malmhagen m.fl.) och 1 hona lämpl. biotop Risleden 16.6 (Andreas Garpebring).

Hjd: 1 häckning Tännadalen (Stig Löwenhamn), 1 ex. Mittåkläppen, Berg 13.6–6.7 (Christian Ljunggren, Leif Östman), 1 ex. Stor-Axhögen, Berg 15.6 (Christian Berggren), 1 ex. Käringssjön, Rogen 20.6 (Helge Rottorp), 1 hona Flatruet 24.6 (Björn Liedén), 1 ex. Fjällnäs 24.6–3.7 (Björn Liedén, Jörgen Elf), 1 ex. Funäsdalen 14.7 (Olle Tyrestam), 1 ex. Flatruet 5.8 (Henrick Blanck) samt 1 hona lämpl. biotop Helagsområdet, Berg 7.8 (Henrik Blanck).

Jmt: Häckningar: 1 par Bunnerplatån, Åre (David Kihlberg), 1 par Medstuguån, Åre (Trond Sörhuus), 1 par Åreskutan, Åre (Per Karlsson), 1 par Ytterån, Krokomb (Sölve Westlund). Övriga fynd under häckningstid: 1 ex. Gysen, Krokomb 3–4.7 (Per Helttunen), 1 par upprört beteende Nedre Lill-Mjölkvattnet, Åre, 17.7 (Lars-Olof Grund) och 2 ex. upprört beteende Duved, Åre, 28.7 (Trond Sörhuus).

(CHRISTER OLSSON)

Jaktfalk *Falco rusticolus* EN

Se separat artikel på annan plats i *Fågelåret 2004*.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Den vilda stammen uppskattades till minst 135 par. 98 boplatser med par kontrollerades inom *Projekt Pilgrimsfalk* och på dessa återfanns 93 häckande par med 172 ungar. Ytterligare 15 ungar frisläpptes med hjälp av hacking i Dalarna, så antalet kända ungar blev 187. Detta är en minimisumma då ca 20 kända boplatser i Norrbotten inte kunde kontrolleras liksom de häckande falkarna i Västerbotten. Fördelningen av antalet par är: södra Sverige 52, Dalarna 3 par, Jämtland 1 par, Västerbotten minst 5–10 par och Norrbotten inkl. lappmarkerna minst 70 par.

Sk: Det häckande falkparet på Kullaberg har under flera år varit framgångsrika och flera av ungarna ingår i par som återfinns i Helsingborg, Malmö och på Möns Klint i Danmark. 2004 häckade ytterligare ett par på Kullaberg och avläsning av hannens färggring visade att även han kom från ursprungsparet. Fyra par häckade och fick ut 8 ungar inkluderande två avelsungar som sattes ut hos syskonfalkarna i Helsingborg.

Gd: Ett par med häckningsförsök.

HI: 8 häckande par samt ett nyetablerat icke häckande par. Ungar försvann från tre boplatser medan 13 ungar bedömdes komma på vingar.

Boh: 16 häckande par med totalt 28 ungar vilket är betydligt bättre än föregående år. Tre första äggkullar insamlades från par som tidigare utsatts för berguvsprestation. Äggen kläcktes i maskin och ungarna utsattes med hacking i Dalarna.

Dsl: Sex häckande par med 11 ungar.

Vg: Par observerades på 14 lokaler och antalet häckande par uppgick till 12 med 17 flygga ungar.

Ög: 1 par med misslyckad häckning.

Vrm: Ett par tillfälligt på häckplats.

Dlr: 3 par varav 2 häckande med 7 ungar. Av falkarna i de tre paren är 4 individer från avelsprojektet och utsatta med hacking, en individ kommer från en häckning i Dalarna 2001 och den sjätte är en falk märkt med vanlig blank ring, sannolikt från Norge. Femton ungar från avelsprojektet utsattes på fem lokaler med hjälp av medlemmar i Leksands Fågelklubb och lokala SNF-föreningar. Totalt har 99 falkar frisläppts i Dalarna sedan 1994 men utsättningarna måste fortsätta ett antal år till för att säkra den lilla stam vi nu har i Mellansverige.

Jmt: Endast en säker häckning med minst 2 flygga ungar.

FOTO: JOHN LARSEN

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* 1K, juni.

Vb: Mycket få rapporter har kommit in och någon länsräckande inventering har inte genomförts. Antalet par beräknas till mellan 5 till 10 och finns framförallt i fjällnära områden.

Nb: Av 42 kontrollerade par påbörjade samtliga häckning varav 37 par lyckades (88%) och fick ut 86 ungar, dvs 2,3 ungar per lyckad häckning. De myrhäckande falkarna har som regel ett sämre häckningsresultat än de klipphäckande och 6 myrhäckande par fick ut 9 ungar. Dåligt väder under inventeringsperioden i juli ledde till att ett 20-tal kända häcklokaler inte kunde besökas. Några nya par har hittats samtidigt som en del andra försvunnit. Antalet par uppgår i länet till minst 70 med en viss osäkerhet om den verkliga populationsstorleken.

(PETER LINDBERG, PROJEKT PILGRIMSFALK, SNF)

Vattenrall *Rallus aquaticus*

I Norrbotten gjordes detta år landskapets nionde fynd av vattenrall. Senast den noterades i Norrbotten var år 2001.

Nb: 1 ex. spel. Ängesviken, Bergsviken, Piteå 20–21.5 (Tomas Carlsson, Tryggve Arvidsson, Maiken Arvidsson).

(THOMAS STRID)

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

(–, 263 sp.)

Totalt hördes 263 spelande hannar vilket får anses som relativt normalt (260 sp. 2003, 345 sp. 2002). Två häckningar kunde konstateras, vid Hornborgasjön, Västergötland (Clas Hermansson) och Petgårde träsk, Öland (Viktor Nilsson). Fynd gjordes under perioden 11 april – 29 september. Värt att nämna är hela 23 spelande i Ryningen, Småland (Nicklas Strömberg, Jan Larsson). Som vanligt gjordes ett mindre antal fynd av icke spelande exemplar:

Sk: Under sensommaren och hösten, augusti–september, påträffades ca 10 ex, vilket är en bra summa.

Gt: 1 ex. rast. Kronholmens fyr 11.4 (Olof Armini).

Hl: 1 ad. rast. Stora gömslet, Getterön 26.7–1.8 (Mikael Nord, Rolf Ericson).

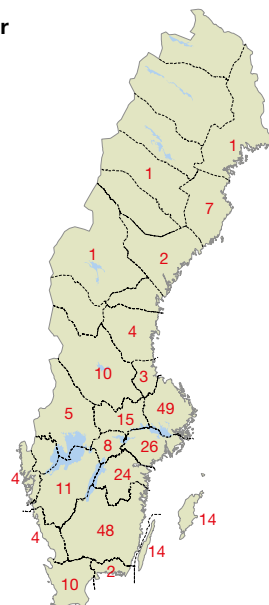
Vg: 1 1K rast. Tidaholms reningsverk, Tidans mader 20–24.8 (Magnus Hallgren).

Nordligt fynd:

Ly lpm: 1 ex. spel. Åskilje 11–17.6 (Bo Åström, Joakim Hansson, Eva Åström). Sjunde fyndet i Lycksele lpm.

(FREDRIK FRIBERG)

vår-sommar
(spelande)

Spelande småfläckiga sumphönor *Porzana porzana* i Sverige 2004.

Mindre sumphöna *Porzana parva* (359, 5)

Relativt normalt uppträdande med fem fynd:

Sm: 1 ex. spelande Husebymaden, Alvesta 1–4.6 (Nils-Arne Thunell, Ronny Johansson).

Öl: 1 ad. ringmärktes Stationsträdgården, Ottenby 10.5 (Johan Stedt). 1 spelande Möckelmossen 13–28.5 (Fredrik Ellin, Lars Karlsson, Peter Laudon).

Vg: 1 hane spelande Kyrkviken, Dettern 29.5 (Stefan Lindqvist, Ulf Nordberg).

Vstm: 1 ex. spelande Findlaviken, Arboga 3–18.6 (Hans Wilhelmsson m.fl.).

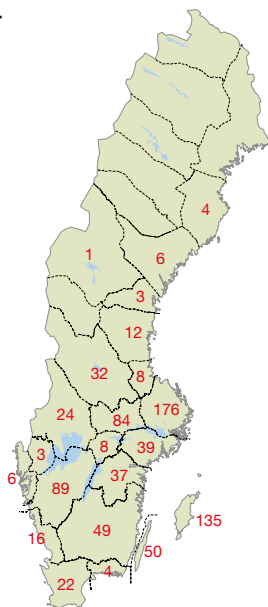
(FREDRIK FRIBERG)

Kornknarr *Crex crex* **VU**

För andra året i rad minskade kornknarren och 548 spelande hannar på fastlandet är den lägsta noteringen sedan 1997 (350 sp). Har den kraftiga ökningen under den senaste tioårsperioden upphört och till och med ersatts av en minskning? Även på Öland noteras en minskning: "Spelande fåglar har rapporterats från drygt 50 lokaler, dvs. ca 15% lägre än under 2003." (rrk Öl).

Bakom totalsumman står Uppland i år i särklass med 176 spelande hannar. Rrk Uppland noterar: "Trots ett ökat antal rapporterade kornknarrar var situationen dock troligen sämre 2004 än 2003. Bl.a. Mats Edholm konstaterade närmare 30 procent färre kornknarrar på sina årligen inventerade "kornknarrrundor" i norra och nordöstra Uppland. Färre knarrar ansågs även finnas i sydvästra Uppland (flera rapportörer). Det ökande antalet rappor-

vår-sommar
(spelande)

Spelande kornknarrar *Crex crex* i Sverige 2004. (Summan för Öland anger antalet platser där kornknarr hördes.)

terade kornknarrar kan således misstänkas vara en effekt av ett allt större antal rapportörer, och den ökande trenden kan således vara skenbar!"

På lilla och relativt skådarglesa Gotland rapporterades i år 135 spelande ex., med flera koncentrationer på 5–10 ex.

Konstaterade häckningar:

Vg: Häckn. Brudarebacken, Göteborg (1 ad. och 2 juv) 2.9 (Uno Unger).

Ög: Häckn. Halshöga, Tinnerö Eklandskap, Linköping 22.6–23.7 (Sven-Anders Carlsson, Anders Jörneskog).

Vstm: 1 ad. + 4 1K St. Hästnäs, Hjulsjö 8.8 (Hans Norelius).

Minst 5 ex. på fastland:

Vg: 6 sp. Fävren (Mikael Nord).

Upl: 10 sp. Marma skjutfält (Tommy Löfgren).

(FREDRIK FRIBERG)

Styltlöpare *Himantopus himantopus* (22/25, 1/1)

En styltlöpare uppehöll sig vid Uppsala den 26.4. Årets fynd är det tidigaste fyndet hittills i landet. Endast ett tidigare aprilfynd föreligger – 28.4 1998. Senast en styltlöpare noterades i Sverige var år 2000.

Upl: 1 troligen 2K rast. området runt Övre Föret – Kungsängen 26.4 (Yngve Dahlgren m.fl.).

(THOMAS STRID)

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* **LC**

Från Sk och Öl rapporterades flertalet. I Sk sammanlagt 467 par och på Öl 900 fåglar från sju lokaler med de största koncentrationerna. I Hl 175 ex. som besökte bo, Getterön, april (Stefan Hage), ca 17 par Båtafjorden (Mikael Larsson) samt enstaka par Utteros, Trönninge ängar och Morups Tänge. I östra Småland 4 par Hagbyhamn, Kalmar 20.3–24.6 (Jan Ottosson, Lars G. Petersson m.fl.). I Bl har ca 10 par rapporterats, men antalet bedöms sannolikt vara högre. På Gtl anges arten som "allmän", men översiktligt antal saknas.

I Sk häckade enstaka par på tre inlandslokaler (Näsbyholmssjön, Sillesjö och Örtofta sockerbruksdammar). Ströfynd utanför häckningsområdet gjordes i inre Sm, Boh, Vg, Nrk och Upl. I Sk gjordes ett vinterfynd:

Sk: 1 ex. Äsper 14-18.12; tidigare finns endast två vinterfynd, båda i dec. (SF3).

(LARS LINDELL)

Tjockfot *Burhinus oedicnemus* (35, 1/1)

Landets 36:e tjockfot noterades detta år i Västergötland. Detta är landskapets fjärde fynd. Notabelt är att tjockfot nu observerats tre av de senaste fyra åren i landskapet Västergötland. (Gullmovallen i Gullspång 3.7 2001, Änggårdssbergen i Göteborg 4.8 2002 och så årets fynd).

Vg: 1 ex. Smatterås, Sveneby, Östen 23.9 (Sture Barr).

(THOMAS STRID)

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus* **RE**

Ett glädjeämne detta år var att ett häckningsförsök gjordes i Skåne. Senast detta inträffade var år 2001. I övrigt två ytterligare fynd i Skåne och ett på Öland.

Sk: 1 hane rast. Sandön, Helsingborg 4.4 (Peter Bjurenstahl, Alf Petersson, Karl G Nilsson m.fl.). 3 ex. rast. Lilla Hammars näs, Foteviken 28.4 (Mattias Ullman m.fl.). 2 ex. byggde bo Falsterbohalvön 1–24.5 (Rrk Skåne).

Öl: 1 ex. rast. Hahns f.d. sjöbod, Ottenby 21.5 (Oscar Haraldsson, Ilgot Liljedahl, Johan Stedt m.fl.).

(THOMAS STRID)

Kustsnäppa *Calidris canutus*

En kustsnäppa rastade vid Luspebryggans hpl., Stubba naturreservat den 31 maj (Håkan Tyrén). Detta är blott Lule lappmarks andra fynd.

(THOMAS STRID)

Småsnäppa *Calidris minuta*

Inga rapporterade fynd som tyder på häckning.

(CHRISTER OLSSON)

Mosnäppa *Calidris temminckii* **NT**

Inga rapporterade fynd längs Norrlandskusten som tyder på häckning.

(CHRISTER OLSSON)

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* (200/204, ca 23)

Under året gjordes 23 fynd av uppskattningsvis något färre individer. Bl.a. Öland bedömmar att några fynd utgjorts av samma fåglar. Detta innebär att det var det näst bästa året hittills, endast slaget av fjol-årets 28 fynd av 30 ex. De därefter bästa åren har varit 1996 och 2002 med 17 fynd vardera. Fynden fördelar sig på sex vårfynd 17.4–30.5 och 17 höstfynd 1.7–11.10. Det gjordes ett fynd av två ungfåglar tillsammans vid Segerstad, Öland 15–25.9. Två av vårfynden var inlandsfynd, men märkligt nog gjordes inte några vårfynd i Skåne eller på Västkus-

ten. Ölandsfyndet från 17 april och en tid framåt är nytt fenologirekord på våren. Av höstfynden rapporteras fem från inlandslokaler. Av de 17 höstfåg-larna har tio åldersbestämts och fördelade sig på sex ungfåglar och fyra adulta. Samtliga adulta noterades perioden 10.7–30.8.

Ny art för Medelpad, andra fyndet i Dalarna, fjärde till sjätte fyndet i Södermanland, sjätte fyndet i Ög och sjätte fyndet i Bohuslän. I Bohuslän har arten nu noterats fem år i följd! Landskapsvis fördelning: Sk 1, Sm 1, Öl 11/9, Gtl 3, Hl 1, Boh 1, Ög 1, Srm 3, Upl 2, Dlr 1 och Mpd 1.

Sk: 1 1K Torupa flo, Ravlunda, Simrishamn 16–21.9 (*Lars Edman, *Aron Edman, Magnus Ullman m.fl.).

FOTO: LASSE OLSSON

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* ad. hona, Morups Tånge (Hl) 22 augusti 2004.

Sm: 1 ex. Lidhemssjön, Växjö 18–19.9 (Krister Carlsson m.fl.).

Öl: 1 ex. Södviken 17.4–3.5 (Staffan Rodebrand, Tobias Berger, Lennart Carlsson m.fl.). 1 ex. Risinge strandäng 6.5 (gm Rrk Öland). 1 ex. ringm. Ottenby 1–3.7 (gm Rrk Öland). 1 ex. Stora Ören 10–18.7 (Fredrik Ellin, Harald Persson m.fl.). 1 ex. Ottenby 20–23.7 (Mattias Nilsson, Mattias Persson m.fl.). 1 ex. Västerstadsviken 28.7–6.8 (*Johan Södercrantz m.fl.). 1 ad. Sebybadet 23.8 (gm Rrk Öland). 1 ad. Segerstads fyr 23.8 (gm Rrk Öland). 2 1K Segerstads fyr 15–17.9 (gm Rrk Öland). 1 1K Schäferiängarna, Ottenby 25.9 (*Clas Cronlund m.fl.). 1 1K Gammalsbyören 11.10 (gm Rrk Öland).

Gtl: 1 ex. Sudersandsviken 20–21.5 (Daniel Melchert, Anders Wester, Björn Wester). 1 ex. Västergarnsviken 26–29.7 (Olof Armini, Michael Tholin, Carl Tholin

m.fl.). 1 ex. Vivesholm 13–14.8 (Göran Knutas, Per Smitterberg, Fredrik Gustafsson m.fl.).

Hl: 1 ad. hona Korshamn, Morups Tänge 22–30.8 (*Stefan Johansson, Johan Wallander).

Boh: 1 ad. vid Haby bukt, Sotenäs 4–5.8 (Peter Backman m.fl.).

Ög: 1 ex. Tovören, Tåkern 30.5 (*Lars Gezelius, *Karl-Martin Axelsson).

Srm: 1 ad. hane Lida viltvatten, Flen 10.7 (*Göran Andersson, Jukka Väyrynen m.fl.). 1 ad. Vadsjön, Nyköping 15–22.8 (*Anna Karlsson, Anders Eriksson, Sören Lindén m.fl.). 1 1K Marsäng, Nyköping 20–22.9 (*Thomas Larsson, Jan Sjöstedt, Leif Nyström m.fl.).

Upl: 1 ex. Fågeltornet, Ledskärviken 18–19.5 (Ingrid Åkerberg, Ragnar Hall, Eva Johansson m.fl.). 1 1K Svartsjö dämme, Ekerö 20–26.9 (Glenn Cornland m.fl.).

1 perm. revir Stora Blåsjön, Strömsund 20.6 (Leif Danielson). 1 Bunnerplatån, Åre 21.6 (Anders Borgehed).

P lpm: 1 Ikjesjaure sameviste 12.7 (Ulrika Sebestyén).

Lu lpm: 1 ad. varnande Mulka, Jokkmokk 18.7 (Rolf G Gustafsson). 1 par Siergavagge, Sarek NP 23.7 (Anders Kling). 1 ad. varnande Vastenjaure S (fjäll), Padjelanta NP 24.7 (Pav Johnsson). 2 ad. varnande Liemakjaure, Padjelanta NP 28.7 (Pav Johnsson).

T lpm: 1 spel Tjäktjastugan, Kungsleden, Kiruna 25.6 (Fredrik Ahlström). 1 varnande Råstojaure, Kiruna 28.7 (Anders Helander).

Övriga fynd:

Vstm: 1 ex. Gimpelstenarna, Ängsö 21.4 (Thomas Petersson m.fl.). Femte fyndet i Vstm.

(ROLF G GUSTAFSSON)

FOTO: JONAS BONNEDAHL

Prärielöpare *Tryngites subruficollis* 1K, Ottenby (Öl) 19 september 2004.

Dlr: 1 ex. Stora Holmsjön, Torsång, Borlänge 11.5 (*Nils-Erik Björkbacka, *Erik Björkbacka).

Mpd: 1 ex. Stornäsets reservat, Alnö 15–16.9 (*Nicklas Elfving, Carl-Evert Zackrisson, Peter Nilsson m.fl.).

(GÖRAN DAREFELT)

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Fler observationer i fjällvärlden än på länge. Ökad skådaraktivitet på skärnsnäppelokaler i fjällen visar att det lönar sig att påpeka att det finns stora vita luckor i fjällvärlden som behöver kontrolleras. Observationer under häckningstid:

Hjd: 1 varnande Tännadalen 20.7 (Thomas Kraft).

Jmt: 2 Stekenjokkvägen, Strömsund 12.6 (Per Hansson).

”Sydlig kärrsnäppa” *Calidris alpina schinzii*

Rapporterad som häckfågel från Skåne (55 par), Öland (ca 20 par), Gotland (10 par), Halland (16 par) samt Uppland (3 par). Man bör dock ha i minnet att antalet par är svårt att uppskatta då många häckar inom områden med beträdnadsförbud. För att vi skall få en tydlig bild av artens status idag krävs riktade inventeringar. Rasen är numera utgången som häckfågel i Bohuslän (Peter Strandvik).

(LENNART CARLSSON)

Prärielöpare *Tryngites subruficollis* (51/52 – 2/3)

Två fynd gjordes detta år. Ett fynd i Blekinge och ett på Öland. Fågeln som sågs vid Risinge Öland be-

döms vara en av de individer som dagen efter upptäcktes på Schäferiängarna. Därmed räknas dessa tillhöra samma fynd. Årets prärielöparobservationer faller väl in i artens normala fyndbild i Sverige, där huvuddelen av fynden gjorts i september/oktober.

Bl: 1 1K rast. Torhamns udde 3.10 (Anders Adolfsen, Christer Herremo, Ulf P Eriksson m.fl.).

Öl: 1 ex. rast. Risinge hamn 17.9 (*Mats Wallin, Jonas Bonnedahl, Robert Lager m.fl.). 2 1K varav en ringm. Schäferiängarna, Ottenby 18–29.9 (Mathias Karlsson, Anders Lundquist, Annika Rastén m.fl.).

Tillägg:

2000: Öl: 1 ex. Beijershamn 17–20.8 (*Lars Rigbäck, Claes Möllersten, Carl Löfberg m.fl.).

(THOMAS STRID)

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT

Under vårflyttningen rapporterades från Götaland och Svealand totalt cirka 100 fåglar, varav 40 spelande, dvs. ett antal mycket likartat med 2003. Hela tio fynd gjordes redan i april (fr.o.m. 20.4) vilket kanske kan tillskrivas den varma våren. Sommarfynd i södra Sverige:

Sm: 1 ex. Nostorp, Noen 4.6 och 8.6 (Tomas Fasth, Magnus Johansson).

Ög: 1 ex. Tovören, Tåkern 25.6 (Bengt Andersson).

Under höstflyttningen sågs i Götaland och Svealand cirka 105 ex. 18.7–23.10. I Norrlands kustland ras-

tade därtill 1 ex. i Hälsingland och 2 ex. i Västerbotten. Detta är en ganska normal fyndbild. Vårt att begrunda är dock att antalet fynd inte ökat speciellt mycket under senare år trots att antalet rapportörer har mångdubblats under 2000-talet.

Från artens häckningsområde är antalet rapporter som vanligt mycket lågt. I Härjedalen meddelas tre spel (20 sp. hannar), Jämtland fyra spel (48 sp. hannar), Ly lpm två spel (6 sp. hannar) samt T lpm två spel om vardera en hane. Dubbelbeckasinen är förtecknad i Fågeldirektivet bilaga 1 och är dessutom rödlistad, både i Sverige och globalt. Vi måste snarast få till stånd acceptabla övervakningsrutiner för denna art som förmodligen kommer att få det besvärligt i en nära framtid med tanke på den globala uppvärmningen. Flertalet spelplatser i fjällen finns på backkärr precis ovanför björkskogsgränsen!

(MARTIN TJERNBERG)

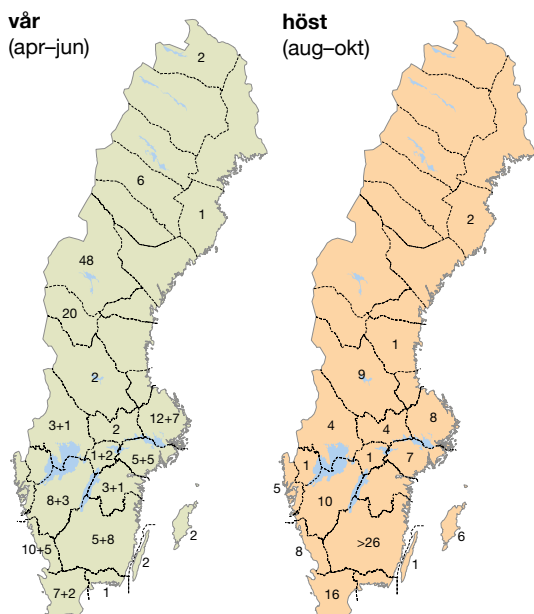
Rödspov *Limosa limosa* VU

Under många år har det varit tungt att följa rödspovens "utförsbacke" som häckfågel i Sverige. De uppgifter som finns i *Svalan* för 2004 tyder på att det totala antalet häckande par i Sverige inte överskrider 100. Då är ändå "troliga-möjliga" häckningar medräknade. Från både Skåne och Öland rapporteras om ett mycket magert år (knappt 50 respektive ca 20 häckningar). Vanligtvis brukar dessa negativa siffror följas av kommentaren att *Svalan* inte ger en helt rättvisande bild, eftersom många rapportörer fortfarande inte rapporterar häckningar. I år kan vi dock, med *Svalans* hjälp, visa på siffror som är direkt oroande. Under 2003 rapporterades rödspov 987 gånger till *Svalan*, under 2004 endast 649. Det är en minskning med 35 procent. Dessutom – från 2003 till 2004 ökade det totala antalet rapporter till *svalan* med 44 procent (från 656 281 till 941 789). Detta om något borde vara en stark varning om att rödspovens dagar i landet kanske är räknade.

Inför 2005 hoppas vi att ni alla rapporterar in alla fynd av häckande eller möjligt häckande rödspovar till *svalan*. Kanske kan vi då få svar på hur illa det verkligen är ställt.

En positiv obs till sist – under året gjordes det första inlandsfyndet av rödspov någonsin i Medelpad.

(LENNART CARLSSON)

Dubbelbeckasin *Gallinago media* i Sverige 2004. Vårobservationerna fördelas på spelande individer och övriga rapporterade ex.

"Isländsk rödspov" *Limosa limosa islandica*

(–, 5/11)

Totalt gjordes fem fynd om sammanlagt elva individer under året. Bland annat en flock om hela sju ex. som observerades vid Getteröns naturreservat i

september. I övrigt en normal fyndbild med huvuddelen av observationerna under höstflyttningen. Ett fynd av en fågel i juni vid Angarnsjöängen, Upl avviker dock. Men vår kunskap om denna ras uppträdande i landet är ännu i sin linda och vi får nog vänta ytterligare några år innan vi kan analysera rasens uppträdande i landet mer ingående. Detta inte minst tack vare att kunskapen om hur dessa rödspovar rasbestäms ökas succesivt.

HI: 1–7 1K Getteröns naturreservat 21.8–9.10 (Reino Andersson m.fl.), med 7 ex. 3–5.9. 1 1K Getteröns naturreservat 22.10–1.11 (Mikael Nord).

Vg: 1 1K rast. Rörsås, Boterstena 24.8 (Göran Engberg, Sam Hjalmarsson, Per-Olof Bengtsson). 1 1K rast. Vänersborgsviken 31.8 (Göran Darefelt).

Upl: 1 ad. hanne Angarnsjöängen 5–8.6 (*Göran Forsberg, *Svante Söderholm m.fl.).

(THOMAS STRID)

Myrspov *Limosa lapponica* VU

P lpm:

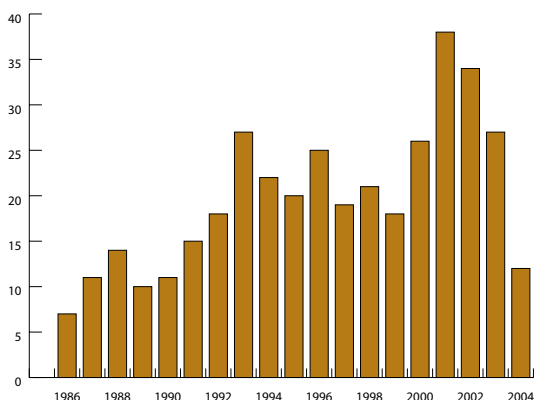
Tredje fyndet gjordes under året i Pite lappmark, vars fjällvärld mer sällan än någon annan besöks av skådare under häckningstid.

(ROLF G GUSTAFSSON)

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

(382/419, 12/13)

Efter att ha haft en successivt stigande fyndbild sedan mitten av 1980-talet bröts detta tvärt med årets resultat. De senaste fyra åren har alla haft höga antal, om än svagt minskande 2002 och 2003. Rekordnoteringen lyder på 38 fynd och är från 2001. 2004 blev det sämsta året sedan 1990. Totalt gjordes endast tolv fynd under perioden 17.4–23.8. Av dessa var tre från juli och ett från augusti, övriga vårfynd. Att dessutom bara tre exemplar stannade mer än en dag understryker ytterligare det magra re-

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* i Sverige 1985–2004.

sultatet. Vid den tidigare häckplatsen Roxen sågs en fågel på flera platser 10.5–10.7 och på norra Öland sågs en fågel vid flera lokaler under en knapp månads tid. Landskapsvis fördelning: Sk 1, Bl 1, Sm 2, Öl 2, Gtl 2, Vg 1, Ög 1, Srm 1 och Vstm 1.

Sk: 1 ex. Gessiedammen, Gessie ängar 17.4–19.4 (*Jörgen Bernsmo, Per Johan Ulfendahl, Ola Svensson m.fl.).

Bl: 1 ex. Utlängan 4.5 (Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 ex. Nostorp, Tranås 29.4 (*Magnus Johansson, Thomas Rostedt, Hans Lööf m.fl.). 2 ex. Gungflyet, Store Mosse nationalpark 30.4 (*Roger Ahlman, Kent Öhrn m.fl.).

Öl: 1 ex. spelande Södviken 17.4–13.5 (Björn Karlsson m.fl.). 1 1K Beijershamn 23.8 (*Mats Waern, Mats Henriksson, Fredrik Ellin m.fl.).

Gtl: 1 ex. str. S Mafridsområdet 4.7 (Olof Armini). 1 ex. Ringomedammarna 13.7 (Bimbi Ollberg).

Vg: 1 ex. Hullsjön 24.5 (Anders Jihmanner).

Ög: 1 ex. Sättunaviken, Roxen 10.5 (*Anders Elf m.fl.). 1 ex. Härnaviken, Roxen 11–14.5 (Kurt Adolfsson m.fl.). 1 ex. Kungsbro, Roxen 16.5 (Robert Risarp m.fl.). 1 ex. Sättunaviken, Roxen 22–31.5 (Anders Svensson, Olof Hjelm, Per Törnquist m.fl.). 1 ex. Sättunaviken, Roxen 10.7 (Claes Lundkvist m.fl.).

Srm: 1 ex. Förvi udde, Österåker, Vingåker 1.5 (*Patrik Bergdahl).

Vstm: 1 ex. Lagårdssjön, Kolbäcks s:n 29.4 (Ulf Carlson, *Torbjörn Dahlgren).

(GÖRAN DAREFELT)

Tereksnäppa *Xenus cinereus* (151/152, 6/6)

Endast sex tereksnäppor är det sämsta resultatet sedan 1999 och fyndkurvan pekar nedåt. De tre bästa åren 1996, 2001 och 2002 gjordes tolv, elva respektive elva fynd. Av årets sex fynd gjordes två utmed norrlandskusten. Den 19 maj sågs en fågel i Västerbotten och under nästan en veckas tid, 1–6.6, höll det till en ringmärkt fågel i Norrbotten. På sistnämnda plats spelade den dessutom. Septemberfyndet på Gotland är bland de senaste som gjorts och blott det andra under den senaste tioårsperioden. Fenologirekord är 26 september.

Öl: 1 ex. Beijershamn 24–26.5 (Lars Rigbäck m.fl.). 1 ex. Olshamn 16.7 (Mats Henriksson, Håkan Örtman, Gunnilla Olsson m.fl.).

Gtl: 1 ex. Yttre Stockviken 22.9 (Ola Weiland, Magnus Stangenberg).

HI: 1 ex. Ölmevalla strandäng 25–26.5 (*Mikael Larsson m.fl.).

Vb: 1 ad. Nagelhamnsviken, Yttre Västerfjärden 19.5 (Mattias Edman, Anna-Maria Eriksson).

Nb: 1 ad. spelande Norra Sunderbyn, Luleå 1–6.6 (*Mattias Nordlund, Jan Henriksson m.fl.).

(GÖRAN DAREFELT)

Roskarl *Arenaria interpres* VU

P lpm: 1 ex. rast. Lamburträsk naturreservat 25–30.5 (Roger Kaufmann, Marie Teilmann m.fl.).

Andrea fyndet i Pite lappmark.

(THOMAS STRID)

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

(206/209, 11/11)

Totalt 11 ex. innebär en återgång till mera normala antal efter blott 3 ex. 2003. Årets fynd var spridda från juni till november med den månadsvisa fördelningen jun (2), aug (1), sep (3), okt (1) och nov (4). Merparten av fynden i Sverige (ca 75%) görs under hösten i samband med friska västvindar, men landet passeras även av fåglar som inte förefaller vara vinddrivna. Tre av årets fynd (Sm, Srm och Upl) är exempel på detta. Fågeln från Upl blev f.ö. påkörd av en bil.

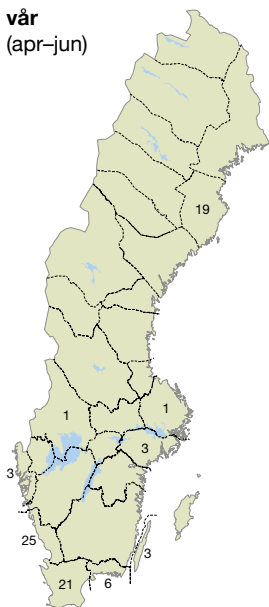
Sk: 1 ex. str. S Skanörs hamn 23.9 (Per Andell), 1 ex. str. V Helikopterplattan, Malmö hamn 16.11 (Stefan Cherrug, Christian Ljunggren, Pierre Unge m.fl.) och 1 ex. str. SV samma plats 18.11 (Pierre Unge, Stefan Cherrug, Christian Ljunggren m.fl.).

Sm: 1 ad. Draven, Gislaved 14.8 (Bengt Larsson m.fl.).

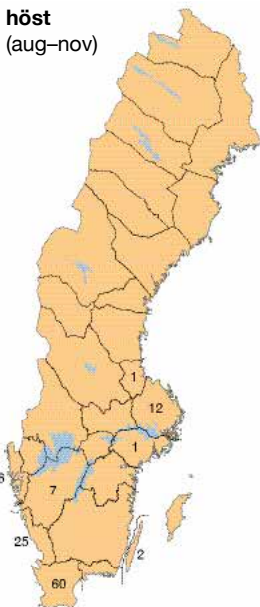
Hl: 1 ex. str. S Glommens sten 5.11 (*Jörgen Fagerblom, Leif Klinteroth, Stefan Morell).

Boh: 1 ad. vid Vaskär, Koster 30.9 (Ingemar och Matti Åhlund), 1 1K Resö, Tanum 15.10 (Sune Westman) och 1 ex. Stora Rävholmen, Öckerö 14.11 (Bengt Karlsson).

vår
(apr–jun)

höst
(aug–nov)

Vg: 1 ex. str. S Vinga 27.9 (Göran Darefelt, Uno Unger, Björn Johansson m.fl.). Nionde fyndet i Vg.

Srm: 1 2K rast. Hamnskär, Hartsö skärgård 18.6 (*Lennart Wahlén).

Upl: 1 ad. hona död Sikhjälma 20.6 (Lennart Söderlund).

(ANDERS WIRDHEIM)

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

(ca 7900, ca 125)

Totalt ca 125 ex. är något lägre än genomsnittet för senare år. Likt de båda föregående åren (2002 och 2003) var fynden ganska jämnt fördelade mellan vår (46%) och höst (52%). Det var också förhållandevis ont om ungfåglar på hösten – drygt 30 ex. är rapporterade som 1K. Vårfynden dateras till perioden 28.4–4.6 och höstfynden till 28.8–5.11. Ett vinterfynd faller utanför dessa ramar:

Hl: 2 ex. mot S Rödsjär 4.1 (Thomas Rostedt m.fl.).

Såväl under vårsträcket som höststräcket noterades som mest 5 ex. på en och samma plats:

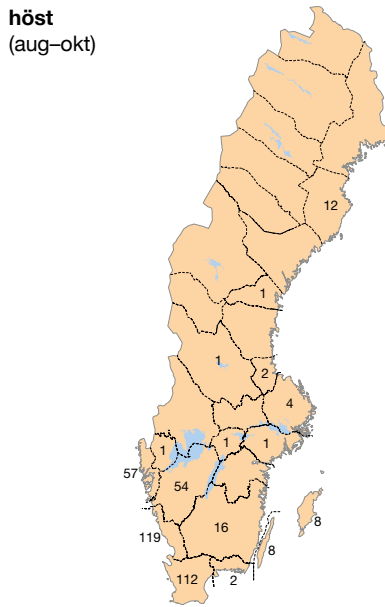
Vb: 5 ex. str. NO Nornäsjärden, Robertsfors 17.5 (Jan Melander, Joakim Lessmann).

Upl: 5 ex. str. S Karskär, Söderarms skärgård 25.9 (Martin Tjernberg, Ragnar Hall, Åke Berg). 4 1K rast. och 1 1K str. SO Björn 29.10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Under året gjordes fem inlandsobservationer:

Vg: 1 1K str. SV Vänersborgsviken 29.9 (Göran Darefelt),

höst
(aug–okt)

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* i Sverige 2004, antal ex. fördelade på vår och höst.

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus* i Sverige hösten 2004.

1 1K str. SV Vänersborgsviken 10.10 (Peter Strandvik) och 1 1K rast. Vänersborgsviken 17.10 (Göran Darefelt).

Vrm: 1 ad. str. NO Hults hamn 18.5 (Lars-Peter Jansson).

Jmt: 1 ex. str. N Tossön, Järpen, 28.5 (Benckt Aspmann).

Fyndet i Jmt är det femte i landskapet. Den månadsvisa fördelningen var jan (2), apr (2), maj (53), jun (2), aug (1), sep (29), okt (32) och nov (2).

(ANDERS WIRDHEIM)

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*

Totalt ca 260 fjällabbar nedanför fjällkedjan får betraktas som ett förhållandevis högt antal. Av dessa

son m.fl.), 2 ad. str. N Risliden 19.5 (Erik Lindblom), 1 ad. Vitskärsudden, Yttre Västerfjärden 23.5 (Jonas Gustafsson).

Även sommarfynd utanför fjällvärlden är ovanliga, men 2004 gjordes två sådana:

Nrk: 1 ad. str. O Rysjötorner, Kvismaren 30.6 (*Håkan Carlestam, *Olle Liljedahl).

Upl: 1 ex. str. Svarthamn, Skutskär 31.7 (Zacke Svensson).

Utöver ovannämnda fynd från Kvismaren under sommaren gjordes åtskilliga fynd i inlandet:

Sm: 16 ex. i södra Vättern 15.8–21.9 (Thomas Rostedt, Magnus Blom, Martin Widén m.fl.).

FOTO: MICHAEL BERGMAN

Fjällabb *Stercorarius longicaudus* 1K, Hölö (Srm) 27 september 2004.

sågs 9 ex. under vårsträcket 17.5–5.6, 2 ex. under sommaren och ca 250 ex. under höststräcket 15.8–18.10. Under vårsträcket är fjällabben en sällsynthet längs landets kuster, varför 9 ex. är en hög notering:

Gtl: 1 ad. str. N Hien, Stora Karlsö 21.5 (Per Smittberg, Tord Lantz).

HL: 1 ad. Skummeslövsstrand 18.5 (*Göran Lindh, *Margareta Lindh).

Boh: 1 ad. mot S Kråkudden, Hönö 18.5 (Magnus Unger, Mattias Theander, Leif Andersson).

Srm: 2 ad. str. NO Travbanan, Sandemar 5.6 (Marie Teilmann, Roger Kaufmann).

Vb: 1 ad. str. Nygrundshällan, Holmsunds skärgård 17.5 (Joakim Lessmann, Thomas Sundström, Lennart Carls-

Dsl: 1 1K str. S Hjortens udde, Mellerud 30.8 (Christer Olsson).

Vg: 16 1K Vänersborgsviken 15.8–29.9 (Göran Darefelt m.fl.), 1 1K str. Östra hamnen, Lidköping 15.8 (Kjell Svensson), 1 1K str. SV Hjällsnäsviken, Mjörn 15.8 (Jon Håkansson), 2 1K str. Framnäsbadet, Lidköping 24.8 (Hans Hägnander) och 1 1K str. S Kårebro, Hullsjön 15.9 (Lars-Evert Svensson).

Nrk: 1 1K Garphyttan, Örebro 22.8 (Torbjörn Arvidsson).

Srm: 1 1K rast. Hölö kyrka, Södertälje 25–29.9 (*Mats Blomstedt, Stefan Clason m.fl.).

Dlr: 1 1K str. S Garsås hamn, Mora 19.8 (Cecilia Fahlén, Caj Runesson).

Mpd: 1 1K Åstholmen, Tynderö 28.8 (Lars Olausson, Stefan Heimdahl).

Med undantag av 3 ex. utgörs samtliga höstfynd av ungfåglar, vilket tyder på att reproduktionen varit god i delar av artens europeiska häckningsområde. I den skandinaviska fjällvärlden var det dock ont om lämlar sommaren 2004, så sannolikt kom ungfåg-larna från den ryska tundran. Landskapsvis fördelas årets fynd på Bl (2), Sm (16), Öl (8), Gtl (9), Hl (ca 120), Boh (58), Dsl (1), Vg (54), Nrk (2), Srm (3), Upl (4), Dlr (1), Gstr (2), Mpd (1) och Vb (16).

(ANDERS WIRDHEIM)

Storlabb *Catharacta skua*

Uppträdde talrikare än något tidigare år och bl.a. slogs ett prydligt nytt dagsrekord i form av 118 ex.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Storlabb *Catharacta skua*, Ottenby (Öl) 13 oktober 2004.

mot S vid Hönö, Boh 21.8. Ytterligare en ”hundradag” bokfördes: 116 ex. str. S Nidingen, Hl 27.9 (Nidingens fstn).

Längs Västkusten noterades totalt 3 383 ex., men i denna summa ingår mängder av dubbelräkningar i form av fåglar som rört sig genom flera olika landskap samma dag. Månads- och landskapsvis förde-las Västkustens storlabbar enligt följande:

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Hl	–	–	–	–	2	5	20	60	600	20	5	–
Vg	–	–	–	–	4	11	86	366	640	43	3	3
Boh	–	–	–	–	4	12	88	500	862	43	4	2

Även antalet Östersjö- och inlandsfynd var större än normalt. Från Östersjön rapporterades:

Sk: 1 ex. str. Sandhammaren 10.7 (Sven Splittorff).

Öl: 1 ex. Färjestadens hamn 14.8 (Lars Rigbäck) och 1 1K rast. Västrevet, Ottenby 13–14.10 (*Stefan Delin, Pekka Westin, Christian Cederroth m.fl.).

Gtl: 1 ad. str. S Faluddens fyr 21.9 (Per Smitterberg) och 1 1K str. S fyren, Närsholmen 30.9 (Bimbi Ollberg).

Hls: 1 ex. Gran 26.5 (Anders Wirdheim).

Vb: 1 ex. str. S Korvögern, Holmöarna 24.7 (Henrik Johansson).

Nb: 1 2K+ str. Stor-Räbben naturres. Piteå skärgård 30.7 (Per Sandberg).

Samtliga inlandsfynd utom ett är från Vänern.

Vg: 1 ad. str. SV 23.8 (Göran Darefelt) och 1 1K str. SV 17.10 (Göran Darefelt).

FOTO: DAN MANGSBO

Storlabb *Catharacta skua*, Västersjön, Höljes (Vrm) 23 juni 2004, plundrande skrattnåsbon.

Dsl: 1 1K str. S Hjortens udde, Mellerud 3.10 (Niklas Wahlström).

Vrm: 1 ex. rast. Västersjön, Torsby k:n, 11 km väster om Höljes i nordligaste Värmland 23.6 (Dan Mangsbo) och 1 ad. Skage fyr, Hammarö fågelstation 24.8 (Per Gustafsson, Magnus Karlsson).

Fyndet i Hls var det andra i landskapet, fyndet i Nb landskapets fjärde och fyndet i Dsl landskapets sjunde. Fågeln i Västersjön i Värmland var anmärkningsvärt långt från närmaste större vatten. Den var på rövarstråt i en skrattnåskoloni! Att en storlabb tar sig långt in i land och söker upp skrattnåskolonier har hänt förut. 1 ex. fanns vid Holens badplats i Norra Orsasjön, Dlr, 19–21 juni 1993, där den

kalasade på skrattmåsungar. Även fågeln på Gran i Hälsingland 2004 försökte ta sig in i kolonier av silltrut och silvertärnor men jagades bort.

(ANDERS WIRDHEIM)

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

(337/358, 30/32)

Totalt 30 fynd av maximalt 32 individer är något fler än i fjol och det bör ses som en normal årssumma på senare år. Vårfynden dominerade klart och flest sågs i april då tolv svarthuvade måsar observerades. Övriga månader: mars (1), maj (7), juni (2), juli (3), aug (2), sep (3), okt (1) och dec (1). Landskapsfördelningen ser ut på följande sätt: Sk (11),

FOTO: JONAS BONNEDAHL

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* 3K, Resmo (Öl) 14 maj 2004.

Bl (1), Sm (1), Öl (3), Gtl (8), Hl (6) och Vg (2). Det är det åttonde och nionde fyndet i Vg och de två första fynden i Göteborg. Ett vinterfynd finns även i år och denna fågel sågs i Göteborg.

Vg: 1 2K Klippan – Göteborgs fiskhamn 11–31.12 (Uno Unger m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Dvärgmåsar *Larus minutus*

De delar av dvärgmåsens svenska häckningsområde där den mest dynamiska utvecklingen sker i dag, tycks vara i Uppland, Jämtland och Lappland. Detta tyder på att expansionen inte är avslutad ännu. Arten är numer mycket väletablerad på många lo-

kaler i kustlandet i Väster- och Norrbotten. Där ses den ställvis mer talrikt än skrattmåsen! Arten är dock mycket sårbar under häckningstiden och på många håll blir häckningsresultatet magert. Minkbesök i kolonier och plötsliga vattenståndsökningar får ofta förödande resultat.

Vg: 1 par fick minst en flygg unge Åråsviken, Gullspång (Thomas Landgren, Ingvar Andersson, Erik Landgren).

Rättelse: Paret som häckade på lokalen i fjol fick ut tre ungar, inte två.

Ög: 2 ex. parade sig Härnaviken, Roxen, 16.5 (Anders Ring) och 2 ad. Glänåstornet, Tåkern, 10–28.6, sågs bl.a. bobyggande (Lars Gezelius, Anders Lind).

Upl: 9 ad, parning sedd av ett par, Kallrigafjärden 5.5–2.6

FOTO: BJÖRN ALBINSON

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* 2K, Göteborgs fiskhamn (Vg) december 2004.

(Joakim Djerf, Teet Sirotkin, Björn Lundgren m.fl.), 6 par fick ut elva ungar i Hjälstaviken (Keith Bennett, Annika Rastén, Martin Tjernberg m.fl.), 1 par i spelflykt Åhl, Vendelsjön, 24.5 (Thomas Pless, Mats Edholm), 5 par häckn. Tämnaaren, 1.6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), max 36 ex. (varav fyra på bo) Ambricka, Dalälven, 1–5.6. Troligen misslyckades häckningarna. (Mats Edholm, Brita Tibell, Tommy Löfgren) och minst en missl. häckn. 1 km NNO Öskaten, N Karlholms bruk, Lövsstakuten, 23.6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). För tredje året i rad bedöms cirka 25 par ha påbörjat häckning i någon form. Sedan 1999 har årligen åtminstone något par fått ut flygga ungar.

DLr: 2 par häckn. Tisjökölen, Tisjön, (Janne Dahlén, Börje Dahlén, Hans-Erik Eriksson) och 8 par häckn. Rövallkölen, Tisjön, (Janne Dahlén, Börje Dahlén).

Fyra pull Tisjökölen 26.6, 34 1K Rövallkölen 16.7 och 5 1K i Örviken 16.7 (samtliga Janne Dahlén). Observerade pull och 1K-fåglar i juni–juli indikerar åtminstone ca 15 häckande par.

Vb: Säkerställda häckningar: 15 par Obbolstenarna, Obbola skärgård (Emmanuel Naudot m fl), 5 par Prästsjön, Baggböle (Björn Malmhagen, Christer Olsson, David Lundqvist), 5 par Brånsjön (Joakim Lessmann), 5 par Sörfors, V Umeå, (Kjell Grankvist m.fl.), 8 par Rönnskärsrevet, Hörnefors skärgård (Stefan Delin), 6 par Ilasjön, Västra Sjulsmark (Ralf Norberg). Till detta kommer ett stort antal observationer i lämplig häckningsmiljö i juni–juli, utan säkerställda häckningar. Noteras bör att ytterst få kushäckningar (den stora majoriteten!) rapporterats under året.

Nb: Säkerställda häckningar: 6 par Nedre Ava, Boden (Roger Söderström m.fl.), 1 par Korkea, Haparanda skärgård (Haparanda Sandskär fstn), 21 par Brändön (Mattias Nordlund), 7 par Lilla Harrsten, Haparanda skärgård (Haparanda Sandskär fstn), 1 par Övre Buddbyn, Boden (Mats Bergquist, Per Nyström) och 65 ex. 1K Gammelstadviken, Luleå, 25.7–3.8 (Mats Williamsson, Mattias Nordlund).

Jmt: Inga säkerställda häckningar, men några fynd som indikerar häckning: 4 ad. Ånnsjön 22.6 (Fredrik Lång), 2 ad. lämpl. biotop Gysen, Krokom 3.7 (Per Helttunen) och 2 1K Åkersjön, Krokom 27–28.7 (Per Helttunen).

Ås lpm: Häckning: 1 par Klimpfjäll (Håkan Rune, Per Hansson).

Ly lpm: Häckningar: 24 ad. + 30 1K Slemträsket, Åskilje (Bo Åström) och 6 ad, 7 1K + 3 pull ringm. Åskiljebron, Åskilje (Bo Åström). Vid Mariatjärnen, Sorsele, som mest i mitten av juli 41 ad. och 34 1K (Bernt-Erik Nordenström).

P lpm: 80 ad. besökte bo Lamburträsk 25–29.5 (Roger Kaufmann, Marie Teilmann m.fl.).

(CHRISTER OLSSON)

Silltrut *Larus fuscus fuscus* **VU**

(Nyhet: rasen *fuscus* – kolonier med 5 eller fler par) En nyhet detta år är att vi sammanställer kolonier med fler än 5 par av östersjörasen *fuscus*. Denna silltrutsras är rödlistad och klassas som sårbar. Därför känner vi i NrK ett ansvar att följa rasens utveckling. Vi har haft en lång diskussion om hur vi gör detta på bästa sett men detta första år har vi enats om att åtminstone försöka få in uppgifter om kolonier med fler än 5 par. Vi nöjer oss här att redovisa de uppgifter som inkommit från landets regionala rapportkommiteer.

Bl: 15 par Utklippan (Lage Johnson, Johan Åhlén). Sm: 8 par Millenäs, Värnanäs, Kalmar (Jan Ottosson).

Öl: Tyvärr tvingas vi konstatera att ingen rapport om häckande silltrut har kommit in i år, vilket återigen vi-

sar på hur illa ställt det är med silltrutarna på Öland. (Rrk Öl).

Sm: Ingen koloni med 5 eller fler par rapporterades 2004. Största koloni 2004 var med 4 par. (Rrk Östra Sm).

Srm: 34 par Högholmen, Jungfruskär, Värmdö (Filippa Ek). 11 par Kaninholmen Drevviken, Stockholm (Thomas Strid). 5 par Korpberget, Vårby gård, Huddinge (Tomas Viktor).

Upl: 15 par Våmfjärden, Värmdö (Niklas Westermark). 15 par Norra Djurgården (Rickard Wahlqvist). 5 par Lilla och Stora Huvudskären, Runmarö skärgård (Martin Bergström). 16 par Horssten (Anders Haglund, Mikael Åsberg, Per Åsberg). 8 par Teskär, Västra Mjöskärgården (Mikael Åsberg). 40 par Ängsholmen, Fjäderholmarna, Lidingö (Krister Mild). 17 1K Ängsholmen, Fjäderholmarna, Lidingö (Michel Goiny). 124 par Björns skärgård, Hällnäs (Ulrik Lötberg), 20 revir Länsman, Forsmark (Joakim Djerf), 16 par Spillersboda, Frötuna (Bo Hallman), 7 par Rotholmaviken, Häverö (Joakim Johansson), 7 par Gräskö, Blidö (Martin Tjernberg). Vid en heltäckande inventering av Uppsala län år 2002 inräknades 643 par, Upplands rapportområde exkl. Norrtälje kommun (Rrk Upl).

Gstr: Ca 150 par fördelade på 15 små kolonier, den största vid Lövgrund med 28 par (Per Aspenberg).

Hls: 14 permanent revir Halvarskär, Hornslandet, Hudiksvall (Mats Axbrink). 100 par Gammelsten, Rogsta, Hudiksvall 1.5 (Mats Sundkvist). 50 par Agö fyr, Hudiksvall (Mats Axbrink). 175 par Järtbågan, Jättendal, Nordanstig (Mats Axbrink).

Mpd: 16 par Kalven, Brämöns reservat, Njurunda (Malin Byström). 15 par Vikarbodarna, Björköfjärden, Njurunda (Per Helttunen, Ingemar Marklund, Stefan Bergman). 10 par revir Storholmsfläsjan, Alnö (Peter Nilsson, Bengt Allberg). 90 upprörd, varnande Gråfläsjan, Alnö (Peter Nilsson, Bengt Allberg). 60 par revir Lergrundet, Alnö (Peter Nilsson, Bengt Allberg). 15 par Storholmen, Alnö (Peter Nilsson, Bengt Allberg). 20 pulli/nyligen flygga Skallanskäret, Tynderö (Ingemar Marklund, Peter Nilsson, Bengt Allberg).

Ång: 11 par lämpl. häckbiotop Sannafjärden, Ultrå, Grundsunda s:n 25.4 (Torbjörn Johansson). 8 ruvande Sandstensfjärden, Häggdånger s:n (Leif Johansson). 5 par Gnäggen, Nordingrå s:n (Urban Grenmyr). >12 par Låskären, Omnefjärden, Nordingrå s:n (Urban Grenmyr, Pekka Bader, Börje Nilsson).

Vb: 7 par Obbolstenarna, Obbola skärgård (Emmanuel Naudot). 13 par Lill-Fjäderäggsögern, Holmöarna (Niklas Lindberg, Christer Olsson, Gustaf Egnell). 5 par Linnbracken, Holmöarna (Niklas Lindberg, Gustaf Egnell).

Nb: 53 par Rödkallen, Luleå skg. (Rolf G Gustafsson, Andreas Livbom). 25 par Stora Harrsten, Mali, Haparanda skg. NP 5.7 (Haparanda Sandskär Fågelstation). 30 pulli/nyligen flygga Korkea, Haparanda skg. NP (Haparanda Sandskär Fågelstation).

(THOMAS STRID)

Silltrut *Larus fuscus intermedius*

Rrk Östra Småland rapporterar om ett fynd av silltrut uppvisande karaktärer för *intermedius* i Hultsfreds kommun för tredje året i rad. Alla fåglar har varit adulta. De två tidigare fynden är från Mörlundasläkten 8maj 2002 och 21 juni 2003.

Sm: 1 ad. Fågeltornet, Ryngen, Ryningen, Mörlunda 25.4 (Nicklas Strömberg, Calle Ljungberg).

(THOMAS STRID)

Silltrut *Larus fuscus graellsii*

Två rapporter har inkommit av fåglar tillhörande rasen *graellsii*.

Boh: 1 ad. str. S Kråkudden, Hönö 19.5 (Magnus Unger).

Vg: 1 ad. str. S Almnäs, Hjo 1.7 (Claes Ola Persson).

(THOMAS STRID)

Silltrut *Larus fuscus graellsii/heuglini*

I väntan på bra bestämningslitteratur fortsätter vi att publicera dessa gråmantlade silltrutar här i *Fågelåret* tillhörande någon av raserna *graellsii/heuglini*. För merparten av dessa observationer har observatörerna ansett att det mest pekar på att trutarna tillhör rasen *heuglini* (tundratrut).

Vg: 1 ad. rast. Mönarps 11.7 (Ingemar Nilsson).

Srm: 1 ad. rast. Bunkern Tantolunden, Södermalm 24.3–2.4 (Johan Södercrantz, John Sångberg). 2 ad. rast. Sandemar 20.4 (Thomas Strid).

Vb: 1 ad. str. SV Ostögrundet, Ostnashalvön 19.9 (Emmanuel Naudot).

Nb: 1 ad. rast. Alviksgården, Alvik 18.4 (Rolf G Gustafsson). 2 ad. soptippen, Södra Sunderbyn, Luleå 25.4–8.8 (Andreas Livbom, Mattias Nordlund).

(THOMAS STRID)

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Totalt ca 790 kaspiska trutar är en mycket hög summa. Det är ett resultat av att allt fler får upp ögonen för arten i fält, men kanske även av att arten håller på att expandera sin häckningsutbredning. I Polen t.ex. uppskattades beståndet år 2004 till 490–510 par, vilket innebär en ökning med 40% jämfört med året före. Där häckar arten numera så långt norrut som längs Wislafloden ca 130 km västnordväst om Warszawa (Grzegorz Neubauer i brev). Som vanligt är årets fynd starkt koncentrerade till den sydöstligaste delen av landet med en övervägande majoritet i Skåne och på Öland.

Sk: Totalt ca 370 ex under året vilket är nytt årsrekord.

Vinter- och vårfynd: Minst 1 ad. och 2 2K Simrishamns hamn 6.1–13.3 (Olof Jönsson, Mikael Svensson, Greg

McIvor m.fl.), 2 ad. Swedechrome, Malmö hamn 30.1 (Stefan Cherrug), 1 ad. Kåseberga 6 och 28.2 (Sven Splittorff, David Erterius, Mattias Persson m fl), 1 2K Salviken 15.2 (Stefan Cherrug), 1 2K Kåseberga 19.2, (Sven Splittorff), 1 2K Sandön 15.5 (Mats Rellmar, Thomas Svanberg), 1 3K Äspet, Åhus 21.5 (Johan Lorentzon, Mikael Arinder, Ola Elleström), 1 1K Skåre hamn 4.12 (Olof Jönsson, David Erterius, Kaj Svahn), 1 1K Baskemölla 18.12 (Magnus Ullman), 1 ad. Kivik 18.12 (Magnus Ullman), 1 ad. Simrishamns hamn 22.12 (Bengt Bengtsson) och 1 ad. Simrishamns hamn 30.12 (Bengt Bengtsson). *För- och högsommarfynd:* 1 2K Simrishamns hamn vardera 9.6, 18.6 och 10.7 (Bengt Bengtsson). *Sensommar- och höstfynd:* Drygt 350 ex under perioden 22.7–24.11. De högsta enskilda antalen var 10 ex Simrishamn 10.11 (Mattias Ullman, David Erterius), 9 ex Simrishamn 30.9 (Johan Lorentzon, David Erterius) samt 7 ex Måkläppen vardera 14.10 och 3.11 (Mattias Ullman, Nils Kjellén).

Bl: *Vinter- och vårfynd:* 1 ad. Hällevik 1.1 (Patric Österblad), 1 ad. Karlshamn 10.1 (Manfred Dornhåuser), 1 2K Lindö udde 11.1 (Fredrik Lennartsson), 1 ad. Hörvik 15.1 (Per Forsberg), 1 2K Uttorp, Sturkö 17.1 (Hans Edenwall), 1 ad. Nordersund 28.1 (Hans Persson, Christian Persson), 1 2K Utlängan 4.5 (Lars-Gunnar Lundquist), 1 3K Utklippan 5–11.5 (Carl-Ivan Carlsson, Lage Johnson, Erik Nordberg m. fl.) samt 1 1K Tocken 8.12 (Jonas Engzell). *Högsommarfynd:* 1 2K Utlängan 11.7 (Lars-Gunnar Lundquist). *Höstfynd:* Totalt 89 ex under perioden 18.8–23.11 fördelade på aug (12), sep (14), okt (55) och nov (8). Åldersfördelningen bland individerna var 53 1K, 10 2K, 1 3K, 1 4K samt 28 ad. (6 ej åldersangivna).

Öl: *Vinter- och vårfynd:* 1 4K Ölands södra udde, Ottenby, Öl 4.1–1.2 (Jonas Bonnedahl, Mats Wallin, Anders Lundquist m fl), 1 2K Byxelkroks hamn 5.1 (Stafan Rodebrand), 1 ad. Högnäsörde 13.1 (Staffan Rodebrand), 1 2K Segerstads fyr vardera 3.4, 25.4, 11.5 och 14.5 (Christian Cederroth), 1 ad. Egby udde 1.5 (Bo Thoor), 1 subad Kapelludden 26.5 (Bo Thoor), 1 ad. str mot S Segerstads fyr 5.12 (Christian Cederroth), 1 ad. Gräsgårds hamn 5.12 (Christian Cederroth), 2 ad. och 1 3K Ölands södra udde 5.12 (Anders Helseth, Christian Cederroth m. fl.), 2 ad. Ölands södra udde 7.12 (Christian Cederroth) samt 3 3K Segerstads fyr 15.12 (Christian Cederroth). Blott tredje respektive fjärde aprilfyndet hittills på Öland! Arten är överhuvudtaget sällsynt i landskapet om våren till skillnad mot i Skåne, där den om våren ses regelbundet i små antal. *Höstfynd:* Totalt ca 260 ex under perioden 10 augusti till mitten av november. Höga antal var totalt 34 ex (9 1K, 9 2K, 1 3K, 15 ad) Ölands södra udde 8.10 (Christian Cederroth, Stefan Hage m.fl.), 22 ex (12 ad, 10 1K) Ölands södra udde 9.10 (Christian Cederroth, Stefan Cherrug m.fl.) och 34 ex (26 ad, 8 4K) str mot S Segerstads fyr (Öl) 12.11 (Christian Cederroth).

GtL: *Vinter- och vårfynd:* 1 ad. Norderstrand, Visby 7-13.1 (Per Smittberg, Tord Lantz, Niclas Eklund m.fl.), 1 2K

och 1 3K Norderstrand, Visby 13.1 (Bimbi Ollberg), 1 2K Norderstrand, Visby 27.1 (Per Smitterberg), 1 3K Brissund 5.2 (Tord Lantz), 1 2K Norderstrand 11 och 19.2 (Ola Wizén), 1 ad. Närshamn 5.3 (Carl Tholin), 1 ad. Klintehamn 8.3 (Per Smitterberg), 1 2K Hoburgen 21.4 (Henrik Dahl), 1 ad. Langhammarshammaren 26.4 (Micke Nederman, Svenne Schultzberg) samt 1 ex Rivet 26.5 (Sundreggruppen, Per Smitterberg). *Högsommar och höstfynd*: Under perioden slutet av juli – mitten av november sågs 14 1K, 1 4K+ och 11 ad. fördelade på juli (1), augusti (7), september (11), oktober (6) och november (1).

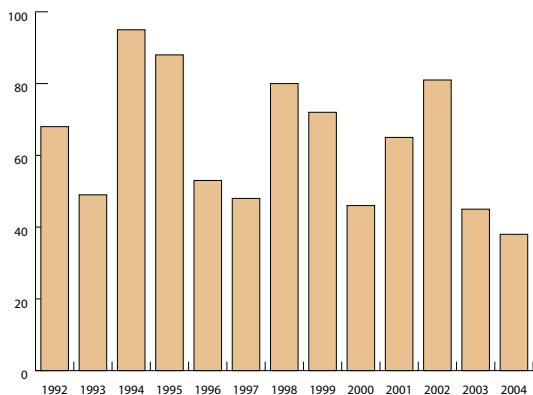
HI: 1 2K Getterön 22.4 (F) (Mikael Nord).

(DAVID ERTERIUS)

Medelhavstrut *Larus michahellis*

Totalt ca 72 medelhavstrutar är en förhållandevis låg summa som antagligen inte speglar det reella antalet särskilt väl. Detta beror delvis på att arten är betydligt svårare att bestämma i fält än kaspisk strut men även på att rapporteringen är bristfällig samt på att inkomna rapporter tyvärr ofta inte uppfyller kraven för publicering. Arten är många gånger så pass svår att skilja från våra gråtrutar att (bra!) fotodokumentation är nödvändig för att kunna granska ett fynd på ett rättvisande sätt. Bestämning av adulta medelhavstrutar försvåras avsevärt av närvaron av gulfootade "omissus-gråtrutar", varför respektive Rrk önskar så detaljerade beskrivningar som möjligt. Framförallt är det viktigt att se handpennornas exakta teckning för att säkert kunna utesluta gråtrut. En uppmaning är alltså att kontrollera utseendet så noggrant som möjligt när du står inför en potentiell medelhavstrut och helst av allt, fotodokumentera!

Sk: *Vinter- och vårfynd*: 1 2K Simrishamn 6.1 (David Erterius, Olof Jönsson, Mikael Svensson), 1 ad. 1.2 (David Erterius, Olof Jönsson, Kaj Svahn) och 1 ad. (ej samma som föregående) 6.2 och 13.3 (Ola Svensson, David Er-

Vittrut *Larus hyperboreus* i Sverige 1992–2004.

terius, Olof Jönsson m fl). *Höstfynd*: Högt räknat totalt 44 ex under perioden 3.8 - 12.11 med åldersfördelningen 39 1K, 1 2K och 4 ad. samt månadsfördelningen aug (11), sep (9), okt (20) och nov (4). Av dessa sågs inte mindre än 35 ex i Simrishamns hamn (fl. obs.).

Bl: Totalt 13 ex fördelade på aug (4), sep (4), okt (4) och nov (1). Av dessa var 11 1K och de två övriga adulta. Hela 8 av individerna sågs på Utlängan i den sydostligaste delen av landskapet (Lars-Gunnar Lundquist).

Sm: 1 1K Kolboda 15.10 (Johan Eriksen, Christer Håkansson, Jan Ottosson). Första fyndet för östra Småland!

Öl: 1 1K Kapelludden Borgholm, Borgholm, Öl 19.9 (Mattias Ekstrand, Tobias Berger). 1 ex Västrevet, Ottenby, Öl 15.10 (Bosse Carlsson, Svante Söderholm, Stefan Göransson m fl.). 1 2K Gräsgårds hamn, Gräsgård s:n, Öl 15.10 (Greg McIvor). Totalt endast tre godkända fynd vilket knappast speglar verkligheten särskilt väl då rapporteringen varit bristfällig.

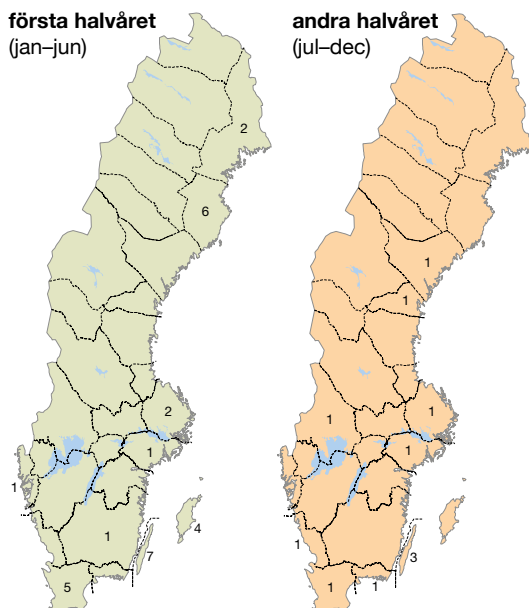
Gt: *Vinterfynd*: 1 ad. Norderstrand 8–27.1 (Per Smitterberg, Sivert Söderlund, Carl Tholin m fl.) och 1 2K Norderstrand 27.1 (Per Smitterberg). Totalt 8 ex under perioden 11.9 – 14.11 fördelade på sep (1), okt (1) och nov (6).

HI: 1 2K Morups Tänge 7–12.8 (F) (*Stefan Johansson, Johan Wallander).

(DAVID ERTERIUS)

Vittrut *Larus hyperboreus* (ca 1636, 39)

Antalet fynd av vittrut fortsätter att sjunka och årssumman var faktiskt den lägsta sedan 1970-talet. Dominansen till Östersjön dessutom nästintill total. Endast tre fynd från Västkusten och två från inlandet gjordes utöver Östersjöfynden. Fördelningen

Vittrut *Larus hyperboreus* i Sverige 2004.

mellan vår och höst var 28 respektive 10 ex. Åtta av årets vittrutar har uppgetts vara adulta, vilket är samma antal som 2003. Övrig åldersfördelning var 5 1K, 1 1K+, 15 2K, 1 2K+, 6 3K, 3 3K+. Ett udda fynd var två fåglar, en 2K och en 3K, som först sågs rasta och sedan sträcka norrut utanför Umeå den 27 mars. Nedan publiceras inlandsfynd och fynd av adulta fåglar. En adult vittrut som sågs i Sörmland och Uppland bedöms vara samma individ.

Sk: 1 ad. Äspet, Åhus 13.3 (*Greger Flyckt, Sven Birkedal, Göran Knutsson m.fl.).

Öl: 1 ad. Byxelkroks hamn 14–28.2 (*Johan Joelsson, Ola Bondesson m.fl.). 1 ad. Västrevet, Ottenby 11.5 (Rune Berglinn, Bosse Carlsson, Peter Schmidt). 1 ad. str. S Bjärby badplats 4.10 (Jonas Johansson m.fl.). 1 ad. Mörbylånga reningsverksdamm 5.10 (Jonas Johansson m.fl.). 1 ad. Schäferiängarna, Ottenby 9.10 (Stefan Cherrug, Ola Svensson, Nils-Arne Thunell m.fl.).

Srm: 1 ad. str. Landsort 15.1 (Claes Kyrk). 1 1K Maren, Södertälje kanal 5–7.12 (*Tuomo Kolehmainen, Stefan Clason m.fl.).

Upl: 1 ad. Sandhamn 23.1 (Svante Söderholm).

Vrm: 1 ex. Hammarö sydspets, Vänern 14.10 (Per Gustafsson, Michal Polakowski).

Vb: 2 ex. str. N Umeå uthamn, Holmsund 27.3 (Henrik Johansson, Mattias Edman, Johannes Löfqvist m.fl.).

Nb: 1 ad. Bastunäset, Norrfjärden 6.4 (Staffan Sundin).

(GÖRAN DAREFELT)

Tretåig mås *Rissa tridactyla* EN

Häckning:

Hl: 29 par Nidingen 18.6 (Uno Unger), 32 ungar ringmärktes.

Antalet par ligger förvånansvärt stabilt runt 30. Under femårsperioden 2000–2004 har det häckat 30, 30, 36, 28 och 29 par på ön. Under den blåsiga hösten noterades mycket stora mängder längs Västkusten och det gjordes även ovanligt många Östersjö- och inlandsfynd:

Öl: Fyra vårfynd av sex fåglar, ett sommarfynd av en 1K-fågel, samt tre höstfynd.

Gt: 2 ex. str. SO Östergarnsholm 18.10 (Tord Lantz, Jim Sundberg). 1 1K str. Faludden, Öja s:n 21.10 (Tuomo Kolehmainen). 1 1K str. N fyren, Närsholmen 21.10 (Carl Tholin).

Sm: 1K str. S Abisko, Vättern, Jönköping 19.11 (Björn Merckell).

Vg: Vid Vänersborgsviken sågs 1 ad. 8.2 (Jim Parkås, Björn Johansson), 1 2K str. SV 16.8 (Göran Darefelt, Fredrik Lång), 1 ad. str. SV 6.9 (Göran Darefelt), 3 ad. 5 1K str. SV 27.10 (Göran Darefelt) och 1 1K str. SV 17.11 (Fredrik Lång). Dessutom 1 ad. Detterstorp, Dettern 2.10 (Göran Darefelt).

Upl: En 2K mot N Skatudden 12.4 (Thomas Pless,

Fredrik & Henrik Bondestam), 1 ad. Vaddö skjutfält 8.5 (Clas Cronlund m.fl.), 1 ad. mot S Arholma 9.10 (Zackarias Svensson), 1 1K mot SO Björn 16.10 (Martin Tjernberg, Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) och 1 1K mot SO 24.10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Lennart Söderlund), 2 1K mot Ö Rullsand, Älvkarleby 6.11 (Per Johan Ulfendahl), 1 1K Ledskär 6.11 (Lars Lundstedt) samt 1 1K mot N Klämmesudden, Vaddö 18.12 (Curt Johnsson, Annika Rastén).

Vrm: 1 ex. str. SV Ladholmen 21.8 (Håkan Axelsson), 1 ad. Skage fyr, Hammarö fågelstation 13.10 (M. Polakowski), 4 1K str. Ladholmen 30.10 (Håkan Axelsson) samt 1 ad. str. Hults hamn 12.11 (Lars-Peter Jansson).

Nb: 1 1K str. O Kumpula, Haparanda Sandskär 5.10 (Rolf G Gustafsson, Andreas Livbom).

(ANDERS WIRDHEIM)

Skräntärna *Sterna caspia* VU

(OBS! Sammanfattning 2002–2004; endast rådata 2002, ej redovisad 2003.)

Se även separat rapport på annan plats i *Fågelåret 2004*. Häckande eller troligen häckande har det under de senaste åren rapporterats enligt följande: 565 par 2002, 504 par 2003 och 490 par 2004. Vid den senaste separata inventeringsrapporten – för 1998 – uppskattades den svenska, häckande populationen till knappt 500 par (SOF 1999. *Fågelåret 1998*. Stockholm.). Då som nu finns majoriteten fördelade på följande fyra–fem kolonier: Furö (Sm), Röskären/Dannskären (Ög), Grässkären (Srm) och Stenarna, Björns skärgård (Upl). Inventeringar av exempelvis Stockholms (2002) och Blekinge skärgård (2003) indikerar ett visst mörkertal när det gäller antalet solitära par (enstaka par som funnits men som inte rapporterats). Den totala populationen 2002–2004 bör därför vara drygt 600 par. De fyra–fem största koloniernas andel av den svenska populationen 2000–2004 bör vara i storleksordningen 70–75%. Genom att säkra dessa platser från predation från ex. mink och från mänsklig störning skulle mycket vara vunnet när det gäller skräntärnans framtid i Sverige – och i Östersjön!

Viktiga rastområden: Stora flockar sågs under längre perioder under vår och sensommar vid Ledskärsområdet (Upl) som flest 160 ex 20/4, och under sensommaren vid Storhjälmaren (Nrsk) som flest 73 ex 19/7. Övrigt:

Mpd: 1 par häckn. Storholmsfläsjan, Alnö 26.6–16.7 (Carl-Evert Zackrisson, Peter Nilsson, Bengt Allberg m.fl.). Andra konstaterade häckningen i Medelpad (rrk Mpd), men enligt Staav (se annan artikel i *Fågelåret 2004*) häckar enstaka par vissa år.

Vg: Ett par häckade vid Vänersnäs och fick ut två ungar (Hans Alexandersson, Anders Jihmanner m.fl.). Under

åren 1994–2002 häckade årligen 2–3 par skräntärnor i Vänern. Paret vid Vänersnäs är det enda återstående.

(FREDRIK FRIBERG)

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* VU

Tyvärr är rapporteringen bristfällig i år. Rapporter saknas t.ex. helt från Halland och Gotland, två för arten viktiga landskap där det bl.a. år 2003 noterades 75 respektive 168 par. Från Skåne har vi däremot fått in rapport om minst 80 par vilket är något färre än föregående år då 100 par rapporterades. Även från Blekinge har vi fått in rapporter, detta år med 40 par vilket är samma som år 2003. Glädjande var dock rapport om 5 par från Göteborgs skärgård och 5–6 par från Småland. Samtliga häckningar:

Sk: Minst 80 par häckade framgångsrikt på Kristiansskär, Tosteberga, en lokal i den nordostskånska skärgården (Nils Waldemarsson). 47 pull ringmärktes 27.6 (Olof Jönsson, Göran Svahn, Kaj Svahn).

Bl: 40 bo, ägg/ungar Norjegryt, Norje, Sölvesborg 1.6 (Johan Wolgast, Thomas Nilsson). I övrigt bristfällig rapportering från östra delen av landskapet.

Sm: 1 par i lämpl. häckbiotop Tjärhovet, Kalmar 24.4 (Nils-Arne Thunell). 4 par i lämpl. häckbiotop Kalmar-sundsparken 5–23.5 (Bent Hansen, Bertil Sanner). 2 par permanent revir Revsudden, Kalmar 22.7 (Christer Håkansson). 6 bo, ägg/ungar Revsudden, Kalmar 11.8 (David Gustavsson, Jan Ottosson). Totalt således endast rapporter om fem–sex par i regionen. Underrapporterad eller minskande? (Rrk Östra Sm).

Öl: Under året gjordes inga observationer som tyder på att arten häckat. Under maj månad finns några enstaka obsar av par i lämplig häckningsbiotop, men troligen häckade inte något av dessa par. Däremot sågs som vanligt en hel del kentska tärnor rasta vid Ottenby i juli och augusti. Max-summan för en dag hamnade på 110 ex. (Rrk Öl)

Vg: *Häckningar:* 5 par Donsö, Göteborgs södra skärgård (Martin Fransson m.fl.). Samtliga par misslyckades.

Övriga anmärkningsvärda fynd:

Gstr: 1 str. N Eggegrund, Gävle 24.5 (Patrik Wildjang, Janne Sjöberg, Daniel Avenäs). 14:e fyndet för landskapet och fjärde(!) året i rad som arten ses i landskapet.

(THOMAS STRID)

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Sammanlagt rapporterades ca 233 häckande par, landskapsvis fördelade enligt följande: Sk (55), Öl (12), Vg (70–75), Nrk (4), Ög (1), Upl (13), Vstm (75), Dlr (1). Detta innebär en återgång till för senare år mer normala rapporterade antal, efter fjol-årets uppenbara underrapportering. Sammantaget för de senaste 10–15 åren uppvisar svarttärnan en god utveckling i landet. Antalet häckningslokaler är

dock inte mer än ett dussin och ett fåtal lokaler hyser en hög andel av det svenska beståndet, exempelvis Kristianstads vattenrike i Sk (35 par), Hornborgasjön i Vg (70–75 par) och Fläcksjön i Vstm (40 par). Dessa tre områden hyste alltså nästan två tredjedelar av landets häckande svarttärnor 2004! Häckningen i Dlr är den första konstaterade hittills. Fynd norr om Dlr–Gstr:

Hjd: 1 ex. Funäsdalssjön 10.6 (Bengt Warensjö).

Vb: 1 ad. str. SV Ostögrundet, Ostnåshalvön 15.7 (Emmanuel Naudot, Per Hansson).

Nb: 1 ad. Gammelstadsviken 3.7 (*Mattias Nordlund, Ulf P. Eriksson m.fl.)

(THOMAS PETERSSON)

JONAS BONNEDAHL

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus* ad., Möckelmossen (Öl) 27 juni 2004.

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

(ca 221/2353, 12)

Ett, för senare år, relativt normalt uppträdande. Av de tolv fynden gjordes åtta under vår – försommar, tre i juli och två i augusti. Att antalet blir tretton här beror på att Tåckernfynden bedöms som en och samma individ. Tre av fynden gjordes vid kustlokaler medan de övriga sågs vid eutrofa vikar och sjöar i inlandet. Av sommarfynden var endast en juvenil, 15 augusti vid Falsterbo. Landskapsvis fördelning: Sk 1, Sm 4, Öl 3, Nrk 1, Ög 2 och Vstm 1. Fjärde fyndet i Närke, sjunde i Västmanland och sjunde–åttonde i Östergötland.

Sk: 1 1K str. Måkläppen, Falsterbonäset 15.8 (Nils Kjellén, Karl-Fredrik Sjölund).

Sm: 1 ex. Skirösjön, Vetlanda 8.5 (Sören Carlsson, Tommy Carlström, Johan Löwhagen). 1 ad. str. Revsudden 19.5 (*Mats Henriksson, Christer Wendeler). 1 ex. Husebymaden 21.7 (*Joakim Månsson m.fl.). 1 ex. Draven 22.7 (Stefan Andersson, Erik Larsson, Bengt Larsson m.fl.).

Öl: 1 ad. Möckelmossen 27–28.6 (Svante Martinsson, Tobias Berger m.fl.). 1 ad. Södra hamnen, Mellbyör 27.6 (Christian Cederroth, Ingvar Skoog m.fl.). 1 ad. Beijershamn 2.8 (Per Björkman, Barbro Björkman m.fl.). Nrk: 1 ad. Ruinen, Tysslingen 7.5 (Erik Marcusson).

Ög: 1 ad. Stångåmyningen, Roxen 8–9.5 (Anders Petersson*, Kjell Carlsson m.fl.) Samma fågel sågs också i Sättunaviken, Roxen senare på dagen 9.5 (Berndt Gustafsson m.fl.). 1 ex. Svanshals udde, Tåkern 11–12.6 (Lars Gezelius). 1 ad. Renstad Yttre, Tåkern 11.7 (Janusz Stepniewski).

Vstm: 1 ad. Gläpen, Surahammar 15–16.5 (*Jesper Gustavsson m.fl.).

(GÖRAN DAREFELT)

Sillgrissla *Uria aalge* (Häckningar)

Endast sporadisk rapportering. Bl a saknas rapporter från Karlsöarna, Gtl. Inkomna häckningsuppgifter:

Ög: 15 par Röskären, Valdemarsvik 5.7 (Lars Gezelius). Tidigare uppgifter finns om att denna koloni omfattade tio par 1999, så en positiv tolkning kan vara en svag uppgång. (Rrk Ög)

Upl: Häckningstid: Minst 20 ex. Svenska Högarne, Blidö 28/5 (Bill Douhan). Rapporter saknas detta år från några sedan tidigare kända lokaler, sannolikt beroende på uteblivna besök

Ång: 100 bo, ägg/ungar Gnäggen, Nordingrå s:n 19.6 (Urban Grenmyr). 450 3K+ och 150 pull bo, ägg/ungar Bonden 21.7 (Stefan Delin, Ralf Norberg, Lennart Carlsson, Fredrik Widman). Ingen riktig taxering gjord på Bonden men bedömt till 225 par. På Gnäggen noterades 50 par vilket är en klar ökning av beståndet. (Rrk Ång)

(THOMAS STRID)

Tordmule *Alca torda*

Tordmule ingår normalt inte i Nrk:s sammanställning. Detta år har vi dock fått in rapport om en stor koloni i Ångermanland där 1200 par fanns vid Gnäggen, Nordingrå (Urban Grenmyr). Komplettering från tidigare år:

2003: Vstm: 1 ex. Markamossen, Kil, 6.2 2003 (Per Andersson, Leif Sandgren gm Ola Strand). Fågeln transporterades till Örebro i Närke, och släpptes där vid slotet. Den omhändertogs sedan, men avled 9 februari. Första fyndet i Västmanland.

(THOMAS STRID)

Alkekung *Alle alle*

Trenden med få alkekungar håller i sig, och 2004 blev tredje året i rad med färre än 1000 alkekungar. Totalt sågs ca 820 alkekungar. En tydlig majoritet av dessa sågs i slutet av oktober och under november vilket är helt normalt. Antalsfördelningen per landskap vittnar, som vanligt, om en stor dominans i Bohuslän. Sk (41), Öl (1), Gtl (1), Hl (ca 110), Boh (658), Vg (3), Vrm (1), Gstr (1), Hls (1) och Plpm (1). Flera inlandsfynd förklaras lättast med det blåsiga väder som rådde under hösten. Det är tredje fyndet i Pite lappmark:

P lpm: 1 Riebnesluspen, Arjeplog 22.12 (Norra lapplands rapportkommitté).

(KRISTOFFER NILSSON)

Lunnefågel *Fratercula arctica* (2526, 130) **RE**

Efter ett par riktigt goda år så faller lunnefågeln tillbaka lite grann, men i ett längre tidsperspektiv är årets 130 lunnefåglar en god säsongssumma. Dessa fåglar landskapsfördelar sig på följande sätt: Sk (19), Hl (ca 30), Boh (65), Vg (17). Inga godkända fynd från Östersjön är lite anmärkningsvärt. Arten uppträder normalt i högst antal utmed Västkusten i månadsskiftet september/oktober och årets högsta sträcknotering är från den perioden.

Vg: 15 1K str. S Vinga 27.9 (Fredrik Lång, Björn Johansson, Uno Unger m.fl.).

(KRISTOFFER NILSSON)

Skogsduva *Columba oenas* **NT**

Skogsduva är en raritet i norra Lappland. Detta år har hela tre fynd gjorts. Dessa fynd utgör de sjätte och sjunde fynden i Lu lpm och det tredje i T lpm. Senast noterad från de tre nordligaste lappmarkerna år 2000, i Vuollerim.

Lu lpm: 1 Urtimjaur, Gällivare 4.5 (Krister Mild). 12 rast. Jokkmokk C 6.5 (Krister Mild).

T lpm: 2 Jukkasjärvi by 3.5 (Anders Lundkvist).

(THOMAS STRID)

Turturduva *Streptopelia turtur* (3616, 77)

Säg den glädje som varar! Fjölårets för senare tid osedvanligt höga årssumma följdes i år av mediokra 77 ex., varav 55 ex. under vår och försommar och 22 ex. sensommar och höst. Antalet individer fördelade sig landskapsvis enligt följande: Sk (8), Bl (7), Sm (2), Öl (24), Gtl (12), Hl (2), Boh (1), Ög (2), Srm (5), Upl (6), Vstm (1), Dlr (3), Hls (1), Vb (3). Jämfört med 1990-talet har antalet rapporterade turturduvor i Sverige under 2000-talets inled-

ning minskat med i storleksordningen en fjärdedel. Det enda av de ”tyngre” landskapen som i år något-sånär höll ställningarna var Öl.

(THOMAS PETTERSSON)

Tornuggla *Tyto alba* CR

På den tidigare kända häcklokalen i mellersta Skåne sågs endast en ensam fågel 28.2, och därefter finns inga tecken på några fåglar i livet (Jan Johannesson, Paul Eric Jönsson). Pga. flera skådares oanmälda besök och olämpliga uppträdande vid lokalen har gårdens ägare och de boende krävt att ”Projekt Tornuggla” också slutar besöka gården. Häckningsbyggnaden har därefter stängts.

En ungfågel, född på ovannämnda lokal 2003 och ringmärkt i en femkull 19.7 hittades nydöd hängande i en grenklyka i ett träd nära Hurva 19.3 (gm RC/Kenneth Bengtsson). Troligen hade ugglan slagit efter ett byte och råkat fastna i det risiga trädet. Den var tämligen utmagrad och vägde endast 210 g. Vårintern är uppenbarligen en svår tid för unga tornugglor; detta är den fjärde 2K-fågeln från Mellanskåne sedan 1997 som hittats död i mars månad!

En tornuggla sågs och hördes flera gånger under hösten 2003 och senast 10.4 2004, på en lokal i Skurups kommun (Bo Petersson). I övrigt inga säkerställda observationer under året och tyvärr ser det ut som om arten åter försvunnit in i ”okunskapens skuggor”. Utvecklingen i Danmark är dock fortfarande positiv med hela 233 par 2004 (varav

4 par på Bornholm), att jämföra med bara 25–38 kända par 1998 (Klaus Dichmann www.tytoalba.dk), så det finns fortfarande hopp för Skånes del.

Ingen konstaterad häckning, rapporterad från 4 olika lokaler varav 2 spelande individer.

(PAUL ERIC JÖNSSON)

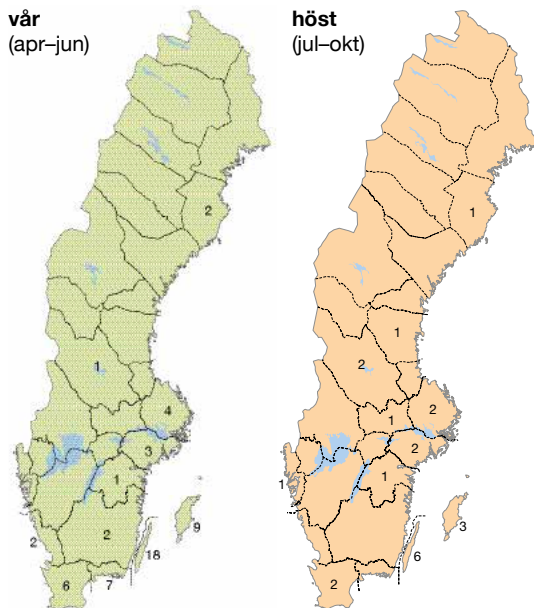
Fjälluggla *Bubo scandiacus* CR

Det är klen tröst är att fjolårets ynka sex noterade ex. blev till sju detta år. En liten ljusglimt var dock två fynd på fjällhed sommartid, som får oss att hoppas på att fjällugglan inte helt har glömt bort att den har urgammal hemortsrätt på det svenska kalfjället.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Turturduva *Streptopelia turtur*, Näsby (Öl) 29 maj 2004.

Turturduva *Streptopelia turtur* i Sverige 2004.

- Ång:** 1 rast. Mo, Junsele 22.11 (Gunnel Malmquist).
Vb: 1 ex. Strand, Vännäsby 14–15.4 (Gunilla Johansson, Jacob Laggar).
Hjd: 1 2K hanne rast. Ljungdalen, Berg 20.6 (Roland Narfström).
Jmt: 1 ex. Lomåsen, Strömsund 28.4 (Sven-Erik Söderlund).
Ås lpm: 1 honf. med upprört beteende Stikken, Stekenjokk 23.6 (Jan Zäll, Erik Zäll).
Ly lpm: 1 ex. str. O Björkfället 17.3 (gm Bernt-Erik Nordenström) och 1 honf. i lämpl biotop Gopptjärn, Fiellojaure, Sorsele 13.7 (Bob Lind).

(CHRISTER OLSSON)

Hökuggla *Surnia ulula*

Närmare 90 observationer som gäller häckningar eller som skulle kunna innebära häckning. Precis som för jorduggla upplevde mellesta Sverige, framför allt Dalarna (ingen konstaterad häckning 2004, att jämföra med 13 häckningar 2003), en drastisk minskning från ett relativt gott år 2003. Däremot skedde en mindre uppgång i landets nordligaste delar. Från norra lappmarkerna rapporteras: "Nio säkra eller mycket troliga häckningar samt nio övriga fynd under häckningstid är ett hyfsat resultat. 2002 konstaterades dock 17 häckningar i de tre nordligaste lappmarkerna." Många observationer under hösten i nordöstra Norrland bådar gott inför 2005 (ex. Nb). Sydliga fynd under häckningstid:

Srm: 1 ex. travbanan vid Sandemar 15.5 (Klas Karp m.fl.). Observationen är på en så anmärkningsvärd lokal att det inte presenteras som ett fynd som kan tyda på häckning (se karta).

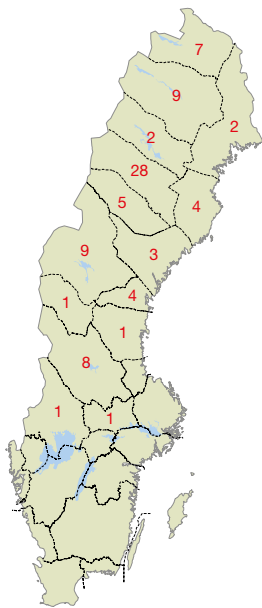
Vstm: 1 ex. Kolsva, Köping 8.7 (Torbjörn Eriksson).

Vrm: 1 ex. Skogaängarna, Lakenesjöområdet, Hagfors 19.5 (Tommy Nilsson).

(FREDRIK FRIBERG)

Kattuggla *Strix aluco*

Ett riktigt gnagarår skulle kanske kunna leda till en mer stadigvarande etablering av kattugglan i mellersta Norrland. I Medelpad är förekomsten alltså

Hökuggla *Surnia ulula* Mycket grovt uppskattat antalet lokaler där häckning kan tänkas ha förekommit (baserat på rrk-kommentarer och noteringar i Svalan mars-augusti 2003). Några fler fynd under häckningstid gjordes, exempelvis vid utpräglade sträcklokaler.

att betrakta som oregelbunden, utan etablerade revir. Noteras bör att reviret i Svanö (Ång) nu varit besatt i flera års tid. I Jämtland har färre än tio fynd gjorts genom åren.

Mpd: 2 sp ex. Nollbystjärnen, Njurunda, 4.3–26.7 (Bo Johnsson, Kjell Larsson, Lennart Nilsson), 2 ex. hörda i trakterna kring Tuna mars–december (Peter Nilsson m.fl.) och 1 ex. Selångersjön 19.6 (Lena-Britta Östlund, Jan Östlund).

Ång: 1 revir Svanö 10.3–28.5 (rrk Ång).

Jmt: 1 sp Kaxås, Krokom 2.5 (Fredrik Jonsson, Elna Jonsson, Ulrika Nordin).

(CHRISTER OLSSON)

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Srm: 1 ex. Milldal, Nynäshamn, 20–25.7 (Berth Nygren m.fl.) och 1 ex. samma lokal 13.9–1.10 (Anders Westlund, Thomas Fransson m.fl.).

Upl: *Häckningstid:* Ett revir Tierps kommun (Ulrik Lötberg), 1 ad. Östhammars kommun 28.4–29.8 (Lars Thure Nordin, Martin Irestedt, Thomas Kjelsson m.fl.) och 1 ex. Värmdö 22–29.5 (Anders Haglund m.fl.). *Övriga fynd:* 1 ex. Stadsskogen, Uppsala 13.10 (Owe Rosengren m.fl.), 1 hanne ropande Tierps kommun 25.12 (Per-Anders Edin).

Vstm: 1 ex. på en lokal i Surahammar 29.2–26.3 (rrk Vstm).

Vrm: 1 ad. rast. Munkforsområdet, Vrm 20–24.4 (Leif Jonsson). Fågeln finns på bild i lokalpressen.

Dlr: En spelande hanne hörd vardera i Ludvika och Mora i januari–februari.

Hls: 1 ex. Norrbobyn, Hudiksvall 29.9 (Karl Gustav Åström).

Mpd: En konstaterad häckning, dessutom fyra fynd av spelande ex. på fyra lokaler 23.2–1.4 (rrk Mpd).

Ång: Tre fynd av enstaka ex, alla i lämpl. biotop (däribland en spel. hanne), 18.4–6.7 (rrk Ång).

Vb: Tretton konstaterade häckningar: 2 par Byske s:n, 4 par Skellefteå s:n, 4 par Burträsk s:n och 3 par Lövsångers s:n. Enstaka spelande ex. dessutom hörda i Kåge s:n, Bureå s:n och Nysätra s:n (rrk Vb).

Nb: En häckning i Kalix (rrk Nb), 17 ex. häckn. Luleå, en misslyckad häckn. Luleå, sex konstaterade häckningar i Piteå, två häckningar Ålsbyn, två häckningar Överkalix samt 14 ex. häckn. och 3 ex. misslyckad häckn. Boden (samtliga Ove Stefansson).

Jmt: Två lyckade häckningar, i Östersund resp. Krokom och en misslyckad i Strömsund. Dessutom 3 olika spel. hannar i Krokom 5.2–12.4 (rrk Jmt).

Ås lpm: Fyra konstaterade häckningar i Vilhelmina (rrk S Lpl).

Ly lpm: En konstaterad häckning i Storuman (rrk S Lpl).

P lpm: 4 ex. på en lokal i i Arvidsjaur 7.6 (Curt Carlqvist).

Förutom det mångåriga svenska kärnområdet i

norra Västerbotten och Norrbotten för vår svenska lappugglestam, ser vi hur den sydliga kontingen-
ten i norra Svealand håller på att bli allt mer etab-
lerad och spridd. Man kan eventuellt anta att den-
na sentida ökning av den mellansvenska stammen
kan hänga samman med att lappugglan i stora delar
av Norrland lidit av den mångåriga gnagarbristen
och ett skogsbruk som kraftigt missgynnat arten.
Mindre, för lappugglan lämpliga, naturskogsrester
är i dag ofta mer lättfunna i stora delar av Svealand,
jämfört med i det norrländska kustlandet.

(CHRISTER OLSSON)

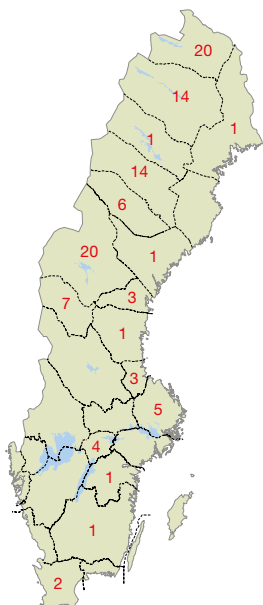
Jorduggla *Asio flammeus* NT

Under 2004 upplevde mellesta Sverige, framför
allt Dalarna och Hälsingland, en drastisk minsk-
ning från ett relativt gott år 2003. Däremot upplev-
de fjällvärlden, från Härjedalen och uppåt en tyd-
lig ökning (drygt 80 av totalt drygt 100 rapporter
om häckningar eller sådant som kan indikera häck-
ning). Från Småland rapporteras om spelande jor-
duggla vid Ryningen vilket är fjärde året i rad med
misstanke om häckförsök på lokalen (rrk Ö Sm).

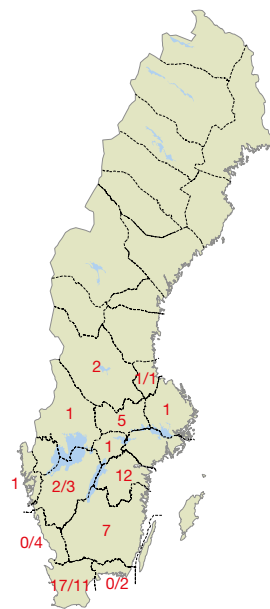
(FREDRIK FRIBERG)

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

För att gälla kungsfiskare har populationen varit
ovanligt stabil de senaste åren. Även 2004 får be-
tecknas som ett relativt medelmåttigt år. I Skåne

Jorduggla *Asio flammeus*. Mycket grovt uppskattat an-
talet lokaler där häckning har eller kan tänkas ha före-
kommit (baserat på rrk-kommentarer och noteringar i
Svalan).

Säkra och troliga häckningar av kungsfiskare *Alcedo
atthis* i Sverige 2004.

har 17 säkra och 11 möjliga häckningar hittats men
rrk Skåne påpekar att mörkertalet är stort: "en giss-
ning på 50–60 häckande par i Skåne är nog inte
alltför vågad utan snarare i underkant". I Östergöt-
land märktes 82 juvenila och tio adulta kungsfiskare
vid tolv olika boplatser i landskapet (Juhani Vuori-
nen). Totalt påbörjades 24 kullar. Vid Norrköpings
hamn – inte är den första lokalen man associerar
med kungsfiskare – inleddes sju kullar vid fyra olika
boplatser. Flera av dessa kullar misslyckades, efter-
som bohålorna fylldes med vatten när stora båtar
passerade.

(FREDRIK FRIBERG)

Biätare *Merops apiaster* (329/572, 24/28)

Sammanlagt 24 fynd av ca 28 individer är höga års-
summor. Antalet rapporterade fynd är det högsta
någonsin i Sverige, men även antalet inblandade in-
divider är högt, även om inga större flockar siktades
i år! Som vanligt svarar Öl för en väsentlig andel av
landets biätare och i år gjordes inte ett enda fynd
norr om södra Götaland resp. Gotland. Fyndet av
som mest fyra biätare i Lur, Bohuslän är intres-
sant. Dock gjordes inga observationer som tydde
på häckning. Notabelt är att det på samma plats år
1999 fanns 2–3 biätare den 15 maj – 11 augusti!

Sk: 1 ex. Brantevik, Simrishamn 6–7.6 (*Tommy Holm-
gren m.fl.). 1 ex. Kolbacken, Falsterbonäset 10.6 (*Nils
Kjellén). 1 str. Lomma Norra, Lomma 21.6 (*Mats
Grah).

noterats på två ytterligare lokaler under juli (rrk Ång).
Vb: En säkerställd häckning, samt fynd av tre ropande hannar i maj–juni (rrk Vb).
Nb: En säkerställd häckning och fynd av 15 enstaka ex. i april–juni (rrk Nb).
Jmt: Sju häckningar konstaterade, plus ett par och fyra enstaka individer under häckningstid (rrk Jmt).
Ås lpm: Fynd av ett ex. i lämplig häckningsmiljö 27.6 (rrk S lpl).

Anmärkningsvärt fynd:

Sm: 1 ad hona rast Lidhults kyrka, Ljungby k:n, 1.2–14.3 (Roger Karlsson, Kerstin Karlsson, Jonas Starck, Krister Wahlström).

(CHRISTER OLSSON)

FOTO: MICHAEL BERGMAN

Gråspett *Picus canus* och nötväcka *Sitta europaea*.

Gröngöling *Picus viridis*

Fyndbilden i södra Norrlands kustland är lite klunven, med negativ korttidstrend i Hälsingland och en positiv sådan i Medelpad. Än en gång besannas den gamla devisen om att ”ser man en grön hackspett norr om Ångermanland är det en gråspett”. Antalet gråspettar som felrapporterats som gröngölingar i exempelvis Västerbotten förblir oändligt . . .

Hls: Arten har rapporterats med 66 fynd, lite färre än förra årets 78. Även häckningarna har minskat lite till 20 och de möjliga till 24, varför fyndstatistiken är lite åt det negativa hållet för 2004 (rrk Hls).

Mpd: Gröngölingen tycks öka i landskapet för närvarande (rrk Mpd).

Ång: Gröngölingen är inte med säkerhet årlig i Ångermanland (rrk Ång).

(CHRISTER OLSSON)

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR

Totalt rapporterades tre konstaterade häckningar. Därutöver finns fåglar på ytterligare cirka tio lokaler. Fem norska ungfåglar planterades ut i Dalsland.

Vrm: Totalt två häckande par. Därutöver bara fyra ensamma individer under häckningstid. I slutet av maj månad sågs en individ tillfälligt på Värmlandsnäs (Alexander Rundquist). Det är det i särklass lägsta rapporten från Värmland.

Dsl: Ett häckande par har rapporterats från Dalsland. Ytterligare två ensamma fåglar har setts i landskapet under häckningstid. Under sommaren sattes 5 unga fåglar från Norge ut. En av dessa hittades senare död (Ingvar Arvidsson).

Upl: (Nedre Dalälven) I norra Uppland finns ett exemplar kom in under året. Det gäller vår gamle trotjänare, den under 1999 utsatte hanen från Lettland, som alltså fortfarande hävdar revir.

Gstr: I Gästrikland, i trakten av Färnebofjärdens nationalpark, fanns den ensamma honan kvar under våren. Därutöver gjordes en observation av en individ i maj vid Hedesundafjärden. Detta skulle dock kunna vara samma ex. som rapporterats från Färnebofjärden.

Sm: Från den gamla förekomsten i Kalmar län kom inga rapporter alls detta år. Däremot kom rapport om en troligen ensam hane ifrån landskapets norra del.

(KRISTOFFER STIGHÄLL)

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* VU

Häckn. i Götaland och Svealand (exkl. Dalarna) För första året redovisas i *Fågelåret* läget för den tretåiga hackspetten. Vi har valt att begränsa oss till Götaland och Svealand. Eftersom detta är det första året kommer vi inta att analysera resultatet utan vi redovisar de uppgifter som inkommit från landets regionala rapportkommittéer.

Nrk: Uppenbart är att flera par häckar i Kilsbergen samt att de troligen finns representerade på flera platser i landskapet än vi tidigare trott.

Ög: De enda observationer där häckningskriterier rapporterats är en trummande fågel vid Trolleflods naturreservat i norra Ög samt en fågel i lämplig häckningsbiotop i Boxholms kommun.

Srm: Observationen i augusti vid Täsjön skulle man ju kunna anta att det är fågel från ett sörmäländskt revir, normalt sett så har ju inte sträckande fåglar anlänt vid denna tid i början av augusti.

Stockholm: Det verkar inte orimligt att anta att åtminstone något par häckar inom rapportområdet bl a i Tyresta nationalpark, Srm.

Upl: Tre häckningar konstaterades under året, varav två

var på ”nya” lokaler. Det troliga är naturligtvis att det funnits tretåiga hackspettar på dessa platser även tidigare. Förutom dessa häckningar så rapporterades tretåig hackspett från 16 lokaler, och på flera av dessa bedöms häckning som mycket trolig. Koncentrationer som är värda att nämna är att minst tre par bedömdes finnas i området runt Pansaruddens NR och att två par plus minst sex ensamma fåglar fanns i området runt Djupa – Tösjön i västra Tierps. Upplandsbeståndet av tretåig hackspett bedöms till maximalt 50 par, mer troligt 30–50. Arten är, åtminstone under vinterhalvåret, knuten till sumpskogar med god tillgång på död eller döende ved. Med tanke på skogsbrukets intensitet känns artens utveckling i landskapet minst sagt oviss.

Vstm: Fynd under häckningstid och under omständighe-

rekordlänge på lokalen, hela 63 dagar. Femte och sjätte decemberfyndet. Korttålräkan i Bohuslän, landskapets fjärde fynd, gästade ett fågelbord(!) och fyndet på Landsort gjordes även det vid fågelstationens fågelmatning! Fyndbilden i Västerbotten avviker från övriga delar av landet då höstfynden dominerar, årets fynd blev det elfte i ordningen.

Sk: 1 ex. rast. Skanörs revlar, Falsterbonäset 1–24.1 (*Hans-Åke Gustavsson, Mats-Åke Persson, Karin Svensson).

Bl: 1 ex. Utklippan 30.9 (Roland Thuvander, Claes Nordell).

Öl: 1 ex. rast. Ölands södra udde, Ottenby 1.5 (Anders Kling, Fredrik Ellin, Anders Lundquist). 1 ex. Söd-

FOTO: PETER BACKMAN

Korttålräka *Calandrella brachydactyla*, på fågelmatning vid Västerby, Forshälla (Boh) 20 december 2004.

ter som tyder på häckning, har rapporterats från sex (6) lokaler, kommunvis fördelade: Köping (1), Surahammar (1), Lindsberg (1), Nora (1), Fagersta (1), Ljusnarsberg (1).

(THOMAS STRID)

Korttålräka *Calandrella brachydactyla* (169/181; 14/14)

Fjorton fynd innebär ett bra år för arten, den fjärde bästa årssumman. Fynden är fördelade på vinter (3), vår (6), sommar (1) och höst (4). Hela tre vinterfynd är högst anmärkningsvärt då blott fem vinterfynd finns sedan tidigare. Korttålräkan vid Skanörs revlar dök upp redan 23.11 2003 och stannade

ra lundspetsen, Ottenby 9.5 (Kjetil Jensen). 1 ex. rast. Högbys fyr, Högbys s:n 6.10 (Staffan Bergman, Anders Larsson, Håkan Rune).

Gtl: 1 ex. rast. Rivet, Sundre s:n 15.5 (Tuomo Kolehmainen, Per Smitterberg, Tommy Lindberg). 1 ex. Faludens fyr, Öja s:n 24.5 (Bimbi Ollberg, Tina Ollberg, Johan Träff). 1 ex. rast. Bredsandsudde, Gotska Sandön 3.6 (Bertil Johansson, Johan Södercrantz, Mattias Gerdin). 1 ex. rast. Svältholmen, Västergarn s:n 28.7 (Olof Armini). 1 ex. rast. Näsudden, Näs s:n 9.10 (Peter Carlsson).

HI: 1 ex. rast. Lisereds skär, Falkenberg 24.1 (Ivar Tengklint).

Boh: 1 ex. Västerby, Forshälla 20–21.12 (Peter Backman m.fl.).

Srm: 1 ex. rast. Fågelstationen, Landsort 4.5 (Svante Åberg).

Vb: 1 ex. rast. Långviksskatan, Täftelandet 16–17.10 (*Micael Jonsson, *Henrik Johansson).

Tillägg:

2001: Vstm: 1 ex. Hötjärn 12–13.8 (Mikael Ohlson, Bertil Rahm). Första fyndet i Vstm.

(JOHAN SÖDERCRANTZ)

Tofslärka *Galerida cristata* **RE**

Sex fynd är en normal årssumma. Tofslärkan i Östergötland är nu inne på sitt fjärde år och ses vintertid kring Hageby Centrum för att sedan hålla till kring Skärlunda gård under sommarhalvåret.

Sk: 1 ex. rast. Mobilia varumottagning, Malmö 9–12.1 (Richard Ek, Lennart Bäckström, Stig Holmstedt, Johan Fagfors). 1 ex. str. O Nabben, Falsterbo 18.4 (*Sophie Ehnbohm). 1 ex. Skansenbadet, Båstad 15.5 (*Ulf Ståhle, Patrik Söderberg).

Öl: 1 ex. Åleklinta 5.4 (Staffan Rodebrand).

Gtl: 1 ex. Stockvikens fågeltorn, Öja s:n 14.7 (Håkan Larsson).

Ög: 1 ex. rast. Hageby Centrum, Norrköping 2.1–5.3 (Magnus Köpman, Lasse Linde). 1 ex. sj. Skärlunda Gård, Eksunds badplats 9–28.5 (Rrk Östergötland) 1 ex. rast. Norrköping 9.11–30.12 (Kim Arrio). De tre fynden avser samma individ.

(JOHAN SÖDERCRANTZ)

Trädlärka *Lullula arborea*

Femte fyndet i Lycksele lappmark gjordes då två ex. rastade vid Malå C den 13 maj (Leif Bildström).

(THOMAS STRID)

Berglärka *Eremophila alpestris* **VU**

Bilden blir allt mer tydliga av en minskning över hela linjen, i samtliga rapportområden, under samtliga årstider – trots mycket bristfälligt material från häckningsområdena i fjällkedjan. Alltjämt är det dock för tidigt att mer eller mindre räkna ut berglärkan som svensk häckfågel (sett till ett mycket magert rapportmaterial de senaste tre åren). Mycket omfattande inventeringsinsatser måste till för att vi ska få en aning om hur läget ser ut på alla de hundratals kvadratkilometer av lämpliga häckningsbiotoper i vårt land som aldrig besöks av ornitologer. Dock börjar uppmaningen bli allt mer angelägen om ett mer riktat eftersök i stor skala.

Sk: Elva fynd av 22 ex. 2.1–10.4 samt 24 fynd av 35 ex. 2.10–28.12 (rrk Sk). Som mest 4 ex. rast. Lilla Hammars näs, Vellinge 3.1 (Klas Rådborg, Ola Svensson) och 4 ex. str. N Knösen, Falsterbonäset 18.2 (Greg McIvor).

Bl: 3 ex. rast. Torhamns udde 3.1–8.3 (Lennart Karlsson, Fredrik Lennartsson, Thomas Rodeson), fyra olika ex. Utklippan 16–20.10 (Anders Haglund, Johan Åhlén, Lage Johnson), 1 ex. Ådala, Listerlandet, 16.10 (Patric Österblad), 3 olika ex. Utlängan 24.10–16.11 (Lars-Gunnar Lundquist) samt 1 ex. rast. Torhamns udde 3.11 (Fredric Lennartsson).

Sm: 1 ex. Erstadkärret, Visingsö, 31.10 (Gunnar Rosqvist).

Öl: 11 ex. Ottenby 17–29.1 (Anders Lundquist, Tobias Berger m.fl.), 2 ex. rast. Västerstadsviken 19.1 (Tommy Knutsson) och 2 ex. Eckelsudde 28.2 (Anders Lundquist). Under hösten sågs 20 ex. 8.10–1.11, som mest 10 ex. rast. Ölands södra udde, Ottenby, 11–13.10 (Tommy Magnusson m.fl.).

Gtl: 2 ex. Holmuddarna, Hablingbo s:n, Gtl 5–6.1 (Jörgen Petersson, Tommy Lindberg m.fl.).

Hl: Ca 75 ex. 1.1–18.4, med som mest 22 ex. Galtabäck 2–9.1 (Micke Wilson m.fl.) och 37 ex. Lisereds skär 26.1 (Joakim Hagström). Ca 125 ex. 28.9–26.12, med som mest 23 ex. Galtabäck 23.10 (Helge Rörtorp), 45 ex. Lisereds skär 4.12 (Dennis Andersson) samt 30 ex. Lis mosse 20.11 (Magnus Andersson).

Boh: Totalt observerades 28 ex. Fyra av fynden är från våren, resterande nio är gjorda under oktober till december (rrk Boh).

Vg: Vinterfynd: Vid Hornborgasjön sågs 1 ex. vid utloppet 8–18.1 (Jan Fransson, Clas Hermansson m fl) och 1 ex. (troligen identisk med ovanstående) Sätunamaden 22–23.1 (Jan Fransson, Clas Hermansson). Vid Arendalsudden, Hisingen, 2 ex. 12–23.1 (Carl Jyker m fl), måhända samma fåglar vid närbelägna Torslandaviken 18.1 (Per Björkman), 2 ex. Boterstena, S Mariestad 26.12 (Göran Engberg, Göran Mellbring) och 1 ex. 26–29.12 (Leif Johansson m fl). **Värfynd:** 5 ex. str. N Fågeludden, Hornborgasjön 11.3 (Jan Mogol), 1 ex. Sjöryd, Dettern 27.3 (Håkan Eliasson), 1 ex. str. NO Öxnevall, Mark 21.4 (Mats Stolfer) och 2 ex. Källeryd, Herrljunga 2.5 (gm Tryggve Filipsson). **Höstfynd:** 1 ex. Marholmen, Göteborg 9.10 (Stefan Andersson), 3 ex. str. S Hjällsnäsviken, Mjörn 13.10 (Jon Håkansson), 1 ex. str. S Smithska udden, Göteborg 19.10 (Kristoffer Nilsson) och 27.10 (Uno Unger), 5 ex. str. SV Vänersborgsviken 23.10 (Håkan Eliasson, Anders Jihmanner, Björn Johansson), 3 ex. str. SV Vänersborgsviken 6.11 (Göran Darefelt m fl) och 1 ex. Galterö, Göteborgs södra skärgård 6.11 (Lars Hellman).

Srm: 1 ex. str. Norrudden, Landsort 11.4 (Johan Stållberg, Janne Dahlén), 4 ex. str. Landsorts fyr, Landsort 28.10 (Svante Åberg m fl), 1 ex. Landsorts by, Landsort 30.10 (Jan Ohlsson m fl) och 1 ex. str. Reningsverket, Strängnäs 30.10 (Kent Söderberg).

Upl: 1 ex. Kävlinge, Fjärdhundraslätten 1.1 (Martin Tjernberg), 1 ad. hane rast. Byksberget, Angarnsjöängen 1.1–26.3 (Svante Söderholm m.fl.), 1 ex. Trouville, Sandhamn 23.1 (Svante Söderholm), 1 ex. Ultuna, Uppsala, 8.10 (Peter Dalin), 1 ex. rast. Högdalattippen, Vallentuna 28.10 (Kjell Eriksson), 1 ex. str. SV

Björn, Björns skärgård 29.10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), 1 ex. Björn, Björns skärgård 30.10 (Weine Erlandsson, Thomas Pless, Ingrid Åkerberg, Kenneth Pless, Per Johan Ulfendahl) och 1 ex. str. Norra Järvafältet 2.11 (Olle Bernard, Mats Weiland).

Vstm: 1 ad. rast. Soptippen, Köping 1.1–14.3 (Jörgen Lindberg m fl) och 1 ex. str. S Storängen, Ängsö sn 13.10 (Ralf Lundmark).

Vrm: 1 ex. str. Arnöfjorden 5.4 (Per Karlsson Linderum).

Gstr: 1 ex. str. Eggegrund 11.10 (Patrik Wildjang).

Hls: 3 ex. rast. Hålsjövik, Hudiksvall 25.4 (Jonas Lindh).

Mpd: 1 ex. rast. Stornäsets reservat, Alnö 14–16.10 (Nicklas Elfving, Stefan Heimdahl) och 1 ex. Åstholmen, Tynderö 24.10 (Per Helttunen).

Äng: 1 ex. rast. Färskärsviken, Järnäs, 13.11 (Stefan Delin).

Vb: 1 ex. rast. Umeå uthamn, Holmsund, 18.4 (Lars Edenius).

Nb: 1 ex. Alviksgården, Alvik 14.4 (Lars Sundberg).

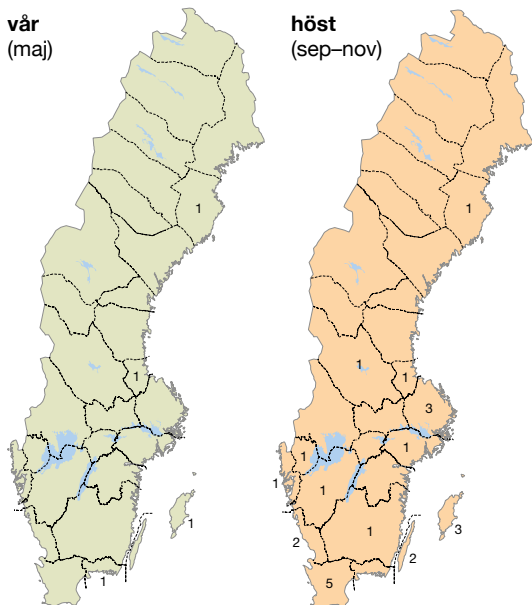
Hjd: 1 ad. par uppr. beteende Väketjakke, Berg 16.7 (Roland Ylvén, Lena Gustafsson) och 1 ex. rast. Tännadalen 25.9 (Olle Westerberg). **Jmt:** 1 ex. rast. Sikästornet, Strömsund 16.4 (Urban Walter).

T lpm: 1 ex. Abisko naturvetenskapliga station 3.6 (Rien Aerts).

(CHRISTER OLSSON)

Rostgumpsva *Hirundo daurica* (106, 9)

Nio fynd under våren är ett normalt uppträdande med flest fynd i början av maj. Den geografiska fördelningen är den väntade med fynd i Skåne, Blekinge, Öland och Gotland.

Större piplärka *Anthus richardi* i Sverige 2004.

Sk: 1 rast. Lernacken, Limhamn, Malmö 15.5 (*Michael Averland, Pierre Unge, Jesper Segergren, Klas Karlsson).

Bl: 1 Torhamn k:a, Torhamnsområdet 15.6 (Christer Herremo, Carl-Ivan Carlsson, Tony Svensson).

Öl: 1 rast. Gräsgårds hamn 25.4 (Fredrik Ellin, Mats Wallin, Anne-Marie Johansson). 2 rast. Stationsträdgården, Ottenby 16.5 (Johan Stedt, Mattias Ullman, Ottenby Fågelstation). 1 rast. Kungsgården, Ottenby 20.5 (Per-Stefan Hallberg, Mats-Åke Persson, Stig Holmstedt). 1 Kummelvägen 10, Gårdby 23.5 (Anders Lundquist, Håkan Örtman). 1 rast. Fyrträdgården, Ottenby 5.6 (Håkan Gabrielsson).

Gt: 1 Norebod, Vamlingbo s:n 7.5 (Tuomo Kolehmainen, Matti Eriksson, Tord Lantz, Josef Andersson). 1 Digrans, Sundre s:n 8.5 (Tuomo Kolehmainen, Marie Jacobsson).

(JOHAN NILSSON)

Större piplärka *Anthus richardi*

(787/849, 27/27)

Blott 27 fynd gjordes under året varav fyra vårfynd. Normalt görs 30–40 fynd årligen. Fyra vårfynd verkar numera vara normalt. Även om antalet fynd under hösten var betydligt färre så var den geografiska fördelningen över landet normalt. De 23 höstfynden noterades mellan 11 september och 11 november. Vårfynd:

Bl: 1 ex. Byn, Utlängan, Karlskrona 9.5 (Lars-Gunnar Lundquist).

Gt: 1 ex. Rivsviken, Sundre s:n 9.5 (Stellan Hedgren).

Gstr: 1 ex. rast. Eggegrund, Gävle 25.5 (*Janne Sjöberg).

Vb: 1 ex. rast. Naturbruksgymnasiet, Umeå 3.5 (Mikael Wikström, Viktor Nilsson, Christer Olsson m.fl.).

Övrigt fynd:

Dsl: 1 ex. str. SO Stenön, Hästefjordsområdet 2.10 (Per Undeland). Fyndet var det fjärde i landskapet.

(JOHAN NILSSON)

Fältpiplärka *Anthus campestris* EN

Häckning:

Sk: Ingen riktad inventering gjordes men en grov skattning gav 33–40 par, vilket ligger i nivå med 2003. Det kan jämföras med 70 revir 2001 och 76 revir 2002. Dessa år bedrevs det dock specialinventering av arten. Som brukligt fanns majoriteten längs Skånes ostkust och då framförallt på Österlen. Enstaka par fanns även vid sydkusten och längs Vombsänkan.

Hl: Sju revir innebär en fortsatt nedgång. Under 2002 påträffades 17 och 2003 elva revir. Samtliga revir fanns i sanddynsområdena i södra halvan av landskapet.

Utanför häckningsområdena gjordes 13 fynd, vilket

får betraktas som ganska få jämfört med förhållandena under senare år:

Bl: 1 ex. Vesan, Sölvesborg 15.5 (Patric Österblad).

Sm: 1 ex. rast. Skillingaryds skjutfält, Vaggeryd 4-10.8 (*Hans Boberg, Sven Boberg, Mats Alderus), 1 ex. str. S Biblioteket, Hultsfred 20.8 (Calle Ljungberg).

Öl: 1 ex. rast. Sebybadet 21-22.5 (Roland Lundgren, Per Nyberg).

Gt: 1 ad. rast. Hoburgen 16.4 (Jörgen Petersson). 1 ex. rast. Nore 29.4 (Åsa Steinholtz, Leo Larsson, Paul Elfström m.fl.). 1 ex. str. Bredsandsudde, Gotska Sandön 22.5 (Bertil Johansson). 1 ex. Bredsandsudde, Gotska Sandön 23.5 (Bertil Johansson). 1 ex. str. SV alkärret, Faludden 19.9 (Jörgen Petersson).

Hl: 1 ad. rast. Smedsgård, Tvååker 18.8 (Mikael Nord).

FOTO: BENNY HOLMQVIST

Fältpiplärkan *Anthus campestris* ser ut att sjunga på sista versen i Halland – endast sju revir påträffades 2004.

Dessutom en sen observation: 1 ex. Skummeslövsstrand 9.10 (Patrik Sandgren).

Srm: 1 ex. Reveln, Södra Torö 23.5 (Örjan Jitelius).

Vrm: 1 ex. rast. Backatjärn, Sunne 12-13.5 (*Morgan Johansson, Bill Zetterström). 4:e fyndet i Värmland

Vb: 1 ex. str. N Stora Fjäderägg 25.8 (Joakim Lessmann, Pekka Bader, Viktor Nilsson). 1 ex. rast. Holmö by, Holmöarna 4.9 (*Niklas Lindberg).

Under hösträcket vid Falsterbo 6.8-5.9 sträckte på Nabben endast 13 ex., vilket är en minskning från 2003 års 23 ex.

(ANDERS WIRDHEIM)

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* VU

Stordalen vid Torneträsk är en i det närmaste klassisk lokal för rödstrupig piplärka där arten uppträder åtminstone vissa år.

T lpm: 4 ex. under omständigheter som tydde på häckning Stordalens naturres. 30.5-4.7 (Patrick Åström, Nils Åke Andersson, Ingrid Sandahl).

(ROLF G GUSTAFSSON)

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta* (383,173)

Uppskattningsvis rapporterades 173 ex. under året vilket är helt i nivå med fjolårets smått otroliga rekordsiffra på 180 ex. Av dessa noterades 125 under 1 januari – 13 april vilket utgör en fortsättning på den extremt höga summan som noterades under hösten 2003. Under hösten sågs en betydligt lägre summa, 48 ex. från 16 oktober än under föregående höst. Nedanstående fynd är behandlade och godkända av RK:

Öl: 1 ex. vi.dr. Böda hamn 23.10 (F) (*Tobias Berger, Mattias Ekstrand, Martin Johansson).

Sm: 1 ex. reningsverket, Sävsjö 1.1-27.3 (F) (gm. raritetskommittén). 1 ex. vi. dr. Sandskär, Bottorp 10-11.1 (*Peter Sieurin, Johan Eriksen, Christer Håkansson m.fl.). Sävsjöfågeln återkom för övervintring för femte året i rad.

Ög: 1 ex. Stångåmynningen, Roxen 10-12.1 och Gärstad Schakttipp 24.1-8.2 (F) (Janne Wester*, Anders Borgehed*, Olof Hjelm m.fl.). Kvar sedan nov 2003.

Tillägg:

2003: Öl: 1 ex. vi. dr. Ölands norra udde 29-30.10 2003 (F) (*Tobias Berger, Staffan Rodebrand). 2 ex. vi. dr. Ölands södra udde 1.11 2003-4.1 2004 (*Johan Stedt, *Anders Helseth, Douglas Gustafsson m.fl.). 1 ex. vi. dr. Karsnabben, Böda 30.11-4.12 2003 (F) (*Tobias Berger, Mattias Ekstrand, Göran Holm).

2003: Nr: 1 ex. rast. Södra tornet, Tysslingen, Örebro, Nr 1.5 2003 (*Johan Åhlén, Ola Åhlén, Joakim Johansson).

(JOHAN NILSSON)

Citronärla *Motacilla citreola* (251, 19)

Nitton fynd under året är återigen en hög summa, nästan alla fynd är dock koncentrerade till östkusten. Tio vårfynd men bara tre rena höstfynd. Enda långstannande hannen var en hane vid Hammarsjön i Skåne. Flera julifynd vid Stockviken, Gotland är dock anmärkningsvärda, en häckning i närheten? I Dsl gjordes landskapets första fynd.

Sk: 1 hane permanent revir Viby äng, Hammarsjön, Kristianstad 28.5-20.6 (*Hans Cronert, Kaj Svahn, Olof Jönsson).

Bl: 1 1K str. NO Tredenborg, Sölvesborg, Sölvesborg 12.9 (Patric Österblad, Christian Persson, Philip Österblad).
Öl: 1 ad. hanne rast. Bröttorpsören 25.4 (*Anders Lundquist). 1 ad. rast. Alby 9.5 (John Thörling). 1 2K Södra Beijershamnstornet 11–12.5 (Harald Persson, Tobias Skoglund, Jan Hägg). 1 ad. hanne rast. Grankullaviks NV del, Ölands norra udde 11.5 (*Anders Lundquist). 1 2K hanne sj. Pölen, Ottenby 12–14.5 (Anders Eriksson, Johan Stedt, Fredrik Ahlström, Rune Berglinn). 1 ad. hanne sj. Beijershamn 12–15.5 (Lars Karlsson, Fredrik Ellin, Per Ålind, Stefan Wahlstedt).
Gt: 1 ad. hanne str. O märkområdet, Sundre s:n 12.5 (Per Smitterberg). 1 2K hona str. NV Bredsandsudde, Gotska Sandön 21.5 (Bertil Johansson). 1 1K Inre Stockviken, Hamra s:n 19.7 (Stefan Oscarsson). 1 ad.

Forsärla *Motacilla cinerea*

Populationen av forsärla ligger på en fortsatt hög nivå. Trots det stora antalet saknas konstaterade häckningar från Sörmland, Uppland, Härjedalen och lappmarkerna, samt ”mer väntat” från Öland, Gotland, Västerbotten och Norrbotten. Några kommentarer från rrk:

Vstm: 45 häckningar, eller troliga häckningar, är en rejäl ökning från fjolåret och det högsta antalet hittills.

Ög: Det finns säkerligen 30–40 par i landskapet.

Vrm: 11 häckningar + 34 lokaler med häckningsindicier. Arten verkar vara i ökande.

Hls: En försiktig gissning är att det verkliga antalet ligger närmare 50 par i landskapet.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Citronnärla *Motacilla citreola* 2K hanne, Ottenby (Öl) 13 maj 2004.

hanne Stockvikens fågeltorn, Öja 22.7 (*Mats Svensson, Tord Lantz, Magnus Svensson). 1 ad. hona rast. Västergarnsviken, Västergarn s:n 14.8 (Olof Armini). 1 ad. str. SV Stockvikens fågeltorn, Öja 15.9 (Per Smitterberg).

Dsl: 1 hanne rast. Torpesjön, Ör, Mellerud 24.5 (Algot Jansson). Fyndet är det första av arten i Dalsland.

Vg: 1 1K str. SO Sjöryd, Dettern 6.10 (Anders Jihmanner).

Vb: 1 hanne rast. Petlandskär, Holmsunds skärgård 8.5 (Frank Johansson, Ralf Norberg).

Tillägg:

1998: Öl: 1 1K rastande Össby 16.9 1998 (Anders Eriksson och Måns Grundsten).

(JOHAN NILSSON)

Mpd: Sammanlagt 24 häckningar och fynd under häckningstid är en anmärkningsvärt hög summa.

Övrigt:

Ås lpm: 1 hanne Bångnäs, Vilhelmina, 13.6 (Håkan Rune, Per Hansson, Henrik Lind). Sjunde fyndet i Åsle lappmark.

(FREDRIK FRIBERG)

Engelsk sädesärla *Motacilla alba yarrellii*

(396, 27)

Totalt noterades 27 fynd vilket är helt i linje med de två senaste årens 25 respektive 26 fynd. Den tredje konstaterade häckningen gjordes liksom de två tidigare i Västergötland. I Fallersta, Närke och Ulriks-

Under senhösten fram till december berördes Sverige av ett ovanligt kraftigt sträck av sidensvans. Några exempel på sträckssiffror som speglar omfattningen är:

Sk: totalt 22 880 ex. str. Nabben, Falsterbonäset 19.10–20.11 (Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.). Skånes rapportkommitté har gjort en grov uppskattning av det totala antalet fåglar som passerade Skåne under invasionen. Den summan hamnade på upp emot 90 000 ex.
HI: Bl.a. 5 000 ex. str. S Suseåns mynning, Falkenberg 20.10 (Ulf Löfås) och 7 100 ex. str. SO Grötvik, Halmstad samma dag (P-G Utterfors).
Vg: Totalt 6 290 ex. str. SV Vänersborgsviken 6.10–20.11 (Göran Darefelt, Fredrik Lång, Björn Johansson). 6 700 ex. rast. Vänersborg 16–20.10 (Göran Darefelt).
Srm: Totalt 18 373 ex. str. Landsort 29.9–5.12 (Svante Åberg, Bo Holst, Arvid Pettersson m.fl.).
Vb: 7 057 ex. str. SV Sönnestgrundet, Sävar 1.10 (Mikael Wikström).

(BERTIL JOHANSSON, THOMAS STRID)

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Den åttonde dokumenterade häckningen noterades i Lycksele lappmark detta år då en häckning hittades vid Vindelgransele 21.7 (Leif Bildström). Dessutom noterades fler troliga häckningar i lappmarker-na i övrigt.

(THOMAS STRID)

Näktergal *Luscinia luscinia*

Näktergal noterades med det åttonde fyndet i Lycksele lappmark och med det tredje i Lule lappmark.

Ly lpm: 1 ex. spel/sång Västra Örträsk, Lycksele 28–29.6 (gm Håkan Rune).
Lu lpm: 1 ad. hanne sj. 27H7C, Måskatjkuoika, Jokkmokk 10.7 (*Rolf G Gustafsson).

(THOMAS STRID)

Blåhake *Luscinia svecica*

Vid Inre fjärden, Gävle har ett ringmärkningsprojekt av blåhake pågått sedan 1977. Notabelt detta år var att den 10 000:e blåhaken för projektet ringmärktes den 5 september (Kjell Wallin, Tomas Pärt, Lars Strindberg m.fl.). Totalt ringmärktes 242 blåhakar på platsen denna säsong.

(THOMAS STRID)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

(nyhet: observationer som tyder på häckning)
 Efter önskemål presenteras från och med i år endast fynd som skulle kunna indikera häckning norr om

Boh–Vg–Ög (se tabell). Trots att fynden av häckningar är få, indikerar de senaste årens fynd regelbunden häckningsförekomst upp till Dalarna och Gästrikland, möjligen Hälsingland. Nordliga fynd:

Vb: 1 ad. hanne rast. Holmö by, Holmöarna 17.4 (Gustaf Egnell). 1 hona rast. Fabriksviken, Hörnefors 27.4 (Stefan Delin). 1 ex. rast. Stora Fjäderägg 25.5 (Christofer Olsson). 1 honf rast. Lillhällan, Holmöarna 2.6 (Mikael Jonsson).
Jmt: 1 2K hanne rast. Föllinge, Krokombom 14.4 (Urban Walter). 1 ex. Östersund 12.6 (Andreas Gustavsson).
Ly lpm: 1 hona Vintertjärn, Gunnarn 9.5 (Eva Åström, Håkan Rune).

(FREDRIK FRIBERG)

Svart rödstjärt i Sverige 2004 norr om Boh–Vg–Ög.

	Säker häckning	Trolig häckning	Möjlig häckning
Dls	0	0	0
Nrk	0	0	11
Upl	0	0	8
Vstm	2	3	3
Vrm	0	0	2
Dlr	0	0	3
Gstr	2	0	1
Hls	1	0	0

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus*

(422, 18)

Totalt 18 fynd, en förhållandevis normal summa, har rapporterats av antingen obestämd till ras eller till den västliga rasen *rubicola*. Av dessa har sju bestämts till västliga rasen *rubicola* och ytterligare två har åtminstone delvis rapporterats som västliga. Vi får hoppas att ökad kunskap om fältbestämning gör att fler individer kan bestämmas till ras eller att de rapporteras som fåglar uppvisande den ena eller den andra rasens karaktärer. I Svalan kan detta göras genom att ange förmodad rastillhörighet och samtidigt ange "bestämning osäker". Fåglar som endast rapporteras som svarthakad buskskvätta har egentligen inte mycket att berätta, då de två populationernas uppträdande är så olika. En häckning rapporterades från Västergötland, vilket är den andra i landet.

Sk: 1 hanne rast. Fredshög, Kämpinge, Vellinge 22–23.3 (Tommy Holmgren*, Greg McIvor m.fl.).
Bl: 1 hanne rast. Kråkenabben, Sölvesborg 5.5 (Patric Österblad, Christian Persson). 1 honf. Sydudden, Ut-längen, Karlskrona 13.5 (Lars-Gunnar Lundquist).
Sm: 1 hanne rast. Erstadkärret, Visingsö 20.5 (Martin Sjö Dahl, Thomas Rostedt).

Öl: 1 hanne västlig ras sj. Solberga, Gräsgård s:n 17–24.5 (Mattias Ullman m.fl.).

Gtl: 1 ad. hanne Näsudden, Näs s:n 11.4 (Håkan Gabriellsson). 1 hanne av västlig ras rast. Båthuset, Gotska Sandön 21.5 (Tomas Johansson). 1 honf. Varvsbukten, Gotska Sandön 30.5 (Mattias Gerdin).

Hl: 1 ex. rast. Karlstorps camping, Halmstad 10.4 (*Göran Lindh, *Margareta Lindh, Kalle Brinell m.fl.).

Boh: 1 hona av västlig ras Härmanö, Orust den 16.3 (Lasse Svensson). 1 hona av västlig ras Fotö 22–23.3 (Mikael Molin m.fl.). 1 hanne av västlig ras Rörö 28.10–2.11 (Martin Alexandersson m fl).

Vg: 1 hanne av västlig ras Brudarebacken, Göteborg 21.4 (Stefan Svanberg m.fl.). 1 par av västlig ras häckade med tre ungar som resultat Spjutås, Örby 21.8–15.10 (*Tommy Lundberg, Morgan Larsson, Rolf Ericson).

Upl: 1 2K honf. rast. Örskärs fyr, Örskär, Gräsö s:n 18.4 (*Petter Haldén).

Hls: 2 hannar Gran, Nordanstig 15.5 (Anders Ekholm, Niclas Vallin).

Vb: 1 honf. av västlig ras rast. Lövoudden, Holmsund 17.11 (Christer Olsson).

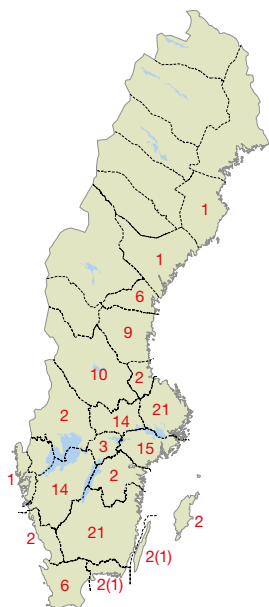
Tillägg:

2002: Srm: 1 ad. hanne Skogshall, Nyköping 18.4 2002 (*Göran Altstedt, *Ola Jonsson, Jörgen Israelsson).

2003: Sm: 1 ad. hanne Ödängla Mönsterås 24–25.3 2003 (Christer Håkansson Leon Axelsson Peter Sieurin Thomas Hultquist). 1 ad. hanne Skälleryd, Mönsterås, 31.3–1.4 2003 (Björn Liedén Christer Håkansson).

(JOHAN NILSSON)

sjungande
(maj–jul)

Antal sjungande flodsångare *Locustella fluviatilis* i Sverige 2004. Inom parentes anges individer som inte hörts sjunga utan noterats på annat sätt (t.ex. ringmärkts).

Flodsångare *Locustella fluviatilis* (4304, 135) **VU**

Totalt 135 flodsångare varav 133 sjungande är ett relativt klen resultat. Vid Lisjöviken, Sura, Vstm rapporteras om en trolig häckning enligt följande: 1 sj. 12.6 (Mikael Leppälampi), 1 varn. 10.7, 1 ringmärktes 11.7, 1 varn. 18.7, 1 sj. 18.7, 1 varn. 28.7 (samtliga Sören Larsson). Vad som styr populationsförändringarna är döljt i dunkel. En förklaring är naturligtvis väderförhållanden enskilda somrar. Det tycks emellertid som om flera nattsångare, som flodsångare, busksångare och kärrsångare, varierar enligt samma mönster, exempelvis har de inom större områden av landet haft flerårig topp under mitten av 90-talet.

(FREDRIK FRIBERG)

Vassångare *Locustella luscinioides* (506, 27)

Totalt 27 ex. varav 20 sjungande hannar är relativt normala siffror men likväl en tydlig nedgång efter fjolårets rekordnotering. Framför allt var fynden i östra Mellansverige betydligt färre (området Upl–Srm–Vstm 14 ex. 2003 men bara 2 ex. 2004). Kan det vara så att fynd i detta område utgörs av väderberoende felflygare från öster, vilket leder till en större variation än hos en förmodligen häckande population i Hammarsjön och Tåkern (utlöpare från den danska populationen)?

I *Fågelåret 2003* motiverades synen på vassångare som en årlig häckfågel i landet, med en rad starka häckningsindikationer och till och med konstaterade häckningar under de senaste åren. I Tåkern hittades i år fem sjungande hannar och vid Renstad kanal, Tåkern ringmärktes fyra ungfåglar under slutet av juli tom början av augusti vilket tyder på minst en lyckad häckning vid sjön. Vid "Skånes säkraste vassångarlokal", Hammarsjön, fanns i år minst två revir.

Fyndet i Medelpad är det tredje för landskapet. Samtliga fynd:

Sk: 2 sj. Norra Åsumtornet, Hammarsjön 4–22.5 (Johan Elmberg, Göran Knutsson m.fl.). 1 sj. Fönesjön, Revingefältet, Lund 17.5 (Ola Svensson). 1 sj. Lillasjö, Hästveda 27.6 (Anders Larsson, Sture Persson m fl). 1 ad. ringm Hasslarps dammar, Helsingborg 22.7 (Henrik Johansson). 1 sj. Hedentorp, Kristianstad 2.8 (Greger Flyckt).

Sm: 1 sj. Vesslö, Kalmar 11.5 (Lars G Petersson, Bertil Sanner m.fl.). 1 sj. Nejern, Vena, Hultsfred 28–31.5 (Nicklas Strömberg, Calle Ljungberg m.fl.). 1 sj. Ingarpssjön 31.5–13.6 (Håkan Sterner, Martin Heinrich m.fl.).

Öl: 1 ex. ringm. Helikopterplattan, Ottenby 22.4 (Johan Stedt, Christian Cederroth m.fl.).

Gd: 1 sj. Kyrkviken 21.5 (Björn Wester, Daniel Melchert). 1 ex. Sandaån 30.5 (Ulf Nilsson).

Vg: 1 sj. Stenumsviken, Hornborgasjön 1–2.5 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Ingemar Larsson). 1 sj. Detterstorp, Dettern 10–13.5 och 3–9.6 (Håkan Eliasson, Sture Hermansson, Göran Darefelt m.fl.).

Nrk: 1 sj. Åslaholmen, Kvismaren 20.5–10.6 (Caj Runesson, Stefan Göransson). 1 sj. Åkerby gård, Tysslingen 22–30.6 (Stefan Göransson). 1 ex. Björka lertag, Kumla 8.8 (Jonas Engzell).

Ög: Samtliga vid Tåkern: 1 sj. Glänåstornet 1.5 (Bengt Andersson), 1 sj. Lövängsborg 10.5–3.6 (Joakim Gustafsson), 1 sj. Renstad kanal 31.5–2.6 (Lars Gezelius), 2 sj. Hångerlandet 2.6 (Lars Gezelius), 1 sj. Hovtornet 3–26.6 (Joakim Gustafsson), 1 sj. Renstad kanal 30.6–8.8 och 1 1K ringm Renstad kanal 23.7, 26.7, 27.7 och 5.8 (Tåkerns Fältstation).

Upl: 1 sj. Hjälstaviken 6.5–27.7 (Jan Bergström m.fl.). 1 sj. Fågeltornet, Angarnsjöängen 21–26.5 (Gunnar Dolk). 1 sj. Vendelsjön 27.6–12.7 (Per-Anders Edin, Pekka Bader, Anders Arnell). 1 sj. Midsommarberget, Angarnsjöängen 5–13.7 (Svante Söderholm, Gunnar Dolk).

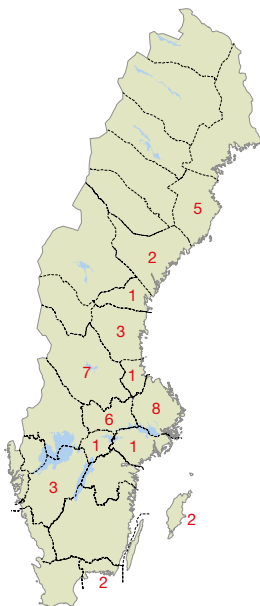
Vrm: 1 sj. Tornet, Panken, Karlstad 3–17.6 (Magnus Köpman, Per Gustafsson, Roger Jonasson).

Mpd: 1 sj. Rotvik, Mingen 3–6.6 (Lars Olausson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* (975, 42)
Efter toppåret 2003 med 72 ex, ungar från häckning ej inräknade, noterades medelmåttiga 42 ex. (exklusive ungar). Landets fjärde häckning konstaterades vid Munkboängen i Västerås, där fem boungar ring-

sjungande
(maj–jul)

Antal busksångare *Acrocephalus dumetorum* i Sverige 2004.

märktes den 5 juli (Niclas Lignell, Thomas Pettersson, Markus Rehnberg). Vid Fyrislund, Uppsala fanns 1 sjungande hanne 18.6–25.6 (Björn Lundgren m.fl.) och på samma lokal 1 par med upprört beteende 26.6 (David Lundqvist).

(FREDRIK FRIBERG)

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Skånes genom tiderna näst senaste fynd av rörsångare sågs på Nabben den 2 november. I Norrbotten gjordes landskapets tionde fynd den 14 juli.

Sk: 1 ex. rast. Nabben, Falsterbonäset 2.11 (Mattias Ullman, Nils Kjellen).

Nb: 1 1K ringm. Haparanda Sandskär 14.7 (Martin Rydberg Hedén).

(THOMAS STRID)

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* NT

Totalt 445 sjungande trastsångare är en fullständigt normal siffra (420–511 hannar 1996–2003), men siffran hålls nu till stor del uppe av Tåkern som i år redovisade rekordsiffran 204 sjungande hannar. Den starka förekomsten vid Tämnamaren i norra Uppland med 44 påträffade revir är också värd ett omnämnande. Lokaler med fler än 5 exemplar:

Vg: Hornborgasjön (31), Dettern (6).

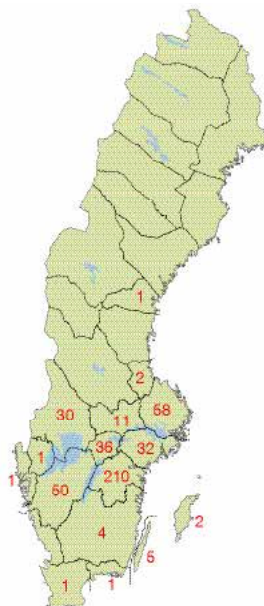
Ög: Tåkern (204).

Srm: Barvalappen, Sörfjärden (17), Ekeby våtmark (6).

Upl: Tämnamaren inkl. Sörsjön (44).

Vrm: Åråsviken–Kilsviken (11).

sjungande
(maj–jul)

Antal sjungande trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Sverige 2004.

Några övriga fynd:

Sk: 1 ringm. Flommen 1.8 (Falsterbo fstn), 4 ex. ringm. i energiskog vid Näsbyholm 14–27.8 (Richard Bergendahl) och 1 tillfälligt skuggsjungande Flommen 12.8 (Greg McIvor).

Bl: 1 ex. spel/sång Utklippan 10.5 (Lage Johnson, Erik Nordberg, Johan Åhlén) och 1 ex. ringm. samma lokal 27.5 (Ingvar Torsson, Ivar Tägtström).

Srm: 11 1K ringm. Idö märkplats, Sörfjärden, Mälaren, Eskilstuna 31.7–24.8 (Lars Broberg).

Upl: 1 1K ringm. Örbyhus slott, Vendelsjön 14.8 (Annika Rastén m.fl.).

Fynd norr om Gästrikland:

Mpd: 1 ex. spel/sång Mingen, Mpd 8.5 (Staffan Bergman). Fynd nr. 6 för landskapet.

(FREDRIK FRIBERG)

Härmsångare *Hippolais icterina*

Norrbottnens andra konstaterade häckning genom tiderna noterades vid Kumpula, Haparanda Sandskär 7–13.7 där ett par fick 5 pull (Martin Rydberg Hedén).

(THOMAS STRID)

Höksångare *Sylvia nisoria* NT

Fyndbilden för höksångare ser ut på ungefär samma sätt som tidigare under 2000-talet. Ett fåtal par i Skåne, några fler i östra Småland och ytterligare några par Öland. Det är dock troligt att antalet par i östra Småland och på Öland är högre än vad som går att utläsa av inkomna rapporter. Positivt är dock att det under året noterats hela 4 par häckande i Uppland. På minussidan lägger vi dock att den häckning som skedde i Södermanland under 2003 visade sig vara en tillfällighet. I Västmanland gjordes det 15:e fyndet av höksångare under 2004, och i Dalarna det elfte, dessutom på ett för arten mycket sent datum.

Vstm: 1 Billingen, Kolbäcks s:n, Hallstahammar 5.9 (Stefan Johansson).

Dlr: 1 1K rast. Syd i byn, Färnäs, Mora 30.10–1.11 (*Magnus Strömberg, Lars Hansson)

(LENNART CARLSSON)

Törnsångare *Sylvia communis*

Första konstaterade häckningen hittills för Lycksele lappmark noterades detta år. Dessutom gjordes andra och tredje fyndet för Pite lappmark. Notabelt är att det så sent som 2002 sjöng en individ (kanske samma) på samma ställe som i år, nämligen vid pastorsexpeditionen i Arjeplog.

Ly lpm: 1 par häckn Knaften 6.7 (Per Hansson).

P lpm: 1 sjungande pastorsexpeditionen Arjeplog 27.6 (Håkan Lindblom). 1 sjungande Glommersträsket, Arvidsjaur 30.6 (Christer Olsson).

(THOMAS STRID)

Gransångare *Phylloscopus collybita tristis*

En nyhet från detta år är att vi nu publicerar fynd av gransångare som uppvisar den östliga rasen tristis karaktärer, dvs. fåglar utan gula stänk på bröstet som lockar med *tristis* lockläte. Observera att RK fortfarande granskar handhållna gransångare utan synligt gult.

Tyvärr är rapporteringen mycket bristfällig och endast fem fåglar har godkänts av landets rrk vilka listas här nedan. I *Svalan* finns fler fynd från andra landskap men dessa har ej behandlats av berörda rapportkommittéer.

Srm: 1 ex. Svärtskär, Biskopsön, Värmdö 25.9 (Per Lindgren). 1 ex. ringm. Ålandskär, Huvudskär 4.10 (Thomas Strid, Sören Lindén m fl). 1 ex. ringm. Landsort 9.10 (Landsorts fågelstation).

Upl: 1 ex. Horssten 25.5 (Anders Haglund).

Hls: 1 ex. Vallvik, Söderhamn 21.10 (Stefan Persson).

(THOMAS STRID)

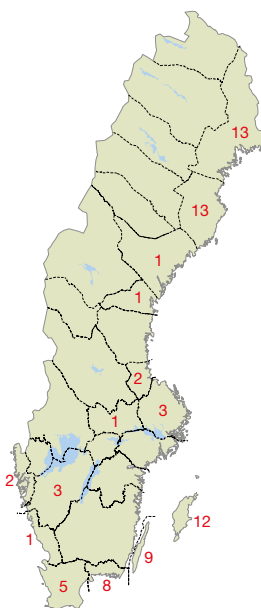
Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* VU

(ca 2670, ca 70)

En återgång till mer genomsnittlig förekomst efter två goda år. Dock konstaterades i år en häckning, denna gång på Haparanda Sandskär i Nb. Det inflöde som ändå kom verkar ha missat Svealand där

vår-sommar

(maj-aug)

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* i Sverige 2004.

vi noterat få fynd från Upl och inga fynd alls från Srm. En hög andel sensommarfynd kan dock antyda att de fåglar som verkligen hittade till Sverige också kan ha börjat häcka i viss utsträckning.

Nedan listas häckningen, alla sensommarfynd och fynd utanför Östersjöns kusttrakter.

Sk: 1 ex. Hallands Väderö 3.6 (Mikael Haraldsson).

Bl: 1 ex. ringm. Torhamn 7.8 (Rolf Larsson m.fl.).

Öl: 1 ex. ringm. Ottenby 18.8.

Gt: 1 ex. Väte 18.7 (Anders Larsson).

HI: 1 ex. Falkenberg 10.6 (Leif Klinteroth, Stefan Lagerblad m.fl.).

Boh: 1 sj. Uddevalla 21.7 (Ingemar Åhlund), 1 ex. Stenungsund 15.8 (Thomas Liebig).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*, Ottenby (Öl) 12 oktober 2004.

Vg: 1 sj. Ulvhult, N Hjo 1.6 (Timo Niiranen, Musse Björklund, Jan Zäll m fl), 1 sj. Buarås–Ramhultafallet, Sätla, Mark 2.6 (Peter Nolbrant), 1 sj. Donsö, Göteborgs södra skärgård 2.6 (Martin Fransson) och Styrsö, Göteborgs södra skärgård 3.6 (Martin Fransson, Magnus Unger, Johan Svedholm m fl).

Upl: 1 sj. Gräsö 27.7 (Petter Haldén m.fl.). 1 ex. Karskär, Söderarms skärgård 11.8 (Herbert Baumann).

Vstm: 1 sj. Pikaboda, Näsby s:n 9.6 (Sven-Olof Eriksson).

Gstr: 1 ex. Enudden, Ottnaren, Hofors 27.8 (Johan Södercrantz).

MPd: 1 sj. Midlanda, Timrå 27.7 (Andreas Gustavsson).

Vb: 1 sj. Haga, Umeå 1.6 (Joakim Lessmann). 1 sj. Lillhällan, Holmöarna 8.8 (Micael Jonsson). 1 ringm. Anu-mark, Umeå 29.8 (Darius Strasevicius).

Nb: Häckning på Haparanda Sandskär där 4 ex. sågs 12.7 (Martin Rydberg Hedén). 6 1K ringm. Haparanda Sandskär 9–13.8 (Haparanda Sandskär Fågelstation).

(BERTIL JOHANSSON)

Nordsångare *Phylloscopus borealis* (259, 4/6) **VU**

Typiska lokaler. En misstänkt hona tillsammans med två sjungande individer vid västra tunnelmynningen, Abisko, men utan konstaterad häckning.

Vb: 1 ringm. Stora Fjäderägg 6.8 (Anders Enetjärn, Anders Granér).

Nb: 1 ad. hane Haparanda Sandskär 12.7 (Martin Rydberg Hedén).

Lu lpm: 1 hane sång Kebnats, Stora Sjöfallets nationalpark 3.7 (Hans Dk Christensen).

T lpm: 3 sj. Abisko, västra tunnelmynningen 23.6–11.7 (Nils Åke Andersson, Stig Enetjärn, Marianne Johansson m.fl.).

(ROLF G GUSTAFSSON)

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*

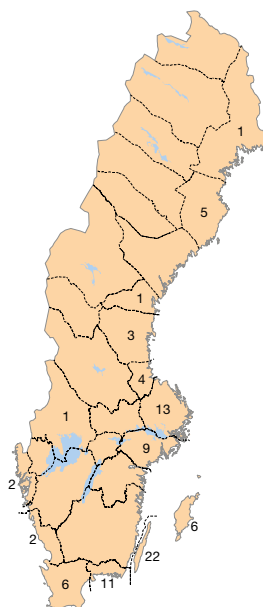
(ca 1175, 85)

85 fåglar mellan 2.10 och 10.11 gör år 2004 till ett av de bättre åren för kungsfågelsångare. Det tidsmässiga uppträdandet är normalt.

Ett inlandsfynd gjordes, vid Tagene, Göta älv, tillika den sista kungsfågelsångare som sågs under året. Nedan listas fynd från Västkusten och Vrm samt årets första och sista observation. I listan ser vi även fynden från Hls, som utgör blott nummer tre–fem i landskapet.

höst

(okt–nov)

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* i Sverige 2004.

pan, Bl 21–22.10 (Anders Haglund, Lage Johnson, Johan Åhlén).

Sm: 1 ex. Södra Wixen, Eksjö 20.5 (Håkan Sterner).

Öl: 1 ex. ringm. Ottenby 4.4 (Johan Stedt). 1 hanne sj. Gårdby 4.4 (Ingemar Åhlén). 1 ex. ringm. Ottenby 6–7.4 (Johan Stedt). 1 ex. Stenåsabadet, Stenåsa 7.4 (Christer Klingstedt, John Thöring). 1 ex. Militärförläggningen, Ottenby 11.4 (Sten-Erik Bohlin). 1 honf. ringm. Ottenby 22–23.4 (Tobias Berger). 1 hanne sj. Fyrträdgården, Ottenby 10–11.5 (Tobias Berger, Per Ålind m.fl.). 1 hanne ringm. Ottenby, Öl 28–30.9 (Annika Rastén, Curt Johnsson m.fl.). 1 hanne Hålnäs-dungen, Sandby 16.10 (Keith Bennett, Göran Frisk, Jan Arfwidsson m.fl.).

Gt: 1 ex. Hoburgsklippan, Sundre 17–18.4 (Carl Tholin, Michael Tholin, Josef Andersson, Ann Strandberg). 1 ex. Hoburgen, Sundre 20.4 (Henrik Johansson). 1 ex. Svältholmen, Västergarn 29.11 (Olof Armini).

Hl: 1 hanne Anders Persgård, Morups Tänge 6–7.4 (Joaquim Hagström, Stefan Lagerblad). 2 par häckade Döme-
storps strövmråde, Hasslöv 1.5–11.7 och en tredje hanne hördes sjunga 11.7 (Mattias Rundberg, Örjan Fritz, Per Magnus Åhrén m.fl.). 1 sj. hanne Motell Hallandsås, Ö. Karup 17–18.5 (Alf Pettersson, Thomas Wallin). 1 ex. Gubbanäsan, Getterön 1.11 (*Reino Andersson, Karl-David Arvidsson, Mikael Nord).

Boh: 1 hanne Hönö kyrkogård 3–4.4 (Mikael Molin m.fl.).

Dsl: 1 hanne sj. Katrinedal, Vänersborg 19.4–21.5 (*Fredrik Lång m.fl.). Den 21.5 sågs ytterligare en individ på lokalen (Leif Sjöberg).

Vg: 1 hanne Katrinedal, Vänersborg 19.4 (*Fredrik Lång). Samma hanne flyttade sedan in i Dalsland där den sjöng under april–maj – se ovan. Fågeln var tillbaka vid Vänersborgsviken inne i Västergötland även 18.6 (Göran Darefelt). 1 ex. sjöng även i Ryfors gammelskog, Mullsjö 17.5 (Hans Lööf, Lennart Andrén).

(MATS GOTHNIE)

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* NT

Nb: 2 ex. Harrbäcksfjärden NV E4 4–6.8 (Ulf P Eriksson). Nionde fyndet i Nb.

Ås lpm: 1 ad. hona varnande Björnlandets nationalpark, Åsele 12.6 (Per Ekerholm). 1 hanne sång Mångmanberget, Ås lpm 29.6 (Stefan Delin). Tredje och fjärde fyndet i Åsele lappmark.

P lpm: 1 ex. sång Laisvall, Arjeplog 3.7 (Christer Olsson). Andra fyndet i Pite Lappmark.

(THOMAS STRID)

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

(Fynd utanför Öland och Gotland)

Precis som föregående år gjordes 19 fynd utanför Öland och Gotland. Detta år från Skåne i söder till Sörmland i norr. Samtliga fynd utom ett gjordes under perioden 29 april till 1 juni. Det avvikande fyndet utgjordes av en hona som ringmärktes 30

augusti på Utklippan. Årets fyndbild utgör ett normalt uppträdande för arten.

Sk: 1 hanne Hammars park, Limhamn 29.4 (Stefan Cherrug, Mats Haglund, Alexander Cherrug mfl). 1 sjungande hanne Betongplattan, Fyledalen 1.5 (Jens Morin, Nils Wierup). 1 sjungande hanne Trollskogen, Torna Hällestad kyrka, Lund 2–11.6 (*Johanna Grönroos, Tobias Ljungquist).

Bl: 1 ad. hanne Utlängan 1.5 (Lars-Gunnar Lundquist). 1 2K hanne Utlängan 10.5 (Christer Herremo, Lars-Gunnar Lundquist). 1 hanne Utlängan 16.5 (John Persson). 1 sjungande hanne Hanö, Sölvesborg 1.6 (Johan Wolgast). 1 hona ringm. Utklippan 30.8 (Carl-Ivan Carlsson, Gunnar Strömberg).

Sm: 1 hanne Bottorp, Kalmar 2.5 (*Peter Sieurin, Johan Eriksen, Lars G Petersson, Christer Håkansson). 1 hanne Vesslö, Kalmar 2.5 (Dan Bengtsson). 1 sjungande hanne Virbo, Dragskär, Oskarshamn 8.5 (Hans Bohlin). 1 sjungande Äspö, Misterhults kyrka, Oskarshamn 10.5 (Tommy Larsson). 1 hanne Skälby, Kalmar 23.5 (Bertil Sanner). 1 ad. hanne Kalmar 23.5 (Andreas Ståhl). 1 ad. hanne Stensö, Kalmar 24.5 (George Gustafsson).

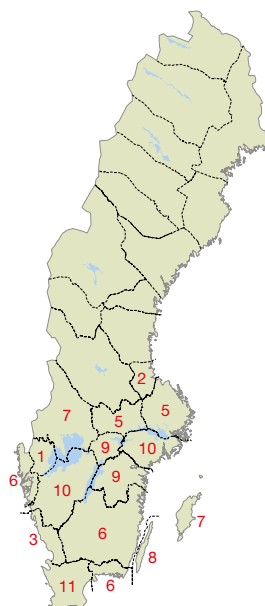
Srm: 1 hanne Landsort 1–2.5 (Bo Holst, Nils-Erik Ewers). 1 ex. Landsort, 4–5.5 (Svante Åberg, Gunnar Granström). 1 ad. hanne Landsort 8.5 (*Johan Stållberg). 1 hanne Landsort 15.5 (Arvid Pettersson).

(THOMAS STRID)

Skäggmes *Panurus biarmicus* LC

Arten rapporterades häckande eller under häckningstid (1.4–31.8) på i storleksordningen 105

häckning

Skäggmes *Panurus biarmicus* i Sverige. Antal lokaler med säker eller möjlig häckning 2004.

lokaler, vilket får anses som normalt (100 lokaler 2003, ca 62 lokaler 2002, ca 130 lokaler 2001). Jämför man med toppåren i början på 1990-talet är det framför allt i Sörmland och Uppland som antalet rapporterade lokaler med fynd under häcknings-tid är färre (Upl 5 – 2004, 30 – 1992 och Srm 10 – 2004, 23 – 1992). I övriga landskap är antalet lokaler ungefär det samma som under toppåren; däremot är antalet exemplar per lokal betydligt lägre (jämför ex. Tåkern nedan)!

Några noteringar om sträckrörelser och ringmärkning:

Sk: Sammantaget förefaller det som att häckningssäsongen 2004 var sämre än den föregående. Från Nabben noterades sträckande skäggsmed 11 ex. 1.10, 8 ex. 10.10, 37 ex. 27.10 och 4 ex. 7.11 (Nils Kjellén, Mattias Ullman), vilket är betydligt färre än de 177 ex. som räknades in 2003.

Ög: Antalet fångna mesar/100 nättimmar under september–oktober blev 55 ex, att jämföras med 2003 (38 ex), 2002 (0 ex), 2001 (3 ex) men exempelvis 1990 (308 ex).

Srm: Vid Idö Märkplats Sörfjärden märktes 287 fåglar under perioden 2.7–10.10 vilket är den största fångsten sedan verksamheten ändrade upplägg år 2001.

Vrm: Vid Ladholmen, Värmlandsnäs sträckte under hösten sammanlagt 522 ex. mot söder. Detta är det högsta höstsumma som noterats vid lokalen (Håkan Axelsson m.fl.).

(FREDRIK FRIBERG)

Tallita *Parus montanus*

En sällan skådad invasion berörde större delen av landet under hösten men var mest märkbar längs Norrlandskusten. Under perioden 25.9–17.10 noterades t.ex. 7 442 ex. vid Sönnertgrundet, Vb med som mest 3 263 ex. 2.10 (Mikael Wikström) och 1 856 ex. 3.10 (Per Hansson).

Lappmes *Parus cinctus* **NT**

Precis tio år efter den förra stora lappmesrörelsen i vårt land var det dags för nästa. Lappmesobservationer ända inne i Uppsala stad var onekligen en av årets mer udda fågelupplevelser i vårt land. Fragmentiseringen av det norrländska skogslandskapet har i högsta grad missgynnat lappmesen och det tycks numer som om den är utgången som häckfågel i Vb och sannolikt dröjer det inte länge förrän den är borta från västra delarna av Norrbotten. I Lappland tycks gränsen för utbredning ha förskjutits västerut under det senaste decenniet. De främsta förekomsterna i dag hittas i höjdlägen och mer fjällnära naturskogar.

Srm: 1 1K Landsort 8.11 (Henrik Jörgensen, Svante Åberg m.fl.).

Upl: 1 ex. Långsandsörarna, Älvkarleby s:n 9.11 (Oskar Löfgren, Anders Johansson m.fl.), 1 ex. rast. Stora hygget, Hågadal-Nästen, Uppsala, 13–19.11 (Urban Emanuelsson, Martin Tjernberg m.fl.), 1 ex. rast. Gottsunda, Uppsala 16.11–9.12 (Olof Dybeus, Robert Jansson m.fl.), 1 ex. Täljstenen, Eriksberg, Uppsala 12.12 (Owe Rosengren), 1 ex. Stava, Åkersberga 12–18.12 (Kurt Johansson) och 1 ex. rast. Björknäsfjärden, Frötuna s:n, 19.12 (gm Ulf Linnell).

Vrm: 1 1K ringm. Hammarö fågelstation 18.10 (Micael Fasth, Per Gustafsson m.fl.) och 1 1K ringm. Hammarö fågelstation 1.11 (Per Gustafsson, Jan Rees, Charlotte Glosli Levin).

FOTO: PER GUSTAFSSON

Lappmes *Parus cinctus*, Hammarö (Vrm) 1 november 2004.

Dlr: 1 ex. rast. Klutsjön, Foskros, Älvdalen, 8.3 (Lars Wallström m.fl.), 1 ex. Njupesjär, Fulufjället, Älvdalen, 20.7 (Yngve Hareland), 1 ex. Foskros, Älvdalen, 26.7 (Thomas Möller m.fl.) och 1 ex. Bössbo, Älvdalen, 3.10 (gnm Mattias Högberg m.fl.).

Hls: 1 ex. Skatrevet, Söderhamn, 15.10 (Stefan Persson) och 1 ex. Skatudden, Gnarp, 20.10 (Lars Norman).

Mpd: 4 ex. Ästholmen, Tynderö, 17.10 (Lasse Bengtsson, Lars Olausson).

Ång: 1 ex. Norrbyn, S Hörnefors, 2–15.1 (Stefan Delin), 1 ex. rast. Sörbyn, Hörnefors s:n, 21–31.1 (Stefan Delin), 1 ex. rast. Färskärviken, Järnäs, 27.9 (Stefan Delin), 1 ex. rast. Järnäsudden, Nordmaling, 8.10 (Christer Olsson), 1 ex. Skuleskogen 9.10 (David Rocksén), 2 ex. str. V fyren, Skags udde 20.10 (Jan W. Mascher), 2 ex. rast. Järnäsudden, 24.10 (Stefan Delin), 1 ex. rast.

Lillhällsgrundet, Kråken, 25.10 (Stefan Delin), 1 ex. rast. fyren, Skags udde 29.10 (Jan W. Mascher) och 1 ex. Stordalsberget, Nordingrå s:n 18.12 (Leif Johansson, Bo Månsson).

Vb: 1 ex. rast. Bjuröklubbs fyr 1.5 (Staffan Andersson, Erik Normark). Summa 57 ex. 2.10–10.11, som mest: 13 ex. str. Sönerstgrundet, Sävar, 2.10 (Mikael Wikström, Ulf Skyllberg, Per Hansson m.fl.), 10 ex. str. SV Sönerstgrundet, Sävar, 3.10 (Per Hansson, Mikael Wikström, Tommy Magnusson) och 13 ex. str. SV Blågrundsuddan, Sörmjölle, 3.10 (Stefan Delin).

Nb: 24 rapporterade fynd varav minst en häckning (rrk Nb).

Hjd: En häckning Rogen (Hans Cronert m.fl.). Därutöver: 1 ex. Vemdalsskalet 13.4 (Per Åsberg), 1 ad. Storrøet 17.6 (Christian Ljunggren) och 2 ex. Tännäs 1.9 (Christer Olsson).

Jmt: 1 sj. Stortjärn, Bredkålen, 6.4 (Knut Klefbom) och 1 sj. Åspnäs, Strömsund, 22.7 (Patrik Sandgren).

(CHRISTER OLSSON)

Nötväcka *Sitta europaea*

Nötväckans segertåg genom Norrland fortsätter! Efter kraftiga sentida ökningar i Ångermanland (Sollefteå länge landets nordligaste häckningsområde), Härjedalen och Jämtland, var turen nu kommen till Västerbotten och södra Lappland, som 2004 fick sina första kända häckningar. Nu fattas bara konstaterade häckningar i Norrbotten så har nötväcken bosatt sig i samtliga svenska landskap. Bara en tidsfråga, som synes, eftersom de redan hittat dit.

Vb: Ett par häckade i gammalt hackspettthål i asp på Ön, Umå (Ralf Norberg, Jörgen Wiklund m.fl.). Första kända häckningen i landskapet.

Nb: 1 hona Framnäs, Öjebyn, 25.8–28.9 (Lars Sandberg m.fl.) och 1 ex. Alhamn, Luleå, 14.10 (Mats Hjelte). Observera att det senare fyndet ej rasbestämts.

Ly lpm: En häckning genomfördes i Malå samhälle (Leif Bildström). Första kända häckningen i Lappland av denna ras.

(CHRISTER OLSSON)

"Sibirisk nötväcka" *Sitta europaea asiatica*

Ingen större påfyllning av nötväckor österifrån har veterligen skett sedan senaste stora rörelsen vintern 1995/96. Denna fågel torde föra en tynande tillvaro bland de nötväckor av inhemsk ras som så starkt ökat i bland annat Medelpad (och annorstädes i Norrland) under senare år. Året innan var två lapplandsfynd hela skörden för denna ras.

Mpd: 1 ex. Ljungavärk, Torp, 30.10–13.11 (*Bengt Gruvin, Göran Sävén, Peter Nilsson m.fl.).

(CHRISTER OLSSON)

Trädkräpare *Certhia familiaris*

Den andra dokumenterade häckningen för Pite lappmark skedde vid Sandforsdammen, Arvidsjaur 19 juni (Leif Bildström) där ett par häckade.

(THOMAS STRID)

Pungmes *Remiz pendulinus* **VU**

Ännu ett svagt år för pungmesen kan läggas till handlingarna, och frågan är om inte 2004 går till historien som det sämsta året sedan mitten av 1980-talet, med svaga förekomster i Skåne, Östergötland, Västergötland och Närke. Lagg märke till det första fyndet i Nb – sannolikt det nordligaste i hela världen.

Sk: Sammanfattningsvis så var det ännu ett magert år för pungmesen i Skåne. Visserligen var antalet hanner vid till exempel Krankesjön egentligen ganska normalt och en liten ljuspunkt var också en god spridning i landskapet. Däremot var häckningsresultatet var mycket dåligt och den framtida förekomsten ser just nu lite osäker ut. *Häckningar:* Krankesjöområdet: 8 hanner, 2 honor, 2 kullar, 2 flygga ungar; Svedalaområdet 2 hanner och 2 honor, 3 kullar, 4 ungar; Lommabukten 4 hanner och 3 honor, 1 kull (+två oruvade), 3 flygga ungar; Löddesnäs 1 misslyckad häckning; Borgeby tegelbruk 1 oruvad kull; Hagestad hona vid bo; Toremosse bobygande hanne; Karpalund 1 häckning, 7 flygga ungar; Lillö 29.6 1 nyflygg unge; Herculesområdet ca 3 häckningsförsök.

Bl: 1 ex. Torstävaviken, Karlskrona 30.5 och 6 ex. Tredenborg, Sölvesborg 12–18.9.

Sm: Kalmar dämme: 3 bobygande hanner 11.4–11.8, 1 1K 27.8, 1 ex. 11.9. Övriga: 1 ex. spel/sång Dungen, Landsjön, Jönköping 9.4, 1 hane Rocksjön, Jönköping 25.4, 1 ex. Fridsnästornet, Draven, Värnamo 4.5, 1 ad. rast. Björkenäsdammarna, Kalmar 4.7, 1 ex. Landsjön, Jönköping 11.9 och 1 ex. rast. Runnerydsjön, Nässjö 15.9.

Öl: Rejäl nedgång i observationer jämfört med 2003 (rrk Öl). Totalt två konstaterade häckningar (Petgårde samt Albrunna), två bobygande par (Petgårde samt Djurstad), en trolig häckning (Karleviviken) och 24 övriga ex.

Gd: 1 ex. Paån 24.3–10.4 och 1 ex. Landträskdammen 17.4 och 5.5.

Hl: 1 häckning (flygga ungar) Trönninge ängar, Halmstad och 1 sj. Naturcentrum, Getterön 2.5.

Vg: Två häckande par vid Utloppet, Hornborgasjön. Ytterligare tre fynd i Hornborgasjön: 1 hane Hornborgamaden 8–16.4, 1 hane Ytterberg 17.4, och 1 ex. Fäholmen 17.4–15.5. *Övriga fynd:* 1 hane, sjungande, Sjöryd, Dettern 30.5.

Ög: Vid Tåkern hittades endast 11 bon vid årets inventering vilket är den lägsta siffran sedan 1990 och endast en lyckad häckning konstaterades och för fyra av bona är utfallet okänt. Resterande delen bedömdes vara

Hl: 1 hane Anders Persgård, Morups Tänge 20.5 (Stefan Lagerblad m.fl.). 1 ex. Båtafjorden 25.5 (*Mikael Larsson m.fl.).

(THOMAS PETTERSSON)

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes* **NT**

(Alla fynd 1.3–30.6 söder om Ång-Jmt)

Nötkråka är en art som många anser är på tillbakagång i Sverige. Därför vill vi nu sätta fokus på arten genom att börja samla på oss information från landets rapportkommittéer. Detta första år kommer vi inte göra några analyser utan nedan presenteras det material som inkommit från landets rrk.

Sm: Anträffad under häckningstid på sex lokaler i Östra Småland samt på 18 lokaler i Jönköpings rapportområde.

Öl: Fyra fynd av enstaka fåglar vid enstaka tillfällen. Inget starkare indicium för häckning men troligtvis finns ett fåtal par i mittlandsskogen samt i Böda kronopark.

Nrk: Sju lokaler i Närke kan stoltsera med nötkråka under häckningstid.

Srm: 20 observationer om tillsammans 24 fåglar varav några kan antas utgöra samma fåglar. Uppskattningsvis avser observationerna 15–20 olika individer. Dessutom ett par 21.7 Årendal, Gnesta.

Upl: Totalt ca 40 revir, dvs. observationer under häckningstid är betydligt färre än de 52 som hittades 2003.

Vstm: Någon konstaterad häckning har inte rapporterats, och under tiden 1.2 – 30.6 föreligger rapporter från åtta lokaler.

Gstr: Som bekant finns en stationär population av nötkråkor som enligt resultatet från insamling av biometrika vid tidigare ringmärkningsprojekt i Gävle skulle ha blandat tjock-/smalnäbbat ursprung. Annars avslöjar fynden aktiva revir fr a vid Grinduga, men även Sälgsjön, Furuvik, Sörby/Hemsta och (nära) Sättra. Man kan som synes även notera en förekomst under häcknings-tid i Ockelbo.

Hls: Inte heller i år någon konstaterad häckning men antalet observationer fortsätter visa på att arten har en livskraftig stam i landskapet. En hel del av fynden avser provianterande fåglar, främst på cembratall, men en del observationer görs även i skogsmark på lämpliga biotoper. (26 mar 2005)

Mpd: Samtliga fynd avser den smalnäbbade rasen. Hittills finns inga dokumenterade fynd av nötkråka av nominatrasen i Medelpad.

(THOMAS STRID)

Smalnäbbad nötkråka

Nucifraga caryocatactes macrorhynchos

Fyndbilden i Ångermanland säger lite om den smalnäbbade nötkråkans förekomst i dag: Få häckfynd men ett stort mörkertal av förbisedda föryngringar. Expansionen fortsätter otvivelaktigt, med allt fler

ströfynd i Lappland och Jämtland. Den svenska stammen måste i dag uppgå till flera hundra par.

Mpd: Landskapets andra säkerställda häckning återfanns vid Skönsmon. Dessutom ett permanent revir Vi, Alnö samt fynd av tre ex. i april–juni (rrk Mpd).

Ång: En häckning vardera konstaterad i Junsele, Sollefteå och Gullänget. Säkerligen häckar ett betydande antal par i landskapet, vilket inte minst räkningar av nötkråkor under hamstringsturer 31 juli till 15 augusti i Sollefteå centralort tyder på. Totalt uppskattades antalet individer under dessa räkningar till minst 78 (Urban Grenmyr).

Vb: Fynd under häckningstid i lämpliga miljöer på 23 lokaler, samtliga inom Umeå och Skellefteå kommuner. Svåruppskattat antal ex. på hamstringsturer i centrala Umeå och Skellefteå i slutet av juni–september. Ingen minskning (rrk Vb).

Nb: En säkerställd häckning i Öjebyn (rrk Nb).

Utanför häckningsområdet i Norrland gjordes följande fynd av rasen *macrorhynchos*:

Sk: 1 ex. Nabben, Falsterbo, 9.10 (Mattias Ullman).

Ög: 1 ex. Åkerstigen, Ödeshög, 31.8–1.9 (Bengt Andersson m.fl.).

(CHRISTER OLSSON)

Kaja *Corvus monedula*

Kajans status i våra lappmarker är dåligt känd. Två häckningar rapporterades i allafall detta år.

Ås lpm: 2 ex. besökte bo Vilhelmina C 30.4 (Inga Olofsson). 1 ex. byggde bo Åsele C 12.6 (Ralf Norberg).

(THOMAS STRID)

Råka *Corvus frugilegus*

Råkan är en art som på det stora hela håller ställningarna i Sverige även om oroande tendenser finns i vissa landskap. Utrotningsaktioner har halverat stammen i Uppland och på Öland har antalet kolonier halverats under 2000-talet. Glädjämnen var den nya kolonin i Småland och den starka stammen i Skåne.

Sk: Från Skåne rapporterades att årets inventering i SV Skåne gav liknande resultat som under 2003. Det indikerade att den skånska populationen består av runt 43000 par. Trots att råkan är en allmän fågel och ökar i antal häckande par i Skåne, så häckar den inte i 6 kommuner, nämligen Bromölla, Hässleholm, Osby, Pers-torp, Örkellunga och Östra Göinge.

Hl: Heltäckande inventeringssiffror saknades från landskapet även om tendensen liksom i Skåne är ökande. I Falkenbergs kommun fanns 300 par under 2004.

Sm (Jönköping): I Jönköpings län etablerades en räkkoloni under 2003 på Visingsö. Då häckade 1 par i Tunnerstad. Under 2004 häckade 12 par i Erstadkärret (Eric

1K Morups Tänge 26–30.9 (*Olof Armini, *David Armini m.fl.). 1 1K Trönninge ängar 11–20.10 (Peter Franzén m.fl.). 1 1K Getterön 22.10 (*Christer Carlsson, Mikael Nord m.fl.) och samma fågel vid Rödskär, Varberg 23.10 (*Mattias Nilsson, Göran Christiansson).

Boh: 1 1K Haby bukt 3–10.10 (Patrik Jansson, Ingemar Åhlund m.fl.)

Vg: 1 ad. Galterö 26.7 (Peter Sylvé, m.fl.)

T lpm: 1 ad. Råstojaure 12.8 (Bror Eriksson).

Tillägg:

2002: **Vb:** 1 1K 10.10 Grubbe, Umeå (Ralf Norberg).

(BERTIL JOHANSSON)

FOTO: MICHAEL BERGMAN

Gulhämpling *Serinus serinus*, Ottenby kungsgård (Öl) 21 maj 2004.

Gulhämpling *Serinus serinus* VU

Gulhämplingsstammen i Skåne är tämligen stabil. I kärnområdet kring Åhus verkar dock populationen ha förskjutits lite söderut. Fler gulhämplingar ses i Äspetområdet än vid Tället numera. Även flera revir är noterade utmed den skånska ost- och sydkusten. I Falsterbo räknades 17 gulhämplingar under perioden 30.8–17.11 (Nils Kjellén m.fl.). Även ett vinterfynd gjordes i Skåne då 1 ex. sågs vid ett fågelbord i Bunkeflostrand 19.12 (Bengt Rönde). Landskapsfördelningen i övrigt ser ut på följande sätt: Bl (max 11), Sm (4–6), Öl (ca 20), Gtl (5), Hl (1), Boh (1), Nr (1), Srm (1), Upl (3) och Gstr (1). Fyndet i Närke är landskapets första, fyndet i Sö-

dermanland är landskapets femte och för Gästriklands del är det landskapets fjärde fynd.

(KRISTOFFER NILSSON)

Steglits *Carduelis carduelis*

Fynd nummer nio till elva gjordes i Lycksele lappmark och blott det andra fyndet någonsin för Pite lappmark. Notabelt är att även Pite lappmarks första fynd från 1998 gjordes på samma plats som årets fynd. Nämligen i Glommersträsk.

Ly lpm: 1 ex. rast. Sorsele C 15.5 (gm Bernt-Erik Nordenström). 1 ex. rast. Rankbäcken, Sorsele C 31.7 (Bernt-Erik Nordenström). 1 ex. rast. Blattnicksele 17.10 (Fredrik Grensman).

P lpm: 1 ex. rast. Glommersträsk, Arvidsjaur 30.7 (gmm Leif Bildström).

(THOMAS STRID)

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris* VU

Vinterhämplingen är en sällsynt häckfågel i Sverige. Årets observationer under häckningstid är förhållandevis många och 40 ringmärkta ungfåglar i artens kärnområde kring Abisko är ett högt antal. Fyndet i södra Lappland är också intressant. Senast en vinterhämpling sågs i södra Lappland under häckningstid och i lämplig biotop var i augusti 1986 i Hemavan, Ly lpm.

Hjd: 2 ex. Douresbakte, Berg 16.7 (Roland Ylvén, Lena Gustafsson).

Jmt: 1 ex. Åhlenstugan, Storlien, Åre 17.6 (Anders Borghed).

Ås lpm: 3 ex. Stekenjokk 28.6 (Stefan Delin, Per-Olof Nilsson).

Lu lpm: 1 ad. 27H7B, Pajep Kuratjäkka, Jokkmokk 10.7 (Rolf G Gustafsson). 1 ex. 28G2H, Jällevare, Jokkmokk 16.7 (Rolf G Gustafsson).

T lpm: 1 ex. Latnjajaure, Kiruna 3–23.6 (Ulf Molau). 2 ex. Tornehamn stn., Kiruna (Håkan Rune, Ralf Norberg). 3 ex. (konstaterad häckning) Njulla, Kiruna 22.6–6.7 (Annika Rastén m.fl.). 4 ex. Abisko NP, Kiruna 27.6 (Ingvar Torsson). 1 ex. Råstojaure, Kiruna 29.7 (Anders Helander). 40 1K Latnjajaure, Kiruna 31.7–16.8 (Ulf Molau, Patrik Bylund).

(KRISTOFFER NILSSON)

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Inga konstaterade häckningar, men fem observationer av snösiskor i lämpliga biotoper gjordes under häckningstid.

P lpm: 1 hona, Arjeplog 24.6 (Micael Jonsson). 1 ad. hane 2797H, Mouran-njunnje, Arjeplog 12.7 (Rolf G Gustafsson)

T lpm: 1 hane, Vassijaure, Kiruna 23.6 (Jakob Lindman).

1 ad. Njulla, Kiruna 7.7 (Fredrik och Hanna Friberg). 1 ad. Slättatjåkka, Kiruna 15.8 (Patrik Bylund).

(KRISTOFFER NILSSON)

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Drygt 1 300 bändelkorsnäbbar är en god årssumma. Flest fynd gjordes under sommaren i de norra delarna av landet medan södra Sverige knappt hade några fynd alls under året. Bändelkorsnäbben hade förmodligen ett gott häckningsår i de norra delarna av landet vilket flera observationer av ungfåglar antyder. För landskapsfördelning hänvisas till karta.

(KRISTOFFER NILSSON)

Tallbit *Pinicola enucleator* NT

Efter fjolårets introduktion av tallbitsfynd under häckningstid i rapportmallen, kan vi i år se spännande fynd både från Hälsingland och Medelpad.

Huruvida det finns ett samband mellan stora rörelser höstetid och ett ökat antal bosättningar efterföljande år utanför kärnområdet i fjällandskapen, låter sig ännu vara osagt. Dock kan det vara en intressant arbetshypotes för inventerare av standardrutter och andra som rör sig i av ornitologer sällan besökta gammelskogar i södra och mellersta Norrland samt västra Svealand. Tallbiten är minst sagt diskret i uppträdandet under sommaren.

Fynd under häckningstid i Norrland:

Hls: Ett fynd av en hona i maj på tänkbar häckningslokal (rrk Hls).

Mpd: 1 ad. hane sj. Björnberget, Haverö 12.6 (Staffan Bergman) och 1 ad. hane lämpl biotop Nordansjön, Liden 10.7 (Ingemar Marklund).

Jmt: 1 sj. hane Äspnäs, Strömsund, 18-20.7 (Patrik Sandgren).

Nb: fyra fynd finns från häckningstid.

Ly lpm: 1 par lämpl. biotop Borstmyrhobben–Rönnliden, Flakaträsk 27.4 (Bernt-Erik Nordenström).

Lu lpm: 1 ad. hane sj. Kuossakåbbå stn, Stubba naturreservat 3.4 (Rolf G Gustafsson), 1 ad. hane sj. Jaltoape, Stubba naturres., Gällivare 6.4 (Rolf G Gustafsson), 2 ad. hannar sj. 28J2G, Killamrova, Gällivare 6-10.4 (Rolf G Gustafsson), 1 ad. hane sj. 27J7C, Sturor-Tälput, Tjåkkekåppåh, Jokkmokk 5.6 (Rolf G Gustafsson), 4 ad. hannar sj. Gällivare 5.6 (Curt Carlqvist), 2 ad. hannar sj. 28J2C, Såkejægge, Gällivare 8.6 (Rolf G Gustafsson), 1 ad. par uppr. beteende Iso Svierkku, Gällivare 20.6 (Rolf G Gustafsson) och sammanlagt 5 ex. uppr. beteende Kuoratjäive, N Kåbdalis, Jokkmokk 22.6 (Christer Olsson).

T lpm: 1 honf. lämpl. biotop Ounistunturi, Kiruna 3.7 (Stig Holmstedt) och 1 hane Abisko naturvetenskapliga station 23.7 (rrk N lpl).

Fynd i Götaland och Svealand:

Sk: 1 ex. str. SO Kullens fyr, Kullaberg 2.11 (Mats Peterz), 1 hane str. Kullens fyr, Kullaberg 8.11 (Alf Petersson, Patrik Söderberg) och 1 ex. Åhus 13.11 (Johan Elmberg).

Bl: 5 ex. str. NO Utlängan 7.11 (Lars-Gunnar Lundquist), 10 ex. rast. Torhamns udde 11–28.11 (Gunnar Strömberg, Christer Herremo, Anders Adolfsson m.fl.), 1 ex. str. N Radarstationen, Utlängan 14.11 (Lars-Gunnar Lundquist) och 1 honf. Karlshamn 30.12 (Manfred Dornhäuser).

Sm: 1 hane Unnen, Hylte 1–11.1 (Västbo Skådarna), samt 19 fynd av 38 ex. 27.10–13.12. Som mest 8 ex. str. S Sandsjön, Vaggeryd, 14.11 (Sven Boberg).

FOTO: KRISTER CARLSSON

Tallbit *Pinicola enucleator*, Torhamns udde (Bl) 28 november 2004.

Öl: Ca 100 ex. under hösten, med största flock på 65 individer (rrk Öl).

Hl: Totalt 15 ex. perioden 12.10–28.12.

Boh: Fem fynd (9 ex.) av denna invasionsart. Den 7.11 noterades det första fyndet av tallbit på Rörö. Denna honfärgade fågel gick ett tragiskt öde till mötes då den slogs och spisades av en sparvhök. (rrk Boh).

Dsl: 1 ex. str. Rådanefors, Färgelanda 31.10 (Andreas Gustafsson), 1 ex. str. SO Torrskogs kyrka, Bengtsfors 5.11 (Johan Nilsson), 2 ex. Rådanefors, Färgelanda 7.11 (Andreas Gustafsson) och 2 ex. Skåpafors, Bengtsfors 12.11 (Jörgen Olsson).

Vg: Hela 31 fynd av 217 exemplar under hösten (inkluderar Göteborgsområdet). Av dessa svarar Vänersborgsviken för 141 sträckande 6–17.11 (rrk Vg). Vårfynd: 1

2K hanne Dalboåsen, Skagersvik, Gullspång 22.3 (Ingemar Wästlund).

Nrk: 2004 års sju fynd av 32 tallbitar är av normal omfattning. Lite anmärkningsvärt är att det i årets uppträdande inte återfanns någon tallbit i Kilsbergen, som annars brukar vara en pålitlig lokal (rrk Nrk).

Ög: 1 ex. rast. Horn kyrka, Kinda, Ög 7–10.2 (Lars Nilsson m fl), 1 ex. Norrköping 10.3 (Fredrik Sahlin), 5 ex. Söderköping 22–24.11 (gm Lasse Linde) samt max 15 ex. Ömberg 11.11–29.12 (rrk Ög).

Srm: Från slutet av oktober till årets slut finns 15 observationer av totalt 127 individer (rrk Srm). Dock föreligger ett mycket tidigt fynd från slutet av september: 1 honf rast. Brink, Botkyrka 25.9 (Thomas Strid).

Upl: I slutet av oktober dök tallbitarna upp, de flesta vid kustnära lokaler. Bland annat kan nämnas att sammanlagt ca 100 ex. sågs vid Örskär 25.10 (Martin Irestedt) och 80 ex. sträckte mot SV vid Fågelsundet, Hållnäs 29.10 (Lennart Söderlund). I övrigt i oktober kan nämnas en observation på 23 ex. vid Hjälstaviken 30.10 (Yngve Hareland, Ragnar Hall). Sammanlagt registrerades i runda tal 1 160 ex. i Upplands rapportområde under hösten–vintern, vilket är något färre än fjolårets ca 1 450 ex.

Vstm: Månadsvis fördelning av rapporterade individer: januari–juli (0), augusti (3), september (1), oktober (3), november (7) och december (6) (rrk Vstm). Fynd i augusti i Vstm måste sägas vara högst noterbart!

Vrm: Under hösten rapporterades ca 390 ex. från landskapet. Av dessa sträckte så många som 270 ex. ut vid Ladholmen, Värmlandsnäs, 26.10–17.11 (rrk Vrm).

Dlr: Totalt 21 fynd av 100 fåglar under året (rrk Dlr). Sommarfynd: 8 ex. Tandövariden, Malung, 1.8 (gm Börje Flygar) och 2 honor Orsa 25.8 (Lars Malmberg).

(CHRISTER OLSSON)

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Det femte fyndet för Pite lappmark gjordes 2004 då ett ex. sågs vid Skogalid, Arjeplog 3.5 (gm Leif Bildström).

(THOMAS STRID)

Ortolansparv *Emberiza hortulana* **VU**

Ortolansparven försvinner från våra marker i en oroande snabb takt. Det är inte bara i de södra utpostererna (Srm, Nrk, Upl och Vstm) som minskningen är snabb och helt otvetydig. Även i stora delar av Norrland är minskningen det senaste decenniet en av de riktigt stora och allvarliga förändringarna av fågelfaunan. En åtgärd som i alla fall högst lokalt tycks ha en positiv effekt är om man bränner fjolårsgräs på fält i ortolänvänligt landskap (småskaligt jordbrukslandskap med gott om lämnade smådungar och generöst tilltagna dikeskanter).

Sk: 1 sj. Västra Näsbyholm, Näsbyholm 11.5 (Kerstin Svalin).

Sm: 1 sj. Fredriksbergs soptipp, Oskarshamn 7.5 (gm Leon Axelsson) och 1 sj. hanne Kalmar dämme, Kalmar 16.5 (Håkan Nilsson).

Vg: Inga tecken på häckning. Försommarens sju sj. ortolansparvar är ändå hoppingivande. Faktiskt den bästa siffran sedan 1997 (rrk Vg).

Nrk: Tyvärr fortsätter ortolanen sin miskning i landskapet; 14 sj. fåglar kan jämföras med de 49 fåglar som sjöng i enbart Kvismaren 1995! Så sent som 1999 fanns fortfarande 25 sj. i hela landskapet (rrk Nrk).

Ög: 1 sj. hanne Tuna gård, Roxen, 7–29.5 (Herman Drotz m.fl.) och 1 sj. hanne Fredriksnäs, Valdemarsvik 16.6 (Vesa Jussila).

Srm: Utvecklingen för ortolansparven har varit klart negativ sedan mitten av 1970-talet, då som mest 109 sj. ex. rapporterades. Under 1980-talet låg genomsnittet på 50–60 sj. ex. per år, medan det på 1990-talet sjönk till 30 sj. fåglar per år. Hittills under 2000-talet ligger genomsnittet på 18 sj. ex. per år. År 2004 hördes 22 sj. hannar på 12 olika lokaler 30.4–18.7. Detta är den högsta summan sedan 1997 (rrk Srm).

Upl: Totalt inrapporterades 58 sj. hannar, en katastrofal nedgång från förra årets 100 revir. De flesta påträffades som vanligt i sydvästra Uppland, med de starkaste koncentrationerna i socknarna Torstuna och Balingsta (11 resp. 7 revir). I rapportområdet i övrigt kan nämnas att Tåmnaren hyste sex revir vilket är en halvering av fjolårets siffra, medan det i rapportområdets östra delar endast påträffades spridda, enstaka revir (rrk Upl).

Vstm: 40 sj. hannar har rapporterats med följande kommunvisa fördelning: Västerås (13), Köping (12), Kungsör (5), Arboga (1), Sala (4), Surahammar (3), Lindesberg (1) och Nora (1) (rrk Vstm).

Vrm: 3–4 sj. hannar vid kärnområdet kring Björken under häckningstid samt några sj. hannar vid Backatjärn, Sunne (Morgan Johansson m fl).

Dlr: 3 sj. hannar Flygfältsrakan, Gustafs, 2.5–25.6 (Nils-Erik Björkbacka, Håkan Sandin, Erik Björkbacka m fl), 1 sj. Limå bruk, Siljansnäs, 3.5–8.6 (Bo Alverfeldt, Anders Hans) och 1 sj. Vinäs, Mora 1–29.6 (Lars Hansson, Cecilia Fahlén, Caj Runesson).

Gstr: 1 sj. Hästbo, Bodåsdalgången 9.5 (Stefan Henriksson) och 2 ex. sj. Toretorp, Storvik 14–31.5 (Stefan Henriksson, Anders Johansson, Kjell Pålsson).

(CHRISTER OLSSON)

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* (585, 36) **NT**

Minst tre kända häckningar under året är roligt att kunna konstatera: En häckning i norra Lappland samt minst två häckningar på Haparanda Sandskär, Nb. Utöver detta noterades en trolig häckning i Äihämäjärvi, Pajala, Nb. I de norra lappmarkerna noterades även nio sjungande hannar och i Åsele lappmark observerades 1 ex. Det är andra fyndet i Åsele lappmark (det första fyndet gjordes 1978). Två majfynd finns från Lycksele lappmark, och vid

Ånnsjön i Jämtland sågs ett par under några dagar i juli. I Västerbotten ringmärktes två ungfåglar, en i augusti och en i september. Landskapsfördelningen i övrigt ser ut på följande sätt: Öl (1), Hl (1), Boh (1), Vg (1), Srm (2) och Upl (3). Fyndet i Västergötland är landskapets 8:e och för Bohuslans del är det 4:e fyndet.

Öl: 1 rast. Norra lunden, Ottenby 20.10 (Johan Stedt).

Hl: 1 rast. Sandkärr, Falkenberg k:n 18–25.1 (*Gert Hermesgård m.fl.).

Vg: 1 rast. Gullspång 12–31.12 (Ingvar Andersson, Erik Landgren, Jan Mogol).

Srm: 1 rast. Landsort 1.1–30.4 (*Mattias Gerdin) Fågeln

FOTO: MIKAEL NORD

Dvärgsparv *Emberiza pusilla*, Sandkärr (Hl) 22 januari 2004.

var kvar sedan december. 1 rast. Skärlinge, Lisö 21–23.11 (Dan Andersson).

Upl: 1 ex. Gamla hamnen, Örskär 5.9 (Martin Tjernberg). Björn, Björns skärgård: 1 1K ringm. + 2 ex 6.10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Jan Wärnbäck m.fl.) och 1 ex. 8.10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Vb: 1 1K ringm Stora Fjäderägg 24–25.8 (Mattias Edman, Anna Lindgren, Anna-Maria Eriksson). 1 1K hanne ringm. Pöarna, Holmsund 22.9 (Tomas Brodin, Mikael Jonsson).

Nb: 3 varnande Äihämjärvi, Pajala 1.6–11.7 (Lars Erik Norbäck, Ragnar Alm, Kjell Grankvist). 5 föda åt ungar Sydön, Haparanda Sandskär 6.7–6.8 (Martin Rydberg Hedén, Karl-Markus Laudon). 3 1K ringm. Sydön, Haparanda Sandskär 5–11.8 (Haparanda Sandskär Fågelstation).

Jmt: 2 ex. (ett par) varnande Ånnsjön 14–17.7 (Fredrik Gustafsson, Trond Sørhuus, Lars Falkdalen Lindahl).

Ås lpm: 1 honf. i lämpl. häckbiotop Mesjöån, Åsele 7.7 (Andreas Garpebring).

Ly lpm: 2 ex. Ammarnäs 9.5 (Håkan Rune). 1 ad. hanne Sorsele C 10.5 (*Bernt-Erik Nordenström).

Lu lpm: 1 ad. hanne Kåbdalis 8.6 (Peter Kuiper). 2 hanner permanent revir Luspebryggans hpl., Stubba naturres. 14–28.6 (Glenn Bark). 2 ex. (ett par) avledningsbetende Mattisudden, Jokkmokk k:n 23.6 (Christer Olsson).

T lpm: 1 hanne permanent revir Svappavaara, Kiruna k:n 14–24.6 (Magnus Rahm, Glenn Bark, Håkan Rune). 1 ad. hanne sj. Talvitie, Sautusjärvi, Kiruna k:n 19–22.6 (Ingrid Sandahl, Anders Lundkvist). 2 hanner permanent revir Stordalen stn., Kiruna k:n 23.6–9.7 (Ingvar Torsson, Kjell Yngerskog, Göran Gustafson m.fl.). 1 sj. Abisko NP 23.6–7.7 (Annika Rastén, Marianne Johansson). 1 ad. sj. Torneträsk by 29.6 (Sven Blomqvist).

(KRISTOFFER NILSSON)

Kornsparv *Emberiza calandra* EN

Kornsparvsåret 2004 började med en imponerande ansamling av vintertrotsande kornsparvar i artens kärnområde i sydöstra Skåne. Dagarna efter årsskiftet rapporterades flockar i antal från 43 till 73 fåglar. Den 9 januari gjordes ett försök att simultanräkna kornsparvarna på de båda fält med otröskad säd som anlagts som vinterföda, det ena vid Ingelstorp, det andra vid Hammar. Avståndet är 3,5 km. Vid 14-tiden fanns vid Hammar 67 fåglar och vid Ingelstorp ca 90.

Vädret denna dag var vintrigt, men ingen snö täckte marken. Temperaturen ca 0°C. Därmed fanns det möjlighet för fåglarna att söka sig till, och finna föda, även på omkringliggande stubbåker. Det gör det svårt att hävda att sannolikt samtliga kornsparvar i det övervintrade beståndet kom att omfattas av räkningen. Men att antalet i sydöstra Skåne var minst 150–160 fåglar var otvetydigt.

Att beståndet var något större framgick av en uppskattning av antalet kornsparvar som gjordes vid Ingelstorp av undertecknad den 30 januari. Vädret var då mer vintrigt. Ett snöräcke på 5–8 cm hindrade fåglarna från att söka föda på öppen mark (läs stubbåker). Nattemperatur –5°C. På dagen under observationen –2°C minus. Omkring 200 kornsparvar i två–tre flockar var samlade där.

Under perioden 1.5–18.8 observerades sjungande hanner i sydöstra Skåne på 39 platser. Samtliga inom det kända utbredningsområdet: Ingelstorp i väster till Hagestad mosse i öster. Någon geografisk utvidgning kunde inte noteras, däremot en förtätning och återkolonisering, i synnerhet i området

Löderup–Hagestad, samt norr Ingelstorps mosse.

Antalet säkra revir torde ha varit minst 32. Antalet observerade honor med mat i näbben, och följaktligen med ungfuglar, var 15. Även om 34 observationsdagar under häckningstiden ligger till grund för uppgifterna är det sannolikt att de faktiska antalet häckande honor, med ungar att mata, var närmare 20.

Häckningsutfallet är osäkert när det övervägande regniga och svala vädret torde ha gjort det svårt att finna insekter till ungarna. Detta antyds också i den häckning som iaktogs i sydvästra Skåne (Öhrström *Anser* 4/2004). Där observerades 3 hannar och 4 honor under häckningstid. Två av honorna byggde bo i en naturbetsmark. I ett rede fann man 3.7 fyra levande och två döda ungar. Den 6.7 sågs honan med mat i näbben (föda till borymda ungar). I det nu övergivna redet låg tre döda ungar. Offer för födobrist?

Det bestående intrycket är att kornsparven fortsätter att öka i artens sydöstra utbredningsområde, sannolikt som en följd den rikligt erbjudna vinterfödan. Fortlöpande och utvidgade försök med vinterfält är också något av huvudsatsning i det åtgärdsprogram för kornsparv som är under utarbetande.

Utöver detta finns en intressant observation, nämligen 1 ex. Håslövs ängar 5–6.4 (Roine Strandberg, m.fl.) vilken höll till där en bonde utfodrade gäss som en avledningsmanöver från de odlade fälten.

En annan iakttagelse av sjungande hane, utanför etablerade områden, rapporterades från en KRAV-odling 1 km nordost Gislövs hamn i södra Skåne. Fågeln fanns på plats från 29.5 till 6.6 (Erik Nordström, muntl.).

Två fynd gjordes också på Öland. Det kan dock inte uteslutas att det rör sig om samma individ. De senaste 20 åren har kornsparv endast uteblivit två år på Öland (1986 och 1997). Oftast görs 1–2 fynd, men 1998 sågs hela fem individer, samtliga sjungande i mitten på maj. Under de senaste åren har arten ökat kraftigt i Skåne, varför vi kanske kan hoppas att arten åter etablerar sig som häckfågel på ön inom de kommande åren. Fynd utanför Skåne:

Bl: 1 Byn, Utlängan 10.5 (Lars-Gunnar Lundquist, Christer Herremo).

Öl: 1 ex. Schäferiängarna, Ottenby 12–18.4 (Ottenby Fågelstation, Tomas Berlin). 1 sj. Össby 30.5–6.6 (*Staffan Rodebrand, Douglas Gustafsson, Anton Jarnheimer).

Dsl: 1 hane sjungande Norra Timmervik, Vänersborg 20.5–8.7 (*Kjell och Ulla Eriksson, Stefan Hult m.fl.) Fjärde fyndet i Dalsland sedan 1940-talet.

Nrk: 2 ad. rast. Rysjön, Kvismaren, 18.8 (Kvismare fågelstation). Närkes nionde fynd, av fågel nr 11 och 12. Senast det begav sig var 19.5 1996 och då i Norra Tysslingen.

(KURT IVARSSON)

Kategori D

Arter som kan vara spontant uppträdande, men där det bedöms troligast att de rymt ur fångenskap.

Snögås *Anser caerulescens*

Under året gjordes inga observationer som tyder på häckning. Senaste säkerställda häckningen i landet var vid Tåkern 1997. 1 ex. blå fas rastade dock vid Oset, Örebro, Nrk under häckningstid 29.5–12.6 (Hans Waern, Erik Nordberg, *Håkan Junkes).

Skåne hade flest observationer och individer (minst 11 ex). Vid Nyen, Gotland sågs också en trolig hybrid mellan snögås och vitkindad gås (se artikel om gåshybrider på separat plats i *Fågelåret* 2004). Kom ihåg att rapportera snögäss som "snögås, vit fas" respektive "snögås, blå fas" i *Svalan*!

Sk: Minst 11 ex. (varav 3 blå fas och 8 vit fas) fördelade enligt följande: 1 ex. blå fas Spillepengen 28.1 (Alexander Hellquist), 4 ex. vit fas Pildammsparken, Malmö 9.2–25.4 (Kjell Grankvist, Nisse Nilsson), 2 ex. vit fas Tosteberga bodar 5.3 (Niklas Jeppsson), 1 ex. blå fas str. NO Hammarsjön 20.4 (Roine Strandberg), 1 ex. vit fas str. Kåseberga 2.5 (Kenneth Franzén, Sven Splittorff, Hans-Åke Gustavsson m.fl.), 1 ex. blå fas Lomma kyrkdamm 11.5 (Anders Kjellsson), 1 ex. blå fas str. N Kullaberg 27.5 (Ulf Ståhle), 1 ad. Swedechrome, Malmö hamn 19.6 (Stefan Cherrug), 1 ex. blå fas rast. Lilla Hammars näs 3.9 (Anders Kjellsson). 5 ex. vit fas och 1 ex. blå fas rast. Spillepengen och Salviken 15.9–31.10 (Alexander Hellquist, Erik Tufvesson, Per Olof Lippe) och 1 ex. rast. Gualöv 17.11 (Linda Niklasson)

Bl: 1 ex. blå fas str. S Torhamns udde, Torhamnsområdet 21.5 (*Fredrik Lennartsson, Jan Svantesson), 1 ex. blå fas str. S Bredaviksudde, Karlskrona 30.9 (Fredrik Lennartsson, Anders Blomdahl).

Hl: 1 ex. blå fas Getteröns fågelstation 30.7–9.9 (Jörgen Lindberg m.fl.)

Öl: 1 ad. vit fas rast. Lillholm 5.10 (Anders Larsson), 1 ex. blå fas rast. Schäferiängarna, Ottenby 3.10 (Johan Brenander, Jan Brenander).

Gtl: 1 ex. blå fas rast. Faludden 7.5 (Ann Strandberg, Josef Andersson).

Sm: 2 ex. okänd fas Sjöåkra, Vättern, Jönköping 28.11 (Jan-Åke Fritson).

Vg: 1 ad. blå fas rast. Utloppet, Hornborgasjön 28.5 (Jörgen Fritzon).

Nrk: 1 ex. blå fas rast. Oset, Örebro 29.5–12.6 (Hans Waern, Erik Nordberg, *Håkan Junkes), 1 ex. blå fas rast. Rysjötornet, Kvismaren, Örebro 5–10.8 (Magnus Fridolfsson, Magnus Persson).

Ög: 1 ex. okänd fas Hångerlandet, Tåkern, Vadstena 25.3 (gnm Anders Elf), 1 ex. okänd fas rast. Eknön, Söderköping 18.7 (Peter Hagdahl), 1 ex. blå fas Sjtötuna udde, Tåkern, Mjölby 21.7 (Tåkerns Fältstation).

Upl: 2 ex. okänd fas Sund, Österlövsta 15.3 (Rrk Upl), 1 ex. blå fas Kärven, Almunge/Knutby 24.10 (Tomas Kjellsson).

Vrm: 1 ex. blå fas rast. Hygntornet, Åråsviken–Kilsviken, 24.5 (Birger Gustavsson, Lars-Peter Jansson).

(HENRIK LERNER)

Kategori E

Rymlingar, eller troliga rymlingar.

Svart svan *Cygnus atratus*

Parkrymplingen svart svan sågs under året med flera fynd av totalt upp till 4–5 ex. Fynden i södra Sverige härrörde troligen från 3–4 individer, medan fynden i Norrland troligen utgjordes av en annan individ, som även kan vara inblandad i fynden i södra Sverige. I Norrbotten gjordes första fyndet av denna art.

Sk: 1 ex. rast. Flyingeby, Flyinge, Lund 6.1–22.2 (Rolf Holm m.fl.). 1 ex. Landön, Kristianstad 23.4–3.10 (Ulf Jungbeck, Martin Bergström, Anders Haglund m.fl.). 1 ex. rast. Nabben, Falsterbonäset 21.11 (Alexander Hellquist).

HL: 1 ex. rast. Tjolöholm 4.1 (Andreas Wällberg), 1 ex. Lynga, Morup 5–6.1 (*Anders Kronhamn, JanOlof Svensson), 1 ex. rast. Getterön 6.3–9.4 (Joakim Hagström, Johan Frölinghaus, Ulf Linnell), 1 ex. rast. Hässlås, Falkenberg 16.3 (Magnus Andersson), 2 ex. Norra Lyngen 11.4–12.5 (Joakim Hagström, Johan Frölinghaus, Hans Waern), 1 ex. Uttersos, Tvååker 30.5 (Magnus Dahl), 2 ex. Norra Lyngen 27.6 (Magnus Andersson), 2 ex. rast. Getterön 30.7–2.8 (Mikael Nord, Carl Jyker, Rolf Ericson m.fl.), 2 ex. rast. Norra Lyngen 7–23.8 (Hans Waern, Margareta Lindh, Stefan Göransson m.fl.), 1 ex. rast. Pärarp, Halmstad 27.8 (Joakim Lindblom m.fl.).

Boh: 1 ex. Vikefjorden, Sotenäs 11.8 (Jan Artursson) och 1 ex. Långökilen, Strömstad 9–17.10 (Björn Forsberg).

Vg: 1 ex. rast. Hornborgaviken, Hornborgasjön 1–3.1 (Clas Hermansson, Kristian Kjellberg, Leif Larsson m.fl.), 1 ex. rast. Stora Viken, Ale 27.10 (Stefan Lindqvist).

Vb: 1 ad. rast. Umeälvens delta och slätter 5.4–9.6 (Tomas Brodin, Per-Olof Nilsson, Katarina Stenman m.fl.), 1 ex. str. SV Revet, Holmsund, Vb 14.11 (Emmanuel Naudot).

Nb: 1 ex. Haparanda Sandskär 8–14.10 (*Lars Sandberg m.fl.). 1 ex. Nedre Vojakkala, Haparanda, Nb 31.10 (Jouni Ylipekkala).

(HENRIK LERNER)

Strippgås *Anser indicus* (740, ca 65)

Förra årets troliga häckning blev kanske en engångsföreteelse. Under året rapporterades inga häckningsförsök. Dock gjordes ett fynd av 2 1K-fåglar från Västergötland: 9 ad. och 2 1K i Vänersborgsviken, Vg 3.9 (Fredrik Lång, Göran Darefelt).

Det är svårt att säga hur många individer som har ingått i det totala materialet, men en sammanräkning av uppskattningarna från de olika rrk ger ca 65 ex. Det verkliga antalet var troligen lägre, då en del individer rört sig i flera landskap. I början på september (3.9) uppehöll sig minst 23 ex. i Sverige. Utöver flocken i Vänersborgsviken fanns då fåglar vid Östen, Vg (2), Ölsboda herrgård, Nrk (7), Askövik, Vstm (2) samt Umeälvens delta och stränder, Vb (1).

Det totala antalet ex. per rapportområde var Sk (8), Bl (1), Öl (1), Gtl (2), Hl (3–5), Boh (5–6), Vg (27), Nrk (8), Ög (1), Upl (3–5), Vstm (2), Vrm (3), Vb (1) samt Nb (3).

Från Värmland rapporterades även 1 hybrid mellan strippgås och grågås (se artikel om gåshybrider på annan plats i *Fågelåret 2004*).

(HENRIK LERNER)

Kanadagås *Branta canadensis* "minima"

"uppvisande karaktärer för någon av raserna *minimaloccidentalis* . . ."

Från Skåne rapporterades följande fynd av gäss med karaktärer för rasen *minima*. Fyndet i Malmö var en blandhäckning.

Sk: 2 ex. rast. Trelleborgs golfbana, Stavstensudden, Trelleborg 2.1 (Kerstin Svalin). 1 ex. häckn Malmö 27.5 (Jim Sundberg, Jonas Sundberg). 1 ex. Habo Camping 27.6 (Karl-Erik Splittorff). 1 ex. str. S Simrishamn hamn 2.10 (Johan Lorentzon, Ola Elleström, David Erterius m.fl.).

Tillägg:

2003: Vrm: 1 ex. rapporterat som "minima" observerades 27.3 vid Årosälven, Råda (Erik Borgström).

2003: Hls: 1 ex. Björktjäratjärn, Bollnäs 4.10 (Stefan Persson).

(HENRIK LERNER)

Kanadagås *Branta canadensis hutchinsii*

Fyra fynd av fåglar som uppvisade karaktärer av rasen *hutchinsii* har rapporterats under 2004. För

Närke var det första noteringen av en fågel som uppvisar karaktärer för rasen.

Sk: 1 ex. str. V Lunds reningsverksdammar, Lunds reningsverk, Lund 16.1 (Olof Jönsson, Kaj Svahn). 1 ex. rast. Löddesnäs, Lomma 22.1 (Alexander Hellquist). 1 ex. rast. Lunds reningsverk, Lund 29.12 (Mattias Ullman).

Nrk: 2 ex. rast. Odensbacken 31.10 (Ola Strand, *Lage Johnson).

(HENRIK LERNER)

Brudand *Aix sponsa*

Sk: 1 ad. hanne rast. Helsingborgs stad 14.11 (Mikael Olofsson).

Sm: 1 hona Pukeberg, Nybro, Nybro, 1–16.1 (Sverker Petersson, Ulf Edberg, Stig Ljungdahl). 1 ex. S:t Sigfridsån, Nybro 1.1 (Göran Cedertorn). 1 hanne rast. Södergården, Bor, Värnamo, 28.4–27.5 (Roger Ahlman, Kent Öhrn, Per Kjellin). Fågeln från Södergården, Bor är granskad och godkänd av RK – första fyndet i Jönköpings län.

Öl: 1 ad. hanne rast. Norra strandängen, Mörbylånga, 18.3–12.7 (Mats Wallin, Fredrik Backlund, Linus Hedh).

Vb: 1 ad. hanne rast. Umeå uthamn, Holmsund, 15–24.4 (Micael Jonsson, Emmanuel Naudot, Henrik Böhlenius), 1 ad. hanne rast. Nordanå, Skellefteå, 30.5–12.7 (Erik Normark, Tryggve Arvidsson, Mattias Laisfeldt).

(HÅKAN LERNEFALK)

Mandarinand *Aix galericulata*

Fynd från i stort sett hela landet. Det är svårt att avgöra hur många individer det kan röra sig om för hela landet, men kanske 30 till 40 individer. De flesta fynden görs under vår och sommar. Antalet fynd längst i norr har blivit fler under senare år.

Inga häckningar rapporterade, men i Vika, Dalarna (Lena Broman) gjordes ett häckningsförsök i en holk, men det gav inget resultat.

Nionde fyndet i Bohuslän, sjätte fyndet i Hälsingland, nionde till elfte fyndet i Medelpad, femte till sjunde fyndet i Ångermanland, sjunde fyndet i Norrbotten, tredje fyndet i Åsele lappmark, nio fynd har gjorts i Lycksele lappmark, femte fyndet i Lule lappmark och första fyndet i Torne lappmark.

Hls: 2 ad. hannar rast. Bastnäs, Skog, Söderhamn 15.6 (Bosse Forsling, Magnus Kasselstrand). 2 ex. Ljusne, Söderhamn 13–14.4 (Jan Lundstedt, Daniel Bäckström); 2 ex. Iggesund, Hudiksvall 18–24.4 (Kenneth Karelius, Karin Svensson m.fl.).

Mpd: 1 hanne rast. Bergeforsen, Timrå 6–7.5 (Bruno Nordin). 1 hanne rast. Ortvikén, Skön 22.5–6.6 (Peter Nilsson, Nils Lundmark, Christer Larsson). 1 honf. Skrängstasjön 14.7 (Peter Nilsson).

Ång: 2 hannar rast. Björkåns utlopp Björköbruk, Sollefteå 17.4 (Urban Grenmyr). 1 hanne rast. Björkåns utlopp Björköbruk, Sollefteå 21–25.4 (Urban Grenmyr, Lasse Bengtsson). 1 ad. hanne rast. Ådals kaj 16–20.5 (Kurt Holmqvist). 1 hanne Öfjärden 23.5 (Jonas Konradsson).

Nb: 2 hannar rast. Lövskatagrundet, Hertsöfjärden, Luleå 5.5 (Jan-Olov Johansson, Rolf G Gustafsson).

Ås lpm: 1 ex. rast. Dorotea C 11.5 (gm Sture Gustafsson). 3 ex. Storbäck, Dorotea 23.5 (gm Håkan Rune).

Ly lpm: 3 hannar Stensele 19–20.4 (Håkan Rune). 2 hannar Forsnacken, Slussfors 20–30.4 (*Sven-ola Lönnback, Inga Olofsson m.fl.). 1 hanne Stensele 21.4 (gm Håkan Rune m.fl.). 1 hanne Näset, Stensele 26.4 (gm Håkan Rune m.fl.). 2 hannar rast. Forskningsstationen, Ammarnäs 2.5–13.6 (Katarina Stenman, Bernt-Erik Nordenström, Peter Sunesson m.fl.).

Lu lpm: 2 ad. hannar rast. Skröven, Gällivare 2.5 .

T lpm: 2 hannar Idivuoma, Kiruna 11.5 (Peter Ståhl).

(HÅKAN LERNEFALK)

Rödhöna *Alectoris rufa*

Från Sörmland har nu rödhöns rapporterats två år i följd. År 2003 noterades hela 10 ex. i en flock vid Claestorp. Och 2004 alltså 1 ex. vid Vingåker. Sannolikt är dessa fåglar utplanterade för jakt.

Srm: 1 ex. rast. Forsby, kalkbrott, Vingåker 24.8 (*Lillemor Däckfors).

(THOMAS STRID)

Litteratur

Andersson, Å. 2004. *Projekt Fjällgås. Verksamhetsberättelse för år 2004*. Manuskript, Projekt Fjällgås, Svenska Jägarförbundet.

BirdLife International. 2004. *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. Cambridge, UK: BirdLife International. (BirdLife Conservation Series No. 12).

Kampe-Persson, H, L. Bildström & M. Bildström. 2005. Kan häckningskonkurrens med sångsvan *Cygnus cygnus* orsaka en nedgång i den svenska populationen av taigasädgås *Anser fabalis fabalis*. *Ornis Svecica* 15: 119–121.

Petterson, T. 2004. Skarvar och fågelskär, inventeringar i Mälaren 2004. *Rapport 2004: 22. Länsstyrelsen i Stockholms län*.

Skyllberg, U., P. Hansson, P. Bernhardtson & E. Naudot. 2005. The roost-feeding area complex of Taiga Bean Goose *Anser f. fabalis* in the Ume River Delta Plains, Sweden – foraging patterns in comparison with Greylag Goose *Anser anser*, Whooper Swan *Cygnus cygnus* and Eurasian Crane *Grus grus*. *Ornis Svecica* 15: 73–88.

E-postadresser till landets regionala rapportkommittéer

Rrk Skåne

Greg McIvor, mcivor@telia.com

Rrk Blekinge

Fredrik Lennartsson, fredriklennartsson@globalnet.net

Rrk Kronoberg

Roland Ylvén, roland.ylven5@telia.com

Rrk Östra Småland

Nicklas Strömberg, nicklas.stromberg@anthus.nu

Rrk Jönköping

Mats Alderus, alderus@telia.com

Rrk Öland

Fredrik Ellin, rrk@oof.nu

Rrk Gotland

Björn Lilja, rrkgotland@swipnet.se

Rrk Halland

Ulf Löfås, ulf.l@post.utfors.se

Rrk Göteborg

Pär Lydmark, par.lydmark@kustobsar.se

Rrk Bohuslän

Peter Strandvik, peter.strandvik@ptj.se

Rrk Dalsland

Göran Cederholm, g.cederholm@bredband.net

Rrk Västergötland

Göran Darefelt, goran.darefelt@vanersborg.se

Rrk Närke

Lage Johnson, lage.johnson@ibs.se

Rrk Östergötland

Fredrik Sahlin, f.salin@spray.se

Rrk Södermanland

Håkan Lernefalk, hakan.lernefalk@tele2.se

Rrk Stockholm

Thomas Strid, thomas.strid@huddinge.se

Rrk Uppland

Owe Rosengren, owe.rosengren@comhem.se

Rrk Västmanland

Thomas Pettersson, thomas.pettersson@bredband.net

Rrk Värmland

Johan Stedt, johanstedt@yahoo.se

Rrk Dalarna

Lars-Göran Hansson, nlg.hansson@swipnet.se

Rrk Gästrikland

Mats Westberg, mats.westberg@gavle.to

Rrk Hälsingland

Stefan Persson, stefan.persson@zeta.telenordia.se

Rrk Medelpad

rrk@mof-medelpad.nu

Rrk Ångermanland

Kurt Holmqvist, kurt.holmqvist@telia.com

Rrk Västerbotten

Björn Malmhagen, malmhagen@bredband.net

Rrk Norrbotten

Mats Bergquist, mats.bergquist@home.se

Rrk Jämtland/Härjedalen

Fredrik Jonsson, fredrik.jonsson@minmail.net

Rrk Södra Lappland

Håkan Rune, hakan.rune@storuman.se

Rrk Norra Lappland

Mats Bergquist, mats.bergquist@home.se

Sällsynta fåglar i Sverige 2004

– rapport från SOF:s raritetskommitté

MAGNUS HELLSTRÖM

Detta är den 30:e rapporten från SOF:s raritetskommitté (Rk). Rapporten innehåller i huvudsak fynd av sällsyntare fåglar i landet under 2004, men också några fynd, tillägg och rättelser från tidigare år.

Om en observation saknas bland de godkända fynden, kan det bero på (1) att den ej godkänts för publicering och återfinns under särskild rubrik sist i rapporten, (2) att den ännu är under behandling (se senare delen av rapporten), eller (3) att den ännu inte rapporterats till Rk. Läsare med upplysningar om observationer i grupp (2) eller (3) ombeds vänligen höra av sig.

För år 2004 har Rk behandlat ca 324 rapporter, varav drygt 75% godkänts för publicering.

Fågelåret 2004

Uppmärksammade invasionsuppträdanden noteras för tärmås (ca 70 ex.) och blek tornseglare (5 ex.). För fjärde året i följd noterades höga antal av stäpphök (46 ex.), främst under hösten, men även under våren, då ett påtagligt retursträck från hösten 2003 noterades. En ny art för landet anträffades under året, nämligen svartvingad glada. Som motvikt till detta omvärderades det enda svenska fyndet hittills av bruntrast, och den enda observationen av tatarfalk i kategori A flyttades till D. Därmed har 479 arter i kategori A–C påträffats i landet. Andrafynd gjordes av svartbrynad albatross, atlant-/madeirapetrell, piparsnäppa och iberisk gransångare. Bland övriga uppskattade händelser kan nämnas fynd av stationär ismås, spetsbergsgrißla och mon-

Motstående sida: Blek tornseglare *Apus pallidus* uppträdde invasionsartat i Nordeuropa, och fem fynd gjordes i Sverige. 1K Grönhögen (Öl) 31 oktober 2004.

golpiplärka, liksom landets första fältobservation av eksångare.

Kategorier

De i Sverige anträffade fågelarterna indelas, i enlighet med AERC:s (Association of European Rarities Committees) riktlinjer, i fem olika kategorier, A–E, enligt följande:

A: Spontant uppträdande arter som iakttagits minst en gång fr.o.m. 1950. (Exempel: bofink, sandtärna).

B: Spontant uppträdande arter som endast iakttagits mellan år 1800 och 1949. (Denna kategoriindelning har tillkommit för att ge en större mängd information och förenkla jämförelser. Exempel: pappegojalka, dvärgskarv).

C: Inplanterade eller förrymda arter som etablerat en (av människan) ej beroende, frihäckande population. Hit räknas även arter som med säkerhet – eller med största sannolikhet – härrör från en sådan population. (Exempel: nilgås, kanadagås).

D: Arter som kan vara spontant uppträdande, men där det bedöms som troligast att de rymt ur fångenskap. (Exempel: kamskrake, gulhuvad trupial).

E: Arter som med säkerhet, eller nära nog säkert är rymlingar. (Exempel: tatarfalk försedd med läderremmar, större maskstenknäck).

Den svenska listan utgörs av kategorierna A, B och C, medan D och E publiceras separat efter rapporten och delvis även i den allmänna fågelrapporten (på annan plats i *Fågelåret 2004*).

Det är av stor vikt att allt rapporteras; påfallande snabbt kan en främmande art börja häcka och bli en del av vår fauna, vare sig vi vill det eller inte. Så har t.ex. skett med halsbandsparakit och mandarinand i bl.a. Storbritannien, Holland och flera västeuropeiska länder; alltså två arter som därmed i framtiden kan komma att föras till kategori C hos oss.

Arter vilka bedöms av Rk

Rk skall granska och bedöma alla observationer av:

(1) Nya arter eller raser för landet.

(2) Arter eller raser som t.o.m. 1999 observerats 20 gånger eller färre i landet enligt *Sveriges fåglar* (SOF 2002), med undantag för nilgås och rödspov (rasen *islandica*).

(3) Följande arter och raser (vilka observerats mer än 20 gånger i landet): stormsvala, toppskarv (ej fåglar på Västkusten söderut t.o.m. Kullen i Skåne), purpurhäger, amerikansk bläsand, ringand, vitögad dykand, vitnackad svärta (ej adulta hannar), or-

mörn, stäpphök, mindre skrikörn, större skrikörn, stäppörn, dvärgörn, småtrapp, stortrapp, sibirisk tundrapipare, kaspisk trut, medelhavstrut (de två senare utanför Skåne, Blekinge, Öland och Gotland), vitvingad trut, ismås, sandtärna, spetsbergsgrißla, stäppflyghöna, mellanspett, vattenpiplärka (fåglar utanför Västkusten, Skåne och Blekinge), gulärta (raserna *feldegg* och *flavissimallutea*), sydnäktergal, blåhake (rasen *cyaneacula*), svarthakad buskskvätta (rasgruppen *maurus/stejnegeri*), stenskvätta (rasen *leucorhoa*), ökenstenskvätta, vattensångare, rödstrupig sångare, videsångare, brunsångare, gransångare (rasen *tristis*, endast handhållna beaktas), rödhuvad törnskata, gyllensparv och svarthuvad sparv.

(4) Övriga observationer av arter och raser som regional rapportkommitté (rrk) hänskjuter till Rk för yttrande, eller sådana som Rk på eget initiativ önskar granska.

Adresser till Rk:s och AERC:s hemsidor

Enklast går man in på www.sofnet.org och klickar först på "Fågelrapportering" och därefter på "Raritetskommittén". Adressen direkt: www.sofnet.org/index.asp?lev=115&typ=1.

AERC:s (Association of European Rarities Committees) hemsida: <http://www.aerc.be/>.

Några minnesregler när du rapporterar

Om du ser en art av vilken fynd skall granskas av Rk före publicering, bör du beskriva fågeln/fåglarna så utförligt som möjligt. Använd dina egna ord så långt du kan. Beskriv så många detaljer som möjligt, om tillfälle ges så även individuella fjädrars utseende. Jämförelser med bilder och text i fågelböcker är ofta av värde (både överensstämmelser och avvikelser), men en rapport som bara hänvisar till en bild i en handbok har litet värde. Av din beskrivning skall också framgå hur andra, förväxlingsbara, arter utesluts. Detta är mycket viktigt! Berätta gärna utförligt om din tidigare erfarenhet av arten (när, var, hur många, vilka dräkter etc.). Om du har foton eller bandinspelning vill Rk alltid ta del av dessa innan den tar ställning till rapporten. Glöm inte heller att beskriva observationsplatsens läge i förhållande till närmaste större ort eller kyrka. Skriv din rapport så snart du kan – helst bara någon dag efter det att observationen gjorts. Varför vänta tills minnesbilden försvagats? Rapporter som kommer Rk tillhanda senare än februari året efter det att observationen gjordes har små chanser att komma med i den årsrapport där de hör hemma.

När du vill rapportera en sällsynt fågel bör du i första hand använda dig av den nätbaserade rapportdatabasen Svalan (www.artportalen.se/birds). Som inloggad användare har du där tillgång till rapportformulär samt möjlighet att ladda upp digitala bilder eller inspelningar. Respektive rrk granskar och kommenterar rapporten initialt, och först därefter går bedömningen vidare till Rk.

Saknar du tillgång till dator, bör du använda dig av SOF:s raritetsblankett. Notera dock att denna pappersbaserade blankethantering orsakar betydande merarbete för rrk, och vissa av kommittéerna tar följaktligen inte längre emot sådana. Kontakta vederbörlig rrk för att höra vad som gäller inom dess verksamhetsområde (aktuella adresser hittar du sist i den allmänna fågelrapporten). Ange tydligt i rapporten om du vill ha fotografier eller bandinspelning i retur. SOF sparar mycket pengar om du skickar foto eller band som Rk får behålla, så att vi ej behöver kopiera. Dokumentationen måste givetvis bevaras för framtiden. Skicka gärna digitala bilder till Rk:s e-postadress raritetskommitten@sofnet.org. Ange också i vilka tidskrifter (år, nummer, sida) och på vilka hemsidor som bilder på fågel publicerats.

Du skickar din ifyllda blankett till den regionala rapportkommittén i det område där observationen gjorts. De sänder sedan rapporten vidare till Rk:s sekreterare.

Skicka gärna in bilder på sällsynta fåglar!

Även om du inte har för avsikt att rapportera en observation, tar Rk tacksamt emot fotografier av sällsynta fåglar. Det kan hända att fågeln inte rapporterats tidigare, och då kan ett foto med uppgift om lokal och datum räcka för att godkänna observationen. Vidare kan du få ståta med dina foton i kommande årsrapporter. Därutöver kan dina alster som arkivbilder/-band komma till användning vid framtida undersökningar av fältkaraktärer.

Skicka gärna digitala bilder i bra upplösning till vår e-postadress raritetskommitten@sofnet.org. Om du inte meddelar annorlunda, tar Rk sig rätten att publicera bilden/uppspela audio- eller videoband, givetvis med angivande av upphovspersonens namn. Glöm därför inte att märka dina bilder med art, lokal, datum och ditt namn.

Åldersbeteckningar

I denna fågelrapport används särskilda beteckningar för en fågels ålder. Med en juvenil (juv.) menas en ungfågel i sin första fullständiga fjäderdräkt. En adult (ad.) är en vuxen, könsmogen fågel i sin slut-

liga dräkt (som kan vara en sommar- eller vinterdräkt). Hos många större och en del mindre arter kan man även urskilja åldersstadier mellan det juvenila och det adulta (till exempel 1:a vinterdräkt, 1:a sommardräkt etc.). Dessa kallas med ett gemensamt namn för subadulta (subad.). Kan man inte avgöra om en fågel är juvenil eller subadult betecknas den ibland som en yngre fågel, resp. äldre fågel om motsvarande gäller för subadult och adult.

I en del fall anges fåglarnas ålder som 1K, 2K, 3K och så vidare. Här är "K" en förkortning av "kalenderår". Således är en "2K-fågel" inne på sitt andra kalenderår. Gränsen för kalenderår går vid årsskiftet. En individ kläckt sommaren 2003 var 1K t.o.m. 31 december 2003, men betecknas 2K fr.o.m. 1 januari 2004. Om en fågel t.ex. är 2K eller äldre kan den betecknas 2K+.

Dokumentation

Om tillfredsställande dokumentation kommit Rk tillhanda, anges detta med förkortning enligt nedan: Ett (F) efter observationsdatumet innebär att observationen i fråga dokumenterats med foto, ett (V) att videoinspelning finns, ett (B) att artens läten spelats in på band, (DNA) att fågelns DNA analyserats och befunnits styrka arttillhörigheten samt ett (†) att arten påträffats död eller insamlats. I det senare fallet uppges även var kvarlevorna förvaras.

Antal fynd, individer och ursprung

Efter varje arts vetenskapliga namn står två talpar inom parentes. Det första anger hur många fynd inom parentes. Det första anger hur många fynd som gjorts samt hur många exemplar som anträffats av arten till och med 2003. Det andra talparet anger samma sak, men specifikt för 2004. Summera följer principen att en individ i landet utgör ett fynd, oavsett hur många år i följd den dyker upp, och hur många landskap den ses i. Ett fynd kan alltså utgöras av en ensam fågel, men det används också då en flock om två eller flera fåglar har uppträtt tillsammans och det finns anledning förmoda att de anlänt till platsen tillsammans. Detta innebär att flera individer av framför allt dagsträckande flockfåglar, som skäggårn, som regel förutsätts ha anlänt tillsammans, därför räknas som ett fynd. Däremot betraktas flera exemplar av nattsträckande småfåglar, till exempel brunsångare, som flera fynd även om de rastar tillsammans. Detta för att de förmodas ha anlänt enskilt. Om flera ensamt sträckande fåglar, exempelvis tärnmåsar, passerar en lokal under samma dag räknas varje individ som ett fynd. En fågel som passerar landskapsgränser, t.ex. havs-

fåglar, utgör endast ett fynd i landet (men självfallet ett fynd i varje landskap). Givetvis kan det vara svårt att avgöra hur många exemplar som verkligen varit inblandade under ett år, men vi har efter bästa förmåga försökt uppskatta antalet.

De artvisa kommentarerna inleds med att artens huvudsakliga häckningsområde anges inom parentes. Om arten häckar i Europa och har en vidsträckt utbredning också i andra världsdelar hänvisas ofta bara till den europeiska förekomsten.

Upptäckare, rapportör, medobservatör

För varje observation anges namnet på upptäckaren (se nedan) samt de övriga som dokumenterat fyndet

FOTO: KRISTER CARLSSON

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala* hanne, Hylkan, Brantevik (Sk) 6 juni 2004 – tillfredsställande dokumenterad med foto.

genom att skicka in en raritetsrapport, ett fotografi eller ett band. Därutöver namnges upp till två medobservatörer. När fåglar upptäckts och/eller rapporterats och fotograferats av flera olika ornitologer kan sålunda ett flertal namn förekomma i texten.

Från 1993 och framåt har upptäckaren av varje fågel markerats med en asterisk (*). Med upptäckare menas den eller de som först uppmärksammade fågelns. Om flera observatörer samtidigt får syn på fågelns anges av utrymmesskal maximalt sex upptäckare och i så fall inga medobservatörer. Då informationen om vem som upptäckt en viss raritet stundtals är bristfällig, får vi be om ursäkt om någon blivit utan asterisk, men vill samtidigt

passa på att uppmana till angivande av upptäckare (även om det gäller en själv) i originalrapporterna. På raritetsblanketten återfinns bl.a. en ruta för sådan (om känt), och skälen till detta är flera:

Främsta orsaken är det s.k. "Ölandssyndromet", dvs. en stor mängd ornitologer underlåter att rapportera en raritet de sett, i tron att den blir rapporterad av någon annan, medan så inte är fallet. "Inte skall väl just jag rapportera vad någon annan upptäckt; dessutom är det säkert många andra som gör det", är en vanlig tanke.

Anger man upptäckare (eller helt enkelt "ej upptäckt av undertecknad") på raritetsblanketten så undviker man att "stjäla äran" och kan i lugn och ro rapportera vad man själv observerat. Alla kan ju inte se allt; under en kortare observation har kanske någon koncentrerat sig på tertialernas exakta utseende, medan någon annan koncentrerat sig på habitus (eller "jizz" – engelskt låneord). De olika uppgifterna samlade skulle kunna räcka för ett godkännande, medan en tertialbeskrivning allena skulle bedömas såsom varande en "för mager rapport" för att fyndet skall kunna godkännas. Ju fler rapporter, desto fler infallsvinklar och detaljer och därmed större chans för en rättvis bedömning från Rk:s sida.

I vissa fall, där rapportörer har samma namn, uppges på begäran numer även rapportörens postadress inom parentes. Detta för att i någon mån söka skilja dessa observatörer åt.

Om ingen rapport kommit Rk tillhanda, men fågeln är tillfredställande dokumenterad (t.ex. med publicerade bilder med lokal och datum angivna) har observationen i vissa fall godkänts ändå men publiceras då med "gm Raritetskommittén" som observatör. En förutsättning för denna hantering är dock att fyndet vederbörligt lagts in på den nätbaserade rapportdatabasen Svalan (se adress ovan). Vi ser dock helst att alla observationer rapporteras enligt gängse regler. Om inte av observatören så åtminstone av berörd rrk.

Förkortningar

Några i rapporten förekommande förkortningar:

- "(B)" – fågelns läte inspelat, t.ex. på audioband
- "DNA" – DNA, DeoxiRibonucleicAcid (deoxiribonukleinsyra); fågelns DNA har analyserats och befunnits styrka bestämningen
- "ex." – exemplar
- "(F)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med foto
- "honf." – honfärgad

"in litt." – genom korrespondens (*in litteris* [latin] "i ett brev")

"k:a" – kyrka

"k:n" – kommun

"N" – norr

"NRM" – Naturhistoriska Riksmuseet

"O" – ost, öster

"Rk" – SOF:s raritetskommitté

"rrk" – regionala rapportkommittéer (ofta med landskapsvisa verksamhetsområden)

"S" – söder

"sj." – sjungande

"s:n" – socken

"so. dr." – sommardräkt

"sp." – spelande

"str." – sträckande

"Tk" – SOF:s taxonomiska kommitté

"V" – väster

"(V)" – fågeln tillfredställande dokumenterad med video

"vi. dr." – vinterdräkt

"†" – fågeln avliden och insamlad, efter detta tecken anges var skinnet finns förvarat

Raritetskommitténs sammansättning

Under året har raritetskommittén bestått av: Nils Kjellén, Lund (ordförande); Anders Blomdahl, Ronneby (sekreterare); Jonas Bonnedahl, Färjestaden; Christian Cederroth, Degerhamn; Magnus Hellström, Kalmar och Uno Unger, Västra Frölunda. Urban Olsson, Falkenberg avgick efter åtskilliga års tjänstgöring och tackas härmed varmt för sina insatser.

Tack

Först och främst ett varmt tack till alla rapportörer och landets alla regionala rapportkommittéer, utan vars rapporter och sammanställningar denna publikation inte skulle vara möjlig att få till stånd. Stort tack också till Nils Kjellén för noggrann genomgång av rådata, samt till Mats Waern, Anders Blomdahl, Christian Cederroth och Jonas Bonnedahl för värdefulla kommentarer på manus. Vegard Bunes, Knud Pedersen, Heikki Luoto, Peter Meijer, Maxime Zucca och Pierre-Andre Crochét har alla bidragit med uppskattad internationell information.

Godkända rapporter 2004 *Accepted records 2004*

Blåsås *Anser albifrons*

Fåglar uppvisande karaktärer för rasen *A. a. flavirostris* (24/41–1/3):

Vg: 3 ad. Brumstorp, Vårsås, Skövde k:n 17–27.3 (F) (*Musse Björklund, Patrik Åberg, Andreas Gustafsson m.fl.).

(Grönland). Västergötland har intagit en särställning när det gäller observationer av denna form. Detta var landskapets nionde fynd (av totalt 17 individer).

Prutgås *Branta bernicla*

Fåglar uppvisande karaktärer för rasen *B. b. nigricans* (45/51–7/7):

Sk: 1 ad. str. Kåseberga 24.5 (*Sven Splittorff).

1 ad. Lomma södra 6.11 (*Lars Nilsson, Lars Olsson, Mats Grahn).

Bl: 1 ad. Lastudden, Utlängan 29.9 (V) (*Lars-Gunnar Lundquist, *Christer Herremo).

1 ad. Utlängan 9.10 (V) (*Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 ad. str. N. Stora Rör 16.5 (*Jan Hägg).

1 ad. Gäddviken, Ottenby 25.9 (F) (*Fredrik Ellin, Mats Waern, Anton Jarnheimer).

Sm: 1 ad. str. S. Bergaudd, Kalmar 4.10 (*Magnus Hellström).

2003: Öl: 1 ad. str. SV Ottenby 6.10 (*Sven Splittorff, Börje Monsén m.fl.).

(Kanada och nordöstra Sibirien). Sju fynd är en relativt normal årssumma för 2000-talet. Senare års ökning av antalet observationer förklaras antagligen bäst av en kombination av ökat uppträdande och ökad medvetenhet och kunskapsnivå hos sträckfågelskådare. Det har konstaterats att *nigricans* under senare tid expanderat västerut längs den sibiriska ishavskusten, och idag möts *nigricans* och *bernicla* på Taimyrhalvön (Bloomfield & McCallum 2001). Blandhäckningar har konstaterats vid flera tillfällen (även som familjegrupper övervintrande i Västeuropa) och avkomman från sådana har visat relativt stora utseendemässiga variationer (se t.ex. foton i Bakker & Ebels [2002]). Detta kan vara bra att ha i bakhuvudet vid observationer av *nigricans*, och är en av anledningarna till att Rk fortfarande granskar formen. Fyndet från 2003 ökar på årssumman till 4 ex.

Amerikansk bläsand *Anas americana*

(48/48–3/3)

Nrk: 1 hanne Rysjötornet, Kvismaren 3.5 (*Joakim Johansson m.fl.).

1 hanne Oset, Örebro 4–15.7 (F) (*Urban Thoresson, Lage Johnson m.fl.).

Dlr: 1 hanne Limsjön 5–6.5 (F) (*Anders Hans).

(Nordamerika). Början av maj är en god tid att söka efter amerikanska ändrar i Sverige. Förutom amerikansk bläsand uppvisar även blåvingad åtta och amerikansk kricka fyndtoppar kring Valborgshelgen. Sommarfyndet i Närke utgjordes av en ruggande hanne.

Blåvingad åtta *Anas discors* (21/21–1/1)

Sk: 1 hanne Vattenmöllan, Kullahalvön 2.5 (F) (*Lars-Göte Nilsson, Karl G Nilsson, Alf Petersson m.fl.).

Rättelse: 1987: **Gstr:** 1 par Mårdängssjön 4–8.5 (Kjell Wallin m.fl.).

(Nordamerika). Tredje fyndet i Skåne. Arten har anträffats regelbundet (dock ej årligt) i landet sedan 1994. Korrektionen för gästrikfåglarna gällde tidigare felpublicerat datum.

Ringand *Aythya collaris* (31/31–1/1)

Sm: 1 hanne Kråkelund, Oskarshamn 31.1 (*Christer Håkansson, *Åke Nilsson, Nils-Arne Thunell).

(Nordamerika). Tredje fyndet i Småland.

Vitögd dykan *Aythya nyroca* (51/51–0/0)

2003: Ög: 1 hanne Glänästornet, Tåkern 7.9 (*Bengt Andersson m.fl.).

(Södra och centrala Europa). Jämfört med övriga landet är fördelningen mellan vår- och höstfynd i Östergötland omkastad; bara två fynd i maj och hela fyra från perioden juli–september. Totalsumman för 2003 korrigeras till tre ex.

Mindre bergand *Aythya affinis* (3/3–1/1)

Vstm: 1 ad. hanne Sägdammen, Ramnäs 25.4–9.5 (F) (gm Raritetskommittén).

(Nordamerika). I linje med tidigare års bedömnningar håller Rk det för mest sannolikt att de mellansvenska fynden som gjorts från 1999 och framåt rör en och samma individ. Således påverkar årets fynd inte totalsumman. Ny art för Västmanland.

Sjöörra *Melanitta nigra*

Fåglar uppvisande karaktärer för rasen *M. n. americana* (4/4–2/2):

Sk: 1 ad. hanne str. S. Simrishamn 2.10 (*Ola Elleström, Olof Jönsson, Kaj Svahn m.fl.).

Öl: 1 hanne str. Ölands södra udde 22.4 (*Bo Carlsson, Staffan Hagerborg, Hasse Andersson).

(Nordamerika). De europeiska fynden av denna ras ökar i snabb takt, sannolikt p.g.a. att den tidigare förbisetts. Det finns dock all anledning att varna för felbestämningar då näbbteckningen hos våra in-

hemska sjöorrar uppvisar en betydande variation. Framtida observatörer uppmanas därför att noggrant dokumentera både näbbens form och teckning. Dessa fynd utgör Skånes första och Ölands tredje.

Svartbrynad albatross *Thalassarche melanophrys* (1/1–1/1)

Sk/Hl: 1 ad. Kattviks hamn och flera andra lokaler i Laholmsbukten 15.5 (F) (*Martin Gierow, Dan Hammarlund, Elisabet Hammarlund m.fl.).

(Södra Atlanten). På veckan när tre år efter Sveriges första fynd av svartbrynad albatross hittades ånyo en fågel i Laholmsbukten. Observationen 2001 rörde en subadult fågel (kanske troligast 3K) och på grund av de gemensamma komponenterna med årets fynd har Rk valt den försiktiga linjen att betrakta dessa som en och samma individ. Två fynd (från september och oktober) har under året rapporterats till norska Rk, men är i skrivande stund inte färdigbehandlade (Vegard Bunes in litt.).

Atlant-/madeirapetrell *Pterodroma feae/madeira* (1/1–1/1)

Hl: 1 ex. Mellbystrand 27.9 (*PG Utterfors, Magnus Wisth, HG Karlsson m.fl.).

(Atlantöar). Landets enda tidigare fynd gjordes vid Hovs hallar, Skåne 28.10 2001. I Storbritannien har antalet fynd ökat dramatiskt under senare år, och av totalt 32 fynd (t.o.m. 2003) har hela 30 ex. anträffats efter 1990. Atlantpetrellen är den talrikare av de två och det är rimligt att anta att denna står för en stor andel av de nordeuropeiska observationerna. I Danmark och Norge saknas fynd ännu helt.

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus* (23/23–2/2)

Boh: 1 ex. str. Kråkudden, Hönö 21.8 (*Barbro Björkman, Per Björkman, Måns Grundsten, Carl Tholin).

1 ex. str. Kråkudden, Hönö 14.9 (*Christer Fält, *David Armini, Uno Unger, Niklas Aronsson).

2003: Hl: 1 ex. str. Rödsjär, resp. Glommen 23.8 (*Stefan Hage, Lasse Olsson, Ulf Löfås, Jakob Lindman m.fl.).

(Västra Medelhavet). Ett för senare år normalt uppträdande. Efter SOF:s taxonomiska kommittés (Tk) revidering 2003 splittades detta taxon från medelhavslira *P. yelkouan* som häckar i de östra delarna av Medelhavet och endast i mycket begränsad omfattning rör sig ut i Atlanten. Ett framtida svenskt uppträdande av den senare kan inte uteslutas, men på grund av de dräktmässiga likheterna med mindre lira kommer höga krav att ställas för publikation. Samtliga svenska fynd fram till dags dato rör dock

den västligare och mer lättbestämda *P. mauretanicus*. Totalsiffran för 2003 stiger till sex fynd vilket innebär den högsta årssumman hittills.

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* (139/139–6/6)

Sk: 1 ex. Svanshalls hamn 18.11 (*Thomas Svanberg).

1 ex. Båstads hamn 18.11 (*Ulf Ståhle, Henning Svendsen, Martin Ekenberg).

Boh: 3 ex. ringm. Hermanö huvud 24.8 (*Kåre Ström, Roland Börjesson).

1 ex. ringm. Måseskär 5.9 (*Kåre Ström, Roland Börjesson).

(Norra Atlanten). Trots den goda bevakningen längs Västkusten under blåsdagar görs inte fältfynd av stormsvala varje år.

FOTO: PER LIF

Rallhäger *Ardeola ralloides* ad., Almsberg, Strandbaden (Sk) maj 2004.

Rallhäger *Ardeola ralloides* (13/13–1/1)

Sk: 1 ad. Almsberg, Strandbaden 8–16.5 (F) (*Anki Cronberg, Alf Petersson m.fl.).

(Södra Europa). Det är inte ovanligt att felflugna rallhägrar håller sig stationära en längre tid. Hälften av de svenska fåglarna har stannat över minst en natt och dessa har i genomsnitt blivit kvar på respektive lokal i åtta dagar.

Purpurhäger *Ardea purpurea* (37/37–1/1)

Öl: 1 ex. Gillsby mossar 6–7.6 (*Staffan Rodebrand).

(Centrala och södra Europa). Purpurhägern uppvisar en tydlig fyndtopp i månadsskiftet maj/juni, och koncentrationen till södra och sydöstra Sverige

är påtaglig; av totalt 26 vårfynd härrör 20 från de sydliga och sydostliga landskapen Skåne, Blekinge, Öland och Gotland. Detta var Ölands sjätte fynd.

Svartvingad glada *Elanus caeruleus* (0–1/1)

Hl: 1 2K Sällstorp, Varberg resp. Balgö 26–28.4 (F) (*Jokim Karlsson, *Mikael Karlsson m.fl.).

(Iberiska halvön). Ny art för Sverige. Ett nordiskt fynd finns sedan tidigare då en adult fågel sågs vid Skagen, Danmark 29–30.3 1998. Den svartvingade gladan har på senare år expanderat norrut i sydvästra Europa, och i Frankrike finns numera en liten men till synes väletablerad population om ca tio par längst ned i sydväst. Under 2004 häckade

FOTO: MICHAEL BERGMAN

Svartvingad glada *Elanus caeruleus* 2K, Balgö (Hl) 27 april 2004.

ett par strax söder om Lyon, och ett misslyckat häckningsförsök genomfördes för ett par år sedan så långt norrut som vid Le Havre invid Engelska kanalen. Ströobobservationerna har också ökat, och enstaka individer ses nu årligen i norra, västra och östra delarna av Frankrike. (Maxime Zucca in litt.). Med denna utveckling i åtanke finns all anledning att framöver vänta sig ett ökat uppträdande även i Nordeuropa. Se även separat artikel på sid. 156.

Smutsgam *Neophron percnopterus* (6/6–0/0)

Komplettering: 2000: Sm: Fågeln som under sommaren iaktogs i stora delar av södra Sverige sågs 4.8 lämna Öland och flyga över Kalmarsund in i Småland, upp-

skattningsvis mot de södra delarna av Kalmar kommun (Olle Wahrentin m.fl.).

(Södra Europa). Ny art för Småland.

Stäpphök *Circus macrourus* (413/413–46/46)

Sk: 1 1K str. SV Nabben, Falsterbo 24.8 (*Erik Mølgaard, Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

1 3K hanne str. S Klagshamns udde (*Max Lundberg, Richard Almers) samt senare str. SV Nabben, Falsterbo 24.8 (*Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

1 ad. hanne Knästorps kvarn, Staffanstorp 26.8 (*Olof Persson).

1 1K str. SV Nabben, Falsterbo 2.9 (*Bengt Grandin, Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

1 3K hanne str. Nabben, Falsterbo 4.9 (*Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

FOTO: TOMI MUKKONEN/WWW.BIRDPHOTO.FI

Stäpphök *Circus macrourus* 3K hanne, Nabben (Sk) 4 september 2004.

1 2K+ hona str. SV Nabben, Falsterbo 4.9 (*Mattias Ullman, Nils Kjellén, Greg McIvor m.fl.).

1 1K str. Nabben, Falsterbo 4.9 (F) (*Janne Dahlén, Tommy Holmgren, Mattias Ullman m.fl.).

1 3K hanne str. SV Nabben, Falsterbo 8.9 (*Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

2 1K varav minst en hona Skanörs ljun, Skanörs hamn, Knösen och Bakdjupet 10–12.9 (F) (*Tommy Holmgren, *Mattias Ullman, Roine Strandberg, Greg McIvor m.fl.).

1 2K hanne str. S Kåseberga hamn 14.9 (*Sven Splittorff).

1 1K str. SV Skanörs hamn och Nabben, Falsterbo 16.9 (*Greg McIvor, Mattias Ullman, Peter Öhrström, Per Roslin m.fl.).

1 ad. hona str. SV Kolabacken, Falsterbo 16.9 (F) (*Johnny Madsen).
 1 3K hane Lilla Hammars näs 19.9 och str. SV Nabben, Falsterbo 20.9 (*Hans Fowelin, Anders Gudmundsson, *Mattias Ullman, Nils Kjellén).
 1 1K str. SV Nabben, Falsterbo 25.9 (*Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).
 1 1K str. SV Fredshög 8.10 (*Mattias Ullman, Nils Kjellén m.fl.).
Öl: 1 ad. hane Eketorp 21.5 (*Lars Karlsson, Håkan Ydregården).
 1 ad. hona Petgårde träsk 5.6 (*Staffan Rodebrand).
 1 ad. hane Sandvik, Persnäs 16.6 (*Jan-Henrik Fallgren).
 1 2K hane Össby 5.9 (F) (*Jonas Bonnedahl, Jarone Pinhassi).

FOTO: LARS FRIBERG

Stäpphök *Circus macrourus* 1K Grillby (Upl) 10 september 2004.

1 1K str. SV Ölands södra udde 8.9 (*Göran Andersson, *Tomas Berlin m.fl.).
 1 1K Skärlöv–Segerstad–Norra Karlevi 10–12.9 (*Ulf Lindell, *Jesper Danielsson, Bodil Lindell).
 1 2K+ hona Ottenby 18–19.9 (F) (*Gabriel Norevik, Jonas Bonnedahl m.fl.).
 1 1K V Tveta 10.10 (*Björn Lundgren, Bengt Säfstrom).
Sm: 1 ad. hane O Lönnekullaviken, Hulingen 9.10 (*Lena Carlsson).
HL: 1 1K Olofsbo, Falkenberg 29–31.8 (*Hans Johansson, Ulf Löfås, Ivar Tengklint m.fl.).
 1 1K Ramsjöholm 18–20.9 (F) (*Gert Hermesgård, Ulf Löfås m.fl.).
Vg: 1 1K Torslandaviken 4.9 (*Tina Widén, Markus Lagerqvist).

1 1K str. S Vänersborgsviken 16.9 (*Göran Darefelt).
 1 1K Mönarp 19–22.9 (*Ingemar Nilsson, Åke Abrahamsson m.fl.).
 1 1K str. S Vänersborgsviken 22.9 (*Göran Darefelt).
Ög: 1 ad. hane Svartåmynningens naturreservat, Roxen 23–24.4 (F) (*Martin Larsson, *Ola Wik, Olof Hjelm m.fl.).
Srm: 1 1K Marsäng, Nyköping 6.9 (*Thomas Larsson).
Nrk: 1 1K Åssön, Örebro 9.10 och Fiskinge, Kvismaren 10.10 (*Ola Strand, *Leif Larsson).
 1 ad. hane Bondevrak 10.10 (*Lage Johnson).
Vrm: 1 1K Hannäs, St.Kil 1.9 (F) (*Dan Norberg, Dan & Erik Mangsbo).
Upl: 1 2K Ledskär 5–7.5 (F) (*Åke Berg, *Tomas Pärt m.fl.).
 1 3K+ hane Norrby, Sala (stundvis även inne i Vstm.)

FOTO: JONAS BONNEDEHL

Stäpphök *Circus macrourus* 2K+ hona, Ottenby (Öl) 18 september 2004.

8–11.9 (F) (*Karl Källebrink, Michael Bergman m.fl.).
 1 1K Grillby 10–11.9 (F) (*Pekka Westin, Lars Friberg m.fl.).
 1 1K Angarnsjöängen 28.9 (F) (*Svante Söderholm, Michael Bergman m.fl.).
 1 2K+ hona Fjärdhundraslätten 30.9 (*Ulf Karlsson).
 1 1K Södra Vendelsjön 4–5.11 (F) (*Thomas Pless, Joakim Djerf, Elisabeth Djerf m.fl.).
Vstm: 1 3K hane Bjurnäsviken, Västra Skedvi s:n 24.4 (*Jörgen Lindberg, Mikael Rhönnsstad).
 1 2K hane Frösiväckan, Romfartuna 29.8–5.9 (F) (gm Raritetskommittén).
 Se vidare under Upl ovan.
DLr: 1 ad. hane Flinesjön 29.5 (*Berndt Söderlund).
Nb: 1 2K hane Bredviksberget, Öjebyn 30.9 (*Lars Sandberg).

1994: **Upl:** 1 ad. hanne Odensala kyrka 22.4 (*Ulf Karlsson).

2002: **Öl:** 1 ad. hona Gillsby mossar 8.8 (*Staffan Rodebrand).

2003: **Srm:** 1 2K Oxelby gård, Lundby, Salems k:n 28.5 (*Tomas Viktor).

Upl: 1 ad. hanne Säby strandäng, Säbysjön 6.5 (*Olle Bernard, Holger Stenson, Kjell Bergman).

Vstm: 1 ad. hona Kolsva 2.5 (*Magnus Nyström, Mikael Rhönnstad).

Nb: 1 ad. hona Harrbäcksfjärden 20.5 (*Staffan Sundin).

(Sydöstra Europa och sydvästra Asien). Det ser ut som att vi får vänja oss vid de talrika uppträdanden som stäpphöken visat de senaste fyra åren. Årets 46

FOTO: JOHN LARSEN

Mindre skrikörn *Aquila pomarina* 3–4K, Falsterbo (Sk) 6 september 2004.

individer är den näst högsta summan hittills, efter de 58 som sågs 2001. Den äldre honan vid Falsterbo 4.9 sågs inte under helt tillfredsställande betingelser, men på grund av en vingskada och perfekt timing kunde den härledas till en insträckande individ vid Stevns Klint, Danmark, där den sågs under mycket goda omständigheter. Rk har tagit del av den danska rapporten och fyndet har behandlats och godkänts av den danska raritetskommittén (Kasper Thorup in litt.). Flera teorier finns angående orsaken till stäpphökens ökande uppträdande i nordvästra Europa under 2000-talet. Det återstår dock fortfarande att konstatera om arten expanderat sitt utbredningsområde västerut, men klart är i alla fall

att Finlands andra häckfynd hittills gjordes under 2003, med tre flygga ungar som resultat. Samma år konstaterades dessutom en blandhäckning med ängshök. (Björklund & Saurola 2004). Totalsummorna för 1994, 2002 och 2003 korrigeras till 9, 41 respektive 44 ex.

Örnvråk *Buteo rufinus* (11/11–1/1)

Sk: 1 ad. str. SV Falsterbokanalen och Skanörs Ljung 24.9 (*Ola Strand, *Leif Larsson, *Jan Speierman, Stig Jensen, Henrik Kisbye).

Komplettering: 2002: **Öl:** 1 2K+ Södra Greda, Förå 30.7 samt Gillsby mossar 31.7 (Stefan Lithner, Staffan Rodebrand).

FOTO: ANDERS JARNEMO

Större skrikörn *Aquila clanga* 2K, Tosteberga bodar (Sk) januari 2004.

(Sydöstra Europa). Fågeln vid Falsterbo sågs av två oberoende grupper ornitologer. Observationerna från 2002 rör den individ som upptäcktes vid Oskarshamn 17.7 och senare sågs vid Ottenby och flera andra ställen på södra Öland 28.7 och påverkar således inte totalsumman.

Mindre skrikörn *Aquila pomarina* (222/222–4/4)

Sk: 1 äldre vände över Nabben, Falsterbo 2.9 och sträckte ut mot SV 3.9 (Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

1 3–4K Västra Kärrstorp 5.9, Falsterbo 6–7.9, Björkesåkrasjön 7.9 och vände därefter 8–9.9 över Falsterbohalvön (F) (*Tommy Holmgren, Jonas Rosqvist, *Mattias Ullman, Nils Kjellén, *Anders Kjellsson m.fl.).

1 3K+ Nykulla gård, Simrishamn och Bäckhalladalen

13.9 (*John Kvarnbäck, Magnus Ullman).

Vg: 1 subad. Skalle, Öresjö, Borås k:n 13.5 (*Åke Andersson, Thomas Ekberg) samt södra Hornborgasjön 5–21.6 (*Åsa Axelsson, Barbro Axelsson, Lars-Evert Svensson m.fl.).

2003: Dlr: 1 äldre Holmsjöområdet/Kårtylla, Borlänge 13.7 (*Håkan Olsson, Yngve Johansson).

(Östra Europa). Ett normalt uppträdande, och som vanligt dominerar de subadulta ålderskategorierna. Observationerna i Västergötland antas gälla samma individ; landskapets fjärde.

Större skrikörn *Aquila clanga* (269/269–2/2)

Sk: 1 2K Tosteberga bodar 3.1–1.4 (F) (*Anette Strand, *Göran Knutsson, Kaj Svahn m.fl.).

FOTO: JENS B. BRUUN

Stäppörn *Aquila nipalensis* 3K, Malmö (Sk) 7 augusti 2004.

1 2K vände över Falsterbo 7.11 och sträckte ut vid Nabben 8.11 (*Alex Bühring, Nils Kjellén, Mattias Ullman).

Bl: 1 2K Utlängan 19–27.10 (V) samt str. V Sternö udde 27.10 (*Lars-Gunnar Lundquist, Christer Herremo, Carl Jyker, *Tomas Thierfelder).

(Nordöstra Europa). Höstfynden i Blekinge och Skåne anses gälla en och samma fågel, och örnen vid Tosteberga antas vara samma som sågs vid närbelägna Gualöv i november 2003.

Stäppörn *Aquila nipalensis* (36/36–2/2)

Sk: 1 3K Högestads mosse samt Kåseberga 28–29.2 (*Jens B. Bruun, Sven Splittorff, Sven Svensson m.fl.).

1 3K Skanörs ljun 30–31.7 resp. Malmö 5–7.8 (F)

(*Greg McIvor, Jörgen Bernsmo, Anders Björkman m.fl.) vände över Falsterbo 4–7.9 och sträckte ut vid Nabben 8.9 (Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

Öl: 1 3K Ottenby, Gillsby mossar och Södviken 25–31.3 (F) (*Johan Stedt, Staffan Rodebrand m.fl.).

1 3K Stora Alvaret 2–27.7 (*Douglas Gustafsson, *Bo Carlsson, Mats Henriksson m.fl.).

(Centralasien). Februarifågeln i Skåne antas vara samma individ som några veckor senare dök upp på Öland och som sågs i Skåne hösten 2003. Örnen som sågs i Skåne under sommaren var samma som under juli setts på flera ställen på södra Öland. Modern digital teknik har medfört den positiva utvecklingen att allt fler fåglar dokumenteras foto-

FOTO: JENS B. BRUUN

Kejsarörn *Aquila heliaca* 2K, Falsterbo (Sk) 9 september 2004.

grafiskt. Detta innebär också att möjligheten att följa enstaka individer ökar, vilket inte minst gäller rovfåglar. Ruggningsstatus, saknade pennor samt enskilda fjädrars hack och slitage ger ofta en hög säkerhet i bedömningarna.

Kejsarörn *Aquila heliaca* (10/10–2/2)

Sk: 1 3K Trolle-Ljungby mosse, Hammarsjön resp. Brödjeholmen/Vannebergaholmsfuret 21–31.3 (F) (*Anette Strand, *Johan Stedt, Roine Strandberg, Jörgen Bernsmo m.fl.).

1 2K Baskemölla hamn 3.9 (*Björn Söderlund) samt Björkesåkrasjön–Käglinge hästbacke, Malmö–Falsterbo m.fl. lokaler 5–9.9 (F) (*Jesper Jönsson, Thomas Nyberg, Greg McIvor, Jörgen Bernsmo m.fl.) och Mag-

laby, Söderåsen 7.11 (F) (*Bengt Hertzman, Lars Bergendorf, Eva Kristiansson).

Sm: 1 3K Huseby 2.4 (*Per-Sture Ljungdahl, *Stig Johnsson).

(Sydöstra Europa). Aprilfynden från Småland och Skåne bedöms gälla samma individ som hittades på Öland hösten 2003, medan höstfågeln i Skåne otvetydigt var 2K och därmed ett nytt ex. Ny art för Småland.

Dvärgörn *Hieraaetus pennatus* (21/21–1/1)

Srm: 1 ex. ljus morf str. Mälby kvarn, Malmköping resp. Flen 8.7 (*Jukka Väyrynen, Andreas Grabs).

(Södra och centrala Europa). Augusti och september dominerar fyndbilden. Skåne står för över

FOTO: FREDRIK ELLIN

Eleonorafalk *Falco eleonora* 3K+, Beijershamn 7 augusti 2004.

hälften av observationerna trots att arten inte anträffats där sedan 1993. De sex dvärgörnar som rapporterats från de senaste tio åren har varit relativt jämnt fördelade mellan Småland i söder och Norrbotten i norr. Ny art för Södermanland.

Eleonorafalk *Falco eleonora* (9/9–1/1)

Öl: 1 3K+ mörk morf Beijershamn 7.8 (F) (*Fredrik Ellin, *Harald Persson, *Olle Björneld).

(Medelhavet). Augusti är den månad då flest eleonorafalkar anträffats i Sverige, nämligen fem ex. Utöver dessa har två ex. setts i maj, en i juli och två i september.

Tatarfalk *Falco cherrug*

(B: 0/0–0; D: 6/6–1/1; E: 7/7–0)

Rättelse: 1900: Fyndet av 1 ex. vid Ölmevalla, Hl 27.11 har i konsekvens med dagens syn på problematiken flyttats från kategori B till D (se kategori D nedan).

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*

(19/20–1/1)

Upl: 1 2K+ Ledskär 8.8 (F) (*Thomas Pless, *Kenneth Pless m.fl.).

(Sydöstra Europa och Centralasien). Fågeln var i aktiv ruggning med uppskattningsvis två till tre nya handpennor utväxta och en tredje (eller fjärde) på väg ut. Dessutom var vingtäckarna osedvanligt slitna och blekta. Utifrån detta debatterades om det är möjligt att säkert åldersbestämma 2K-fåglar, men i avvaktan på eventuell ny kunskap väljer Rk att kalla fågeln 2K+. De flesta fynden av arten är gjorda mellan slutet av maj och mitten av augusti. Ny art för Uppland och det hittills nordligaste fyndet i landet.

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva* (51/52–1/1)

Hls: 1 ad. Granskärs våtmark, Söderhamn 14.6 (F) (*Thomas Thiger).

(Norra Sibirien, Alaska). Andra fyndet i Hälsingland.

Rödhalsad snäppa *Calidris ruficollis* (10/10–1/1)

Bl: 1 ex. so. dr. Sydudden, Utlängan 21.5 (V) (*Lars-Gunnar Lundquist, Roland Carlsson).

(Nordöstra Sibirien). Sveriges första vårfynd av arten. I Finland har fyra ex. setts fram till 2003 varav två härrör från vårsträcket i början av juni. Ny art för Blekinge.

Gulbröstad snäppa *Calidris bairdii* (5/5–1/1)

Sk: 1 ad. Måkläppen, Falsterbo 1.8 (F) (*Johan Södercrantz, *Nils Kjellén, Bengt Grandin m.fl.).

(Arktiska Nordamerika och nordostligaste Sibirien). Skånes tredje fynd av arten och första gången en adult fågel anträffas på höststräck i Sverige. Gulbröstad snäppa är fortfarande inte sedd i Norge medan Finland kan redovisa 5 ex. fram till 2003. En inte allt för vågad gissning är att våra svenska fynd främst utgörs av fåglar som anlänt från nordost, snarare än transatlantflygare.

Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus* (13/14–1/1)

Srm: 1 ex. so. dr. Vadsjön, Husby-Oppunda 13–18.8 (F) (*Göran Andersson, *Per Flodin, *Niklas Elfving m.fl.).

(Nordöstra Sibirien och Alaska). Detta är det tidigaste höstfyndet hittills i landet. Sedan tidigare finns en observation av en adult fågel från slutet av

augusti (Halland 1978), men i övrigt utgörs höstfynden av ungfåglar i september–oktober. Ny art för Södermanland.

Piparsnäppa *Bartramia longicauda* (1/1–1/1)

Gtl: 1 1K Bols gård, Havdhem 20.12 (F) (*Johan Träff). (Nordamerika). Ett remarkabelt och oväntat fynd, bara tre år efter att arten noterades för första gången i Sverige vid Kråks skjutfält, Västergötland 18–29.11 2001. Liksom det föregående fyndet ligger det något senare i tiden än vad som kan förväntas. I övriga Europa har ett 80-tal observationer gjorts med en tyngdpunkt på september–oktober. Ny art för Gotland.

FOTO: JOHAN TRÄFF

Piparsnäppa *Bartramia longicauda* 1K, Havdhem (Gtl) 20 december 2004.

Mindre gulbena *Tringa flavipes* (16/16–1/1)

Sk: 1 ex. Stavstensudden, Trelleborg 18–19.4 samt 8.5 (*Kristian Svensson, Hans-Åke Gustavsson m.fl.).

1 ex. Vellinge ängar 21–26.5 (*Ola Svensson, Henrik Pihlemark m.fl.).

(Kanada och Alaska). Det kan inte uteslutas att två fåglar är inblandade i observationerna, men då Vellinge ängar ligger endast ca 11 km nordväst om Stavstensudden håller Rk det för sannolikt att det rör sig om en individ. Sälunda har fågeln uppehållit sig minst 38 dagar i området vilket är en anmärkningsvärt lång tid.

Tärnmås *Larus sabini*

(ca 305/ca 305– ca 70/ca 70)

Sk: 1 1K str. Hovs hallar 15.9 (Johan Stenlund).

1 1K Båstads hamn 16.9 (Stefan Hage).

1 ad. so. dr. str. Båstads hamn och Hovs hallar 16.9 (*Ulf Stähle, Joakim Månsson m.fl.).

1 1K str. Helikopterplattan, Malmö hamn och därefter vid Klagshamn, Knösen, Skanörs hamn och Nabben, Falsterbo 16.9. (*Stefan Cherrug, Michael Averland, Greg McIvor, Peter Öhrström, Mattias Ullman m.fl.). Ytterligare 1 1K str. Nabben, Falsterbo 16.9 (Mattias Ullman, Johan Lorentzon, Erik Mølgaard m.fl.).

1 1K str. N Båstad 21.9 (Johan Lorentzon, Ola Elleström, Hans Larsson).

1 1K str. V Kattvik 21.9 (Christian Cederroth).

FOTO: RICHARD EK

Mindre gulbena *Tringa flavipes*, Stavstensudden (Sk) 18 april 2004.

Från 22.9 rapporteras följande maxsiffror från respektive lokal:

6 1K Båstad (Johan Stenlund, Richard Bergendahl, Nils-Arne Thunell m.fl.).

4 1K str. och 1 1K rast. Kattvik (Christian Cederroth, Kalle Källebrink, Uno Unger m.fl.).

4 1K str. Hovs hallar (Mattias Ullman, David Erterius, Nils Kjellén).

4 1K Sandön (Mats Peterz, Patrik Söderberg).

3 1K str. Helikopterplattan, Malmö hamn (Stefan Cherrug, Matts Lindblad, Erik Hirschfeld m.fl.).

1 1K str. S Klagshamns udde (Roy Blad).

1 1K str. SV Spillepeng (Fredrik Hansson).

1 1K Lomma Södra (Lars Nilsson).

1 1K str. N Hittarps rev (Thomas Svanberg).

1 1K str. V Kullen (Lars Göte Nilsson).

Dagen efter, 23.9, gjordes följande observationer:

8 1K str. Båstads hamn (Kalle Källebrink, Mikael Nord, Ulf Carlson m.fl.).

3 1K str. Hovs hallar (Kent Andersson, Anders Larsson).

1 1K str. SV Kullen (Kent Andersson, Mats Peterz, Henrik Ehrenberg).

Därefter:

1 1K Ripagården 24.9 (Mårten Müller, Henrik Ehrenberg).

1 1K Båstads hamn 24.9 (Lage Johnson).

1 1K Malen, Båstad 25–26.9 (Alf Petersson, Leif Östman, Johan Frölinghaus m.fl.).

3 1K Hovs hallar 25.9 (Per Björkman, Barbro Björkman, Curt Johnsson m.fl.).

1 1K str. SV Hovs hallar 26.9 (Annika Rastén, Curt Johnsson).

1 ad. vi. dr. str. V Bunkern, Hovs hallar (Lennart Wahlén).

1 1K Rönnen (Alf Petersson, Mattias Persson, Tomas Haraldsson).

1 1K str. SV Helikopterplattan, Malmö hamn (Stefan Cherrug, Christian Ljunggren m.fl.).

Och avslutningsvis:

1 1K str. SV Ripagården 8.10 (gm Patrik Söderberg).

1 1K str. SV Kullen 5.11 (Mårten Müller).

1 1K str. O Helikopterplattan, Malmö hamn 27.11 (Christian Ljunggren).

HI: Ca 4 1K str. längs Hallandskusten mellan Onsala och Skallen 15.9 (*Håkan Nilsson, *Mikael Käll, *Gert Hermesgård m.fl.).

1 1K str. Glommen sten 17.9 (*Gert Hermesgård, Stefan Johansson, Ulf Löfås).

FOTO: JENS B. BRUUN

Tärnmås *Larus sabini* 1K, Skummeslövsstrand (HI) 29 september 2004.

1 1K str. V Rönnen 26.9 (Daniel Enarsson).

Minst 3 1K Båstad 27.9 (Ingrid Åkerberg, Tobias Berger, Johan Stenlund m.fl.).

2 1K str. Hovs hallar 27.9 (Anders Forsberg, Stefan Oscarsson).

1 1K str. SV Lomma Södra 27.9 (Anders Kjellsson).
Från 28.9 återigen många rapporter:

3 1K Båstad varav en rastade till 2.10 (Ingrid Åkerberg, Roine Strandberg, Lennart Wahlén m.fl.).

2 1K Lomma Södra (Nils Wierup, Olof Persson).

1 1K str. Kullen (Mats Peterz, Alf Petersson).

2 1K Kattvik (Mikael Arinder, Lennart Wahlén, Leif Jonasson).

3 1K Hovs hallar (Niclas Winqvist, Fredrik Ahlström, Annika Rastén m.fl.).

1 1K str. Koggerudden, Morup 19.9 (*Stefan Johansson).

1 1K str. Malön, Onsala 19.9 (*Mikael Käll, Anders Magnusson).

1 1K str. Rödsjär/Träslövsläge 20.9 (*Lasse Olsson, Stefan Hage).

Ca 5 1K str. längs Hallandskusten mellan Nidingen och Glommens sten 21.9 (*Mikael Hake, *David Andersson, *Lasse Olsson m.fl.).

2 1K str. Gubbanäsan/Morups Tänge 22.9 (*Johan Frölinghaus, *Mikael Nord, Lasse Olsson, Thomas Fransson m.fl.).

1 1K str. Morups Tänge 26.9 (*David Armini, Olof Armini, Håkan Cullberg).

Ca 5 1K str. längs Hallandskusten mellan Onsala och

Glommens sten 27.9 (*Andreas Wällberg, *Anders Ingmår, *Mikael Hake, *Mikael Nord, *Bengt Larsson m.fl.).

På olika lokaler i Laholmsbukten noterades uppskattningsvis 10 1K-fåglar 21–28.9 (varav en individ dröjde sig kvar till 3.10) (*Nils-Arne Thunell, *Bengt Larsson, *PG Utterfors, *Anders Wirdheim, *Magnus & Ingvor Kasselstrand m.fl.).

Boh/Vg: 1 1K str. S Vinga samt Lilla Rävholmen, Styrösö 15.9 (Magnus Unger, Uno Unger, *Martin Fransson).
2 1K str. Kråkudden, Hönö 15.9 (*Stefan Svanberg, Jon Håkansson, Bengt Olsson).

1 1K Kråkudden, Hönö 19.9 (*Christer Fält, Anders Sandström, Bengt Allberg m.fl.).

1 1K str. Kråkudden, Hönö 20.9 (*Pelle Gustavsson, Uno Unger).

FOTO: BJÖRN ALBINSON

Vitvingad trut *Larus glaucooides* 1K, Göteborgs fiskhamn (Vg), december 2004.

2 1K Kråkudden, Hönö varav den ena senare passerade vid Vinga 21.9 (*David Armini, Magnus Unger, Per Björkman, Kristoffer Nilsson m.fl.).

2 1K str. Kråkudden, Hönö varav en senare passerade Vinga och den andra Lilla Rävholmen, Styrösö 27.9 (*Jon Håkansson, *Martin Fransson, Fredrik Spak m.fl.).

2 1K Vinga 27.9 (*Göran Darefelt, *Uno Unger, *Martin Oomen m.fl.), ej samma som ovan.

1 1K str. Marstrand 27.9 (*Peter Strandvik).

(Norra ishavets kuster, nordöstra Kanada). Ånyo ett talrikt uppträdande av arten. Beräkningen av det totala antalet inblandade fåglar är behäftad med en stor osäkerhet, men summan har korregerats för uppsamlingen i Laholmsbukten samt för uppenbara dubbelräkningar längs med sträckruterna. Slut-

summan når inte upp till 1997 års 140 ex., men är den näst högsta hittills. Uppskattningsvis sågs minst 50 ex. i Skåne, 25 ex. i Halland och 12 ex. i Bohuslän/Västergötland. Från och med observationsåret 2005 granskar Rk inte längre fynd av tärnmås, och rapportbedömning och publicering sköts hädanefter av rrk respektive NrK.

Ringnäbbad mås *Larus delawarensis* (10/10–1/1)

Gd: 1 ad. Stora Karlsö 22–23.5 (*Per Smitterberg, Tord Lantz, Åke Andersson, Josef Andersson).

(Nordamerika). Fågeln anses vara densamma som sågs på lokalen 2002 och vid Mörby udd, Öland 2003. Därmed påverkas inte totalsumman.

FOTO: JENS B. BRUUN

Ismås *Pagophila eburnea* 1K, Lerkils hamn (Hl) december 2004.

Vitvingad trut *Larus glaucooides* (131/131–3/3)

Gd: 1 2K Stora Karlsö 23.5 (*Per Smitterberg, *Tord Jeppsson, Tord Lantz m.fl.).

Vg/Boh: 1 1K Göteborgs fiskhamn 19.11–29.12 (F) samt Kråkudden, Hönö 17.12 (*Christer Fält, Lars-Eric Rahm m.fl.).

Boh: 1 2K Kråkudden, Hönö 22.12 (F) (Martin Alexandersson).

(Grönland, norra Nordamerika). Efter förra årets överraskande frånvaro hamnar årssumman återigen på en normal nivå. Gotlandsfyndet utgör det andra för landskapet.

Ismås *Pagophila eburnea* (20/20–2/2)

Hl/Boh: 1 1K str. S Kråkudden, Hönö 1.12 (*Lars-Evert Svensson, Per Björkman, Göran Eliason), Svängehallar, Onsala och Kullaviks hamn 5.12 samt Lerkils hamn 7.12–5.1 2005 (F) (*Håkan Nilsson, Ulf Löfås, Hans Johansson m.fl.).

Boh: 1 ad. Skagerrak 17.11 (*Egil Sjöberg, Gunnar Westerberg).

(Norra ishavet). Ett av många fågelskådare hett efterlängtat uppträdande. Senast en ismåshöll sig stationär i Sverige var 12–18.1 1986 vid Landsort, Södermanland. Novemberfyndet av en adult fågel gjordes av observanta fiskare vars övertygande beskrivning på ett tillfredställande sätt utesluter albi-

FOTO: PETER BACKMAN

Spetsbergsskrissla *Uria lomvia* ad., Kungshamn (Boh) 5 november 2004.

nistiska individer av andra arter. Från övriga delar av Skandinavien finns inga rapporter från 2004.

Sandtärna *Sterna nilotica* (66/82–1/1)

Srm: 1 ad. Saltmar, Landsort 18.5 (*Bo Holst).

(Södra Europa). Ett tidsmässigt typiskt uppträdande. Ny art för Södermanland och endast det tredje fyndet för Svealand; sedan tidigare finns ett fynd vardera från Uppland och Värmland samt ett norrlandsfynd från Gästrikland.

Skäggtärna *Chlidonias hybrida* (17/24–1/1)

Sm: 1 ad. Ryningen 8.5 (*Kenneth Rosén, Lena Carlsson).

(Centrala och södra Europa). Det tidigaste fyndet hittills. Från tidigare år finns fynd från 11 resp. 17.5, men majoriteten av observationerna har gjorts mellan 20.5 och 20.6.

Spetsbergsskrissla *Uria lomvia* (40/40–1/1)

Boh: 1 ad. vi.dr. Guleskärs kajen, Kungshamn 5–19.11 (F) (*Peter Backman, Liselott Backman, Magnus Bladh m.fl.).

(Nordnorge och Island). Fågeln uppehöll sig på platsen i 15 dagar och är därmed den spetsbergsskrissla som stannat längst hittills. Bohuslän toppar uppträdandet med 13 fynd.

FOTO: BJÖRN LILJA

Skatgök *Clamator glandarius* 1K, Tofta skjutfält (Gtl) 7 juli 2004.

Skatgök *Clamator glandarius* (4/4–1/1)

Gtl: 1 1K Tofta skjutfält 7.7 (F) (*Per Smittberg, Tord Lantz, Björn Lilja m.fl.).

(Södra Europa). Den svenska fyndbilden är påtagligt homogen; samtliga fem observationer utgörs av 1K-fåglar i juli. De fyra föregående härrör alla från månadens andra hälft, och därmed är årets fågel den hittills tidigaste. Ny art för Gotland.

Blek tornseglare *Apus pallidus* (5/5–5/5)

Sk: 1 ex. Friseboda 14–18.11 (F) (*Brita Lavesson, Fredrik Ahlström m.fl.).

Öl: 1 1K Grönhögen 31.10 (F) (*Göran Andersson, Göran Jonsäll, Johan Stedt m.fl.).

Vg: 1 ex. Hammarsudden, Brevik 23.10 (F) (*Patrik Åberg, Musse Björklund, Stig Uno Svensson).

Srm: 1 ex. Vårbergstoppen 28.10 (*Tomas Viktor).

Vrm: 1 ex. Hammarö 27.10 (*Dan Norberg, Anders Boström, Per Gustafsson).

(Södra Europa). Invasionen av bleka tornseglare hörde till en av fågelhöstens mer oväntade händelser. Inledningen var trevande med enstaka rapporter från England från den 15.10, och först en knapp vecka senare tog det stora inflödet fart. Värma sydliga och sydvästliga luftströmmar från Iberiska halvön rådde vid tidpunkten och skulle kunna tjäna som en huvudsaklig förklaring av uppträdandet. Blek tornseglare lägger oftare än vår vanliga tornseglare två kullar, och arten dröjer sig därmed

FOTO: DANIEL MALMEKVIST

Blek tornseglare *Apus pallidus* 1K, Grönhögen (Öl) 31 oktober 2004.

vanligen kvar i häckningsområdena efter det att majoriteten av tornseglarna lämnat Europa (Cramp 1985). De relativt få vanliga tornseglare som rapporterades under senhösten skulle kunna förklaras av att de flesta befann sig söder om Medelhavsområdet då nämnda vädersystem etablerades. Ett flertal länder i Nordvästeuropa berördes av invasionen. Från Norge rapporteras 1 ex. (24.10), från Danmark 1 ex. (3–7.11) och från Finland 2–4 ex. (24.10–5.11). Behandlingen av de danska och finska fåglarna är dock i skrivande stund inte slutförd. (Vegard Bunes, Knud Pedersen och Heikki Luoto in litt.). En av de finska fåglarna hittades död och artbestämningen verifierades av morfologiska

data. Fjädrar från denna fågel tillvaratogs också för DNA-analys men har ännu inte sekvenserats (Urban Olsson, muntl.). Ny art för Västergötland, Södermanland och Värmland.

Asiatisk kalanderlärka *Melanocorypha bimaculata* (5/5–1/1)

2003: Bl: 1 ex. Sydudden, Utlängan 24.11 (*Lars-Gunnar Lundquist).

(Sydvästra och centrala Asien). Tre asiatiska kalanderlärkor finns nu anträffade under vinterhalvåret (november–januari) och tre under vår och försommar (maj–juni). Ny art för Blekinge.

FOTO: KRISTER CARLSSON

Mongolpiplärka *Anthus godlewskii* (4/4–1/1)

Sk: 1 1K Morfarshamn, Skillinge 15–19.10 (F) (*Johan Lorentzon, *Ola Elleström, Hans-Åke Gustavsson m.fl.).

(Mongoliet och östra Asien). På dagen två år efter Skånes första fynd av mongolpiplärka hittas ytterligare en fågel, denna gång i landskapets sydöstra del. Med allt fler och kunnigare aktiva ornitologer finns anledning att vänta sig fler fynd av denna art under kommande år.

Sibirisk pipelärka *Anthus hodgsoni* (17/17–1/1)

Upl: 1 ex. Björn 6.10 (*Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

(Sibirien). Observationen faller mycket väl i den be-

fintliga fyndbilden där tyngdpunkten ligger i Svea-lands kustområden med mediandatum just 6.10.

Gulärla *Motacilla flava*

Fåglar uppvisande karaktärer för rasen *M. f. feldegg* (41/41–2/2):

Öl: 1 hane Beijershamn 26.5 (*Lennart Carlsson).

Srm: 1 hane Valnaren, Länna, Strängnäs k:n 24.5 (F) (*Björn Carlsson).

(Sydöstra Europa). Bedömningar av denna ras underlättas i hög grad av fotografier. Locklåtet kan vara en avgörande pusselbit vid bestämning av svåra fåglar, och är därvidlag en viktig del av dokumentationen. I enstaka fall där låten beskrivits känner sig dock inte Rk helt övertygad om att fågeln verkligen har lockat, utan snarare tyder en del beskrivningar på att det är sång som hörts. I sådana fall är det viktigt att minnas att även våra inhemska gulärlor sjunger med ett tydligt rivande r-ljud, påminnande om locklåtet från *M. f. feldegg*.

Fåglar uppvisande karaktärer för raserna *M. f. flavissimalutea* (91/91–5/5):

Sk: 1 hane Borgeby våtmark 2.5 (*Lars Nilsson).

1 hane Vattenmöllan, Mölle 2.5 (*Niklas Svensson, *Anders Wigren, Johan Marklund).

Bl: 1 hane Sydudden, Utlängan 29.4 (V) (*Lars-Gunnar Lundquist).

Öl: 1 hane Ölands södra udde 2–9.5 (F) (Peter Schmidt m.fl.).

Vg: 1 hane Torslandaviken 28.4–11.6 (F) (Uno Unger, Roger Eskilsson m.fl.).

(Brittiska öarna samt västra Centralasien). Västgötafågeln samhäckade med en hona av nominatformen. Ett för senare år normalt uppträdande.

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

(50/50–2/2)

Sk: 1 2K hane ringm. Falsterbo 25.4 (F) (*Sophie Ehn-bom, *Ian Simms).

1 2K hane ringm. Falsterbo 6.5 (Göran Walinder, Sophie Ehn-bom, Bente Steffensen).

(Södra och centrala Europa). Könsbestämningen av de båda fåglarna baserades främst på kloakens utseende. Endast ett fynd finns sedan tidigare från Falsterbo; 5.9 1965.

Blåhake *Luscinia svecica*

Fåglar uppvisande karaktärer för rasen *L. s. cyanecula* (54/54–1/1):

Gtl: 1 hane Hoburgen 19.4 (*Jörgen Petersson, Bimbi Ollberg, Tina Ollberg).

(Kontinentala Europa). Typiskt tidigt fynddatum och för rasen en geografiskt sett strategiskt placerad lokal.

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* (24/24–1/1)

Srm: 1 honf. ringm. Bredmar, Landsort 4.10 (F) (*Hans Ryttman, Klas Karp, Henrik Jörgensen).

(Ryssland). Typiskt datum och en inte oväntad lokal. Blåstjärt har observerats under åtta av de tolv senaste höstarna.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus*

Fåglar uppvisande karaktärer för raserna *S. t. maurus/stejnegeri* (128/135–3/3):

Sk: 1 honf. Haken, Abbekås 5–6.10 (F) (gm Raritetskommittén).

Öl: 1 trol. 1K hane Kungsgården, Ottenby 22–26.10 (F) (gm Raritetskommittén).

Vg: 1 honf. Brudarebacken 24.10 (F) (Stefan Svanberg m.fl.).

1990: Gtl: 1 hane Hoburgen 6.5 (F) (*Jörgen Petersson).

2003: Gtl: 1 honf. Holms fiskeläge, Vamlingbo 22.10 (F) (gm Raritetskommittén).

Srm: 1 hane Herrhamra ängar, Torö 28–30.4 (F) (*Jan Ohlsson, Bertil Johansson, Mattias Gerdin).

(Ryssland och Asien). Årsummorna för 1990 och 2003 korrigeras till 9 resp. 3 ex.

Under året företog Rk en revidering av alla svenska vår- och sommarfynd av hannar, och kvarstående godkända observationer publiceras nedan:

1980: Öl: 1 hane Kungsstenarna, Ottenby (F) 15–16.5.

1981: Bl: 1 hane Utklippan 11.5 (F).

1988: Bl: 1 hane Sydudden, Utlängan 13–15.5 (F).

1990: Sm: 1 hane Hemmesjö g:a kyrka, Växjö 15.7 (F).

Vb: 1 2K hane Holmö by, Holmö 27.5 (F).

Nb: 1 2K+ hane Haparanda Sandskärr 12.8.

1991: Vb: 1 hane Stora Fjäderägg 8.6.

1993: Upl: 1 hane Svenska Högarna 21.5 (F).

1994: Gtl: 1 2K hane Närsholmen 10.5.

1995: Bl: 1 hane Utlängan 13.6 (F).

1996: Srm: 1 2K hane Lökskärr, Huvudskär 16.5.

1999: Sk: 1 2K hane Stavstensudden, Trelleborg 13.5.

2000: Vb: 1 2K hane Stora Fjäderägg 24.6.

2001: Öl: 1 hane St. Brunneby strand, Stenåsa 30.4 (F).

2003: Bl: 1 hane Utklippan 3.6.

Gtl: 1 hane Faludden 10.5.

Efter denna granskning törs man uttyda att östliga fåglar i genomsnitt anländer senare än västliga, vanligen inte före valborgshelgen. Den tidigaste vårhannen anträffades 26.4, men tyngdpunkten ligger i mitten av maj, vilket stämmer väl överens med den finska fyndbilden. Flest fynd av vårhannar, tre vardera, har gjorts i Blekinge respektive Västerboten.

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina* (9/9–1/1)

Bl: 1 hona Torhamns udde 17.6 (V) (*Christer Herremo, Lars-Gunnar Lundquist, Carl-Ivan Carlsson m.fl.). (Sydöstra Europa och österut). Landets fjärde vår-/sommarfynd. I Finland, där elva ex. anträffats t.o.m. 2003, dominerar vårfynden (sju fynd 13.4–21.6).

Medelhavstenskvvätta *Oenanthe hispanica*

(8/8–0/0)

Rättelse: 2003: Sm: 1 2K hane Ljungby 20–21.5 2003 (*Rolf Nilsson, Roger och Kerstin Karlsson m.fl.).

(Södra Europa). Upptäckare och rapportör föll bort vid den ursprungliga publiceringen. Fågeln var av den östliga formen *Oe. h. melanoleuca*.

FOTO: PER SMITTERBERG

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti* 2K hane, Snäcks badvik (Gtl) mars 2004.

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti* (32/32–2/2)

Gtl: 1 2K hane Snäcks badvik 21–27.3 (F) (*Tommy Lindberg, Tord Lantz, Per Smitterberg m.fl.).

Vg: 1 1K hane Lamossen, Sandhem 30–31.10 (F) (*Lars Moberg, Ingemar Nilsson, Åke Abrahamsson m.fl.).

(Nordafrika och österut till Mongoliet). Bortsett från två vinterobservationer är marsfyndet det hittills tidigaste i landet. Få svenska ökenstenskvättor har rasbestämts, men där så har skett har fåglarna genomgående tillhört *Oe. d. atrogularis*. Detta är föga överraskande då formen är långflyttare och häckar i sydvästra delarna av Centralasien, ett välkänt rekryteringsområde för andra nordeuropeiska felflyttare. Fågeln i Västergötland var landskapets andra.

Bruntrast *Turdus naumanni* (0–0)

Rättelse: 1996: Vg: Fyndet från Tolycke, Fäven 27.10 anses efter förnyad granskning inte vara tillfredsställande säkerställt och utgår härmed.

(Sibirien). Detta var Sveriges enda fynd av arten, men med tanke på att flera bruntrastar setts i våra nordiska grannländer görs rimligen ett förstafynd inom en relativt snar framtid.

Fältsångare *Acrocephalus agricola* (17/17–2/2)

Srm: 1 ex. ringm. Landsort 17.6 (F) (*Joakim Boman, Svante Åberg m.fl.).

Nb: 1 2K+ ringm. Haparanda Sandskär 29–31.7 (F) (*Bo Slunge, *Karl-Markus Laudon). Se foto sidan 160.

FOTO: VIKTOR NILSSON

Eksångare *Hippolais pallida*, Stora Fjäderägg (Vb) 9 oktober 2004.

(Sydöstra Europa och Centralasien). Liksom i fjol två ringmärkta fältsångare. Julifyndet är det nordligaste i landet och utgör ny art för Norrbotten.

Eksångare *Hippolais pallida* (2/2–1/1)

Vb: 1 ex. Stora Fjäderägg 9–10.10 (F) (*Viktor Nilsson, Mattias Edman m.fl.).

(Sydöstra Europa och österut). Sveriges första fältfynd av eksångare, tillika det senaste hittills. Fågeln dokumenterades föredömligt med ett stort antal fotografier vilket i hög grad underlättar bedömningen av *Hippolais*-sångare. I samband med de taxonomiska förändringar som Tk beslutade om 2003 genomfördes under året förnyade granskning-

ar av bl.a. *Hippolais* sp., och resultaten publiceras nedan samt under macchiasångare *Hippolais opaca*, stäppsångare *Hippolais caligata* och saxaulsångare *Hippolais rama*.

Följande observationer kvarstår som godkända eksångare *Hippolais pallida*:

1993: Öl: 1 1K ringm. Fyrträdgården samt S. lunden, Ottenby 26.8–2.9 (F).

1997: Hl: 1 ex. ringm. Nidingen 6.7 (F).

Macchiasångare *Hippolais opaca* (1/1–0/0)

1993: Gstr: 1 2K+ ringm. Eggegrund 25.9 (F).

(Iberiska halvön och nordvästra Afrika). Ett i alla högsta grad anmärkningsvärt fynd, och till dags dato det enda norr om Frankrike.

Stäppsångare *Hippolais caligata* (10/10–0/0)

1971: Öl: 1 1K Ölands södra udde 14.9 (†, NRM).

1990: Öl: 1 1K ringm. Ölands södra udde 8–9.9 (F).

1991: Bl: 1 ex. ringm. Utklippan 2.6 (F).

1997: Vb: 1 sj. Bygdasiljum, Burträsk 13–22.6 (F, B).

2000: Öl: 1 ex. Bondängen, Ottenby 3.10 (F).

2002: Öl: 1 1K Gårdby hamn 19–20.9 (F).

Gtl: 1 ex. ringm. Rivet, Sundre 6.6 (F).

2003: Öl: 1 ex. ringm. Ölands södra udde 30.5–1.6 (F, DNA).

1 1K ringm. Segerstads fyr 28–30.9 (F, V).

Nb: 1 ex. ringm. Sydön, Haparanda Sandskär 29.9–2.10 (F, DNA).

(Ryssland). Ovanstående fynd publiceras härmed som godkända stäppsångare efter Rk:s revidering i enlighet med Tk:s taxonomiska förändringar.

Saxaulsångare *Hippolais rama* (2/2–0/0)

1995: Gtl: 1 ex. ringm. Hoburgen 3.9 (F).

2002: Öl: 1 1K ringm. Ölands södra udde 19.8 (F, DNA).

(Centralasien). Båda fynden finns sedan tidigare godkända och publicerade som gråsångare *Hippolais caligata rama*.

Obest. stäpp-/saxaulsångare

Hippolais caligata/rama (13/13–0/0)

1999: Vb: 1 ex. Lövbådan, Holmsund 10.6.

(Ryssland och Centralasien). Denna individ har tidigare publicerats som gråsångare *H. caligata* ssp. Både fotografier och bandinspelningar saknas, och av förställiga skäl innehåller rapporten inte tillräckligt med information för att Rk skall kunna ta ställning angående den dåvarande rastillhörigheten. Efter uppdelningen i stäpp- respektive saxaulsångare är således denna fågel att betrakta som obestämd till art. Totalsiffran ovan inkluderar även till art bestämda stäpp- och saxaulsångare.

Videsångare *Phylloscopus schwarzi* (49/49–2/2)

Bl: 1 ex. ringm. Utklippan 12.10 (F) (*Claes Möllersten, Hans Evefalk, Rolf Larsson).

Öl: 1 ex. Mellersta lunden, Ottenby 12 och 16.10 (*Donat Hullmann, Douglas Gustafsson, Bo och Anna-Karin Slunge m.fl.).

(Södra Sibirien). Typiska datum och typiska lokaler.

Brunsångare *Phylloscopus fuscatus* (70/70–4/4)

Öl: 1 ex. Strandtorp, Norra Möckleby 16.10 (*Robert Tuveson, Tobias Berger, Jonas Bonnedahl m.fl.).

Gtl: 1 ex. Faludden 17–19.10 (F) (*Björn Lilja, Tommy Lindberg, Johan Träff m.fl.).

Upl: 1 ex. ringm. Björn 2.10 (F) (*Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg m.fl.).

2 ex. Björn 4.10 (*Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Eva Johansson)

2000: Öl: 1 ex. S Sebybadet 18.10 (*Roger Kaufmann, Marie Teilmann, Roger Klasson).

(Sibirien). Fåglarna på Björn 4.10 var relativt svårsedda, och observatörerna lyckades inte att helt säkert konstatera att båda individerna saknade ring. Rk väljer därmed att betrakta en av dem som samma som ringmärktes på platsen två dagar tidigare. Det kan emellertid inte uteslutas att tre olika individer var inblandade i observationerna. Intressant nog återfångades den ringmärkta fågeln en vecka senare (12.10) i Friesland, Nederländerna (Peter Meijer in litt.), och sträckriktningen hos denna individ var därmed nära rakt sydvästlig. Den påtagliga sydkomponenten i sträckriktningen är intressant och tyder på att fågeln orienterat sig från häckningsområdet längs en storcirkel. Totalsumman år 2000 stiger till åtta ex. varav fem sågs på Öland under en tvåveckorsperiod 4–18.10 2000. Bästa år hittills var 2003 med hela nio fynd.

Bergsångare *Phylloscopus bonelli* (2/2–0/0)

1995: Öl: 1 sj. Södra lunden, Ottenby 31.5–3.6 (B).

1999: Sk: 1 ex. Blåmesvägen, Falsterbo 22.9.

(Södra och sydvästra Europa). Dessa två fynd är de enda som återstår efter den reviderade granskning som genomfördes till följd av Tk:s taxonomiska förändringar. Bergsångaren är mycket svår att skilja från balkansångaren (tidigare *Ph. b. orientalis*), även med fågeln i handen. Fåglarnas läten utgör den säkraste skiljande karaktären, och ovanstående individer godkändes utifrån detta. Falsterbofågeln lockade vid flera tillfällen medan Ottenbyfågeln både sjöng och lockade. Inspelningen av Ottenbyfågeln sång lämnade mycket att önska, men med hjälp av sonogram fanns den ändå att stödja bestämningen. Det är möjligt att Rk framöver kan komma att godkänna handhållna värfåglar även om de är tysta,

men det kräver ytterligare efterforskningar och är inte aktuellt i dagsläget. Under hösten är arterna än svårare att skilja och det är sannolikt att ett krav på lätesbeskrivning/bandinspelning kommer att bestå.

Balkansångare *Phylloscopus orientalis* (1/1–0/0)
1992: Gd: 1 sj. Almedalen, Visby 15.5.

(Balkanhalvön och Turkiet). Fågeln hördes loc-ka vid flera tillfällen. Från övriga nordiska länder föreligger fynd från Finland (juni/juli 1997) och Norge (september 2002). I Storbritannien har tre fynd gjorts fram till 2003. Balkansångaren är talrik under vårsträcket genom Mellanöstern och indika-tioner finns på att de europeiska numerären delvis

digare publicerade som bergsångare *Ph. bonelli* ssp. men är numera att betrakta som obestämda berg-/balkansångare. I totalsumman inkluderas även till arten bestämda berg-/balkansångare.

Iberisk gransångare *Phylloscopus ibericus*
(1/1–1/1)

Sk: 1 sj. hanne ringm. Knösen, Falsterbohalvön 16–24.4 (F, DNA) (*Greg McIvor, Peter Öhrström, Sophie Ehn-bom m.fl.).

(Iberiska halvön). Fågeln upptäcktes pga. dess av-vikande sång. Bestämningen kunde vid infångan-det bekräftas av morfologiska data samt i efterhand även av DNA.

FOTO: P-G BENTZ

Iberisk gransångare *Phylloscopus ibericus*, Knösen (Sk) 16 april 2004.

har varit underskattade (se t.ex. Svensson [2002]). En ökad medvetenhet bland svenska ornitologer kommer sannolikt att resultera i nya fynd de kom-mande åren.

Obest. berg-/balkansångare

Phylloscopus bonelli/orientalis (10/10–0/0)

1953: Öl: 1 ex. ringm. Ottenby 3.9.

1960: Sk: 1 sj. Skanör 7–13.6.

1966: Öl: 1 ex. ringm. Ottenby 21.8.

1969: Öl: 1 ex. ringm. Ottenby 4.5.

1992: Sk: 1 sj. Björkeröd, Kullaberg 17.5 (F).

2000: Bl: 1 sj. Utklippan 13.5.

2001: Gd: 1 1K ringm. Hoburgen, Sundre 25.8.

(Södra Europa). Ovanstående fynd finns sedan ti-

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*
(22/22–1/1)

Sk: 1 ex. Krapperups slottspark, Lerhamn 3.4–7.8 (F)
(*Mats Rellmar m.fl.).

(Danmark och kontinental Europa). Framtiden får utvisa om de skånska fynden 2003 var ”proppen ur” för fältobservationer av trädgårdsträdskrypare. Årets fågel påbörjade ett häckningsförsök med en vanlig trädskrypare, men utgången av detta är inte känd av Rk.

Motstående sida:

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*, Krapperup (Sk) april 2004.

Isabellatörnskata *Lanius isabellinus* (11/11–1/1)

Sk: 1 hona Beddinge strandhed, Trelleborgs k:n 26.5 (F) (*Kerstin Svalin, Peter Öhrström, Greg McIvor m.fl.). (Centralasien). Fågeln uppvisade ett utseende som i stora drag kan härledas till *L. i. phoenicuroides* från de västra delarna av Centralasien och Rk valde att godkänna fågeln som sådan. Sedan tidigare finns endast en rasbestämd fågel (Nidingen, Hl 1984), och även den ansågs tillhöra *phoenicuroides*. Nominatformen *L. i. isabellinus* återfinns huvudsakligen i Mongoliet och norra Kina, och även om den anträffats i Europa vid flera tillfällen verkar den vara mindre benägen än *phoenicuroides* att förirra sig västerut. Detta var det första svenska vårfyndet av arten.

FOTO: RICHARD EK

Isabellatörnskata *Lanius isabellinus* hona, Beddinge (Sk) 26 maj 2004.

Ökenvarfågel *Lanius meridionalis* (6/6–2/2)

Srm: 1 1K ringm. Hartsö-Enskär 29–30.9 (F) (*Kent Carlsson, Nicke Helldorff).

Ång: 1 1K Fällsvikshamn, Nordingrå s:n 19.9 (F) (*Kurt Holmqvist, Torbjörn Johansson, Lars Olausson m.fl.). (Iberiska halvön, Nordafrika, södra och centrala Asien). I likhet med samtliga tidigare svenska fynd av ökenvarfågel hade båda individerna sitt ursprung i Centralasiens *L. m. pallidirostris*. De svenska höstfynden av arten ligger väl spridda mellan slutet av augusti och början av november. Godkända fynd av nominatformen *L. m. meridionalis* saknas ännu från Norden men även denna torde rimligen kunna påträffas även på våra breddgrader.

Svarthuvad sparv *Emberiza melanocephala*

(A: 29/29–1/1; D: 1/1–0/0)

Sk: 1 hane Hylkan, Brantevik 6–7.6 (F) (gm Raritetskommittén).

(Sydöstra Europa). Fågeln hade en lätt deformerad undernäbb vilket genererade en diskussion angående fågelns spontanitet. Näbbskador uppkommer dock inte så sällan även på frilevande finkar och sparvar, ofta som resultat av svamp- eller virusinfektion. Eftersom fågeln i övrigt inte uppvisade något avvikande slitage eller andra detaljer som kan tyda på en historia i fångenskap väljer Rk att betrakta fågeln som spontan och placerar därmed fyndet i kategori A. Ny art för Skåne – föga överraskande med tanke

FOTO: LARS OLAUSSON

Ökenvarfågel *Lanius meridionalis pallidirostris* 1K, Fällsvikshamn (Ång) 19 september 2004.

på att det sedan tidigare finns sju fynd från Öland, fem i Blekinge och fem i Halland.

Rättelse:

På grund av ett redaktionellt misstag förväxlades två individer av mindre skrikörn i rapporten för 2003, *Fågelåret* 2003: 171–193. Den mindre skrikörnen *Aquila pomarina* från Falsterbo 25 augusti 2003 på sidan 177 är 2K (samma dag sågs även en juv.).

Kategori D

(Arter som kan vara spontant uppträdande, men där det bedömts som troligast att de rymt ur fångenskap)
Category D (Possible escapes)

Buffelhuvud *Bucephala albeola* (2/2–1/1)

Vg: 1 ad. hanne Hullsjön 21.5 (*Håkan Eliasson, Michael Egerzon, Göran Darefelt).

(Nordamerika). Buffelhuvud är relativt talrik i fångenskap men fynd från Island tyder på att arten har kapacitet att självant ta sig till Europa. Detta var Västergötlands andra fynd.

Kamskrake *Mergus cucullatus* (14/14–1/1)

Upl: 1 honf. Norrtälje 1–3.1 samt Österängarna, Rådmansö 6–9.1 (F) (gm Raritetskommittén).

2003: Sk: 1 honf. Krankesjön 24–25.12 (*Mattias Ullman, Arne Holgersson).

(Nordamerika).

Tatarfalk *Falco cherrug*

(B: 0/0–0/0; D: 5/5–1/1; E: 7/7–0/0)

Sk: 1 1K Västra Klappe, Viken 30.8 (F) (*Mats Peterz).

(Sydöstra Europa och Centralasien). Fågeln var märkt med metallring på ena benet, men dessvärre lät sig ingen avläsning göras. Spontana fynd förefaller fullt möjliga, men Rk anser att sannolikheten är högre att de svenska fynden har ett ursprung i fångenskap.

Kategori E

(Rymlingar, eller troliga rymlingar)
Category E (certain, or probable escapes)

Svangås *Anser cygnoides*

Sk: 1 ad. Vellinge ängar 5.10 och Fredshög 21.10 (*Peter Öhrström, Nils Kjellén, Mattias Ullman m.fl.).

Boh/Vg: 1 ex. Röda Grind, Tegelbruksängarna, Hjällsnäs, Torslandaviken m.fl. lokaler i Kungälv, Lerums och Göteborgs k:n. 20.3–26.6 samt Hältopssjön, Alafors, Ale 19.9 (Morgan Ohlson, Jon Håkansson, Bo Brinkhoff, Marita Henriksson m.fl.).

(Östra Asien). Fågeln i Bohuslän och Västergötland har setts till och från i området sedan 2002. Svängåsen verkar minska inom sitt utbredningsområde, och arten torde knappast kunna nå Europa på naturlig väg.

Gulnäbbad kricka *Anas flavirostris*

Vg: 1 hane Kårebo, Hullsjön 5–8.8 (F) (*Göran Darefelt, Håkan Eliasson, Anders Jihmanner).

(Sydamerika).

Kanelårta *Anas cyanoptera* (7/7–1/1)

Sk: 1 hane str. Kåseberga 15.4 (*Sven Splittorff, Nils Kjellén).

(Nordamerika). Första fyndet i Skåne, och det första fyndet i landet av en sträckande fågel.

Svart bulbyl *Hypsipetes leucocephalus* (1/1–1/1)

Sk: 1 ex. str. SV Nabben, Falsterbo 26.7 (*Björn Malmhagen).

(Södra Asien). Fågeln var av rasen *H. l. stresemanni* och lämnade landet tillsammans med starar.

Greater Blue-eared Glossy Starling

Lamprolornis chalybaeus

2003: Hl: 1 ex. Morups tånge 31.7 samt Getterön 3–7.8 (F) (*Kent Andersson, Håkan Ydregården, Calle Ydregården m.fl.).

(Centrala och södra Afrika).

Rapporter vilka ej färdigbehandlats

Records still under consideration

Blåvingad årta *Anas discors*

2003: Öl: 1 hane str. Segerstads fyr/Ottenby 10.9.

Slagfalk *Falco biarmicus*

Öl: 1 1K Kapelludden 4–8.10 (F).

Gulärta *Motacilla flava flavissima*

Boh: 1 ex. Bredungen, Rödbo 29.5 (F).

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus maurus* / *stejnegeri*

1991: Srm: 1 hane ringm. Landsort 5–6.5.

Bergstaigasångare *Phylloscopus humei*

Sk: 1 ex. Stenshuvud 31.12.

Nötväcka *Sitta europaea asiatica*

1996: Ög: 2 ex. Sjöbo, Motala ström, Boren 24.3.

Ökenvarfågel *Lanius meridionalis pallidirostris*

1996: Öl: 1 2K Ottenby 6.5.

Fynd som ej godkänts för publicering

Records not accepted

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus columbianus*

Vstm: 3 ad. str. Hagaberg, Frövi 2.6.

Prutgås *Branta bernicla nigricans*

Hl: 1 ex. Mellbystrand 7.10.

Kanelårta *Anas cyanoptera*

2003: Nrk: 1 ex. hane Rysjön, Kvismaren 20.7 (F).

Spetsstjärtad petrell *Bulweria bulwerii*

Hl: 1 ex. Glommen 24.2.

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus*

Hl: 1 ex. str. S Morup 21.9.

Boh: 1 ex. str. S Kråkudden, Hönö 14.9.
Havslöpare *Oceanites oceanicus*
Sk: 1 ex. Skälderviken 16.11.
Stormsvala *Hydrobates pelagicus*
Hl: 1 ex. str. Glommens sten 22.9.
Kohäger *Bubulcus ibis*
Srm: 1 ex. Skebokvarn 21.5.
Purpurhäger *Ardea purpurea*
Sk: 1 2K Albäckskogen, Trelleborg 9.5.
Sm: 1 2K str. HjälsHAMMAR, Vidöstern 11.5.
Ormörn *Circetus gallicus*
2002: Ög: 1 ex. Kättilstad kyrka 1.6.
Stäpphök *Circus macrourus*
Sk: 1 1K Ö Hammars by 29.8 (F).
Vg: 1 ad. hanne Lunnagården, Mölndal 26.8.
Vg: 1 juv. str. Lökholmen, Göteborgs södra skärgård 4.9.
1 3K hona Skalle, Sparsör 2.10.
Upl: 1 ex. honf. Fågelsundet 4–5.5.
Vb: 1 ad. hona Röbbäcksslätten 15.5.
2002: Ög: 1 ad. hanne Slomarps, Mjölby 3.10.
Mindre skrikörn *Aquila pomarina*
Sk: 1 1K str. Ugglarp, Börringsjön 4.9.
Ög: 1 subad. Solhäll, Hycklinge, Horn 24.7.
2003: Öl: 1 ex. Södviken 3.5.
Dlr: 1 1K Skarbåghalla 12.8.
Större skrikörn *Aquila clanga*
Sk: 1 ex. Tosteberga–Landön 17.4.
2002: Sm: 1 ex. Sudliden, Oskarshamn 2.11.
Stäppörn *Aquila nipalensis*
Bl: 1 yngre Munkahusviken 5.4.
Öl: 1 subad. Beijershamns samt Gynge 31.5.
Ög: 1 subad. Rökinge fornkulle 10.10.
Kejsarörn *Aquila beliaca*
Öl: 1 subad. Dröstorpsmossen 23.5.
Dvärgörn *Hieraaetus pennatus*
Srm: 1 ex. Fredriksdals trafikplats, Vagnhärad 8.8.
Eleonorafalk *Falco eleonorae*
Öl: 1 ad. Seby 17.10.
1 ex. Stenåsbadet 24.10.
Hl: 1 ex. mörk morf Torkelsvik 28.8.
Karolinasumphöna *Porzana carolina*
2003: Öl: 1 ex. sp. Södra Lundsön 14.7 (B).
Tjockfot *Burhinus oedienemus*
2002: Öl: 1 ex. sp. Gillsby mossar 13.8.
Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*
Vb: 1 ad. hanne Röbbäcksslätten 15.5.
Styltsnäppa *Micropalama himantopus*
Srm: 1 1K Älsätter viltvatten, Katrineholm 30.8.
Prärielöpare *Tryngites subruficollis*
Upl: 1 ex. str. S Skatudden, Vaddö 30.8.
Större beckasinsnäppa *Limnodromus scolopaceus*
Boh: 1 1K Haby bukt, Ramsvikslandet 12.9.
Sibirisk gråsnäppa *Heteroscelus brevipes*
Srm: 1 ex. Snäckviken, Strandstuviken, Nyköping 29.8.
Kaspisk trut *Larus cachinnans*
Sm: 1 1K Kolbodaviken 19.10. (F).
Ög: 1 1K Gärstadsverken, Linköping 18.8. (F).
1 ad. Lövsadsjön 28–29.3.
Srm: 1 1K Björshults soptipp, Nyköping 20.8.
2003: Gstr: 1 1K Eggegrund 8.10.
2002: Vstm: 1 1K Rågsäcken, Mälaren 19.8.
2001: Ög: 1 1K Lövsadsjön, Norrköping 21.9.
3 1K Lövsadsjön, Norrköping 12.10.
2000: Ög: 1 1K Häradsjär 29.9.
1999: Upl: 1 1K Hagbytippen, Täby 17.8.
Medelhavstrut *Larus michahellis*
Hl: 1 2K Glommens hamn 26.2.
Srm: 1 ad. Björshults soptipp, Nyköping 29.2.
1 ad. so. dr. Kungshagen, Nyköping 26.3.
2003: Sk: 1 ad. Hovs hallar 15.8.
Hl: 1 ad. Morups tänge 20.12.
Vitvingad trut *Larus glaucoideus*
2003: Hl: 1 1K Galtabäck 5.10.
Sandtärna *Sterna nilotica*
Srm: 1 ad. Landsort 12.7.
Skäggtärna *Chlidonias hybridus*
Öl: 1 ad. str. Sebybadet 21.5.
Skorstensseglare *Chaetura pelagica*
Sk: 1 ex. Bäckaskogs slott, Fjällinge 17.4.
Blek tornseglare *Apus pallidus*
Sk: 1 ex. Klagshamns hamn 30.10 (F).
Kalanderlärka *Melanocorypha calandra*
Öl: 1 2K+ NV Sebybadet 17.7.
Gulärta *Motacilla flava feldegg*
Öl: 1 hanne N Jordhamn 20.5 (F).
Vb: 1 ad. hanne Degernäs 17.5.
Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*
2003: Srm: 1 ad. ringm. Landsort 17.5.
Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus maurus/stejnegeri*
1983: Bl: 1 ad. hanne Hanö 9.5.
Vb: 1 2K hanne ringm. Holmögdadd 14.5.
1985: Gtl: 1 hanne Faludden 13.5.
1994: Sk: 1 hanne Ravlunda skjutfält 21.5.
Gtl: 1 hanne Listängarna, Hammars 13.5.
1995: Bl: 1 hanne Hanö 30.4.
Sk: 1 hanne Mellersta hamnen, Malmö 9.4.
1996: Dlr: 1 hanne Västerbyhytta, Söderbärke 17.5.
1997: Öl: 1 hanne Bostorp 26.4.
Ög: 1 hanne Harstena, Gryts skärgård 8.5.
1998: Sm: 1 2K hanne Rosenlundsfälten, Jönköping 20.4.
Öl: 1 hanne Ottenby 21.4.
2000: Vstm: 1 2K hanne Lilla Tvåttjärnen, Norberg 2.6.
2003: Sm: 1 hanne Ödängla, Mönsterås resp. Skälleryd, Ålem 24.3–1.4 (F).
Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti*
Gstr: 1 ex. Trödjehällan 9.10.
Guldtrast *Zoothera dauma*
1966: Vg: 1 ex. Habo 13.4.
Bruntrast *Turdus naumanni*
1996: Vg: 1 ex. Tolycken, Fävren 27.10.
Eksångare *Hippolais pallida*
2003: Öl: 1 ex. Södra Lunden, Ottenby 14.9.
Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*
2002: Dsl: 1 ad. hanne Svartebäck 12.5.
Bergstaigasångare *Phylloscopus humei*
Nb: 1 ex. Örnäset, Luleå 18–19.10.
Brunsångare *Phylloscopus fuscatus*
Upl: 1 ex. Björns fyr 30.9.
Balkansångare *Phylloscopus orientalis*
Sm: 1 ex. Lärbo, Hallingeberg, Gamleby 22.5.
Glasögonflugsnappare *Muscicapa dauurica*
1965: Sk: 1 ex. ringm. Falsterbo fyr 5.9 (F).
Nötväcka *Sitta europaea caesia*
Upl: 1 ex. Älvkarleby 18.9 (F).
Huskråka *Corvus splendens*
2003: Ås lpm: 1 ex. Västra Ormsjö, Dorotea s:n 25–26.7.

Spetsbergssgrisla *Uria lomvia* ad., Kungshamn (Boh) november 2004.

Summary: Rare birds in Sweden 2004

This constitutes the 30:th annual report from the Swedish Rarities Committee. All records accepted for 2004 as well as a few older accepted records are published here. Some corrections and changes from earlier years are also included under the relevant species headings. Rejected records, records still under consideration and records of birds not considered to be genuine vagrants (categories D and E) are listed separately.

Due to taxonomic changes old records of *Hippobolais pallida*, *H. opaca*, *H. caligata*, *H. rama*, *Phylloscopus bonelli* and *Ph. orientalis* have been re-examined during the year. Re-examination has also been conducted concerning all spring records of male *Saxicola torquatus maurus/stejnegeri*. All results can be found in the report.

High numbers were noted for *Larus sabini* (c. 70) and *Apus pallidus* (5). For the fourth consecutive year high counts were obtained for *Circus macrourus* (46), mainly concerning autumn, but also during spring when many birds returning from the autumn 2003 were seen. 2004 produced one new species for Sweden: *Elanus caeruleus*. On the other hand the single accepted record of *Turdus naumanni* was reconsidered and rejected, and the single record of *Falco cherrug* in category A was placed

in D. Hence, up till 2004, 479 species in category A–C are recorded in Sweden. The second records of *Thalassarche melanophrys*, *Pterodroma feae/madeira*, *Bartramia longicauda* and *Phylloscopus ibericus* were made during the year, and other high-lights included long-staying *Pagophila eburnea*, *Uria lomvia* and *Anthus godlewskii* as well as the first field observation of *Hippobolais pallida*.

MAGNUS HELLSTRÖM

Unionsgatan 4A, SE-392 33 Kalmar

Tel: +46(0)480-21707

magnus.hellstrom@netatonce.net

Referenser

References

- Bakker, T. & Ebels, E. 2002. Gemengd paar Rotgans x Zwarte Rotgans met twee hybride jongen op Terschelling in april–mei 2000. *Dutch Birding* 24:210–212.
- Björklund, H. & Saurola, P. 2004. Breeding and population trends of common raptors and owls in Finland in 2003. *Linnet-vuosikirja* 2003:58–72.
- Bloomfield, A. & McCallum, J. 2001. Changing fortunes of the Black Brant. *Birding World* 14:66–68.
- Cramp, S. (ed.). 1985. *The Birds of the Western Palearctic*, Vol. IV. Oxford University Press.
- Svensson, L. 2002. Bergsångarens tvilling, olika arter – ändå rasande svart. *Vår Fågelvärld* 61:7–14.